CHRONICA ROMANULUI

ȘI

A EPISCOPIEI DE ROMANŬ

COMPUSĂ DUPRE DOCUMENTE NAȚIONALI-ROMÂNE ȘI STREINE, EDITE ȘI INEDITE

DE

EPISCOPULŬ DUNĂREI-DE-JOSŬ:

MELCHISEDEK

PARTEA A DOUA

DELA ANULŬ 1714 PÂNĂ ÎN ḌILELE NÓSTRE

BUCURESCI

24, Typographia Națională, strada Academieĭ, 24.

1875

RECAPITULAȚIA CUPRINDEREI

Șirul chronologic al episcopilor de Roman de carii tratézá chronica.

PARTEA I.

INTRODUCERE

PARTEA II.

ERRATA

PARTEA I.

Erórea	Coregerea	pag.	rând.
Targa	Tagara	49	6
—	—	—	13
—	—	—	15
—	—	58	27
1495	1395	92	9
1559	1589	221	16
1859	1589	—	22

PARTEA II.

eloimosină	eleimosină	71	21
Rogdanŭ	Bogdanŭ	79	15
стирицꙋлꙋй	старицꙋлꙋй	94	26
hotărăsco	hotărăsce	97	30
Armenĭ	Armanŭ	102	26
Stephanŭ	Athanasie	130	20
9994	9942	135	7
Leonŭ	Antonie	154	6
certitudine	incertitudine	162	14
LXIV	LXV	174	6
LXIV	LXVII	200	26
LXV	LXVIII	224	5
urmă	urnă	217	5

APPENDICE

CHRONICA ROMANULUI

ŞI A

EPISCOPIEI DE ROMANU

CHRONICA ROMANULUI

ŞI

A EPISCOPIEI DE ROMANU

PARTEA A DOUA

DE LA ANULŬ 1714 PÂNĂ IN ĐILELE NÓSTRE.

XXXIII. Sawa III.

În loculŭ luĭ Pachomie, la Romanŭ s'a alesŭ Sawa, ce fusese pênă atuncĭ Episcopŭ la Huşĭ. Despre elŭ se însémnă în condica Breslelorŭ, că era de metanie de la Pângăraţĭ. Elŭ a subscrisŭ, ca marturŭ, la 1 Mart. împreună cu Mitropolitulŭ Gedeonŭ, cu Calistru Episcopulŭ de Rădăuţĭ, cu Theodosiŭ Episcopulŭ de Huşĭ*), şi cu boeriĭ, dania făcută Monastireĭ Némţuluĭ de Logofetésa Elena soţia Logof. Nicolaĭ Costinŭ (Cond. Docum. Mitrop. f. 920—921.

Anulŭ 1715. Chrisantŭ patriarchulŭ de Ierusalimŭ, venindŭ în Moldova, a visitatŭ Romanulŭ, şi la 15 Ianuarie, după rugămintea «mişeilorŭ» a confirmatŭ şi elŭ statutele lorŭ, ce le-amŭ reprodusŭ în urmă, la an. 1704. Patriarchulŭ đice în confirmarea sa, în limba grécă :

---

*) Despre acestŭ Theodosie veđĭ în «Chronica Huşilorŭ,» notiţa de la p. 185.

«Chrisanthŭ cu mila luĭ Dumneḍeŭ patriarchŭ alŭ sânteĭ cetăţĭ Ierusalimuluĭ şi alŭ tóteĭ Palestineĭ.

Décă este o necesitate ne'nlăturată pentru fiă-care omŭ, carele are minte şi conşciinţă nu de totŭ corupte, a bine-face celorŭ săracĭ, cu câtŭ maĭ multŭ pentru chrestinĭ, şi maĭ alesŭ pentru principiĭ evsevioşĭ şi iubitorĭ de Christosŭ, cariĭ aŭ dragoste către Christosŭ, este justŭ a o proba acésta şi maĭ multŭ încă aĭ căuta şi pre câtŭ va fi prin putinţă a'ĭ protege. De aceea şi pre săraciĭ cariĭ se află în pré sânta Episcopiă a Romanuluĭ, cariĭ se numescŭ : calicĭ, pre cariĭ 'ĭ aŭ miluitŭ ceĭ dupre timpŭ Dómnĭ pré evsevioşĭ şi pré iubitorĭ de Christosŭ aĭ Moldaveĭ cu desevĕrşită scutélă, prin cărţile lorŭ domnescĭ acésta întărindu-o, şi noĭ amŭ adeverit-o, ca să remână acestŭ darŭ alŭ lorŭ scutéla—stabilŭ şi neclătitŭ pe viitorŭ, ca unŭ lucru plăcutŭ luĭ Dumneḍeŭ şi sacru. Acela însă, carele s'arŭ încerca să pună mâna séŭ să strice acésta, să fiă consideratŭ ca inimicŭ alŭ natureĭ comune a omuluĭ, ca fără compătimire, ca contrariŭ luĭ Dumneḍeŭ, ca renegatŭ alŭ legeĭ politice, fisice şi divine, orĭ carele arŭ fi acela, şi de orĭ-ce tréptă şi condiţiune, nobilŭ séŭ funcţionarŭ, clericŭ séŭ laicŭ, să fie escomunicatŭ de Tatălŭ, de Fiiulŭ şi de Sântulŭ Duchŭ, şi blestematŭ şi neiertatŭ, şi după mórte nedeslegatŭ, şi îmflatŭ de idropică ca o tobă; petrele, lemnele şi ferulŭ să putreḍéscă, éră elŭ nicĭ-o-dată; să moştenéscă lepra luĭ Geezi şi spânḍurătórea Iudeĭ, să se desfacă pămêntulŭ şi să'lŭ înghiţă ca pre Dathanŭ şi Abironŭ; partea lorŭ să fiă cu aceĭa cariĭ aŭ crucifiptŭ pre Domnulŭ şi prosperitate să nu vadă; să fie supusŭ escomunicaţiuniĭ eterne şi să aĭbă asupră-şĭ blestemele celorŭ 318 purtătorĭ de Dumneḍeŭ părinţĭ de la Nikea, şi aĭ celorŭ-lalte Synóde icumenice. — în Romanŭ 1715 Ianuar. 15.

Subscrisŭ : «Chrisanthŭ alŭ Ierusalimuluĭ întărimŭ.»

La Iulie 19, Sawa subscrie, împreună cu Mitropolitulŭ Gedeonŭ, cu Calistru alŭ Rădăuţilorŭ, cu Orestŭ alŭ Huşilorŭ,

şi cu toţĭ boiariĭ divaniştĭ, actulŭ, prin carele Domnulŭ Nicolaŭ Mavrocordatŭ închină Monastirea Hangu patriarchieĭ de Alexandria, la ocasia venireĭ patriarchuluĭ Samuil în ţéră, pentru eleimosină. (Letop. t. II. p. 185—187).

Anulŭ 1717. Într'unŭ zapis, cu data 7225, Apr. 25, prin carele Sandulŭ, feciorulŭ luĭ Ionaşcu Talpă, dă partea sa de moşie din Bălileşcĭ, naşuluĭ seŭ Sandulŭ din Iaşĭ, se amintescŭ ca marturĭ Ierarchiĭ ţereĭ, între cariĭ şi Sawa Ep. Romanuluĭ: «kyrŭ Gidioan Archiepiscopŭ şi Mitropolitulŭ Suceveĭ ş'a tótă Moldo-vlachie; Kiru Sava Episcopŭ de Romanŭ, Kiru Calistru Ep. de Rădăuţĭ, Kiru Iorestŭ Ep. de Huşĭ.» (Documen. M. Varaticul).

XXXIV. Georgie II.

Anulŭ 1718. După patru anĭ de păstorie la Romanŭ, Sawa la succesŭ de Georgie, carele după însemnarea din condica Bresleilorŭ, erà cu metania de la Némţŭ. Pe la începutulŭ acestuĭ viacŭ, sub Episcopulŭ Misaiiŭ, elŭ fusese preutŭ liargisitoriŭ la episcopia Romanuluĭ, precum se constată din hotarnica episcopieĭ, scrisă la 3 Sept. 1751, (veḑĭ la acelŭ anŭ).

La 20 Apr. noulŭ Episcopŭ căpĕtâ de la Domnulŭ Michaiŭ Racoviţă renoirea a dóue cărţĭ de scutélă: una pentru preuţiĭ, şi pentru ceĭ-lalţĭ servitorĭ din Romanŭ; alta pentru ciocliĭ cu starostele lorŭ, toţŭ de la Romanŭ. Cea ântêiŭ este întocma reproducere a cărţiĭ date în an 1706 de Antiochŭ Cantemirŭ. A doua o reproducemŭ aicĭ; căcĭ ne dă óre-care idee despre o deosebită bréslă a cioclilorŭ, ce esista din vechime la Romanŭ, şi negreşitŭ — şi prin alte oraşe. În Romanŭ, bresla acésta se compunea din 30 de ómenĭ holteĭ, destinaţĭ «pentru astrucarea óselorŭ celorŭ morţĭ şi periţĭ, şi maĭ alesŭ a celorŭ streinĭ şi nemernicĭ.» Eĭ aveaŭ starostele lorŭ; depindeaŭ de Episcopulŭ, carele iĭ administrà, judecà şi certà la trebuinţă. Eraŭ scutiţĭ de dările către Statŭ şi de

tóte angariele; pentru aceea nu era permisŭ servitorilorŭ domnesçĭ de orĭ-ce categorie a se amesteca în afacerile lorŭ.

„Іѡн Михаи Рѫковицѫ воевода бж. млостїю гпдрѫ Ꙁемли мѡлдавскои. Скрїем домнїѧ мѣ ла боꙗрїи ши ла тоци слȣжиторїи. карїи веци ꙟвела кȣ слȣжбели а домнїеи мали ла тѫргȣ ла роман—ши ла цинȣт. фачем щире тȣтȣрор. пентрȣ старостали де чокли де роман—ши пентрȣ треи бѣчи де ѡамени холтии че вор фи чокли аколо· дакѫ веци ведѣ карте домнїеи мѣли—сѫ ли даци бȣнѫ паче де тоате дѫриле ши невоили а цѫрѫи, кѫ домнїѧ мѣ ꙗм ертат де тоате де кѫте ар фи пре алцїи прѣкȣм ле скрїȣ кѫрциле ши де ла алци лȣминаци домнии чаȣ фост маинте де нѡи. ши дела сфинци архїереи—ши дела ꙟсȣми домнїѧ мѣ—дарѫ ниче бȣкатали лѡр пентрȣ алцїи сѫ нȣ лис трагѫ—нȣмаи еи ка сѫ поарте де грижѧ сѫ астрȣче ѡасѫле. челѡр морци. ши перици. ши маи вѫртос ачелор стреини ши немерничи. Ꙗшиждере ши кои ѡлѫкари. ши конѫкари ши подводари. фоарте сѫ вѫ ферици де дѫнщїи. нимѣ сѫ нȣ ли а каи де ѡлак. ничи карѫле лор кȣ бои ла подводи—ничи ла алт лȣкрȣ а домнїеи мали—сѫ нȣ лȣкрѣзе. Ꙗшиждари ши бои пѫркѫлаби де ачел цинȣт—ши алци глобничи—ними ꙟтрȣ нимикѧ сѫ нȣс аместачи ꙟ чоклїи. ничи аи ȣȣдека, ниче аи глоби. фѫрѫ кѫт сфинцїѧ са пѫринтеле кир Геѡргїе епископȣл де роман. сѫ аибѫ аи ȣȣдѣка. ши аи черта фїаще пре карили дȣпѫ вина лȣи. пентрȣ ачеа ничи тѫрговецїи кȣ шолтȣзȣл. сѫ нȣ с аместачи ꙟтрȣ нимикѫ ла дѫншїи. чи тоци сѫ с ферꙗскѫ. кѫ чини сар испити але фаче вре ȣн бал ѡри кѫт де пȣцин песте карте домнїеи мѣли ȣнїи ка ачѣа вор фи де маре чертаре дела домнїѧ мѣ. ꙟтралт кип нахи—ачаста скрїем. ȣ ꙗс лет Ꙁскꙫ апр. к.

Subscrisŭ: „Михаи Ракѡвицѫ ввд." De desuptŭ: „Ꙗȣнтїе ȣрикар."

Georgie se aminteşce, împreună cu Mitropolitulŭ Gedeonŭ, cu Calistru alŭ Rădăuţilorŭ, şi cu Orestŭ alŭ Huşilorŭ în cartea aceluiaşĭ Domnŭ, dată la 24 Aprilŭ, prin carea se desfiinţéză dabila, numită «Solăritulŭ», ce era impusă pe o parte

din ţinutulŭ Sucevei, în profitulŭ administraţiunei Ocnei (Uric. part. V. p. 254.)

Anulŭ 1720. Georgie, la 14 Februar., subscrie împreună cu Mitropolitulŭ Gedeonŭ şi cu Calistru alŭ Rădăuţilorŭ, actulŭ prin carele se dă în posesiunea Episcopiei de Huşi viele remase de la Episcopulŭ Varlaamŭ (Chron. Huş. p. 191).

Anulŭ 1721. Samuilŭ Patriarchulŭ de Alexandria, vizitândŭ oraşulŭ Romanŭ, la 8 Iun., Mişeii de acolo îl rógă ale întări şi elŭ aşeḑemêntulŭ lorŭ. Patriarchulŭ l'a întăritŭ cu următórele cuvinte, scrise grecesce :

«Samuilŭ cu mila luĭ Dumneḑeŭ Papă şi patriarchŭ alŭ Alexandrieĭ, alŭ totŭ Egiptuluĭ, alŭ Pentapolieĭ, Libieĭ şi Ethiopieĭ.

Bine-facerile făcute din milă şi compătimire săracilorŭ aflaţĭ în oraşulŭ şi în Episcopia Romanuluĭ, de către pré evsevioşiĭ şi luminaţiĭ Domnĭ, prin cărţile lorŭ domneşcĭ de scutélă şi de plină libertate, ca o imitaţie luĭ Christos, moderaţia nóstră le întăreşce, şi cerŭ de la Dumneḑeŭ prin rugăciunĭ resplătirĭ însutite. Acela înse care arŭ voi să calce cele scrise în acestŭ catastifŭ, orĭ-cine arŭ fi, să fie escomunicatŭ de la Dumneḑeŭ şi blestematŭ, şi după mórte nedeslegatŭ. Aşa adeverimŭ şi noĭ în Sântulŭ Duchŭ. Anulŭ 1721. Iuniŭ 8».

Subscrisŭ : «Patriarchulŭ Alexandrieĭ, alŭ Egiptuluĭ şi Pentapolieĭ Samuilŭ, adeveréză.»

Din aceste cuvinte, precum şi din adeverirea Patriarchuluĭ Chrisantŭ, reprodusă la a. 1715, s'ar părea că în Episcopia de Romanŭ era unŭ stabilimentŭ pentru întreţinerea mişeilorŭ, séŭ calicilorŭ.

Observămŭ deaseminea că Patriarchulŭ Samuilŭ vizitase Moldova şi în anulŭ 1716 (veḑĭ Chron. Huşilorŭ an. 1716).

Ianuariŭ 4. Episcopulŭ Georgie s'a jăluitŭ Domnuluĭ Michailŭ Racoviţă, că predecesorulŭ seŭ Sawa, la ocasia invasiunei cătanelorŭ în ţéră, voindŭ a asigura documentele şi odórele Episcopieĭ, a ordinatŭ a le transporta la Monastirea Pângăraţilorŭ, dar în apa Bistriţeĭ, prăvălindu-se carăle s'aŭ

înnecatŭ şi odórele şi documentele. Între documente eraŭ şi dresele, prin care se dă dreptu Episcopieĭ de a luà dejma de pe locurile târguluĭ Romanŭ: din pâne, fênŭ, prisăcĭ, grădinĭ, etc. Domnulŭ prin unŭ noŭ actŭ restabileşce acestŭ dreptŭ Episcopieĭ. Actulŭ este acesta:

«Ion Michailŭ Racoviţă voevodŭ божію милост. гдар земли молдавскои. Facemŭ scire cu acéstă carte a Domnieĭ mele tuturorŭ cuĭ se cade a sci, precum aŭ venitŭ înaintea Domnieĭ mele şi înaintea tuturorŭ boierilorŭ noştri, cinstitu părintele şi rugătorulŭ nostru Sfinţia Sa, kyrŭ Georgie Episcopulŭ de Romanŭ, şi cu mare jalobă jăluindŭ Domnieĭ mele, pentru uricele şi ispisócele a Sfinteĭ Episcopiĭ a Romanuluĭ, ce aŭ avutŭ, că înaintea cătanelorŭ, înţelegêndŭ precumŭ orŭ să ésă în ţéră să prade, şi atunceĭ fiindŭ Episcopŭ la Romanŭ părintele Sava, saŭ sculatŭ şi aŭ pusŭ în nisce cară ce aŭ fostŭ maĭ bunŭ a sfinteĭ Episcopiĭ, şi aŭ pusŭ şi uricele şi ispisócele, şi veşmintele, şi arginturĭ, ce aŭ avutŭ sfânta Episcopie, tôte, şi le-aŭ pornitŭ să le ducă la monastire la Pângăraţĭ, să le mistuéscă acolo, pentru reutatea tâlchărituluĭ. Şi intrândŭ carăle în apa Bistriţeĭ, saŭ prăvălitŭ şi saŭ înecatŭ, şi veşmintele şi arginturile, şi tóte uricele, şi acolo într'acele drese şi urice, aŭ fostŭ şi ispisócele care aŭ fostŭ de miluire, şi întăriturĭ, a reposaţilorŭ Domnĭ, pentru venitulŭ loculuĭ, a târguluĭ de Romanŭ, de lua sfânta Episcopie dejma loculuĭ, din pâne şi din fênŭ, şi din prisăcĭ cu stupĭ, şi din tóte după obiceiŭ, care pentru aceste însumĭ Domnia mea încredinţezŭ, şi scimŭ că aŭ avutŭ, şi din domnia Domnieĭ mele dintêia, şi din a doua Domnia întăritură, pe întăriturile altorŭ Domnĭ ce aŭ fostŭ maĭ înainte de noĭ. De care lucru vedêndŭ Domnia mea jaloba sfinţieĭ sale, că s'aŭ prăpăditŭ tôte uricele a sfinteĭ Episcopiĭ, de n'aŭ remasŭ cu nimică, m'am milostivitŭ Domnia mea, şi iarăşĭ amŭ datŭ şi amŭ întăritŭ svânta Episcopie să aibă a lua dejma de pe loculŭ târguluĭ Romanuluĭ, din pâne şi din fênŭ, şi din prisăcĭ cu stupĭ,

și din grădinĭ, și din totŭ loculŭ cu totŭ venitulŭ, câtŭ ține totŭ hotarulŭ târguluĭ. Așișdere și in urma nóstră pe cine va milui Dumnedeŭ cu Domnia țeriĭ nóstre a Moldoveĭ orĭ din feciorii noștriĭ, orĭ dintr'altŭ némŭ streinŭ, poftimŭ să n'aibă a strica a nóstră milă și întăritură, ce amŭ întăritŭ pre sfânta Episcopie, cu venitulŭ loculuĭ a târguluĭ, ci maĭ vêrtosŭ să aibă a da și a întări, pentru asa vecĭnică pomenire. Acésta amŭ scrisŭ : 8 мс въ дни третїаго господства, въ лѣт. 7230. Gen. 4. (f. 9 -- 10).

Anulŭ 1722. Mart. 3. Domnulŭ Michaiŭ Racoviță renoeșce Episcopieĭ chrysovulŭ, prin carele i se restabilesce dreptulŭ de a lua câte 2 banĭ de la orĭ cine va vinde ceva în târgŭ. Chrysovulŭ spune, că Episcopulŭ Georgie «cu mare jalobă a-jăluitŭ peutru tóte arginturile, și veșmênturile și uricele câte aŭ fostŭ acesteĭ Episcopiĭ, fiindŭ maĭ înainte Episcopŭ Sava, acolo la Romanŭ, le-aŭ luatŭ tóte câte aŭ fostŭ, și le-aŭ trimisŭ să le ducă la mŏnastirea Pângărațilorŭ, ca să le supue acolo maĭ la taină, pentru reulŭ tâlchărituluĭ; Și ducêndu-le la mŏnastire le-aŭ înecatŭ tóte într'apa Bistrițeĭ. Și acolo într'acele urice și ispisóce aŭ fostŭ și unŭ testamentŭ de la Domniĭ trecuțĭ miluire, ca să aibă a lua câte 2 banĭ de la tótă dughéna, orĭ-ce s'arŭ vinde în târgŭ, și de carulŭ cu peșce, saŭ de alte bucate, orĭ-ce arŭ fi...... și aceĭ banĭ i-aŭ datŭ și i-aŭ miluitŭ, ca sa fie de tămâe și de unt-de-lemnŭ sfinteĭ Episcopiĭ.» Maĭ departe—Domnulŭ afirmă, că însulŭ șcie că s'a înnecatŭ acelŭ testamentŭ. (f. 30.)

Observamŭ aicĭ, 1) *catanele* și *tâlchăritulŭ,* de a cărora frică Episcopulŭ Sawa voise a asigura documentele și odórele Episcopieĭ la monastirea Pângărațiĭ, se repórtă la timpulŭ incursiuneĭ Catanelorŭ în Moldova, pe la începutulŭ Domnieĭ a 3-a a luĭ Michaiŭ Racoviță. Chronica țereĭ dice despre acésta: «Eșitaŭ atuncĭ Catane în Moldova, pre sub munte, la Cașinŭ și la cetate la Nemțŭ, și la Câmpu-lungŭ, și cuprinsese țéra pênă în Siretŭ. După cum sunt Moldoveniĭ gata la jacŭ, în-

dată s'aŭ datŭ la dênşiĭ (la Catane)...... Decĭ câţĭ ómenĭ, şi câte case boereşcĭ era dincolo de Siretŭ, ţinea toţĭ cu Catanele, şi se făcuse nisce *tâlchăritŭ* multŭ preste sémă. Şi Michaiŭ Vodă stăpênia numaĭ pre lîngă Iaşĭ, şi la Orcheiŭ puţintelŭ; éră în colo totŭ podghiazurĭ de Catane, amestecaţĭ cu Moldovenĭ agiungea de prăda târgurile, pre la Fălciŭ şi pre la Bêrladŭ.» . . . (Letop. t. III. p. 388).

2) Episcopulŭ s'a jăluitŭ că s'aŭ înecatŭ tóte uricele şi ispisócele Episcopieĭ «câte aŭ fostŭ.» Însĕ nu este aşa; căcĭ noĭ amŭ reprodusŭ în urmă multe urice vechĭ păstrate la acea Episcopiă. Originalele nu le-amŭ vĕḑutŭ, fiindŭ tóte luate de guvernŭ. Dar celŭ puţinŭ ele esistaŭ la 1756, cândŭ s'aŭ transcrisŭ în condică de Ieromanachulŭ Grigorie Proinŭ-egumenulŭ monastireĭ Némţuluĭ. Condica aceea esistă, şi noĭ ne-amŭ servitŭ cu dênsa. Aşa darŭ trebue a înţelege, că numaĭ o parte din documentele vechĭ se vorŭ fi înnecatŭ în Bistriţa, cândŭ le transportà la Pângăraţĭ, şi între altele: chrysóvele domneşcĭ pentru dejmă şi pentru dreptulŭ de a luà doĭ banĭ de la toţĭ vênḑetoriĭ din Romanŭ. (veḑĭ şi anulŭ 1754. Maiŭ 29). În acestaşŭ anŭ Episcopulŭ Georgie se jăluesce acelniaşŭ Domnŭ, că Armeniĭ din Romanŭ nu vorŭ să plătéscă dejma pe locurile de hrană ce posedă; că uricele ce da acestŭ dreptŭ Episcopieĭ s'aŭ înnecatŭ în Bistriţa. Domnulŭ restabileşce acestŭ dreptŭ, supuindŭ şi pe Armenĭ la plata dejmeĭ. (Chrysov. luĭ Constant. Racov. din 1752).

Anulŭ 1724. În acestŭ anŭ, saŭ în celŭ precedentŭ, s'a finitŭ episcopatulŭ luĭ Georgie în Romanŭ. Elŭ fu strămutatŭ la Mitropolie, după Gedeonŭ. Éră la Romanŭ îĭ succese.

XXXV. Athanasie II.

Athanasie era de metanie de la Monastirea Putna. La 8. Decembrie ale acestuĭ anŭ, elŭ renoeşce catastivulŭ Breslelorŭ de meseriaşŭ din Romanŭ şi îlŭ confirmă. Catastivulŭ acesta

este unŭ documentŭ istoricŭ de mare preţŭ; din elŭ se vede că în Romanŭ din vechime esistà asociaţia séŭ frăţia meseriaşilorŭ : brésla blănarilorŭ, croitorilorŭ, bărbierilorŭ, abagerilorŭ şi cojocarilorŭ. Asociaţiĭ se numiaŭ «fraţĭ» de unde şi asociaţia lorŭ se numia «Brasla», adică frăţiă (de la ḑicerea slavonă : *brat.*—frate, bratstvo frăţiă). Eĭ aveaŭ statutele lorŭ, dupre care se administraŭ. Se întruniaŭ în fiă-care anŭ odată, în ḑiua de 8 Noembre, la serbătórea sfinţilorŭ Archangelĭ, cariĭ eraŭ patroniĭ asociaţiuneĭ. Atuncĭ eĭ alegeaŭ starostele, şi se sfătuiaŭ despre interesele Bresleĭ. Ḑiua aceea se serba cu solemnitate : după serviciulŭ religiosŭ, făceaŭ mésă comună pentrn dênşiĭ şi pentru toţĭ săraciĭ. Starosteluĭ alesŭ se încredinţa conducerea afacerilorŭ comune fraţilorŭ, şi judecata în casurĭ de cértă. Nu era permisŭ fraţilorŭ a se duce la altă judecată, de câtŭ la a starosteluĭ, şi la casŭ de nemulţămire, puteaŭ apela numaĭ la Episcopulŭ. Fraţiĭ contribuiaŭ anualŭ, spre întêmpinarea cheltuelelorŭ comune, atâtŭ pentru serbarea aniversară, câtŭ şi pentru alte trebuinţĭ. Abaterile de la datoriele ce'şĭ impuneaŭ înşiĭ, cândŭ intraŭ în bréslă, se pedepsiaŭ fórte aspru, şi cu bătae, şi cu glóbă bănéscă. Statutele, ce cuprindeaŭ datorinţele fraţilorŭ, séŭ breslaşilorŭ, eraŭ legate cu mare blestemŭ, scrise întru o condică, numită catastifŭ, adeverite şi confirmate de Episcopiĭ din deosebite epoche. Condica acésta, după ce se învechià, se înnoià de Episcopulŭ contimpuranŭ. Casulŭ acesta de renoire s'a întêmplatŭ sub Episcopulŭ Athanasiŭ, de carele acumŭ ne este vorba. Catastivulŭ înoitŭ de dênsulŭ se păstréză la Episcopiă, şi cuprinde : 1) statutele bresleĭ, confirmate de Episcopulŭ Athanasie. 2) Numele Domnilorŭ Moldoveĭ şi ale unora din dómnele lorŭ. 3) Confirmarea Episcopuluĭ Gedeonŭ, din anulŭ 1734, Iul. 15. 4) Confirmarea Episcopuluĭ Ioanikie (finele este ruptŭ, de aceea nu scimŭ data). 5) Numele Episcopilorŭ de Romanŭ pênă la Athanasie. Numele Episcopilorŭ următorĭ sunt adaose de alţiĭ în deosebite timpurĭ, pênă la anulŭ 1855. La

mulţĭ din Episcopĭ se însémnă metania, adică Monastirea, unde aŭ fostŭ călugăriţĭ. 6) Urméză întăriturile unorŭ Episcopĭ maĭ din urmă : a luĭ Leonŭ—din anulŭ 1770, Maiŭ 20; a luĭ Antoniŭ—1793, Iul. 18; a luĭ Gerasimŭ—1810. Iul. 23. Acésta este ultima întăritură episcopalĕ. Se vede că apoĭ acéstă asociaţiune s'a disorganisatŭ, orĭ a luatŭ altă formă. 7) După aceea se pune o listă de meseriaşiĭ din Romanŭ, înscrişĭ la bréslă în deosebite timpurĭ, precumŭ şi de tineriĭ ce intraŭ pe le meşterĭ să înveţe, şi de plata ce aŭ datŭ la starostele ca contribuţiă, odată pentru tot-dé-una, sub numire de *bărbânţă*. Deaseminea sunt scrise şi alte offrande în profitulŭ brasleĭ. Aşa, in 1758, Mart. 28, starostele Iónŭ Ghedeonescu a datŭ 43 dramurĭ de argintŭ luĭ Zota blănariulŭ staroste, ca să facă o candelă din venitulŭ brăsleĭ. Despre acéstă candelă se scrie maĭ giosŭ : «Şi s'aŭ făcutŭ candela prin ostenéla Zoteĭ blănariulŭ staroste, cu care s'aŭ cheltuitŭ 33 leĭ, 4 pot., în care aŭ încăputŭ 118 dramurĭ de argintŭ lămuritŭ, şi s'aŭ datŭ la sfânta Episcopià Romanuluĭ să stea, şi cândŭ se va têmpla a se sevêrşi vre unulŭ din brăslaşĭ, volnicŭ să fie starostele a lua candela, împreună şi cu făclia, şi să o ducă la capulŭ mortuluĭ să ardă pênă se va îngropà, şi iarăşĭ să se ducă la Episcopiă. Şi deosebitŭ s'aŭ maĭ făcutŭ din brésla blănarilorŭ o făcliă de 16 oca céră şi s'aŭ datŭ la Biserica din sus, unde se prăznueşce adormirea Precisteĭ, şi s'aŭ pusŭ dinaintea luĭ Sfet Iliă.» De aicĭ se înţelege că brésla avea o candelă a sea în Episcopiă, şi o făclie colosală la Biserica din susŭ numită precista. Cândŭ murià vre unŭ frate, participa la ceremonia funebră tótă frăţimea; candela şi făclia bresleĭ precedaŭ corteginlŭ funebru.

Este o însemnare din 1781, Aug. 18, a starosteluĭ de blănarĭ. Acésta ne da a înţelege, că brasla antică, ce se compunea din maĭ multe meseriĭ, s'a ramificatŭ, şi s'a constituitŭ în brasle deosebite, dupre meseriĭ.

Reproducemŭ aicĭ din catastifŭ totŭ ce ni s'a părutŭ interesantŭ pentru istoria ţereĭ.

1. Statutele brasleĭ.

„Кꙋ врѣрѣ пъринтелꙋи: ши кꙋ спорирѣ фіюлꙋи, ши кꙋ плинирѣ Дхꙋлꙋи сфнтъ.

Прекꙋм Домнꙋл Дꙋмнезеꙋ ши мънтꙋиторюл ностꙋ Іс. Хс. аꙋ тримис Дꙋхꙋл сфнт. сфинцилѡр ꙋченичелѡр съи: де аꙋ лꙋминат. Тоатъ лꙋма: кꙋ мъртꙋріа лѡр: аша кꙋ дарꙋл Дꙋхꙋлꙋи сфнтъ: саꙋ ꙟндемнат, ши саꙋ ꙟнвѡитꙋ, тоци фраціи: Блънаріи: Кроиторіи, Бърбіари: Якъцѣріи, ши Кожокаріи: Брѣсла де търгꙋ де роман—ка съ факъ празник ла зиѡа сфинцилѡр ѡеѡѡзилѡр череши: Михаил ши Гавріил: че єсте храмꙋл ꙟн тѫргꙋ ꙟн Роман, съ ѡспетезе сърачіи, ши мішеїи, ши стреиніи, ши съи адапе—съ зикъ Богъ да прости, съ фіе пріимит пентрꙋ сꙋфлетили, Мѡрцилѡр, Пъринцилѡр, Я Мѡшилѡр, а Стръмѡшилѡр, ши а ръпосацилѡр фраци, ши фіи: ши фіиче, ши непоци=ши а стрънепоци, ши ачелѡр че ꙟнтърескꙋ ши милꙋескꙋ, ши аџꙋтореткꙋ ла Празник=Чине кꙋ кѫт съ ꙟндꙋръ. Милꙋици съ фіе де милостивꙋл Дꙋмнзъꙋ: кꙋ маре милъ: ши съ ле фіе, сфиціи Ярхангели Михаил, ши Гавріил=де двѡръ ши де аџютѡрю ла ꙟнфрнкатꙋл џюдецꙋл ал Домнꙋлꙋи· Дꙋмнезеꙋ, ши, мѫнтꙋиторюл ностꙋ=Іс. Хс. ши аша саꙋ ꙟнвѡит, съ факъ старостеле кꙋ тоци фраціи Празник ла зꙋа. сфицилѡр. ꙟнџери фъръ де трꙋп, ла храмꙋ, лꙋна лꙋи Нѡемвріе.=и=зиле: ши съ дѣ ла празник тоци фраціи къте ꙋн ѡртꙋ бътꙋт, ши къте ѡ литръ, чаръ. ши къте патрꙋ кѡлачи:

Ла Празник, съ петріакъ сꙋфлетѣще, прекꙋм юбѣще Дмнзъꙋ, кꙋ вороаве ꙟнцелепцеџіи, ши кꙋ кънтъри Дмнезъещи, нꙋ кꙋ џѡкꙋри. ши кꙋ хабꙋри, нничи кꙋн фалю де кѫнтече лꙋмещи=чи Дмнезъещи, ничи кꙋ кꙋвинте дешѣрте, саꙋ кꙋ миничюни, саꙋ сфадъ съ съ факъ.

Къ кареле дин фраци ва гръи кꙋвинте дешѣрте ла масъ, саꙋ ва фаче небꙋніи, саꙋ сфадъ, Ячела фрате съ фіе чертат, кꙋ маре чертаре, ши фоарте глобит: адоа зи дꙋпъ празник, съа

глобаскъ старостиле, кȣ тоци фраціи: Чертарѣ лȣи съ фіе=р=толџе, ꙗръ глоаба кани,=д=лен.

Ꙟшиждирѣ⁴ши пре чине ва алѣџе Дмнезъȣ, ши Прѣста ши сфинціи слъвиціи. Михаил ши Гавріил, ши фраціи съ фіе старосте. Ȣн фрате дин фраци, съ аибъ чинсте старостеле де ла тоци фраціи: дела бътрѫни ши дела тинери. ка ȣн маи маре а лор ши кап брѣсліи, ниме съ нȣ аибъ вѡе а ꙟнтоарче кȣвѫнтȣл старостелȣи, саȣ ал сȣдȣи. саȣ аи zиче кȣвѫнт де скандалъ:

Іаръ каре фрате нȣ ва веґѣ вѡе старостелȣи, чеи ва ꙟнтоарчѣ кȣвинтеле, саȣ ꙟл ва сȣдȣи, пре ачела фрате фоарте чѣрте, старостиле кȣ тоци фраціи. ши съл глобаскъ кȣ маре глоабъ, чертарѣ ачелȣѧ съи фіе=р=толџе: ши глоаба=е=леи бит. Ꙟшиждирѣ де ва греши. ꙟнтрȣ чева старостеле фрацилѡр. съ нȣ аибъ вое фраціи ал черта. Ѥн сингȣри, саȣ ал глоби, ничи съ аибъ вѡе аш ꙟнтреба ла џюдецȣл миренескȣ. че нȣмаи ла сфинциѧ са Пъринтеле Епископȣл, ши Сфинциѧ са Пъриителе, ꙟл ва чѣрта ши л ва глоби дȣпъ кȣм ꙟи ва фи вина. Іаръ дел вор траџе фраціи пре старосте ла џюдец, миренескъ, фъръ де щирѣ сфинціи сале пъринтелȣи, Пъринтеле съ чѣрте пре фраціи пентрȣ вина ачаста. Ꙟшиждирѣ ши фраціи кѫндȣ съ вѡр сфъдн кȣ вреȣн ѡм че нȣ ѧсте де брѧслъ, саȣ мъкар фраціи ен ꙟиде еи съ нȣ аибъ а мѣрџе ла џюдец, фъръ де щирѣ старостелȣи, ꙗръ де вор мѣрџе фър де щира Старостелȣи. пре ачеѧ фраци съи чѣрте Старостеле, ши съи глобаскъ пре ѡбичѧю. Ꙟшиждирѣ фемѣѧ а фіекърȣи мещер, кѫнд ва врѣ старостели кȣ фраціи, Съ чѣрте пре вре ȣи фрате пентрȣ вина лȣи. Фимѣѧ ачелȣи фрате че ꙗсте даторю съ ѧ чертаре, съ нȣ віе, ѧ съи иъртȣꙗскъ, ши съ гълчеваскъ, саȣ съ сȣдȣꙗскъ пре старостеле, ꙗръ де ва вени съ гълчеваскъ, съ ѧ парте ши ѧ депреȣнъ кȣ Бърбатȣл ей. пентрȣ гълчава ей.

Ꙟшиждирѣ фіекаре дин фраци ѧсте даторю а аскȣата пре старостиле, ши а слȣжи ѡри ȣнде ꙟл ва тримите ꙟндатъ съ пȣрчагъ.

Кѫндȣ ва тримите Старостеле, пре фраци, ла фрателе чел

грешит съл ад8къ, датори синт8 фраціи чеи тримиши, съ маргъ съл ад8къ: ши де н8 ва врѣ съ віе, Бинишѡр, съл ад8къ ши фъръ де воꙗ л8и, к8м н8 ва пофти, ши фемеꙗ л8и са8 фичоріи л8и са8 р8деле л8и, съ н8 аибъ воє, а съри пе пор8нка Старостил8и, съ скоацъ пре ачел виноватъ. Іаръ чине ва съри, съ а чертаре ши глоабъ: Ꙟшиждирѣ ши ꙁълоџе а л8а. аре воє Старостиле: а тримите пре фіекаре фрате: ши ачела а к8и а ꙁълог8л, съ н8 аибъ а н8 да а попри ꙁълог8л, ши: Ꙟшиждирѣ а прими 8чиник фъръ воꙗ Старостел8и, съ н8 фіе воꙗник, ничи 8н8л дин фраци, іаръ де ва пріими 8ченик фър воꙗ старостел8и, съл глобаскъ старостеле пре ачела мещер, ши глоаба съи фіе: къте ꙁиле а фи сл8жит ачел 8ченик, атъцѣ ѡрци съ да: Ꙟшиждирѣ а съ ꙟнсоци Мещер, к8 Мещер. ла нискарева Негоц фър де воꙗ старостил8и, воꙗник съ н8 фіе ничи 8н8л дин фраци: іаръ де се вѡр ꙟнсоци фъръ де щирѣ Старостел8и: съи глобаскъ пре амъндѡи, пре ачеи дѡи фраци ꙟнсоцици: Ꙟшиждирѣ ла Праꙁник съ дѣ. ацюторю. тоци фраціи. прек8м скріем маи с8с: Ꙟшиждирѣ, ши каре мещер; ар вени ши сари аша: съ аибъ аш да покаѡн8л ла мъна старостел8и, къте: =в=леи—пол—прек8м а8 фост8 обичꙗю де вак8: іаръ фичѡр8л Мещер8л8и кареле а фи дитр8 пъринціи де аіск. ачела съи дѣ =а=ле8—бърбънца:*) Ꙟшиждирѣ. ши каріи ар к8теꙁа. а л8кра фъръ щирѣ старостел8и, недънд8ши бърбънца д8пъ ѡбичѣю, ачела съ н8 фіе воꙗник а л8кра: Іар кари нари ꙟнцелѣџе съ фіе с8пт8 бласт8м8л че скріе ꙟн катастив=. Ꙟшиждирѣ съ аибъ а л8а старостиле. къте=в=ѡрци пре ан8 де д8гꙗн. де блънари. де бъйбъркари ши де кожокари, ши де Ꙟбъцѣри,: Іаръ каре старосте, са8 каріи дин фраци вѡр врѣ съ стриче ѡбичаюрили бр8слеі, Ꙟчела старосте ши ачеи фраци съ

*) *Bărbânță*. Locuitorii Moldovenĭ dela munte numescŭ pênă astădĭ *Bărbânțe* putinelele cu brândă. De aicĭ deducemŭ că din vechime feciorii când se înscriaŭ în bresla părinților, aduceaŭ Starostelui ca presentŭ o bărbânță de brândă. In urmă presentulŭ acesta s'a prefăcutŭ în banĭ, carii serviaŭ la cheltuelele Stărostieĭ, păstrândŭ însĕ vechia numire de bărbânță.

фіе блъстѫмаци. де Домнȣл Дмнезѫȣ, кареле аȣ фѫкȣт Черюл ши пѫмѫнтȣл, ши де прѣ кȣрата Маика Сфинціи сали Преста, ши де =ві= Апостоли. ши де =тні= ѡтеци дела Никеа — ши де тоате сфинтеле Сѫбоарѫ. ши де тоци сфинци, Херȣл, Пиатра, лемнеле, сѫ пȣтредѧскѫ ши сѫ сѫ ръсипаскѫ. Іар трȣпȣриле лѡр сѫ стѣ ꙟнтреци — ши ꙟнтрȣ вица лѡр — ловаскѫи Бȣбеле лȣи Геѕи, ши кȣтремȣрȣл лȣи Каин — ши прѡкоѱалѫ сѫ нȣ ажбѫ ꙟнтрȣ тоатѫ виаца лѡр. ши сѫи ꙟнгицѫ пѫмѫнтȣл де віи ка пе Дадан. ши Авирѡн — ши сѫ аибѫ парте кȣ Іȣда. ши кȣ трекле тȣл Аріе. ажкашȣл лѡр сѫ фіе ꙟнтрȣ фѡкȣл чел нестѫнсȣ ши ꙟнтȣнѣрекȣл чел фѫрѫ лȣминѫ, ши ꙟнтрȣ віермін чеи неадормици. ши ла ꙟнфрикошатȣл џюдецȣ а Домнȣлȣи Дмнезѫȣ — ши Мѫнтȣиторюл ностръ Іс. Хс. пѫрѫши сѫ ле фіе. Сфинціи кѫтевѡѕи черещи Архистратигȣ=Михаил, ши Гавріил= ши тоате пȣтериле ѡщилѡр черещи фѫрѫ де трȣп. Ашиждирѣ — пѫркѫлабіи сав лаціи динтрȣ џюдецели Миренещи, каріи сѫр аместека ꙟнтрȣ џюдециле Старостелȣи ка сѫ стриче ѡбичаюриле крѣслеи. ши ачеа ꙟикѫ сѫ фіе легаци сȣптȣ тот блѫстѫмȣл каре скріе маи сȣс=.

Іарѫ чеи че ка паини. ши ва ꙟнтѫри ла Празникȣл ꙟнцерилѡр, Дмнезѫȣ сѫ ле ажюте — Іар каріи сар маи трате динтрȣ ѡбичѣюри Брѣслеи. сав сѫ ле факѫ алте ѡбичѣюри кари нав фост пѫн акмȣ. иарѫш сѫ фіе сȣптȣ блѫстѫмȣ. Іарѫ каріи вѡр ꙟнтѫри ла Брѫслѫ. ши ачеи че нȣ вѡр ста пентрȣ ачастѫ брѫслѫ кȣ рѫбдаре тоци ачеи сѫ аибѫ маре милѫ дела Дмнезѫȣ, атот цііторюл — прин рȣгиле а сфинцилѡр ꙟнџери — ши а тȣтȣрѡр сфинцилѡр. Амин.

Subscrisŭ: Іѡанасіе Епископ ромaнскіи."

Anulŭ nu este pusŭ aicĭ, ci dedesuptu pagineĭ de la inceputŭ: „аѱѯт ѕ с л г (7233), Декемвр. кв."

2. Întăriturile Episcopilorŭ.

„Іѡанасіе Милостію Божію Епископъ ромaнскіи.

Вениташ ꙟнаинтѣ ноастрѫ Тѫфан Старостеле ши кȣ тоатѫ Брѫсла де тѫрин де роман. Бѫхнаріи, Крѫиторіи Бѫрбиаріи.

Ѧбъцѣріи. ши Кожокаріи. фіинд еи ꙟливѡици ꙟнтре дъншіи. прекꙋм аратъ легътꙋра лѡр маи сꙋс. Дечи нѡи дин мила лꙋи Дмнезъꙋ фіинд ѡбладꙋиторю Сфинтеи Єпископіи, ши а тоатъ Єпархиꙗ ноастръ, лꙗм ꙟнѡит ши лꙗм ꙟнтърит, катастивꙋл ачеста, ка съ аибъ а аскꙋлта тоатъ брꙗсла де старостеле лѡр, ши прекꙋм скріем маи сꙋс. съи чѣрте чиниш дꙋпъ виина са, ꙗр карилн ар врѣ съ стриче брꙗсла прекꙋм саꙋ ашъзат ачеа съ ръмъе сꙋптꙋ блъстъм—Іаръ нои пофтим пре чиие Домнꙋл Дмнезъꙋ. ар алѣце а фи ѡбладꙋиторю ла ачастъ Сфнтъ Єпископіе— ши алци фраци Архиерен. ꙟнꙋрма ноастръ. ка съ аибъ а ꙟнтъри. ꙟнтрꙋ вѣчника поменире. ка съ нꙋ съ стриче Брꙗсла ачаста—кънн къши нои ам афлат катастивꙋл Брѣсліи. ачещїа. фіинд ꙟнвекит. саꙋ ꙟнѡит; афлънд ачел ръсипит. ꙟнтрꙋ карели —акжцва Архиереилѡр искълитꙋри саꙋ гъсит.

Венедикт. Єпископꙋл роман.

Іѡан Єпископъ роман.

Анастасіе ши Досиѳеи Єпископи.

Ачестора ꙋрмънд ши нѡи ам искълит.

Аѳанасіе Єпископ романскіи.

Din acéstă întăritură a luĭ Athanasie se vede, că brasla meseriaşilorŭ în Romanŭ esista din vechime. Catastifulŭ eĭ celŭ vechiŭ se stricase, în câtŭ nu se păstraŭ nicĭ subscrierile tuturorŭ Episcopilorŭ, care ilŭ confirmase în deosebite timpurĭ, ci numaĭ «ale câtorŭ-va,» dintre cariĭ celŭ d'intêiŭ este Venedictŭ, de carele presupunemŭ, că a păstoritŭ între aniĭ 1635—1642.

Din întăritura Episcopuluĭ Ioanikie se vede, că în aniĭ din urmă a episcopatuluĭ predecesoreluĭ seŭ, brésla meseriaşilorŭ se disorganizase prin nesupunere şi disordine, produse de nisce tinerĭ breslaşĭ. Episcop. Ioanikie, după instalarea sea, însciinţatŭ de acele desordine, restabilesce brésla, redândŭ vechilorŭ statute tótă puterea lorŭ. Étă cuvintele luĭ Ioanikie:

„Іѡаникіе Бжїю мастїю Архиепископъ романскіи. Іатъ бине воинд прѣ кꙋиꙋл ши атот пꙋтѣрникꙋл Дмнезъꙋ де нꙗꙋ алес.

ши нѧ8 ѫнълацат ла ачест чинстит ши сфитъ скаѡн ал Єпископіи роман8л8и, сокотитам даръ ши нои ка съ 8рмъм б8нелор фапте а векилор ши ѫнтр8 сфнценіе рънпосацилор л8минаци домни ши Ӑрхіереи, ла кърора н8ме съ афлъ аичи ѫи катастив8л ачеста, каріи а8 токмит ши а8 ашезат м8лте ѡбичѣѧ б8не ши де фолос, ѫнтре каре видем ши ашезарѧ бреслелор търг8л8и роман8л8и, к8м а8 ѫнтърит 8н8л д8пъ алт катастив8л лор к8 сфнтеле лор искълит8ри, д8пъ тоате понт8риле къте аратъ маи с8с. Даръ акм8 де дои треи ани некъ8тънд8се ачесте бресле са8 ръдикат къцва мещіери тинери, алціи де аюрѣ веници ши н8 багъ самъ пе старостиле де брѧслъ, ши са8 стрикат ши ѡбичн8ит8л празник че фъчѣ ла з8а сфицилор ши марелор воевози черещи Михаил ши Гавріил, дин причина несп8нереи мещерилор, пентр8 каре а8 винит ѫнаинтеа ноастръ Иѡн син истиніи Єтаростиле ши к8 тоате брѣслиле дин търг8 дин роман, блънаріи, абъцѣріи, кроиторіи, бърбиаріи ши кожокаріи, пофтинд ка съ лисъ ѫноѧскъ катастив8л. Дечи ши нои лѧм ѫноит ши лѧм ѫнтърит катастив8л лор к8 искълит8ра ноастръ ши к8 печѣте сфнтеи Єпископіи, ка съ аибъ а 8рма ши аск8лта тоци мещеріи де старостиле лор д8пъ тоате понт8риле къте аратъ маи с8с ла рънд8л лор, ѧр каре нар врѣ съ съ да аск8лтъріи съ аибъ старостиле ал черта пе ѡбичѣюл лор. ши ниме съ н8 ѫндръзнѧскъ а стрика брѧсла лор. кълчи каріи ар врѣ съ стриче ва мощени 8н8л ка ачела тот блъстъм8л че маи с8с скріе, ши де нои ѫнкъ съ фіе дат анафимін, пентр8 ачеа ши нои пофтим пре чине ва алѣце Домн8л Дмнез8 ка съ фіе стъпѫн ачест8а скаѡн ѫн 8рма ноастръ съ ле ѫноѧскъ ши съ ле ѫнтърѧскъ“. . .
(Lipsescŭ câte-va rôndurĭ de la urmă fiind fila ruptă). Subscris: „Іѡаникіе Єпископ Рѡманскіи.“ Şi pecetea Episcopieĭ.

3. Pomelnicuiŭ séŭ lista Domnilor Moldovei.

Іѡн Драгѡш воевѡда
,, Петръ
,, Богдан
,, Рѡман
,, Стефан воевѡда стараго
,, Ѧлеѯандрꙋ воевѡда стараго
,, Іліаш
,, Богдан
,, Стефан воевѡда дѡбраго
,, Богдан
,, Стефан млaдаго
,, Петрꙋ Рареш
,, Стефан сін Петръ вꙋода
,, Ѧлеѯандрꙋ
,, Іѡан
,, Іеремія Могила воевод
,, Симеѡн воевѡда
,, Костантин
,, Стефан воевода Тѡмша

Іѡн Радꙋл
,, Барновскіи воевѡд
,, Ѧлеѯандрꙋ воевод Иліаш
,, Моvсіи
,, Василіе
,, Георгіе
,, Георгіе Гика
,, Шефъниць вод сін Василе вод
,, Єvстратие Дабижѣ вод
,, Дꙋка воевѡда
,, Илиаш сін Ѧлеѯандрꙋ вод
,, Стефан
,, Дꙋмитрашко
,, Ѧнтоніе Рꙋсет
,, Костантин воевѡд стараго
,, Костантин сін Дꙋка вода
,, Ѧнтиох Костантин вода
,, Михаи Раковиць
,, Николаи воевода

Domniĭ următorĭ n'aŭ fostŭ contimporanĭ cu scriitorulŭ, De aceea numele lorŭ suntŭ scrise cu altă mână, in urmă, in ordinea următóre:

Іѡн Григоріе Гика вода
,, Костантин Николаи вода
,, Іѡн сін Николаи воевѡда
,, Костандин воевѡда сін Михаи
,, Матеи Гика воевѡда
,, Костандин Морꙋѯ вода
,, Скарлат Гика вода
,, Ѳеѡдѡр воевѡд
,, Григоре Ѳеѡдѡр
,, Ѧлеѯандрꙋ Маврокордат

4. Pomelniculŭ séŭ lista Episcopilorŭ de Romanŭ.

Макаріє єпископ романскій	Євлогіє
Анастасіє	Анастасіє
Георгіє	Досиѳеи
Єфтиміє	Іоан ωт Секꙋл
Євстратіє	Ѳеодосіє ωт Богдана *)
Никанωр	Сава ωт Пꙋтна
Агаѳωн	Мисаил ωт Секꙋл
Митрофан	Лаврентіє ωт Богдана
Филоѳею	Пахоміє ωт Нѣмцꙋ
Анастаси Кримковичи	Сава ωт Пѫнгѫраци
Павел ωт Нѣмцꙋ	Георгіє ωт Нѣмцꙋ
Диωнисіє	Атанасіє ωт Пꙋтна
Бенидикт єпископ романскій	

Numele următóre suntŭ ale succesorilorŭ luĭ Athanasie, scrise de alțiĭ:

Данїил ωт Соака
Гедеон ωт Сѫкꙋл
Ѳеωфан ωт Нѣмцꙋ
Іωаникіє ωт Нѣмцꙋ
Леωн ωт Пꙋтна
Іаков грек
Антоніє ωт Пꙋтна
Веніамин Нецел

Numele următóre suntŭ adaose de o mână modernă, în anulŭ 1855, Noembrie 24:

Герасим
Мелетіє
Веніамин Росет
Locotenențiĭ: Justinŭ Edesis și
Nectarie Hermeziu Sotiriupoleos.

---

*) Observămŭ, că șirulŭ Episcopilorŭ precedențĭ este imperfectŭ: 1) multe nume lipsescŭ: Calistŭ, Tarasie, Vasilie, Dorotheŭ, Macarie II, Anastasie II, Athanasie I; 2) Nu tot-déuna Episcopiĭ suntŭ pușĭ în șirŭ consecutivŭ.

De la regulamentulŭ organicŭ braslele meseriaşilorŭ aŭ luatŭ altă formă de organizare. Din vechia organizare a remasŭ pênĕ astădĭ tradiţionalŭ partea religiósă : icónele hramurilorŭ, prazdnicele anualĭ, făcliele breslelorŭ, pe la Bisericele, unde îşĭ aŭ icónele sânţilorŭ ce ş'aŭ fostŭ alesŭ de protectorĭ.

Anulŭ 1726. Armenii din Romanŭ intentéză procesŭ Episcopieĭ, pentru că le luà dejmă. Episcopulŭ Athanasiŭ s'a presentatŭ la divanulŭ domnescŭ cu uricele de la deosebiţĭ Domnĭ, şi chiarŭ cu uriculŭ ce dăduse pentru acésta Michaiŭ Racoviţă cu 4 anĭ în urmă, — tóte constătătóre acestuĭ dreptŭ datŭ demultŭ Episcopieĭ. Domnulŭ, spre a scurta procedura, s'a adresatŭ la Mitropolitulŭ Georgie, ce fusese Episcopŭ la Romanŭ, cerêndŭ de la elŭ să mărturiséscă, cum este adevĕrulŭ, şi cum a făcutŭ elŭ cândŭ era Episcopŭ. Mitropolitulŭ a respunsŭ în favórea Armenilorŭ, spuindŭ, că elŭ nu le-arŭ fi luatŭ dejmă din lazurĭ şi din fêneţe. Pe acéstă arĕtare a Mitropolituluĭ, Domnulŭ a datŭ Armenilorŭ carte scutitóre de dejmă. (Chrys. luĭ Const. Racoviţă, din a. 1752).

Anulŭ 1727. Ian. 19. Domnulŭ Grigorie Ghica renoeşce dreptulŭ Episcopieĭ de a luà câte 2 banĭ de fiă-care dughiană. (f. 31).

Totŭ atuncĭ renoeşce şi confirmă cartea de scutélă, dată de ceĭ-lalţĭ Domnĭ preuţilorŭ şi servitorilorŭ bisericeşcĭ din Romanŭ.

La 20 Ianuar. Ordină servitorilorŭ domnescĭ de la Romanŭ a scuti dóue crâşme ale Episcopieĭ de camênă, de bezmenŭ, de branişte, de bourŭ, etc.; deasemínea să fie scutiţĭ unŭ blănariŭ şi unŭ cojocariŭ; căcĭ Episcopia are aceste scutele şi de la alţĭ Domnĭ de maĭ înainte. (f. 28).

Noemb. 24. Ursulŭ Veĭsa Armaşulŭ vinde Episcopuluĭ Athanasie o casă cu pivniţă, din Romanŭ, ce o avea elŭ luată pentru datoriă de la Grigoraşŭ Hatmanulŭ, nepotulŭ luĭ Lupanŭ, fostulŭ Şoltuzŭ. Între marturĭ se amintescŭ : Şoltuzulŭ Fufule, Andreĭ bivŭ Şoltuzŭ, şi Iónŭ Tărăbuţă Şoltuzulŭ ar-

menescŭ. Zapisulŭ este scrisŭ de «Sava ieromanachŭ pisariŭ.» (f. 29.)

Anulŭ 1729. Apr. 1. Athanasie Episcopulŭ de Romanŭ şi starostele de ciocli de acolo, căpĕtă de la Domnulŭ Grigorie Ghica, carte împuternicitóre, de a căutà şi a aduce la urma lorŭ pe toţĭ ciocliĭ ce fugise. Causa, pentru care fugise ciocliĭ se arétă în cartea domnéscă : unulŭ din eĭ a ucisŭ unŭ Arménŭ, şi apoĭ de frica judecăţiĭ, a fugitŭ. Fiindŭ brésla solidară şi respundĕtóre pentru toţĭ membriĭ seĭ, fură apucaţĭ de judecătorĭ ciocliĭ ceĭ-lalţĭ, pentru tovarăşulŭ lorŭ. Acestia s'aŭ spăĭmêntatŭ şi aŭ fugitŭ care în cotro a putută. Cartea domnéscă împuternicesce, aĭ căutà şi a'ĭ aduce la urma lorŭ, orĭ de unde s'arŭ găsi, şi să împlinéscă numerulŭ de ciocli dintre holteĭ.

Se vede că nu s'aŭ pututŭ găsi toţĭ ciocliĭ fugarĭ, şi la îndeplinirea numĕruluĭ lorŭ cu alţiĭ noĭ, se vede, întîmpinaŭ greutăţĭ. De aceea la 17 Aprilie Domnulŭ dă altă carte pe numele staростeluĭ de ciocli, prin care ilŭ autorisă a îndeplini numĕrulŭ trebuitoriŭ de ciocli dintre holteĭ capĕtăeri («кȣ капетѣле» adică : fără familie), cariĭ nu arŭ fi înscrişĭ la vre-o bréslă, nicĭ arŭ fi în serviciŭ la vre-unŭ stăpênŭ, nicĭ la meşterĭ, deaseminea potŭ să fiă dintre «lăturaşĭ holteĭ veniţĭ în Romanŭ de pe afară.»

După aceste documentele Episcopieĭ nu pomenescŭ nimica despre Episcopulŭ Athanasie, pênă la anulŭ 1733, Apr. 1, cândŭ iarăşĭ se vede administrândŭ Episcopia. În intervalulŭ acesta însă, se vede că Athanasie a fostŭ înlăturatŭ de la eparchia sea; căcĭ în actulŭ, constătătoriŭ că Mitropolitulŭ Antonie a cumpĕratŭ o parte din satulŭ Nemerceniĭ de la stolniculŭ Ilie Şeptelicĭ, — între martorĭ este subscrisŭ şi Athanasie, ca «proinŭ Episcopŭ Romanŭ» (Cond. Docum. Mitrop. f. 839). Data actuluĭ corespunde anuluĭ 1731. Aug. 26. Causa principală a înlăturăreĭ luĭ Athanasie póte să fi fostŭ ura Mitropolituluĭ Georgie asupra luĭ, carea se constată din acte pu-

blice, care se vorŭ vedea înainte la anulŭ 1753. Re'nturnarea luĭ la scaunŭ a urmatŭ după mórtea Mitrop. Georgie, sub Antonie Mitrop.

XXXVI. Daniilŭ.

În intervalulŭ înlăturăreĭ luĭ Athanasie a episcopitŭ Daniilŭ. Despre dênsulŭ se spune în catastifulŭ bresleiorŭ, că era de metanie de la Solca. Despre acestŭ Daniilŭ documentele nu vorbescŭ nimica; negreşitŭ pentru că elŭ a avutŭ o posiţiune anormală, şi nu a întreprinsŭ nimica, nefiindŭ sigurŭ de posiţia sea. În curândŭ fu érăşĭ înlocuitŭ de...

XXXVII. Athanasie II, a doua óră.

Anulŭ 1733. La April. 1. Athanasie se tânguesce Domnuluĭ Grigorie Ghica, că, la cumpĕrarea pâneĭ şi altorŭ bucate pentru Episcopiă, mortasipiĭ îĭ pretindŭ plata mortasipieĭ. Domnulŭ dă Episcopuluĭ carte scutitóre de mortasipiă pe orĭ-ce feliŭ de bucate se vorŭ cumpĕra pentru chrana Episcopieĭ.

Episcopatulŭ de a doua óră alŭ luĭ Athanasie fu de o scurtă durată; căcĭ în anulŭ următoriŭ, documentele immediatŭ ne arétă pe Gedeonŭ păstorindŭ la Romanŭ.

XXXVIII. Gedeonŭ.

Anulŭ 1734. Gedeonŭ trecu la Romanŭ de la Episcopia de Huşĭ, unde păstorise vre-o 6 anĭ. La 8 Iuniŭ Domnulŭ Constantinŭ Mavrocordatŭ scrie Episcopuluĭ Gedeonŭ şi bivŭvel-Comisuluĭ Aristarchi, că a scutitŭ şi iertatŭ de dajdea cătră visterie pe toţĭ boeriĭ şi pe fiiĭ de boerĭ, atâtŭ actualĭ, câtŭ şi fostĭ, de la Vel-logofĕtŭ pênă la Treti-logofĕtŭ. În-

démnă apoĭ pre Episcopulŭ şi pre Aristarchi a aduna pre toţĭ boieriĭ mazilĭ, şi a le arĕtà mila domnéscă făcută cu dânşiĭ, cetindu-le Suretulŭ (copia) de pe chrysovulŭ datŭ la acéstă ocasiune, «ca înscиinţându-se eĭ să se bucure, bine-cuvêntândŭ pre Dumneḑeŭ celŭ ce l'a năstăvitŭ a sevérşi acéstă milă cu dumnélorŭ.» Epistola domnéscă pórtă data 7242. Iun. 8. Suretulŭ chrysovuluĭ, amintitŭ în epistolă, nu se află în Archiva Episcopieĭ.

15 Iul. Gedeonŭ confirmă aşeḑemêntulŭ Mişeilorŭ.

29 Aug. Domnulŭ Constantinŭ Mavrocordatŭ dă carte de scutélă preuţilorŭ, posluşnicilorŭ şi slugelorŭ Episcopuluĭ de Romanŭ, prin care îĭ apĕră de olăcarĭ şi de târgoveţĭ, ca să nu le iea caiĭ, carăle şi căruţele la podveḑĭ. (f. 15).

Anulŭ 1735. La 25 Ianuar. În urmarea jalobeĭ luĭ Tóderŭ starostele de ciocli de la Romanŭ : că s'aŭ stricatŭ brésla cioclilorŭ, şi n'are cu cine astruca ósele morţilorŭ, Domnulŭ Constantinŭ Mavrocordatŭ, prin carte domnéscă, împuternicesce pre staroste a'şĭ aduna numĕrulŭ acelŭ de 30 de ciocli dintre holteĭ căpĕtăerĭ, şi întăresce scutirile bresleĭ, ce avusese ea din timpurile vechĭ. Îĭ scutesce de «cĭverturĭ şi de tóte dările şi angăriele, şi de zloţĭ, şi de galbinĭ, di podveḑĭ, de caĭ de olacŭ, de braniste, de fênŭ, de secerea gospod. de salachorĭ, de ghiaţă, de gunoiŭ, de clăcĭ gospod, de schimburĭ şi de lucru de cósă, şi de totŭ lucrulŭ domnescŭ; numaĭ atâta vorŭ da şi eĭ, la vremea chârtielorŭ, chârtie, de omŭ câte unŭ galbenŭ.» Toto-dată Domnulŭ autoriză pe staroste a'şĭ numi unŭ *vĕtafŭ* ajutoriŭ, carele deasemenea va fi scutitŭ ca şi cioclĭĭ. În fine rógă şi pe alţĭ Domnĭ a conserva şi a întări acéstă bine-facere : éră asupra celorŭ ce arŭ strica acéstă aşeḑare invócă blestemulŭ din Testamentulŭ făcutŭ acesteĭ bresle de patriarşĭ, alŭ Alexandrieĭ şi alŭ Ierusalimuluĭ, împreună cu Archiereiĭ Moldoveĭ (7243 Gen. 25).

6. Mart. Gedeonŭ Ep. Romanuluĭ, cu Varlaamŭ alŭ Ră-

dăuţilorŭ şi cu Theophilŭ alŭ Huşilorŭ, subscriŭ actulŭ, prin carele Grigoraşŭ Beĭzade închină Mitropolieĭ monastirea Mavromolulŭ din Galaţĭ. (Cond. Mavromol. f. 6, 7).

4. Aug. Gedeonŭ subscrie ca marturŭ în actulŭ de cumpĕrătură, prin carele se constată, că Mitropolitulŭ Antonie a cumpĕratŭ de la preutulŭ Iónŭ şi rudele luĭ, doue reḑeşiĭ Liveniĭ şi Hotcăuţiĭ, pe apa Prutuluĭ, ţin. Dorochoĭuluĭ (Cond. Docum. Mitrop. f. 737)*).

Anulŭ 1738. Oct. 17. Ioniţă Stachie, cu fratele seŭ Iónŭ, Redeşĭ din Giurgenĭ, chărăzescŭ luĭ Gedeonŭ reḑeşiele lorŭ din Giurgenĭ «ca să aibă sfinţia sa a'şĭ face skiticelŭ în moşia acésta.» (f. 58).

In luna Noembrie, Domnulŭ Grigorie Ghica, în co'nţelegere cu Mitropolitulŭ Antonie, dă Episcopuluĭ de Romanŭ dritulŭ de a purta la sântele serviri, atâtŭ în eparchiă, câtŭ şi în capitală, pateriţă (cârjă) ferecată cu argintŭ, şi însuşĭ Domnulŭ cu mâna sea înmănézá o asĕminea pateriţă Episcopuluĭ Gedeonŭ, în Hârleŭ, unde se afla Domnulŭ, şi unde se dusese Episcopulŭ spre a'lŭ întêlni. Din cartea domnéscă, dată Episcopieĭ la acéstă ocasiune, se vede că pênă atuncĭ Episcopiĭ de Romanŭ numaĭ în eparchia lorŭ aveaŭ dritŭ de a purta pateriţa ferecată cu argintŭ, érá cândŭ se afla în capitală, atâtŭ elŭ, câtŭ şi ceia-lalţĭ Episcopĭ, purtaŭ pateriţe negre, fără a fi împodobite cu argintŭ, reservându-se acéstă prerogativă numaĭ Mitropolituluĭ. Se înţelege deasemenea, că ceia-lalţĭ Episcopĭ, nicĭ la eparchiele lorŭ nu aveaŭ dritŭ a purta pateriţe argintate. O pateriţă vechiă păstrată la Huşĭ de la Episcopulŭ Innokentie este împodobită numaĭ cu sedefŭ pe câmpulŭ negru. Reproducemŭ aicĭ întrégă cartea séŭ «Testamentulŭ» Domnuluĭ Ghica:

«Noĭ Grigorie Ghica Voevoda Bojiiu milostiiu gospodar

*) În condica Mitrop. loculŭ citatŭ, este scrisŭ: «Leonŭ Episcopŭ romanskiĭ.» Credemŭ, că din greşală este schimbatŭ numele luĭ Gedeonŭ în «Leonŭ» Altminterea nu putemŭ pricepe acestŭ anachronismŭ.

zemli moldavskoĭ. Iubitamŭ pururea a cerceta pentru tóte dregătoriile aceştiĭ ţerĭ, precum bisericescĭ aşa şi politicescĭ, şi cele ce amŭ cunoscutŭ că să cade a se maĭ împodobi n'am lăsatŭ a fi lipsite de cinstea lorŭ. Precum şi Episcopia Romanuluĭ fiindŭ maĭ veche şi maĭ cinstită de cât alte Episcopiĭ aceştiĭ ţerĭ alŭ doile scaunŭ după Mitropolitul ţereĭ şi avêndŭ Episcopulŭ obiceiŭ la Episcopie sa a slujă sfânta liturgie cu mitra episcopéscă şi a purta în eparchia sa pateriţă cu argintŭ care la scaunulŭ Domnii în Iaşĭ n'aŭ avutŭ obiceiŭ a purta acea pateriţă, ci asemine ca alţĭ episcopĭ pateriţă négră, éră acum la velét 7247 Noembrie în . . . întêmplându-se a ne afla noĭ la Hârleŭ aŭ venitŭ la împreunarea cinstitu părintele şi rugătoriulŭ nostru sfinţia sa kir Gedeonŭ Episcopulŭ Romanuluĭ cu ace pateriţă*) ce o pórtă pe obiceiŭ la eparchia sa, şi după stare aceluĭ scaunŭ cunoscutam Domnia mea că să cuvine, şi am maĭ adaos podóba cinstiĭ aceştiĭ Episcopiĭ dându'ĭ însumĭ cu mâna Domnii mele pateriţa cu cornurile şi legăturile ferecate cu argintŭ. Cu blagoslovenia sfinţii sale pré cinstituluĭ Mitropolituluĭ ţereĭ nóstre a Moldoviĭ kir Antonie. Cu care de acum înainte Episcopiĭ de Romanŭ să fie volniceĭ a purta ace pateriţă şi la scaunulŭ domnii, şi am dat acestŭ al nostru domnescŭ testamentŭ să fie stătătoriŭ în vecĭ la sfânta Episcopie asésta scriem; şi s'aŭ scrisŭ testamentul acesta aice în ţinutul Hârlăuluĭ de Dimitrie Sturzea logofĕtŭ la velét 7247 : Noemvri.» (Subscrisŭ :) «Grigorie Ghica Vvod.»

Anulŭ 1740. Iuniŭ. Ca amintire de acéstă onóre, dată Episcopilorŭ de Romanŭ, se păstrézâ la Episcopiă, la strana archierésca pateriţa făcută de Gedeonŭ în anulŭ 1740. Ea este de lemnŭ, dară capĕtulŭ deasupra şi nodurile, care légă bucăţile din care se compune cârja, suntŭ de argintŭ; pórtă

*) Episcopiĭ cândŭ se înfăçoşaŭ la Domnŭ, se presentaŭ cu pateriţa în mână, ca symbolŭ alŭ demnităţeĭ păstorale, ce le înmânézâ Domniĭ la confirmare în demnitatea episcopală.

pe sine următórea inscripţiune: «Acéstă pateriţă aŭ făcut'o smeritulŭ Gedeonŭ Episcopu Romanuluĭ în ḑilele Mărieĭ sale pré înalţatulŭ Domnŭ Grigorie Ghica voevodŭ, purtând cârma păstorieĭ sfinţia sa kir Nikiforŭ Mitropolit. anulŭ 1740 luna Iunie.»

Anulŭ 1742. Domnulŭ Constantinŭ Mavrocordatŭ dă unŭ chrysovŭ prin carele scutesce clerulŭ în genere de dărĭ către statŭ, şi apoĭ îlŭ chiamă la împlinirea cu santitate a datorinţilorŭ misiuneĭ séle spirituale. Punturile principalĭ cuprinse în chrysovŭ sunt:

1) Totŭ clerulŭ în genere: Archiereiĭ, Monastirile, preuţiĭ, diaconiĭ se scutescŭ de dărĭ.

2) Igumenilorŭ se impune datoria, de a se îngriji de buna administrare economică a Monastirilorŭ şi de podóba bisericéscă.

3) Călugăriĭ să nu locuéscă afară de Monastire.

4) Primirea la călugăriă să se facă aşa: celŭ ce doresce a se călugări face cerere la Mitropolitulŭ. (Tóte Monastirile depindeaŭ de mitropolie). Cererea de călugăriă Mitropolitulŭ să o facă cunoscută Domnieĭ, care ordină a se scóte de la birŭ persóna ce cere călugărie; apoĭ să autoriză călugăria în Monastirea respectivă.

5) Preuţiĭ, câţĭ eraŭ atuncĭ, se îndatorescŭ a se înfăçişa la eparchioţiĭ respectivĭ, cariĭ să'ĭ oblige a se esercita la practica şi înţelegerea servicielorŭ bisericescĭ în curgere de 40 de ḑile, séŭ dupre trebuinţă, maĭ multŭ, orĭ maĭ puçinŭ. După aceea esaminându-se, aceĭ ce se vorŭ găsi vrednicĭ să aibă consideraţiune de preuţĭ demnĭ; éră ceĭ negrijitorĭ să se canoniséscă.

6) Candidaţiĭ de preuţiă maĭ ântêiŭ să se esamineze, de posedŭ cunoscinţele necesare preuţieĭ, apoĭ să se întroducă în preuţiă treptatŭ, începêndŭ de la treptele servitorilorŭ inferiorĭ: ceteţŭ, ipodiaconŭ, diaconŭ. De preuţiă să se învrednicéscă numaĭ aceia cariĭ vorŭ avea râvnă şi se vorŭ sili cu

învĕţătura, ca să pótă deveni preuţĭ iscusiţĭ şi demnĭ de chiămarea lorŭ.

Chrysovulŭ ce cuprinde testamentulŭ acesta pentru clerŭ, a fostŭ typăritŭ şi împărţitŭ prin ţéră. În Archiva Episcopieĭ se păstréză doue copiĭ una în condica documentelorŭ (f. 17—18) alta typărită. Îlŭ reproducemŭ aicĭ întregŭ:

«Ión Constantinŭ Nicolae Voevodŭ, din mila luĭ Dumneḑeŭ Domnŭ ţereĭ Moldoveĭ. Însciinţă dăm tuturorŭ cuĭ se cade a sci, de vreme ce cele sufletescĭ, sunt maĭ de folosŭ, acele după dreptate se cade maĭ multŭ a se cinsti. Sfintele monastirĭ şi bisericĭ fiindŭ Dumneḑeescĭ locaşurĭ, céta preuţéscă din Dumneḑeésca rônduélă, celorŭ sfinte sunt slujitorĭ, care învaţă pre ómenĭ taĭnele credinţeĭ, şi pentru mântuirea lorŭ sunt rugătorĭ şi miḑlocitorĭ la ţéra pravoslavnică, sub oblăduirea a Domnĭ crestinĭ, prin puterea Domnilorŭ, a se păzi cu a lorŭ căḑută cinste, nu este peste putinţă, ca fiindŭ apĕraţĭ de lumescile supĕrărĭ să aibă purtare de grijă, numaĭ de orânduéla slujbeĭ lorŭ, şi folosulŭ sufletelorŭ omenescĭ şi unele ca aceste sufletescĭ lucrurĭ, atâta sfintelor monastirĭ, cât şi ómeniĭ bisericescĭ nu numaĭ preoţiĭ, ci încă şi sfinţiĭ Archiereĭ cu dăjdĭ fiind supĕraţĭ, (dacă am vĕḑutŭ Domnia mea ne-aŭ părut unŭ lucru pré necuviosŭ. Şi maĭ vêrtosŭ nedreptŭ că se dă o pricină de zăticnire slujbeĭ Dumneḑeescĭ, care este păgubitóre, de sufletesculŭ folosŭ al obşteĭ). Şi acésta cu dreptate aflând şi reposatulŭ fericitulŭ întru pomenire părintele nostru Necolae Alexandru Voevod dajdea Archiereilorŭ şi a tuturorŭ preoţilorŭ, cu chrysovŭ 'ĭ-aŭ fostŭ ertatŭ, precum şi Domnia mea la ântêia Domnie, aseminea 'ĭ-am fost miluit şi cu chrysovŭ le-am întăritŭ de supĕrarea dăjdii a fi mântuiţĭ, şi acmu déră din mila luĭ Dumneḑeŭ fiind noĭ rânduiţĭ şi cu a doua Domniă la oblăduirea scaunuluĭ ţereĭ Moldoviĭ şi aflând sfintele monastirĭ, cum şi céta bisericéscă întru aceeaşĭ supĕrare. Ântêiŭ acésta am cercetat şi ca unŭ lucru ceĭ maĭ de folos şi plăcut luĭ Dumneḑeŭ, după evlavie ce

am avut, am socotit împreună cu sfinţia sa părintele mitropolitul ţereĭ, pré cinstit şi duchovnicescŭ părinte şi cu Domnia lorŭ mari boeri noştri, şi găsind cu cale, am hotărît şi cu chrisovŭ am rădicat dăjdile atâta sfintelor Monastirĭ, cât şi sfinţiĭ Archiereĭ, şi toţĭ preoţiĭ şi diaconiĭ ca să petrécă nesupěraţĭ, ci darŭ de acmu înainte céta bisericéscă avênd numaĭ de grija sfintelorŭ biséricĭ să ăibă a urma porunca sfintiĭ pravile şi curaţĭ şi fără prichană să petrécă şi cu tot feliulŭ de învěţăturĭ împodobiţĭ luminând vrednicia lor precum se cade, pentru că curaţĭ se cade a fi ceĭ ce se apropiă de cele pré curate, egumeni monastirilor să pórte grijă de iconomia lor, de sporiul mŏnastirilorŭ, de podóba bisericiĭ, călugărĭ cine vor fi, afară de mŏnastire să nu şadă, a se călugări cineva, iară fără de scirea sfinţii sale părinteluĭ Mitropolituluĭ, să nu fie volnicŭ, ci unul ca acela să vie la sfinţia-sa părintele mitropolitul şi sfinţia sa ne va face scire nóue ca să poruncim ântêiŭ să se scóţă de la bir şi apoĭ să se călugărécă. Preoţiĭ să aibă datoria a merge la sfinţia sa părintele mitropolitulŭ, ca şi ceia-lalţĭ dintre alte eparchiĭ la sfinţiile lor episcopiĭ ca să le dea sorocŭ pênă în 40 de ḑile séŭ cum vor socoti fiesce căruia după putinţa luĭ să înveţe înţelesulŭ taĭneĭ bisericescĭ, care înţeles se cade al sci tot cinul preoţescŭ. Şi ceĭ ce vor vrea să se preoţéscă, iarăşĭ ântêiŭ să mérgă la sfinţia sa părintele mitropolitul şi la sfinţiĭ Archiereĭ să se ispitéscă şi ântêiŭ să se facă çercovnicĭ şi poddiaconŭ, şi diaconŭ, apoĭ avênd râvnă de preoţiă să se facă şi preotŭ. Şi cariĭ se vor sili cu învěţătura făcându-se preoţĭ iscusiţĭ şĭ cu totulŭ vrednicĭ, uniĭ ca aceia vor avea şi maĭ multă milă, éră cariĭ nu vorŭ urma porunciĭ sfinteĭ pravilĭ, saŭ sfinţilorŭ archiereĭ, şi nu vor învěţa înţelesul pênă la sorocul ce li se dă se vor pedepsi cu biserica. Acésta facemŭ scire lét 7250.»

Februar. 2. Gedeon se jăluesce Domnuluĭ Const. Mavrocordatŭ, că nisce părţĭ din proprietatea episcopieĭ, de la A-

verescĭ și de la Muncelŭ, ținutulŭ Romanuluĭ, se împresóră de reḑeșĭ. Domnulŭ rânduesce pre biv velŭ Medelniceriulŭ Tóderŭ Cantacuzino, și pe Miçhalaki Sturza biv vel Cluceriŭ, ca să hotărască acele părțĭ, și hotărîtura să o trécă la protocolŭ, după ce va da Episcopuluĭ mărturiă (f. 57).

Anulŭ 1743. Apr. 20. Gedeonŭ, împreună cu Mitropolitulŭ Nikiphorŭ, cu Varlaamŭ alŭ Rădăuțilorŭ și cu Theophilŭ alŭ Hușilorŭ, participă la divanulŭ convocatŭ de Domnulŭ Mavrocordatŭ, cu ocasiunea venireĭ luĭ Parthenie patriarchulŭ Ierusalimuluĭ și la care s'a făcutŭ uuŭ noŭ așeḑemêntŭ pentru Monastirile închinate Sântuluĭ Mormêntŭ (Uric. t. I. p. 49—55).

XXXIX. Theophilŭ.

Luĭ Gedeonŭ a succcsŭ Theophilŭ, Episcopulŭ Hușilorŭ. Nu putemŭ precisa timpulŭ acesteĭ succesiunĭ, din lipsa datelorŭ istorice.

Anulŭ. 1746. Domnulŭ Ioan Mavrocordatŭ dă Episcopuluĭ Theophilŭ carte domnéscă, prin carea confirma drepturile luĭ de judecată bisericéscă în cestiunile privitóre la clerŭ și la căsătoriă. Cartea pórtă data 7254, și are aceeașĭ cuprindere, ca cea reprodusă la an. 1710.

Pecetea Episcopieĭ, pusă de Episcopulŭ Ioanikie la întăritura Catastivelorŭ—alŭ Mișeilorŭ și alŭ Breslelorŭ, pórtă data 1746, ceea ce probéză că ea este făcută sub Episcopulŭ Theophilŭ. Ea are la miḑlocŭ chipulŭ Cuviósei Paraskeveĭ, purtând analavurĭ schimnicescĭ, și cu crucea în mâna dréptă; în partea dréptă, la umĕrŭ, este scrisŭ „лѣт," din stânga: аѱмг. În ântêia circumferință désupra, inscripțiunea: „Прѣкꙋвіоаса Параскева" în adoua: „печетеа сфинтїи Єпископіи Романꙋлꙋи ши а Галацилор."

În pecetea precedentă nu eraŭ cuvintele din urmă: «ши а Галацилор.» (veḑĭ în urmă, an. 1704). Acésta ne dă a înțe-

lege, că pe timpulŭ luĭ Theophilŭ se ivise óre-care tendințe de a sustrage orașulŭ Galațiĭ dela jurisdicțiunea Episcopieĭ de Romanŭ. Episcopulŭ Theophilŭ declară Galațiĭ parte esențiale a Eparchieĭ séle, puindu'ĭ numele în pecetea Episcopieĭ. Pretențiunea asupra Galațilorŭ noĭ credemŭ, că vinia din partea Mitropolituluĭ Proilavŭ, a căruia Eparchiă cuprindea locurile ocupate de Turcĭ pe teritoriulŭ Românieĭ. În aceste locurĭ întrà și țermulŭ Dunăreĭ, dela Brăila pênă la Marea Négră. Singurŭ numaĭ orașulŭ Galațiĭ, situatŭ pe acelŭ țermulŭ alŭ Dunăreĭ, nu apărtinea Proilavuluĭ, deși țermulŭ Dunăreĭ, și din susŭ și din josŭ, pênă în marginea Galațilorŭ, devenise posesiune Turcéscă. Suburbia séŭ Machalaua despre rcsăritŭ, unde este acum portulŭ, numită Bădălanŭ, împreună cu laculŭ Brateșŭ, apărținea Turcilorŭ. Orĭ-ce trecea la Bădălanŭ, fiă omŭ, fiă dobitocŭ, etc, nu maĭ era sub autoritatea și legile Moldoveĭ. De atuncĭ îșĭ are origina proverbulŭ gălățianŭ: «S'a dusŭ la Bădălanŭ,» adică: s'a perdutŭ, s'a făcutŭ nevĕḑutŭ, a scăpatŭ de urmărire. Nu este dar de mirare, că Proilavulŭ cercà a fi precursorulŭ posesiuneĭ turcescĭ și asupra Galațilorŭ. Elŭ avusese cértă pentru marginele Eparchieĭ și cu Episcopia de Hușĭ, maĭ ântêiŭ în anulŭ 1715 (séŭ dupre numerarea vechiă 1716); deaseminea și în anulŭ 1745, adică cu unŭ anŭ înainte de facerea pecețeĭ, de carea vorbimŭ. (Chron. Hușilorŭ. p. 189—191). Așa darŭ credemŭ că pecetea luĭ Theophilŭ conservă o suvenire despre îngrijirea luĭ de a nu se perde Galațiĭ dela eparchia sea, și prin urmare dela Țéră.

Anulŭ 1747. În acestŭ anŭ a reposatŭ Episcopulŭ Theofilŭ, și s'a înmormêntatŭ în Biserica cea mare din Monastirea Némțuluĭ, la 1 Sept. Pétra luĭ mormêntală se vede și acumŭ în pridvorulŭ Bisericeĭ, cu următórea inscripțiune în limbele română și slavonă: «Aice supt acéstă piatră odihnesce.— Здє почиваєт во сто почившаго ѡтца нашєго. Кvр Ѳєофил Єпископъ романскі. Лѣт ҂ѕкнє мсца Сєпт. а."

*.

suşĭ Domnia sa dela Daşco, şi sora luĭ Malea, fecioriĭ luĭ Gostilă...... drept 120 zloţĭ tătărescĭ, şi aŭ dat acea moşiă din preună şi cu alte moşiĭ...... Mănăstireĭ sale Episcopieĭ de Romanŭ, *ce iaste zidită de Domnia sa* (f. 70—71). Observămŭ, că nu este adevĕrată acéstă spunere, că Episcopia de Romanŭ arŭ fi zidită de marele Stephanŭ. Uriculŭ din 1488 noĭ l'am reprodusŭ întregŭ în urmă, şi nu se face în elŭ nicĭ o menţiune de zidirea Episcopieĭ. Credemŭ aşa dar, că greşéla acésta provine orĭ din nesciinţa despre ctitoriĭ Episcopieĭ, orĭ din amestecarea luĭ Stephanŭ-Vodă, feciorulŭ luĭ Rareşŭ, cu Marele Stephanŭ-Vodă.

Decembr. 25. Ioanikie, împreună cu Mitropolitulŭ Nikiphorŭ, cu Iacovŭ Episc. Rădăuţilorŭ şi cu Ieroteŭ alŭ Huşilorŭ subscrie aşeḑemêntulŭ pentru scóle, făcutŭ sub Grigorie Ghica. Atuncĭ s'a hotărîtŭ a se deschide şi la Episcopia de Romanŭ scóla publică, pentru limbele română şi slavonă. Reproducemŭ din chrýsovŭ pasagiulŭ ce se repórtă la scólele Episcopalĭ. După regularea scóleĭ centralĭ din Iaşĭ, chrysovulŭ ḑice :

«Insă socotindu-se că unele ţinuturĭ, fiindŭ depărtate, nu potŭ ajunge toţĭ locuitoriĭ cu copiiĭ lorŭ la şcólele dela Iaşĭ, şi maĭ vêrtosŭ ceĭ săracĭ fără putinţă, şi pentru ca să cuprinḑă, să se împărtăşéscă toţĭ de acéstă milă, s'aŭ socotitŭ la treĭ Episcopĭ a ţereĭ să se maĭ aşeḑe treĭ şcóle slavonescĭ şi românescĭ, la treĭ Episcopĭ, la Romanŭ, şi la Rădăuţĭ şi la Huşĭ. Pentru care să aĭbă purtare de grijă sfinţiile sale Episcopiĭ a găsi dascălĭ învĕţaţĭ la slovenie orĭ şi la româniă, orĭ din ceĭ eşiţĭ dela şcólele dela Iaşĭ, orĭ dintr'alţiĭ, şi să aşeḑe la fiesce-care Episcopie câte o şcólă de învĕţătura copiilorŭ, şi a ceĭ treĭ dascălĭ dela acele treĭ şcolĭ, să fie datorĭ a se sili cu învĕţătura copiilorŭ, atâtŭ cu Sêrbia câtŭ şi cu România, şi léfa lorŭ s'aŭ rânduitŭ câte 80 leĭ de dascălŭ pe anŭ, care banĭ s'ăĭ iea pe giumĕtate la sfântulŭ Georgie, şi pe giumĕtate la sfântulŭ Dimitrie. Însă sfinţia sa părintele Mitropolitulŭ să dea aceĭ banĭ din baniĭ preoţilorŭ, ce arată

maĭ sus, la mâna Episcopilorŭ, şi Episcopiĭ să plătéscă dascălilorŭ, şi aceĭ dascălĭ să aibă şi scutéla de birulŭ visterieĭ, nicĭ unŭ banŭ să nu dea, numaĭ să păzască slujba lorŭ grijindu-se de învĕţătura copiilorŭ. Şi iarăşĭ sfinţiile sale Episcopiĭ să facă necontenită cercetare şcólelorŭ, adese luându-le sama, cum învaţă copiiĭ şi la ce se sporescŭ, ca şi dascăliĭ să se siléscă, şi copiiĭ să se procopséscă cu învĕţătura lorŭ.» (Uricar. t. I. p. 58—64).

Anulŭ 1749. 6 April. S'a ţinutŭ în Iaşĭ marea adunare pentru disrobirea vecinilorŭ. Nu putemŭ decide, de a participatŭ şi Ioanikie la acéstă adunare. În actulŭ acesteĭ adunărĭ, publicatŭ în Archiva Românéscă (t. I. p. 130) şi reprodusŭ în Magazinulŭ istoricŭ (t. II. p. 288—292), după subscrierea Mitropolituluĭ Nikiphorŭ, urméză a luĭ «Iacobŭ Episcopulŭ Romanuluĭ,» apoĭ a luĭ «Ierotheŭ Episc. Huşuluĭ.» Iacobŭ înse n'a fostŭ Episcopŭ la Romanŭ, ci la Rădăuţĭ; la Romanŭ era atuncĭ Episc. Ioanikie. Prin urmare copiitorulŭ actuluĭ de pe originalulŭ din museulŭ de Odesa a greşitŭ, orĭ schimbândŭ numele luĭ Ioanikie, cu Iacovŭ, orĭ eparchia Rădăuţilorŭ cu a Romanuluĭ; orĭ în fine, presupuindŭ că aŭ participatŭ la adunare amêndoĭ Episcopiĭ, alŭ Romanuluĭ şi alŭ Rădăuţilorŭ, copiitoriulŭ a lăsatŭ numele unuĭ Episcopŭ şi alŭ uneĭ eparchiĭ.

Iul. 20. Ioanikie se judecă cu reḑeşiĭ de Ghilăescĭ pentru hotarulŭ Vlădicenilorŭ. Domnia rânduesce hotarnicĭ pre stolniculŭ Tóderŭ Cantacuzinŭ şi pre Pitariulŭ Costinŭ Darie, cariĭ stabilescŭ hotarele moşieĭ Vlădiceniĭ pe semnele arĕtate în documentele anterióre ale Episcopieĭ. (f. 72—74).

Noembr. 13. Ioanikie, împreună cu Ieroteiŭ alŭ Huşilorŭ, participă la alegerea Mitropolituluĭ Iacovŭ Putnénulŭ, permutatŭ dela Episcopia de Rădăuţĭ la scaunulŭ Mitropolieĭ. Apoĭ în aceeaşĭ ḑi, împreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ ipopsifiază la Episcopia de Rădăuţĭ pe Dositheiŭ Cherescul (Condica sântă).

Episcopulŭ Theophilŭ este tot-o-dată şi ktitorŭ la Monastirea Némţuluĭ. Pe cândŭ erà Episcopŭ la Romanŭ, elŭ a făcutŭ cu asa keltuélâ zidulŭ împregiurulŭ Monastireĭ, şi unŭ rândŭ de kiliĭ pentru părinţĭ. (Ist. M. N. f. 3—4).

XL. Ioanikie.

După Theophilŭ Episcopia Romanuluĭ s'a datŭ luĭ Ioanikie, carele fusese pênă atuncĭ egumenŭ la Monastirea Némţuluĭ. Alegerea luĭ fu la 15 Septembriŭ. (Ist. Mon. Némţŭ).

Dintr'o hotaruică a luĭ Vasilie Buchăescul din anul 7263, Iul. 13, prin carea deosebesce moşiele reḑeşilorŭ din satul Ţuţĭcaniĭ de la ţinutulŭ Némţuluĭ, se vede că Episcopul Ioanikie se trăgea din o familie reḑeséscă din acel satŭ, anume: din Hăsănescĭ, şi că elŭ a avut acolo maĭ mulţĭ fraţĭ şi rude. Reproducemŭ aicĭ unŭ fragmentŭ din reportulŭ Buchăesculuĭ, cătră Domnŭ.

„Luminate pré înălţate Dómne să fiĭ Măria ta sănĕtos. Din luminata poronca Mării tale am mersŭ la satul Ţuţĭcaniĭ dela ţiuutul Niamţuluĭ de am ales şi am hotărît giumĕtate de acel satŭ, parte ce din giosŭ, şi strângênd eŭ pe toţi reḑeşiĭ aceluĭ satŭ din gios şi din susŭ, şi alţĭ megieşĭ împreună cu dênşiĭ, am cercetat hotarul aceluĭ sat, şi alegênd eŭ ace jumĕtate de satŭ din giosŭ pe hotarăle vekĭ, ce aŭ arĕtatŭ reḑeşiĭ că aŭ fostŭ satul hotărît la mijlocŭ. Arătataŭ reḑeşiĭ unŭ uricŭ de împărţală a strămoşilorŭ lorŭ dela rĕposatulŭ Pătru-Vodă din velét 7030 : scriind ca giumĕtate de satŭ parte ce din giosŭ saŭ împărţitŭ în treĭ bĕtrânĭ, anume : Moga, şi Hasan, şi Tudora, şi mĕsurând eŭ acea giumĕtate de satŭ din gios, câmpul fără pădure, s'aŭ aflat : 222 : de funĭ, adică pămênturĭ, în locŭ de ţarină, şi de fênaţe, care înpărţindu-se în treĭ părţĭ, s'aŭ venit pe o parte câte : 74 : de pămênturĭ şi pămêntulŭ de : 12 : paşĭ şi pasul de : 6 : palme. Iară în silisce saŭ aflat pe giumĕtate de silisce : 20 : de funĭ pol : în

frunte, din care înpărţindu-se în treĭ părţĭ, să vine pe o parte câte : 6 : funĭ : 10 : paşĭ, tot cu aceeaşĭ mĕsură ce saŭ mĕsurat şi câmpul. Decĭ înpărţindu-se pe treĭ bĕtrânĭ, atâta câmpulŭ cum şi silisce, saŭ dat parte *bĕtrânuluĭ Hasan, din care saŭ aflat niamŭ părintele Episcopul de Romanŭ sfinţia sa kir Ioanikie, cu alţĭ fraţĭ şi rude ale sale.* Iar parte bĕtrânuluĭ Mogăĭ saŭ datŭ la mijlocŭ, din care saŭ aflat preotul Vasilie *sin Ion să brat ego Tóderŭ**). şi preotul Ştefanŭ sin Staniĭ fata luĭ Vlasie brat preotuluĭ Vasilie, şi preotul Ursul, şi preotul Ion sin popiĭ luĭ Gligorie, şi Gligorie sin Dokiţiĭ, nepoţĭ Alecsandriĭ, sor preotuluĭ Vasilie, şi preotul Ion Ciocan zet popiĭ luĭ Vasilie, avĕnd parte de pe socru seŭ, şi alţĭ fraţĭ şi rude alorŭ.» etc. 7263. Iul. 13. Subscrisŭ : Vasilie Buchăescul biv vel Medelnicer hotarnicŭ. (Archiv. Mitrop. Condica Mănăst. Runcu. p. 28).

Decemb. 15. Nisce reḑeşĭ, ce se pretendeaŭ descendenţĭ aĭ luĭ Gostilă, pe temeiulŭ unuĭ uricŭ falsŭ, plăzmuitŭ cu data dela Stephanŭ celŭ mare, s'aŭ încercatŭ a lua pentru sine una din proprietăţile Episcopieĭ satul Gostilesciĭ, carele în urmă se numia «Vlădiceniĭ.» Ioanikie se judecă cu eĭ la divanulŭ domnescŭ sub Grigorie Ghica, demunstră falsitatea documentuluĭ pe care eĭ se bazaŭ**). Domnulŭ iea dela eĭ uriculŭ celŭ falsŭ şi'lŭ înmănéză Episcopuluĭ, dându'ĭ totŭ-odată unŭ noŭ chrysovŭ întăritorŭ posesiuneĭ satuluĭ Vlădiceniĭ.

În chrysovulŭ luĭ Ghica, între altele se spune, ca Episcopia de Romanŭ este *zidită de Stephanŭ Vodă*, şi citéză o parte din uriculŭ Mareluĭ Stephanŭ, ce se păstră la Episcopie, cu data 6996 (1488) : «adeveréză reposatulŭ Stephanŭ-Vodă în uriculŭ acestŭ de pe urmă (din 1488), cum acea giumĕtate de satŭ din Gostilescĭ, partea de sus ce iaste pe valea négră, ce se chiamă acum Vlădiceniĭ, aŭ cumpĕrat'o în-

*) Cu fratele sĕŭ Tóderŭ.

**) Uriculŭ reḑeşilorŭ avea data anterióră uriculuĭ Episcopieĭ, anume: 6967 (1459); alŭ Episcopieĭ era din 6996 (1488).

Actulŭ ipopsifiareĭ luĭ Dositheŭ este reprodusŭ în Chronic. Huş. Apend. p. 131—133.

Anulŭ 1750. 26. Mart. Constantinŭ Racoviţă Voevodŭ renoesce cartea de scutélă, dată de tatălŭ seŭ Michaiŭ Racoviţă preoţilorŭ de la Episcopiă. Domnulŭ ḑice că s'a milostivitŭ «pentru patru preoţĭ şi doĭ diaconĭ, ce vorŭ fi de slujba Bisericeĭ la sfânta Episcopiă; 'ĭ-aŭ ertatŭ de dajde împĕrătéscă şi de alte angăriĭ orĭ câte ar fi pre alţĭ preoţĭ. Aşijderea şi de desetina de stupĭ şi de gorscina de mascurĭ şi de gorscina de oĭ, pe câte bucate vorŭ avea, şi să fie în pace de caĭ de olacŭ şi de podveḑĭ şi de alte de tóte.» ..... Aşijderea să ordină şi târgoveţilorŭ de Romanŭ să nu'ĭ amestece la nicĭ o havalea comunale. Anulŭ 7258. Mart. 26.

Apr. 5. Acelaşŭ Domnŭ dă Episcopuluĭ Ioanikie carte domnéscă, carea îlŭ autorisă, atâtŭ pe elŭ, câtŭ şi pe protopopiĭ luĭ a judeca clerulŭ din eparchiă : călugăriĭ, călugăriţele, preoţiĭ, diaconiĭ, fecioriĭ şi fetele lorŭ, slujnicele şi năĭmiţiĭ lorŭ, çercovniciĭ şi breslele de prin târgurĭ; deaseminea cestiunile de căsătoriă. 7258. Apr. 5.

Apr. 10. Ioanikie cere la Domnĭ, şi capĕtă confirmarea dreptuluĭ Episcopieĭ de a luà câte doĭ banĭ dela tótă dughiana din Romanŭ (f. 31).

Iun. 2. Episcopulŭ Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ C. Racov., că popiĭ domnescĭ şi ceĭ boerescĭ*) se opunŭ la plata banilorŭ pentru scóle, şi că uniĭ din boierĭ s'aŭ ispititŭ chiar a bate pre trimişiĭ seĭ pentru adunarea acestorŭ banĭ. Domnulŭ dă o carte domnéscă, în an. 7258, Iun. 2, prin carea împuternicesce pre Episcopulŭ «să apuce cu mare tăriă pe popiĭ domnescĭ şi pre ceĭ boerescĭ, şi, afară de ceĭ ce vorŭ fi avêndŭ cărţĭ domnescĭ de scutélă, de pre la toţĭ ceĭ-alţĭ numaĭ de câtŭ să plinéscă baniĭ scólelorŭ.»

---

*) Se înţelegŭ preoţiĭ de pe la Bisericele Domnescĭ, cariĭ aveaŭ cărţĭ de scutélă dela Domnĭ. Aseminea preoţiĭ dela Bisericele făcute şi întreţinute de boierĭ pe la oraşe şi sate.

Iun. 23. Pe temeiulŭ hotărniciei, făcută în anulŭ precedentŭ, moşieĭ Vlădiceniĭ, Domnulŭ Racoviţă confirmă prin chrysovŭ posesiunea Episcopieĭ pe acea moşiă. Prin acelaşŭ chrysovŭ renoesce Episcopieĭ dreptulŭ de a lua dejmă de pe loculŭ târguluĭ Romanŭ, precum şi deplina stăpênire ce are Episcopia pe o parte din moşia târguluĭ, dăruită eĭ de Domniĭ ceĭ vechĭ.

În chrysovulŭ acesta se menţionéză următoriĭ boierĭ divaniştĭ :

Iordaki Cantacuzinŭ vel logof.
Costaki Razulŭ vel vorn. de ţéra de giosŭ.
Ion Bogdanŭ vel vorn. de ţéra de susŭ.
Tóderŭ Paladie hatmanŭ i pârcălabŭ Suciavski.
Iordakie vel post.

Aristarchi Chrisosculeo vel spăt.
Dumitraşcu Calmuşŭ*) vel Banu
Michalakie Sturza vel pacharn.
Radu Racoviţă vel vist.
Costantin Sturzea vel stoln.
Lascarakie vel comis.
(f. 72—74).

La 27. Iul. Inokentie a datŭ Monastireĭ Némţuluĭ următórea mărturie hotarnică :

»Іwнікіє кȣ міла лȣі Дꙋмнезеȣ єпископ Романȣлȣі фачем щіре кȣ ачастъ мъртȣріє а ноастръ къ авънд сфънта мънъстире Нѣмцȣл w мошіє анȣме Ѡрцещіи ла цинȣтȣл Сȣчевіи каре съ хотъръще кȣ Петрилещіи мошіє сфінтіи мънъстіріи Ръшкъй. Дар Ꙟпресȣръндȣсъ w бȣкатъ де локъ дин хотарȣл wрцъщелор кȣ хотарȣл Петрілещілор, аве кълȣгърій де Ꙟмбе пърцї мȣлтъ прічіи пентрȣ ача бȣкатъ де лок. — Пофтітȣнѧȣ Єгȣменȣл де Нѣмцȣ ші кȣ тот соборȣл. Ꙗшіждіре ші Єгȣменȣл де Ръшка ші кȣ тот соборȣл, ка съ мерџем аколо ші съ сокѡтим пентрȣ ача бȣкатъ де локъ, пе семне дȣпъ кȣм скріє испісоачіле, дечї ной дȣпъ пофта лор ам мерсȣ аколо ла Ѡрцещії ші ам черщȣтъ ка съ не арете скрисорі ші w парте ші алтъ. — Іар Григоріе

*) Acéstă namire de familiă boeréscă română curêndŭ are să se *calimăchéscă* adică să se prefacă în *Calimachŭ*, sub influenţa *τῆς μεγάλης ἰδέας* din Fanariu : de a greciza pe popórele negrece din Orientŭ.

Проин егȣмен де Нѣмцȣ фиінд векил аȣ скос ȣн испнсокъ де ла Щефан в:в: чел бȣн = дін въ лет =зкѕ= ѫнтрȣ каре скріе ача бȣкатъ де локъ де причін ѫпрецȣр, ѫсемне. Ші аȣ май скос ші алтъ іспісокъ іаръшй де ла Щефан в:в: чел бȣн. Дип лет = зл. = Іаръш пе ча бȣкатъ де лок кȣ прічіні скріинд ѣръш ѫсемне ѫпрецȣр. Ші ам черштȣтъ ші дела егȣменȣл де Ръшка ка съ арете ескаї скрісорї пентрȣ хотарȣл Петрелецілор, ши аша аȣ датъ самъ Калістрȣ Ѧне єгȣменȣл де Ръшка кȣм къ наȣ нич ѡскрісоаре, ші мергъндȣ ной динпреȣнъ ȣнде съ ѫнчепе хотарȣл ачій бȣкъці де локȣ, ȣнде скріе ѫн писк дин сѡбрежіе поеній. дечі сѡбрежие ѫмпрецȣрȣл поеній, пънла мърȣл рош, дечі дреитъ ѫ пързȣ дечі пързȣл ла вале престе дрȣм пън ȣнде съ ѫпреȣнъ пързȣл кȣ Топліца, дечї Топліца ѫн сȣс ѫпр цȣрȣл Пріеъчії шин прецȣрȣл мънъстіріи, дечи дин Топлицъ дрептъ ѫтрачел пискȣ де ȣнде ам ѫчепȣтъ динтъи, дечи ши ноі мергънд пе семниле че аратъ испнсоачиле ле ам афлатъ тоате фаць. ші саȣ кȣноскȣтъ къи дрѣптъ мошие сфинтіи мънъстири Нѣмцȣлȣи. Ла каре нічі, Калистрȣ Ѧне, егȣменȣл де ръшка наȣ пȣтȣт съ пȣе нічі ѡ прнчінъ — Че ши нои ѫкъ ам фъкȣтъ семне, пе херȣл мънъстирій Нѣмцȣлȣи = в = днспре парте де сȣсъ ȣнде ле ера причина, дин топлицъ пън ѫпискȣ. ѫчепънд дни малȣл топлиціи динтрȣн ȣлмȣ, ѫтрȣ каре саȣ пȣс херȣл мънъстиріи ши де аколе дрептъ пин присака ȣнȣй арман ши де аколе ѫмарціне поеніи ѫнтралтъ ȣлмȣ лънгъ Іорȣгъ, ѣръш херȣл мънъстиріи ши де аколе ла міжлокȣл лȣнчій лънгъ дрȣм ѫнтрȣн ȣлмȣ ѣръши херȣл мънъстирій шн де аколе ѫнтрȣн плопъ ѫмарціне поеніи днспре пнскȣ ши де аколе дрептъ ѫн піскȣ, пентрȣ къ ачаста ле ера тоатъ прічина. Ші ной ѫнкъ ам дат ачастъ мъртȣріе ла мъна егȣменȣлȣі ши а тотъ соборȣл дела сфънта мънъстире Нѣмцȣлȣі, ка съ ле фіе де бȣнъ крединцъ. лет ҂сии. Іȣл. кѕ.

Subscrişĭ : „Іѡнікіе Єпнскѡп Романскіи“

„Калистрȣ де Ръшка“

(Docum. M. N opis. 1732).

Aug. 26. Const. Racoviţă Vvodŭ. prin cartea sea cu acéstă dată, împuternicesce pre Ioanikie a lua dejmă din tóte productele de pe moşia târguluĭ, prin orânduiţiĭ seĭ, cărora toţĭ să se supuie. (f. 26). Acestŭ ordinŭ domnescŭ a fostŭ motivatŭ de cererea ce făcuse la Domniă vel Pacharniculŭ Michalaki Sturza, de a fi autorizatŭ să ĭea pe sama Domnieĭ tótă dejma târguluĭ Romanŭ, precumŭ se urméză şi pe la alte târgurĭ. Inokentie, informându-se de acésta, a arĕtatŭ Domnuluĭ Racoviţă tóte titlurile vechĭ ce posedă Episcopia pentru dritulŭ de a luà acea dejmă. Domnulŭ a recunoscutŭ şi confirmatŭ acestŭ dreptŭ prin cartea amintită. Tot atuncĭ a respunsŭ şi luĭ Michalaki Sturza, că dejma târguluĭ este lăsată Episcopieĭ (ibid).

Noemb. 15. Spre a spori venitulŭ Episcopieĭ, Racoviţă ĭĭ dă dritulŭ esclusivŭ, de a avea numaĭ ea în târgŭ unŭ *téscŭ de céra*. Nime altulŭ, nicĭ Turcŭ, nicĭ Arménŭ, nu putea înfiinţă acolo téscŭ : Toţĭ trebuiaŭ spre a'şĭ stórce céra, să se ducă la tésculŭ Episcopieĭ. (f. 9).

Noembr. 25. După cererea luĭ Ioanikie, Domnulŭ Racoviţă dă Episcopieĭ carte de scutélă pe dóue pivniţe din târgulŭ Romanuluĭ. (f. 28).

Anulŭ 1751. Ian. I. Domnulŭ Racoviţă ordină diregĕtorielorŭ judecătorescĭ şi administrative dela Romanŭ, să nu se amestece în afacerile satuluĭ posluşnicilorŭ Episcopieĭ, ci să lase tótă judecata şi administrarea lorŭ Episcopieĭ, dupre vechile documente ce'ĭ daŭ acestŭ dritŭ. Din cartea domnéscă se vede : a) că ramulŭ judecătorescŭ consta din pârcălabŭ, globnicĭ, deşugubinarĭ. Între altele îĭ opresce de a îmbla cu strajele, nóptea, prin satulŭ posluşnicilorŭ**). De aci se vede ca privigherea în timpulŭ nopţiĭ şi străjuirea oraşuluĭ contră rĕŭ-făcĕtorilorŭ era în sarcina ramuluĭ judecătorescŭ. b) că podveḑele, olacurile şi alte angăriĭ, eraŭ de atributulŭ Şoltu-

**) Satulŭ acesta era situatŭ în marginea târguluĭ.

zuluĭ, carele, împreună cu pârgarĭ, regulà şi esecutà ordinele domnescĭ privitóre la acestea.

În aceeaşĭ lună, Ianuar. Domnulŭ C. Racov. intăresce privilegiele de scutélă ale cioclilorŭ din Romanŭ, şi opresce amesteculŭ altorŭ autorităţĭ în afacerile lorŭ, lăsându-le în atribuţia Episcopuluĭ. Reduce înse numĕrulŭ lorŭ, din 30, la 15. Cartea are data 7259.

Apr. 12. Ioanikie se jăluesce aceluiaşŭ Domnŭ, că moşia Episcopieĭ se împresóră pe de o parte de moşia Gâdinţilorŭ, éră pe de alta—de Trifescĭ, proprietate a vel Spătariuluĭ Aristarchi. Domnulŭ orânduesce hotarnicĭ pe vel Stolniculŭ Tóderŭ Cantacuzino şi pe biv velŭ Medelnicerulŭ Vasilie Buchăesculŭ. Din acéstă carte domnéscă se vede că moşia Gâdinţilorŭ fusese reḑeşéscă, şi atuncĭ încă maĭ eraŭ reḑeşi acolo; «şi fiindŭ vechilĭ şi din partea Dumisale vel spătar Aristarchi.... se strîngeţĭ şi pe alţĭ reḑeşĭ ce vorŭ fi din partea Gâdinţilorŭ,» ḑice cartea domnéscă. (f. 15).

În anulŭ acesta, Ioanikie s'a învoitŭ cu Egumenulŭ Nicanorŭ şi cu soborulŭ Monastireĭ Némţuluĭ, de 'ĭ-a cedatŭ unŭ locŭ aprópe de Monastire, pe unŭ délŭ despre Méḑă-ḑi, ca să fundeze cu asa cheltuélă unŭ schitŭ. Schitulŭ fu dedicatŭ serbătoreĭ Înducerea sânteĭ Fecióre în templu, şi se numesce pênă astăḑĭ cu numirea slavonă «Vovedenia.» Schitulŭ acesta fu înḑestratŭ de Ioanikie cu viĭ, cu móră, prisacă, vite, ètc. tóte cumpĕrate cu averea luĭ dréptă, făcută maĭ înainte de a veni la Episcopie. Reproducemŭ aicĭ chiarŭ actulŭ luĭ Ioanikie pentru fundarea skituluĭ, ce pórtă data 15 Augustŭ anulŭ 1751*).

*) În istoria Monastireĭ Némţuluĭ se spune maĭ departe, că Ioanikie avea unŭ frate în acea Monastire, numitŭ Nicolaiŭ, în tréptă de Ieromanachŭ, carele cu asa cheltuélă a ziditŭ pirgulŭ celŭ mare despre resăritŭ, în colţulŭ curţeĭ Monastireĭ. Ioanikie a maĭ dăruitŭ monastireĭ o vie, şi altele; a făcutŭ clopotulŭ celŭ mare, în greutate de 1800 oca. Clopotulŭ acesta avea unŭ sunetŭ fórte plăcutŭ, şi a esistatŭ pênă la incendiulŭ din anulŭ 1862, când s'a topitŭ, împreună cu tóte altele.

Їwанікїє к8 мила л8и Д8мнез8 єпископ Романскїи

✠ Фачем щире к8 ачастъ адевърат скрісоаре а ноастръ, т8т8рор к8и сх каде аци. Прек8м ніам ндемнатъ, дин к8нъ вое ноастръ. Ши дин к8рат їнемъ, ши ам фък8тъ w сфънтъ бисерикъ ан прежма сфинтеи мънъстири Нѣамц8л8и 8нде съ чинстеще ши съ пръзн8еще нтрарѣа н Бисерикъ, а Преасфинтеи, стъпъніи ноастре, де Д8мнез8 нъскътwаре ши п8р8рѣа фечоаріи Маріи нтр8 а ноастръ вѣчникъ поменире. ши а пъринцилор ноцри, ши ац8торинд8не милостив8л Д8мнез8 ши прек8рата маикъ сфинціи сале, де ам испръвито. Сокотитам, ши пентр8 киверисала фрацилор, каріи wр петрече ла ачел скитъ, ши ам датъ віи ла Битъкещи, н цин8т8л П8тніи трей погоане ши ц8мътате бие фъкътоаре, ши патр8спречє погоане де апъртт8р, ши о хиртъ пол. лок стерп нгръкат к8 поми, н кап8л віи, ші де ла дел ши де ла вале, прек8м аратъ запис8л л8и Герасим монах че ла8 кемат дин миреиие Геwргицъ морар цинере Кърстии фечор Маркин wт Битъкещи, шиипре8нъ к8 запис8л л8и чел де вънзаре нѣ8 маи дат в записе де к8мпърът8р пе ачесте вии, 8н8л дела Кърсте фечор8л Маркии де битъиещи, каре а8 фост сокр8 л8и Гераснм монах, ши алт запис дела Бъртоломеи фечор алб8л8и дин Битъиещи, ши ачесте вии са8 к8мпърат к8 крамъ к8 тоате чювеиле кътє треб8ескъ, прек8м аратъ запис8л, ашиждере ам маи датъ скит8л8и иостр8 w моаръ, ам к8мпърато ши нои гата дела Гедеwаи Проин ег8мен Нѣамц8л8и, ши дела Досоѳеи монах8л wт Нѣамц8, дрепт патр8зъчи=м=леи, д8пъ к8м аратъ запис8л лор чел де вънзаре. Ашиждере ам маи нтърит скит8л ностр8, к8 w присакъ де ст8пи=нисълище ла цименещи лънгъ моаръ, ши алтъ присакъ н цоличи пе мошіе мънъстиріи сък8л8и к8= =ши алтъ присакъ аколw лънгъ скитъ, к8= =іар пеитр8 w присакъ че авем ла блебе не ам сокотит ши ам дато сфинтіи мъиъстири Нѣамц8л8и, к8=
=Ашиждере ши дин вите, ам датъ= =ши= вачи =ши= епе. ши=wи= ашиждире ши дож=касъ к8 пивницъ д8ратъ, каре сънт пе лок8л мънъстиріи Нѣамц8л8и, н съ-

лище = џеменещилор, лѫнгъ дрȣмȣл грȣмъѯъцилор, ши ȣн хъ-лещеȣ чам фъкȣт лѫнгъ скитъ пе слътиѡаръ. Ꙗшиждире ши кърци, ши вешминте, ши васъ, ши алте че сѫнт де требȣинца сфинтїи бисеричи динлонтрȣ, тоате саȣ фъкȣт, ши саȣ дат кȣ изводъ анȣме, искълитъ де нои. каре ачесте тоате сѫнтъ фъ-кȣте дин дрѣптъ ѡстѣнилъ, ши агониситъ ноастръ, че ам авȣтъ, маи дин наинте време пѫн а нȣ вени ла скаȣнȣл епископиеи Романȣлȣи. Ꙗчесте тоате че ам датъ скитȣлȣи ностръ че есте нȣмитъ маи сȣсъ, пентрȣ кивернисала фрацилор че ѡр петрече аколѡ. Іар дȣпъ петречере ноастръ динтрачастъ віацъ, пе чине а алеџе Дȣмнеѯъȣ егȣмъи сфинтїи мънъстиріи ноастре Нѣм-цȣлȣи, ачела съ фіе началникъ ши пȣртътор де грижъ, ши а-честȣи скитъ: Іар карии небъгътори десамъ, ѡри дин ѡаменіи домнещи. ѡри ѡамении де а митрполиеи, ѡри динтре фраціи епископи сар испити астрика а ноастръ дание, ши ꙟтъритȣръ де милъ ȣнии ка ачиа, ꙗтъ ши нои ѯичем: съ фіе афȣрисици ши блестемаци де Домнȣл Дȣмнеѯеȣ, ши де прекȣрата маика сфинцииі сале, ши де доиспрече слъвици апостоли, ши де шепте сфинте ши а тоатъ лȣме собоаръ, ши де тоци сфинціи, херȣл пїатра лемнеле, ши алте материи тоате, съ пȣтрѣѯаскъ ши съсъ тѡпѣаскъ, ꙗр трȣпȣриле лор съ сте ꙟтреџи. ꙟ вечи негре ши ȣмфлате, ши съ аибъ парте кȣ Іȣда вѫнѯъторюл, ши кȣ тре-клетȣл Ꙗриа ши прокоѱалъ ꙟтоатъ виаца лор съ нȣ ваѯъ, ꙟкъ ши дин дарȣл архиериеи ноастре че неа дат, Домнȣл Дȣмнеѯъȣ, ꙗръши съ ръмъе афȣрисици ши даци анафемии ши нои пен-трȣ ꙟкредиинцаре ам искълитъ ȣ ꙗс лѣт ѯсно ав. еї.

Subscris: Іѡаникіе Єпископ Романскін.

(Docum. M. N. No. opis. 1871).

Anulŭ 1752. Februar. 12. Episcopulŭ capĕtă unŭ ordinŭ domnescŭ, prin carele se poruncesce «copilului-de-casă, séŭ altorŭ zapciĭ, ce vorŭ merge la Episcopia de Romanŭ pentru baniĭ hatişerifuluĭ, ca să lase pe Episcopŭ în pace, nicĭ să'ĭ iea dela mână acea carte de apĕrare, ci să stea la sfinţia sa,

ca să'ĭ fiă de îndreptare. Ordinulŭ are data 7260. Febr. 12; n'are subscriere, ci numaĭ pecetea cea mică domnéscă.

Apr. 15. Ioanikie rescumpĕră o casă cu 25 leĭ dela unŭ neguţiătoriŭ. Casa era situată în malŭ pe loculŭ unde dupre ordinulŭ Domnieĭ urmà a se face unŭ hanŭ pentru Turcĭ (f. 9).

La 22 ale aceleiaşĭ lunĭ, Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ C. Racoviţă : a) că uniĭ dintre târgoveţĭ, Moldovenĭ şi Armenĭ, aŭ pusŭ stăpênire pe nisce părţĭ de locŭ şi lazurĭ*) de fênaţe din moşia târguluĭ, uniĭ prin cumpĕrătură uniĭ dela alţiĭ; alţiĭ numaĭ pe dritulŭ vechimeĭ săpênireĭ, şi ieaŭ dejmă de pe acele locurĭ dela streiniĭ ce cultivă; b) că apa Seretuluĭ, strămutându'şĭ matca, a ruptŭ părţĭ din moşiele Episcopieĭ şi din a târguluĭ, şi pe unele aŭ pusŭ stăpênire proprietariĭ ceĭ de dincolo de Siretiŭ; éră pe altele le-aŭ ocupatŭ târgoveţiĭ şi posluşniciĭ.

Domnulŭ rânduesce acéstă afacere în cercetarea Divanuluĭ, sub preşedenţa Mitropolituluĭ Iacovŭ. După cercetare se decide : a) Aceĭ ce stăpênescŭ locurĭ şi lazurĭ pe moşia târguluĭ, să le stăpênéscă şi de acumŭ, dar să plătéscă dejmă Episcopieĭ, afară de loculŭ Bisericeĭ-albe, carea are o parte de locŭ, dăruită eĭ de ctitorulŭ seŭ Stephanŭ-Vodă celŭ Bunŭ. Aşijderea să fie scutiţĭ de dejmă şi aceĭ cariĭ vorŭ arĕta ispisóce domnescĭ de miluire, maĭ vechĭ de câtŭ ale Episcopieĭ. b) Pentru rupturile Seretiuluĭ, se stabilesce pe tot-déuna hotarulŭ pe matca cea vechiă a Seretiuluĭ. Domnulŭ apróbă decisiunile Divanuluĭ.

Maiŭ 28. Ioanikie cumpĕră o casă, cu 35 leĭ «banĭ gata,» dela Ilie Croitoriulŭ. Casa era pe loculŭ Episcopieĭ. (f. 8).

---

*) *Lazurĭ*. Acéstă ḑicere adeseorĭ se întêmpină în documentele Episcopieĭ de Romanŭ. Ea însémnă : curătură, adică unŭ locŭ, curăţitŭ în pădure, şi îngrăditŭ (veḑĭ lexicon de Buda 1825). Ḑicerea este slavonă, deşi în înţelesulŭ acesta nu se întrebuinţază astăḑĭ. Dela acéstă rădăcină derivă încă cuvintele : *pêrlazŭ* (ПЕРЕЛАЗИТЬ) : săritóre, loculŭ pe unde se sare peste gardŭ ; deasemine : *izlazŭ* : loculŭ ce este afară de îngrăditură, locŭ liberŭ.

Totŭ în curgerea acestuĭ anŭ Episc. Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ Const. Racoviţă, că ispisócele de danià pe târgulŭ Romanuluĭ, perdute fiindŭ încă din timpulŭ catanelorŭ şi alŭ Episcopuluĭ Sawa, cândŭ s'aŭ înnecatŭ în Bistriţă cu vestmênturile şi arginturile Episcopieĭ, ducêndu-le la Pângăraţĭ : târgoveţiĭ Armenĭ acumŭ nu se supunŭ a da dejmă. Domnulŭ a rânduitŭ jăluirea acésta în cercetarea Mitropolituluĭ şi a treĭ boieri : Iordaki Cantacuzino vel Logof., Radu Racoviţă vel Vornicŭ, şi Costinŭ Razulŭ Hatmanŭ. Cercetarea a constatatŭ din documente, că Episcopia are dreptŭ a luà dejmă din locurile cultivate de neguţiătorĭ pe moşia târguluĭ. Domnulŭ a întăritŭ acestŭ dreptŭ alŭ Episcopieĭ. (chrys. din 1753).

Sept. 3. Ioanikie cere dela Domnulŭ C. Racoviţă a se rândui hotarnicĭ, spre a stabili hotarele moşieĭ Episcopieĭ de lângă târgŭ carea se împresurà de târgoveţĭ, din causă, că se perduse semnele de hotare cele vechĭ. Domnulŭ a rànduitŭ hotarnicĭ pe Tóderŭ Cantacuzino biv vel Stolnicu, şi pe Vasilie Buchăesculŭ vel Medelniceriŭ. Acestia hotărândŭ moşia, la 3 Septembrie aŭ datŭ Episcopuluĭ mărturia lorŭ hotarnică, pe temeiulŭ căreia la 10 Septembrie dobândesce de la Domnŭ chrysovŭ constatătoriŭ hotarelorŭ, întocma dupre mărturia hotarnicilorŭ menţionaţĭ. (f. 3—6). Din acea hotarnică se constată : a) că moşia ce s'a hotărîtŭ se întindea dela hotarulŭ Ţinutuluĭ Némţu, prin târgu Romanŭ spre Seretiŭ, pênă în moşia Gădinţilorŭ. b) că din vechime mahalaua pe unde trecea uliţa Borşŭ séŭ Ciobotărésca, se chiamă machalaua Braşovenilorŭ. Acea machala avea Biserica sea, carea se chiamă : *a Braşovenilorŭ*, ale căreia temeliĭ esistaŭ încă în 1751, cândŭ s'a făcutŭ acéstă hotarnică. Uliţa Borşova séŭ ciobotărescă cu unŭ capĕtŭ respundea spre Moldova, cu altulŭ spre Siretiŭ. c) se spune, că Mitropolitulŭ Georgie fusese preotŭ la Episcopia Romanuluĭ, sub episcopulŭ Misailŭ. Despre acésta ḑicŭ hotarniciĭ :

«Deosebitŭ întêmplându-se aice de faţă şi Anthimŭ Creţulu

proinŭ Egumenŭ, aseminea ne-aŭ mărturisitŭ cu sufletulŭ seŭ, că elŭ de 40 de anĭ s'aŭ aflatŭ totŭ pe lângă Episcopia Romanuluĭ, încă de cândŭ aŭ fostŭ Georgie Mitropolitulŭ preotŭ la Episcopie, la vremea luĭ Misailŭ Episcopulŭ, din gura luĭ Georgie Mitropolitulŭ aŭ auḑitŭ, că 'ĭ-aŭ spusŭ şi 'ĭ-aŭ şi arĕtatŭ, că Uliţa Borşova este acésta, carea acum se chiamă ciobotăréscă.»

Cu ocasia hotărniciei acestia, Vasilie Buchăesculŭ a hotărîtŭ şi unŭ locŭ ce avea Spătariulŭ Aristarchi, totŭ din hotarulŭ târguluĭ, precumŭ şi nisce cumpĕrăturĭ ale luĭ în acelaşŭ hotarŭ. La 4 Septembrie Buchăesculŭ dă şi luĭ Ioanikie o mărturiă de pe acéstă hotărnicire. Episcopulŭ se interesà de ea, fiindcă defingea hotarele moşieĭ vecine cu moşia târguluĭ; éră moşia târguluĭ era legată cu Episcopia prin dejma ce luà de pe ea, în puterea maĭ multorŭ chrysóve domnescĭ. (f. 7).

+ Sept. 20. După disposiţiunile Înalteĭ Porţĭ, Turciĭ, cariĭ petreceaŭ prin oraşele ţereĭ, ocupându-se cu commerciulŭ, nu aveaŭ permisiune a trăì amestecaţĭ cu raelele séŭ supuşiĭ ţereĭ, ci a locui toţĭ la ùnŭ locŭ în anume încăperĭ, destinate pentru dênşiĭ, numite «hanurĭ.» De aceea Domnulŭ Const. Racoviţă a făcutŭ în târgulŭ Romanuluĭ pe loculŭ Episcopieĭ unŭ hanŭ, cu keltuéla Domnieĭ, cu maĭ multe încăperĭ, destinatŭ pentru locuinţa Turcilorŭ, plătindŭ fiă-carele o kiriă anuală de 20 leĭ pentru locuinţă. Venitulŭ de la kiria hanuluĭ, Racoviţă acumŭ îlŭ hărăḑesce Episcopieĭ de Romanŭ (f. 9).

Anulŭ 1753. La ântêiŭ Ianuariŭ Ioanikie, împreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ, cu Ierotheiŭ proinŭ Episc. Huşilorŭ, cu Innocentie actualulŭ Ep. de Huşĭ, cu Dositheŭ alŭ Rădăuţilorŭ, şi cu toţĭ Egumeniĭ Monastirilorŭ, participă la synodulŭ convocatŭ în Iaşĭ pentru constatarea autocephalieĭ Bisericeĭ Moldoveĭ, şi subscrie actulŭ Synodalŭ. (Uric. t. I, p. 236—241). Causa pentru carea punemŭ Synodulŭ la începutulŭ anuluĭ 1756, o am arĕtatŭ în Chronica Huşilorŭ, p. 229.

Maiŭ 1. Ioanikie adeveresce zapisulŭ, prin carele unŭ Ciganŭ liberŭ se dă de bună voiă robŭ Mitropolieĭ (Cond. Çigan. Mitropolieĭ. f. 26).

Maiŭ 2. Armeniĭ nu s'aŭ supusŭ ordinuluĭ domnescŭ, emisŭ în anulŭ trecutŭ, după decisiunea Divanuluĭ, de a da dejma Episcopieĭ din locurile ce posedaŭ pe moşia târguluĭ. Eĭ se bazaŭ, în oppoşiţiunea lorŭ, pe unŭ uricŭ dela Michaiŭ Racoviţă, din anulŭ 1726, carele îĭ apĕră de dejmă. Amêndóue părţile aŭ fostŭ chiămate la Divanŭ. Luându-se din noŭ în cercetare acéstă cestiune, s'a constatatŭ, că documentulŭ ce posedaŭ Armeniĭ nu era valabilŭ, fiindŭ bazatŭ pe simpla mărturiă a Mitropolituluĭ de atuncĭ Georgie, carele din ură către Episcopulŭ de Romanŭ Athanasie, mărturisise în favórea Armenilorŭ, negândŭ dreptulŭ Episcopieĭ; căcĭ însuşĭ acelŭ Mitropolitŭ, cu 4 anĭ maĭ înainte, pe cândŭ erà Episcopŭ de Romanŭ, se jăluise Domnuluĭ Michaiŭ Racoviţă, că, înnecându-se ispisócele Episcopieĭ în ḑilele Episcopuluĭ Sawa, Armeniĭ nu vorŭ să plătéscă ḑeciuéla, şi Domnulŭ îĭ obligase a plăti dreptulŭ Episcopieĭ. Divanulŭ, considerândŭ pe deoparte acéstă contraḑicere în arĕtările fostuluĭ Mitropolitŭ Georgie, era pe de alta 3 cărţĭ domnescĭ anteriórе, dela Nicolaiŭ Mavrocordatŭ (1710—1712), care constataŭ dreptulŭ Episcopieĭ la acea dejmă: aŭ venitŭ la conclusiunea, că Mitropolitulŭ Georgie a înşelatŭ pe Michaiŭ Racoviţă şi, «că avêndŭ vrajbă cu Athanasie, cu vrăjmăşie a grăitŭ acele cuvinte» (veḑĭ an. 1726); că pretenţiunea Armenilorŭ este nedréptă; că documentulŭ ce posedă eĭ este dobânditŭ prin amăgire, şi prin urmare să se iea dela mâna lorŭ; că Episcopia are dreptu a luà dejmă atâtŭ dela Armenĭ, câtŭ şi dela toţĭ târgoveţiĭ ce se hrănescŭ pe moşia târguluĭ. Pe baza acesteĭ hotărîrĭ, Domnulŭ Constantin Racoviţă dă Episcopuluĭ chrysovŭ, cu data din 2 Maiŭ, în carele se descriŭ tóte acestе împregiurărĭ, şi se constată dreptulŭ Episcopieĭ de a luà dejmă dela toţĭ ceĭ ce cultiva locurĭ pe moşia târguluĭ.

Reproducemŭ însuşĭ chrysovul luĭ Constantin Racoviţă voevodŭ, datŭ Episcopieĭ la acéstă ocasiă:

«Noĭ Costantinŭ Michailŭ Cechanŭ Racoviţă vvod Boj. milost. gpdar zemli moldavscoĭ.

Însemnare facemŭ cu acestŭ Chrysovŭ a Domnieĭ mele, la totŭ cine pre dênsulŭ va căuta, saŭ cetindŭ pe elŭ va audi, Adică aŭ venitŭ înainte Domnieĭ méle şi a totŭ svatulŭ nostru sfinţia sa kir Ionikie episcopulŭ Romanuluĭ, şi ni-aŭ arĕtatŭ unŭ ispisocŭ dela preînălţatŭ părintele nostru Măria Sa Michaiŭ Vvodă, din anulŭ 7230, întru carele arată, că aŭ avutŭ Episcopia ispisóce dela reposaţiĭ Domnĭ maĭ dinainte, şi întăriturĭ domnescĭ, de miluire, şi de danie, adică venitulŭ loculuĭ, a târguluĭ Romanuluĭ, dijmele di pâine, di fênŭ, de prisăcĭ cu stupi, şi din tóte după obiceiŭ, suntŭ date de aceĭ reposaţĭ Domnĭ, danie şi miluire acele zăciuele, sfinteĭ Episcopiĭ Romanuluĭ, nestrămutatŭ, şi fiindŭ la acea vreme episcopŭ la Romanŭ sfinţia sa kir Georgie, carele curândŭ saŭ făcutŭ Mitropolitŭ totŭ la Măria Sa Michaiŭ Vvoda; jăluindŭ Mărieĭ sale că ispisoacele ce-aŭ avutŭ Episcopia de danie Episcopieĭ di zăciuiala din hotarulŭ târguluĭ, împreună cu alte ispisóce, ce aŭ maĭ avut şi veşminte şi arginturĭ, saŭ înecatŭ tóte în apa Bistriţiĭ, la vréme cătanelor, mutânduse dela Episcopie, să le ducă la mănăstirea Păngăraţiĭ la munte, fiind episcopŭ atuncea la Romanŭ kir Savva, şi acum armeniĭ nu vor săşĭ dea zăciuéla, perindŭ ispisoacele, şi după jaloba episcopuluĭ Georgie, Măria Sa părintele nostru, aŭ întăritŭ cu acestŭ ispisocă arĕtat maĭ susŭ, încredinţândŭ, că însuşĭ Măria Sa scie, că aŭ avutŭ acele ispisoace, şi i-aŭ făcut întăritură, în Domnia dintâiŭ, şi în domnia a doua, la care în anulŭ trecutŭ, la vlet 7260 ni aŭ maĭ jăluit sfinţia sa că nu sé supunŭ a da dijmă armeniĭ, şi alţiĭ, şi am orândritŭ de aŭ luat sama acestorŭ pricinĭ sfinţia sa kir Iacovŭ mitropolitŭ şi Iordaki Cantacuzino vel logofăt, i Radul Racoviţă vel vornică, i Costaki Razul Hatm. şi ne-aŭ arĕtatŭ carte dumilorsale de

giudecată, cu iscăliturile sale, hotărândŭ săşĭ iea episcopia zăciuéla, precum dela Armenĭ şi de la Moldovenĭ, din totŭ loculŭ târguluĭ, afară din o bucată de locŭ tot din hotarulŭ târguluĭ, ceĭ dată la biserica cea albă, din târgu din Romanŭ, de ctitoruluĭ aceĭ bisericĭ, reposatuluĭ Stefanŭ Vodă cel bunŭ*), saŭ Armeni saŭ moldoveni, ce aŭ lazurĭ saŭ locŭ de fânaţu, pe hotarulŭ târguluĭ săşĭ stăpânéscă, iară zăciuéla să dea episcopieĭ. Aşijderea pentru hotarulŭ târguluĭ, de cătră Sirétiu, pe unde aŭ rupt apa Siretuluĭ, malurile orĭ de o parte orĭ de alta, saŭ apa Moldoviĭ, să nu să socotéscă hotarele pe unde aŭ ruptŭ apa acum, şi saŭ mutatŭ, ce pe matca cea veche, după vechiulŭ obiceiŭ a ţĕreĭ. După mărturia acésta, am întăritŭ şi noĭ cu iscălitură şi pecetea nóstră. Darŭ cu tóte aceste de iznóvă niaŭ jăluitŭ acum sfinţia sa episcopul, că Armeniĭ totŭ nu să supunŭ săşĭ dea dijma, saŭ trimis omŭ gospodŭ, de iaŭ adusŭ la divanŭ, şi stândŭ toţĭ de faţă înaintea Domnieĭ mele, la divanŭ, şi înaintea tuturor boierilorŭ, saŭ întrebatŭ Armeniĭ pentru ce nu se supunŭ, săşĭ dea dijma după ispisóce domnescĭ ce are Episcopia, ci iarăşĭ aŭ arĕtatŭ unŭ ispisocŭ dela prea înălţatŭ părintele nostru măria sa Michaiŭ-Vodă din vlet 7234, cu patru anĭ maĭ pe urmă, de cât celŭ dintâiŭ, arĕtândŭ că aŭ venitŭ armeniĭ de Romanŭ, şi s'aŭ pârîtŭ de façă, cu episcopulŭ de Romanŭ kir Athanasie ce aŭ stătutŭ episcopŭ în loculŭ luĭ Georgie, făcênduse Mitropolitŭ, jăluindŭ Armeniĭ, căte lazurĭ şi locurĭ de prisăcĭ cu pométe aŭ eĭ pe hotarulŭ tărguluĭ, totŭ eĭ le aŭ stăpânitŭ, şi nime de a zecea nu le aŭ luatŭ, aŭ respuns şi episcopulŭ Athanasie, că Episcopia aŭ avutŭ ispisoace dela domniĭ vechĭ precum şi dela Domnia mea. Dară înpotriva acestor cuvinte măria sa părintele nostru arată, că maĭ ales s'aŭ adeveritŭ, din gura Mitropolituluĭ Georgie, arĕtândŭ că sfinţia sa cât aŭ fost

*) Autorul chrysovuluĭ gresesce. Nu Stephanŭ celŭ bunŭ, adică celŭ mare, este ktitorul primitivŭ alŭ Bisericeĭ albe, ci Stephanŭ Tomşa. (Veḑĭ partea I-a a Chroniceĭ, pag. 39—40).

episcopŭ la Romanŭ nu leaŭ luat dijmă din lazurĭ şi din fănaţu. Aşa arată ispisoculŭ părinteluĭ nostru ce aŭ datŭ Armenilor. Decĭ Domnia mea împreună cu dumnélor boieriĭ, am luatŭ sama ḑiselorŭ Mitropolituluĭ Georgie, cândŭ aŭ fostŭ Episcopŭ la Romanŭ, aŭ jăluitŭ la părintele nostru, că aŭ avutŭ ispisóce domnescĭ, şi s'aŭ prăpăditŭ, in care scrie să iea dejmă pe totŭ hotarulŭ târguluĭ, precum dela Moldovenĭ şi dela Armenĭ, şi totŭ aşa s'aŭ luatŭ, şi li s'aŭ luatŭ ispisoculŭ dela pré înălţatŭ părintele nostru, într'acestŭ feliŭ să dea toţĭ. *Dacă s'aŭ mutatŭ dela Romanŭ la mitropolie, aŭ lăsatŭ ispisoculŭ la Athanasie Episcopulŭ de Romanŭ. Şi cândŭ aŭ venitŭ Athanasie la giudecată cu Armeniĭ, iarăşĭ sfinţia sa aŭ mărturisitŭ împrotiva mărturieĭ ceĭ d'ântéiŭ ḑicândŭ că sfinţia sa n'aŭ luat dela Armenĭ zăciuélă, şi cu acele ḑise împotriva dreptăţiĭ aŭ înşelat şi pe părintele nostru de aŭ datŭ ispisoculŭ Armenilorŭ. Şi s'aŭ cunoscutŭ de totŭ divanulŭ, că avêndŭ vrajbă cu Athanasie, cu vrajmăşie aŭ grăitŭ acele cuvinte.*

Osebitŭ de acésta ne-aŭ maĭ arĕtatŭ părintele Ioanikie Episcopulŭ de Romanŭ, că din ispisócele ce ne-aŭ arĕtatŭ că s'aŭ înecatŭ s'aŭ maĭ găsitŭ treĭ cărţĭ a Domnieĭ sale Nicolae Vvodă, o carte din vlétŭ 7218 dela Domnia sa Nicolae Vvodŭ, iscălită de Domnia sa şi cu pecete, dată carte Domnieĭ sale luĭ Pachomie Episcopulŭ de Romanŭ, să iea de a ḑecea din hotarulŭ târguluĭ Romanuluĭ, din pâne din fênaţe, din prisăcĭ cu stupĭ, şi din grădinĭ, şi din tóte după obiceiŭ dela târgoveţĭ, şi dela Armenĭ, şi orĭ cine arŭ lucra pe acelŭ hotarŭ. Alte douĕ cărţĭ tij dela domnia sa Nicolae Vvodă din vletŭ 7220=una asemene cu cea dintăiŭ, să ĭea din a zece dela Armenĭ şi dela Moldovénĭ şi orĭ cear lucra pe acelŭ hotarŭ. Adoua carte scrisă la dijmarĭ, şi la clucerŭ să nu se amestice nime de dijma loculuĭ tărguluĭ, că ĭ dată episcopieĭ cum şi de la alţĭ Domnĭ. Şi iarăşĭ iscălită de Domnia sa, şi cu pecete, iată dar, că aceste treĭ cărţĭ a domnieĭ sale luĭ Ne-

culaĭ Vodă, *dovedescŭ ḑisele lui Georgie Mitropolitulŭ că'sŭ rele.* Decĭ cu tótă dreptatea saŭ luatŭ acelŭ ispisocŭ de la Armeni, şi singurĭ Armeniĭ vĕḑêndŭ doveḑile, n'aŭ maĭ avutŭ cuvêntŭ de respunsŭ. Decĭ şi de la Domnia mea, iamŭ datŭ şi iamŭ întăritŭ sfinţieĭ sale Ionikie episcopulŭ Romanuluĭ ca să aĭbă aşĭ lua de a ḑéce sfănta episcopie din totŭ loculŭ, dela Armenĭ şi Moldovenĭ, şi orĭ cariĭ ar lucra pe hotarulŭ târguluĭ numaĭ de pe casele târgoveţilorŭ Moldoveni şi Armeni, şi de pe dughene ce arŭ avea în târgŭ să nu iea nimică, iară de pe stupi ce vor ţinea în târgŭ pe la casele lorŭ să le iea ḑăciuélă după obiceiŭ. Şi poftimŭ şi pre alţĭ luminaţĭ Domnĭ, ce Dumneḑeŭ va rândui în urma nostră, ca să nu strice aséstă miluire şi întâritură, precum nicĭ noĭ n'am stricatŭ, daniile şi miluirile altorŭ luminaţĭ Domnĭ ceaŭ fost maĭ înainte, ce maĭ vârtos să aibă a da şi a întări şi a milui, pentru a lor vecĭnică pomenire. Şi s'aŭ scris în târgŭ în Iaşĭ, în anul al patrule alŭ domnieĭ mele. La vlet 7261, maĭ 2. (Cond. f. 24, 25).

Aug. 21. Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ Constant Racoviţă, că Stolniculŭ Ilie Cantacuzinŭ a făcutŭ unŭ podŭ pe Seretŭ la Gădinţĭ, alŭ căruia unŭ capĕtŭ este aşeḑatŭ pe moşia Episcopieĭ, dar Stolniculŭ, trage singur tot venitulŭ. Domnulŭ împuternicesce pe Episcopŭ a opri âmblarea poduluĭ, pênă ce Cantacuzinŭ nu se va învoi cu Episcopia (f. 16).

Anulŭ 1754. Biv vel stolniculŭ Iliă Cantacuzinŭ intentéză episcopieĭ proces pentru împresurarea moşieĭ séle Gănditţiĭ de moşia Episcopieĭ şi a tărguluĭ Romanŭ. Domnia orânduesce hotarnicŭ pe Vasile Buhăesculŭ. Resultatulŭ se va vedea în anulŭ următorŭ. (f. 21).

Domnulŭ Mateiŭ Ghica, dupĕ cererea luĭ Ioanikie, întăresce Episcopieĭ scutirea a dóuĕ crăşme de dărĭ către Statŭ. Cartea de întăritură spune, că acele crăşme eraŭ scutite încă de Grigorie Ghica, tatălŭ luĭ Matheiŭ, şi de alţĭ Domnĭ *maĭ*

bĕtrânĭ. Între dările ce eraŭ impuse crâşmelerŭ, se amintesce şi «pivniceritulŭ». (f. 27—28).

Maiŭ 29, Ioanikie se tănguesce Domnuluĭ Mateiŭ Ghica, că posluşniciĭ Episcopieĭ ce formaŭ unŭ satŭ în marginea târguluĭ, pênă în uliţa luĭ Borşu, séŭ Ciubotăréscă, şi cariĭ eraŭ aşeḑaţĭ acolo din timpurile vechĭ, se supără cu dările de către slujbaşiĭ domnescĭ. Şi spre dovadă a arĕtatŭ chrysóve şi cărţĭ domnescĭ date cu o sută de anĭ maĭ înainte, care tóte scutescŭ pe aceĭ posluşnicĭ de dările şi havalele către statŭ şi tîrgŭ, anume: de straja ce ămblă nóptea dela ispravniciĭ de Romanŭ şi dela părcălabiĭ de acolo; de amesteculŭ târgoveţilorŭ, alŭ şoltuzuluĭ şi pârgarilorŭ luĭ: să nu'ĭ învăluéscă nicĭ cu podveḑĭ, nicĭ cu olacurĭ, nicĭ cu alte angariĭ. Deaseminea a maĭ arĕtatŭ Domnuluĭ, că, contra cărţilorŭ de apĕrarea posluşnicilorŭ, cămănariĭ şi bezmănariĭ supĕră atâtŭ pe posluşnicĭ câtŭ şi pe Episcopie cerêndŭ camână şi bezmenŭ dela dênşiĭ şi de la crâşmele şi tésculŭ Episcopieĭ*), ca şi dela târgoveţĭ.

Pentru satisfacerea tânguireĭ Episcopuluĭ, Domnulŭ Mateiŭ, la 29 Maiŭ, îĭ dă chrysovŭ, prin carele a) recunósce drepturile Episcopieĭ asupra posluşnicilorŭ, recunósce de sat aparte şi nu parte integrantă a târguluĭ, machalaua unde trăiaŭ posluşniciĭ; îĭ apĕră de amesteculŭ, ispravnicilorŭ de Romanŭ, alŭ târgoveţilorŭ şi alŭ Şoltuzuluĭ. b) Pentru apĕrarea de căminarĭ, bezmenarĭ şi Brănişterĭ, chrysovulŭ spune, că trimiţîndŭ jăluirea episcopuluĭ la vel logof. Radu Racoviţă, ca să cerceteze, acela a constatatŭ din «ispisóce bătrâne», că căměnariĭ nedreptŭ supĕră pe posluşnicĭ; căměnariĭ trebue a se mărgini numaĭ în tîrgŭ, căcĭ «numaĭ tîrgurile daŭ camênă, bezmenŭ şi branişte,» éră satele nu. Posluşniciĭ suntŭ sătenĭ, éră nu târgoveţĭ; că episcopulŭ a arĕtatŭ documente domnescĭ dela Barnovski Vodă, Stephanŭ

*) Veḑĭ an. 1750, Noembr. 15.

Vodă, Constantinŭ Duca Vodă, Antiochie Vodă, care arétă că moşia Episcopieĭ merge pênă în uliţa Borşova. Pe aceste decĭ temeiurĭ, chrisovulŭ, pe lângă scutirile de maĭ susŭ, cofirmă şi apĕrarea de amesteculŭ Căminarilorŭ şi Bezmănarilorŭ în coprinsulŭ satuluĭ locuitŭ de posluşnicĭ.

In chrysovŭ se amintescŭ boieriĭ divaniştĭ:

Radu Racoviţă vel logof.
Manolaki Kostaki vel vorn. de ţéra de jos.
Ion Bogdan vel vorn. de ţéra de susŭ.
Lipsesce Hatmanulŭ i părcălabulŭ Suciavski.
Neculaiu Soce vel post.*)
Dumitraşcu Paladie vel spătariŭ.
Vasile Roset vel banŭ.
Aristarchi Chrisosculleo vel Vist.
Ioniţă Canta Cozino vel pacharnicŭ.
Vasile Balşe vel stolnicŭ.
Nicolae Carage vel comisŭ. (f. 11—13).

Însemnare. În anulŭ 1722, Episcopulŭ Georgie s'a tânguitŭ Domnuluĭ Michaiŭ Racoviţă, că s'a înnecatŭ în apa Bistriţeĭ, ître alte objecte, «tóte uricele şi ispisócele» Episcopieĭ date de Domniĭ ceĭ vechĭ. Însĕ din Chrysovulŭ acesta se vede, că la cercetarea făcută de vorniculŭ Radu Racoviţă, episcopulŭ avea în mănă maĭ multe testamente domnescĭ antice pentru moşia Episcopieĭ de lângă târgŭ. Chrysovul se esprimă aşa: «Dovedescŭ testamenturile Domnescĭ, ce s'aŭ aflatŭ în mâna sfinţieĭ sele Episcopuluĭ, dela Domniĭ ceĭ bătrânĭ, Barnovski-Vodă, Stephan-Vodă, Constantin Duca-Vodă, Antiochie-Vodă.» Trebue darŭ a înţelege că numaĭ o parte din Documentele Episcopieĭ se vorŭ fi înnecatŭ în Bistriţă, sub episcopul Sawa.

*) În Chorn. Huşi pag. 234, este scrisŭ: *Nicolae Suciu.* Aşa dar *Soce*, séŭ *Suciu* este vechia pronunţiă romănéscă. De la ea a remasŭ numirea maĭ multorŭ sate Socĭ. Fanariulŭ a prefăcutŭ şi acéstă numire în *Sutzo*, şi o a confundatŭ cu o altă numire de familie antică din Ţéra-romănéscă: *Sudţu* séŭ *Suţu.*

Darŭ dupe obiceiŭ, s'a esageratŭ rĕulŭ, spre a face maĭ mare efectu, şi ca cererea sa aĭbă maĭ avantagiosŭ resultatŭ.

Iul. 14. Andriaşŭ Ianovicĭ „бывшій (fostŭ) medelniceriŭ,» feciorulŭ luĭ Toderaşcu fostŭ Mare Logof., dănuesce Episcopieĭ unŭ vadŭ de móră în Gârla Putneĭ, la satulŭ Pârliţiĭ, cu totŭ loculŭ şi venitulŭ, «ca să fie pentru sufletulŭ părinţilorŭ, şi paminte (memorie) în viacĭ, şi să aibă a scrie şi la sfântulŭ pomelnicŭ, şi dumneḑeesculŭ jertfenicŭ, şi să hie şi dela noĭ — adauge zapisulŭ — sfinteĭ Episcopiĭ dréptă ocină şi danie.» (f. 100).

Iul. 25. Ioanikie renoesce şi împuternicesce actulŭ făcutŭ la 1751 pentru fundarea şi înḑestrarea skituluĭ seŭ Vovedenia. Actulŭ acesta este subscrisŭ de elŭ şi de ceĭ-alţĭ Episcopĭ, şi deasupra adeveritŭ de Mitropolitulŭ Iacovŭ Putnénulŭ. În elŭ spune, că scopulŭ fundăreĭ skituluĭ a fostŭ între altele, ca să pótă a-şĭ odihni acolo bĕtrâneţele, «la vêrsta cea maĭ neputinciósă»; că loculŭ pe care este fundatŭ skitulŭ l'a cumpĕratŭ dela Monastirea Némţuluĭ cu 144 leĭ, osebitŭ de alte dănuirĭ, îmbunătăţirĭ şi ajutoriurĭ ce a făcutŭ elŭ Monastireĭ. Loculŭ acela îlŭ descrie prin semnele hotarnice, stabilite de hotarniculŭ Vasilie Buchăesculŭ. Că a înḑestratŭ skitulŭ cu unŭ heleşteŭ, făcutŭ anume lângă skitŭ; cu moşia Davideniĭ, pe carea o a cumpĕratŭ dela Domniţa Aniţa, fiia luĭ Antiochŭ Vodă, în preţŭ de 1200 leĭ; a datŭ skituluĭ viĭ la Vitănescĭ, treĭ prisăcĭ de stupĭ, unŭ plugŭ de boĭ, vacĭ, şi 200 de oĭ : tóte aceste agonisite din propria luĭ avere, ce o avea câscigată din copilărie. Stabilesce ca privigherea morală şi numirea Egumenuluĭ să aparţină Monastireĭ Némţuluĭ, fără ca ea să înstreineze ceva din ale skituluĭ, orĭ ca cineva din Monastire să se amestece în administraţia materială a skituluĭ; ci tóte să fie numaĭ pentru kivernisirea skituluĭ. În fine spune, că la fundarea şi înḑestrarea skituluĭ este părtaşŭ deopotrivă în tóte keltuelele şi fratele seŭ «preutulŭ Nicolaiŭ Ieromonachulŭ». Actulŭ luĭ Ioanikie este acesta :

Іаков Митрополитȣ Молдовеи адеверим.

»Ін щиинцъ съ фіе тȣтȣрор ȣрмашилор нощри де врѣме че тоатъ исторіе вѣке ши ноаѫ неадеверіадъ ши не адȣче аминте ши не ꙟнвацъ ка ѡри ла че степенъ сари афла ѡмȣл ꙟнтрачастъ лȣме пȣрȣреа съ аибъ ꙟ кȣцетȣл сѣȣ а гріжи май мȣлт де челе сȣфлетещи фіинд къ тоате челе лȣмещи сингȣ дешерте ши времелниче кȣ каре ниме нȣ саȣ фолосит къ нȣ авем аиче четате де лъкȣит че ч.ле віитоаре ши вечниче съ кибзȣим але къщига къ врѣме есте а тръи ши врѣме есте а мȣри. — Дрепт ачиа ши еȣ смеритȣл сокотинд съ нȣ рѫмъѫ тоатъ ѡстеніала мѣ чи мам ѡстенит ꙟлȣме—де тот ꙟндишерт—ам изкрънит кȣ челе чам авȣт еȣ агонисите дии копилъріе ме шам фъкȣт ȣн скит—дин темелие ȣнде ꙗсте храмȣл воведение пре сфетін богородице—апроапе де мънъстирѣ Нѣамцȣл ла кариле нъдъждȣинд Пре сфънтȣл Дȣмнезъȣ ка съ мъ ꙟмпъртъшіаскъ ка ши бътрънецеле мѣле ла върста ча маи непȣтинчоасъ аколо съ мъ одихнескȣ — Ꙟшиждере ши дȣпъ моарте съ рѫмъѫ де вечникъ поменирѣ ноастръ—Іаръ пентрȣ кивирнисала де старѣ ачистȣи скит. ка съ нȣ съ пȣстиаскъ иичи съ съ сȣпере дн кътръ нимене кȣ ачастъ ашезаре саȣ ꙟтемеат карѣ маи џос се вор аръта—ꙟтъи пентрȣ локȣл ачестȣи скит ꙟпрецюр кът ам сокотит съ аибъ ди трѣбȣинца кълȣгърилор чи вор лъкȣи ла ачил локȣ ам фъкȣт ашезаре кȣ съборȣл сфінтеи мънъстири ши ам кȣмпърат ачил лок де ла мънъстире прекȣм саȣ ши хотърът—ꙟсемне—ди дȣмнелȣи Василие Бȣхъескȣл бив вел медел. ꙟпреȣнъ кȣ тот съборȣл мънъстірїи ꙟчипъидȣсъ хотарȣл дин пъръȣ дела ѡ пиатръ хотар ȣнде саȣ фъкȣт ши бȣѡр ꙟтрȣн чиреш дрепт ꙟ сȣс прин фънтъна ѡребȣлȣи ши тот ꙟ сȣс пъиъ ла алтъ пиатръ хотар—ши ди аколо съ ꙟтоарче ла дѣал пъиъ ла алтъ пиатръ чи саȣ пȣс ꙟ дѣал дѣсȣпра дрȣмȣлȣи чи мерџи ла езитȣра іазȣлȣй дин пъръȣ де аколо тот ла дѣал ла ȣн бȣѡр чи саȣ фъкȣт ꙟнтрȣи чиреш ȣидн ши пиатръ саȣ пȣс лънгъ чиреш де аколо ла алтъ піатръ чи саȣ пȣс ꙟтре дои чиреш де аколо тот ла дѣал ла алтъ пиатръ чи саȣ пȣс лънгъ

ȣи карпъи кȣ бȣѡр ши ди аколо тот ла дꙗл—дин бȣѡр ꙟ бȣѡр пъиъ ꙟ върфȣл дꙗлȣлȣи—ши ди аколо съ ꙟтоарче пе чилалалтȣ пичор ди діал пи дии џос ꙗръш дии бȣѡр ꙟ бȣѡр пънъ чи асъ дин пъдȣрѣ ꙟ мъстакън н чіи рари—шаколо саȣ пȣс піатръ лъигъ ȣн мъстакън ꙟ каре саȣ фъкȣт ши бȣѡр—чи есте лъигъ късаре чи мерџи ла граждюри ди аколо дрепт ла вале ла алтъ пиатръ чи саȣ пȣс лъигъ ȣн арии ꙟ каре саȣ фъкȣт бȣор ди аколо тот дрепт ла вале пънъ ꙟ ашеѕътȣръ ȣиде саȣ пȣс алтъ піатръ ди ла вале ди ȣи дрȣм—ши ди аколо съ ꙟтоарчи ꙗръ дрептȣ ꙟ сȣс пънъ ꙟ пъръȣ ши ла піатра чи ди лънгъ чиреш ꙟ малȣл пъръȣлȣи дин сȣс де ȣнди саȣ ꙟчепȣт ꙟтъи ꙟ каре семне съ кȣпринди аче вале чи съ иȣмеще слътиѡара кȣ плаіȣриле еи пе ди ꙟмбе пърциле—скȣрсȣра апелор—ши кȣ хълищиȣл чам езит нои кȣ а ноастръ кeлтȣꙗлъ чи есте ꙟтрачил пъръȣ—пе карѣ лок ам дат еȣ мънъстиріи—рмд—леи баии гата—сэсъвит ди алте милѣ чам фъкȣт кȣ мънъстирѣ—каре съ вор аръта анȣме—и ди стȣпи ам дат матче ши чиичи кнліи ꙟтрȣн акоперемъит—тіж ам маи фъкȣт ла мънъстирѣ кȣ тотъ кeлтȣꙗла мѣ прекȣм синт въѕȣте ши алте треи дȣгѣне ла еш ши ѡ касъ ди кърчмъ ши ам дрис ши півница че ера стрикатъ карѣ съ кіамъ пивница лȣи москичю ши дижмл де пе хотарȣл търгȣлȣи Нꙗмцȣл—ꙗръш нои ам міжлочіт ши иȣ кȣ пȣцинъ кeлтȣꙗла ноастръ ам скос даніе—ши ам ꙟиоит ачи даніе а мъріі сале лȣи Костандин Міхаіл ввода шакȣм дела мъріꙗ са Матеи Гика вод—ши мъкаръ къ скріе иcписокȣл чел де даніе пе нȣмеле мънъстирѣи даръ ачаста еȣ ам воит ди саȣ скрис ашѣ—Іаръ міжлочирѣ ноастръ аȣ фостȣ де саȣ скос ача діжмъ пинтрȣ кивирнісала скитȣаȣи чи акȣм маи пи ȣрмъ аџȣтъндȣм Дȣмнеѕъȣ ди ам кȣмпърат иои сатȣл даридѣніи—дела мърііл са домніца аница—фіика ръпосатȣлȣи Ѧнтіѡх вод—ам сокотит къ ꙟ дистȣл асте ачил сат пентрȣ ківірнісала скітȣлȣи—'аръ діжма маи сȣс поменитъ де пе хотарȣл търгȣлȣи Нꙗмцȣл ам дато мънъстиріи Нꙗмцȣл сокотинд ка съ тріакъ ачесте тоате дела мине ши пеитрȣ локȣл

скит8л8и дарѣ маи вѫртос ши пентр8 помениреѣ ноастрѫ ка сѫ фім ши нои ктитори ши пѫринцін кѫл8гѫри сѫ авѫ даторіе а скріе н8меле ностр8 ла помелник ка сѫ сѫ помениаскѫ ꙟ веч кѫт а трѫи мѫнѫстире—ꙟсѫ сѫ щіе̓ шачаста кѫ пентр8 сат8л давиденіи скріе ла ꙁапис8л домниціи кѫ ц8мѫтате ди сат са8 дат даніе ла мѫнѫстірѣ Нѣмц8л ши пе ц8мѫтате аў л8ат бани каре шаче ц8мѫтате маи пи 8рмѫ сѫ фіе жнкинатѫ ла мѫнѫстірѣ дар ачастѫ причинѫ к8 даніе ши кѫ са8 скріс ꙁапис8л пе н8меле мѫнѫстиріи іарѫш е8 ам воит де са8 скріс ашѣ пентр8 ѡрѣ каре кивернисалѫ ка сѫ липсаскѫ нище прічіни чи не ера ꙟпротивитоаре дарѫ е8 мѫрт8рисеск8 к8 с8флет8л ме8 кѫ тот сат8л давиденїи лам к8мпѫрат к8 дрепци баніи меи—к8 ак—лей—д8пѫ к8м адевереаꙁѫ де тоате ачесте прічіни ши ꙁапіс8л чи миаў дат сѫбор8л сфінтіи мѫнѫстири шачел сат к8 тот веніт8л сѫ8 сѫ авѫ ал стѫпѫни н8маи кѫл8гѫріі дела скит—ши іар ам маи дат скит8л8и ши погоане де віи ла Вітѫнещи, ла П8тна ши трін прісѫчи де ст8пи ши 8н пл8г де бой ши вачи ши с—де ѡи—карели ачесте тоате лїам к8мпѫрат к8 ѡсѫбіци ши дрепци бани міеи дин агонісѫта копілѫріі меле іар н8 дин вініт8ріле Єпіскопіи ши скит8л ачеста лам ꙟкинат іарѫ мѫнѫстиріп Нѣмц8л8и—ꙟсѫ eг8мен и к8 тот сѫбор8л че вор фі д8пѫ време сѫ авѫ п8ртарѣ де гріжѫ пентр8 скит ши сѫ п8е начаник8 ѡри дин сѫбор8л мѫнѫстиріі ѡри дин стреини са8 дин скит пе чине вор сокоти ѡм вредник8 н8ртѫтор де гріжѫ іар дела скит нимикѫ сѫ н8 сѫ а л8а мѫнѫстирѣ ничи ла лок8л чел хотѫрѫт сѫ н8 сѫ маи аместиче ничи кѫл8гѫріі ничи посл8шничіи ничи ціганіи мѫнѫстиріі ничи конфелі8 де кѫлкарѣ сѫ н8л калче чи деспре тоци сѫ авѫ паче—ши скит8л сѫ сѫ кивірнисаскѫ к8 али сали ши челе че ле вор фи треб8инциле сѫ факѫ ши сѫ дреагѫ ши ꙟ б8нѫ старе сѫ рѫмѫѫ кѫт ва трѫи ши мѫнѫстирѣ—Іарѫ чине сари испити сѫ калче ашеꙁареа ноастрѫ сѫ факѫ ꙟтраат кип с8пѫрѫнд са8 л8ꙟнд чіва де але скит8л8и—8нїи ка ачїѣ сѫ фіе блестемаци де Домн8л Д8мнеꙁе8 ши де прек8рата а л8и майкѫ ши де вї апос—

толи ши де тиі сфінци пърінци а съборвлви дела Никеа ши де тоци сфици фіервл піетріле лемнеле сь пвтредеаскь ши сь сь ръсъпаскь іаръ трвпвриле лор сь сте ꙟтреџи нетопите ꙟн вечи—ши сь аибь парте кв Ивда възьторвл ши кв треклетвл Аріе—ши кв тоци ꙟпротівничіи лви Христос ши ꙟ че де апои сь фіе дат анаѳеміи ши ертаре сь нв афле ꙟсь ши дин архіеріе ноастрь че ніаv дат Домнвл Двмнезъv ꙟкь сь фіе блъстъмат ши афврисит—ши ачест ашезъмънт сав фъквт прин џире сфінціі сали пърінтелви митрополитвлви църеи кvр Іаков ши алтор фраци архіереи—ши а тот съборвл сфинтіі мънъстіри Нѣамцвл каріи маи џос шав пvс искълитвриле ши печете мънъстиріи—ꙟкь шачаста сь сь џие кь ла тоате че кvпринд ꙟ карте=де ла мънъстирѣ Нѣамцвл, ачаста каре сънть аръгате маи свс пректм ла келтвали скитвлви ашѣ ши ла мошиеле че сав квмпърат де сав ръндвит де ківерніcала скитвлви ши бвкате че сав дат—ашіждире ши ла алте келтвали ши миле ши даніи че ам фъкvт ла мънъстире Нѣамцвл киліи, двгене ши ꙟ скврт ла тоатъ келтвіала ши остеніала сънтем пърташи ꙟпревнь кв фратімів превтвл Ніколаи Ермонах. л. зсѯв їvл. ке.

Іwникіе Епископ Рwманвлви.
Дwсиѳею Епископ Свчевеи.
Іншкентіе Епископ Хвшвлви.
Никанwр Егвмен Нѣмцвлви.

(Печетеа)

(Docum. M. N. No. opis. 1872).

Dintr'o mărturie a Ieroschimonachuluĭ Ioanikie, proin egumenŭ de Bogdana, din anul 1816, se vede că episcopul Ioanikie a cumpĕratŭ nişte case în Iassĭ, situate la pórta bisericeĭ sântuluĭ Spiridonŭ, şi le a chărăzit monastireĭ Némţuluĭ, ca să-ĭ fie de metochŭ.

Reproducemŭ acea mărturie pentru noţiunile istorice ce cuprinde în ea:

„Іwникіе Ієрwсхимwнах Богдънѣнвл, ам дат ачасть мъртvріе ꙟ скрис сфінтей мънъстири Нѣмцвл: пентрв локвл митоквлви дела Ешти: а сфінтеи мънъстирй. 1816: Ївние 10 зиле.

Ръпосатȣл ꙟнтрȣ феричир, Єпископȣл Іѡаникїє Романȣл аȣ кȣмпърат нище касє дела Сандȣл Босїє дин Іаши, ши лѣȣ дат сфінтеи мънъстири Нѣмцȣлȣи съи фіє миток дож касє кȣ локȣл лѡр ши кȣ оградъ. Ши ачеле касє сѫнт ла поарта сфѫнтȣлȣи Спиридѡн, алътȣрѣ кȣ локȣл Томїй Космїй, ши диспре аміазъзи, кȣ к'селе оунгȣрȣлȣй, ши а лȣи Ѧлександри негȣцъторȣлȣ. Ши стъпѫниндȣле сфѫнта мънъстире кѫтъва врѣме ка пре ѡ данїє а са. дȣпъ време, вінд ръпосатȣл Іордаки Гига дела цариград, ши неавѫнд касъ ꙟ Іаши аȣ кȣмпърат касѫле оунгȣрȣлȣи, ши а лȣи Ѧлеѯандри ши неаѫȣнгѫндȣи лок, аȣ лȣат ши митокȣл мънъстиріи. Ши нежмпротивиндȣсъ мънъстирѣ ачелȣи бо р, аȣ фъкȣт скимбȣ съ дѣ лок пентрȣ лок ши съ факъ ши касъ, пентрȣ касъ. Ши фіинд еȣ рѫндȣит де егȣменȣл Варлам Динга ши де соборȣл пъринцилор, динпреȣнъ кȣ монахȣл Ѧмфілофїє лецкае, ам мерс ла Іаши ла логофътȣл Гига, дȣмнѣлȣи да ȣн лок ла патрȣзъчи де сфінци, нѡи иам прїимит, черѫнд лок апроапе де тѫрг ши гъсиндȣсъ ȣн лок апроапе де тѫрг де вѫнзаре, алътȣрѣ кȣ зидȣл Митрополеи. ши алътȣреа кȣ ȣлица феределȣлȣй, ши ꙟн стѫнжени, лȣнгȣл лѡкȣлȣи: дин ȣлица катарџїȣлȣи, пѫнъ ла портица митрополїеи. Ши кемѫнд Іордаки Гика пе къпитанȣл Радȣ вѫнзъторȣл локȣлȣи, аȣ фъкȣт токмѣлъ съи дѣ пе ачел лок патрȣ сȣте де леи ши дȣпъ токмалъ дѫндȣи тоци банїи, аȣ лȣат запис дела къпитанȣл де вѫнзаре, ши ачел лок фіинд ꙟпресȣрат кȣ гȣною, кѫт нȣмаи гѫрличіȣл пивницїи чеи де пїатръ съ ведѣ, дȣмналȣи Іордаке Гига аȣ кȣръцит локȣл де гȣною ши лаȣ ши ꙟнгръдит кȣ а са келтȣалъ, Ши съ факъ ши касъ, пентрȣ касъ мънъстиріи съи фіє миток. Ши вара фіинд ачѣстѣ скимбъри ла сфѫнта Марїѧ аȣ венит сфінцїѧ са ръпосатȣл Паїсїє старецȣл, дин сѫкȣл ꙟ Нѣмцȣ, ши Гига наȣ фъкȣт касъ пентрȣ касе, нȣмаи лок пентрȣ лок аȣ дат, каре саȣ стъпѫнит де ст: мс локȣл пѫнъ акȣм. Ши ръпосатȣл епископȣл Іѡаникїє де тоате ачѣле че аȣ дат сфин: мс: ши скитȣлȣи съȣ вдѣнїѧ: війꙵ дȣгеии лъȣ афїєросит

кѕ лєгътѕри ша кѕ мари блєстємѕри дѕпъ кѕм арать кондика прєѡсфинціи салє, искълить дє архієрєи.

Subscrisŭ: Іѡникїє Ієросхимонах проін єгѕмєн дє Богдана.
(Docum. Mitrop.)

25 Sept. Ioanikie, împreună cu Mitropol. Iacovŭ, cu Dositheiŭ alŭ Rădăuţilorŭ, şi cu Innokentie alŭ Huşilorŭ şi cu toţĭ boieriĭ divanişti, se amintesce în chrysovulŭ luĭ Matheiŭ Ghica, prin care lasă in profitulŭ proprietarilorŭ dejma séŭ uşurulŭ ce se lua dela Tătarĭ (Chron. Huş. p. 231—234).

23. Noembr. Ioanikie, împreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ, cu Dositheŭ alŭ Rădăuţilorŭ şi cu Innokentie alŭ Huşilorŭ se amintesce în chrysovulŭ luĭ Matheiŭ Ghica, pentru regularea veniturilorŭ Boerielorŭ ţereĭ. (Uricar. part. II. p. 277).

Anulŭ 1755. Ianuar. 12. Ioanikie cumpĕră cu 525 leĭ satulŭ Stornesciĭ, proprietate a Monastireĭ Bogdana, spre a'lŭ afierosi Monastireĭ Precista, zidită de dênsulŭ în oraşulŭ Romanŭ. Soborulŭ Monastireĭ Bogdana a fostŭ siliitŭ a vinde acea proprietate, pentru ca să pótă repara Biserica ce se surpase de cutremurŭ. Vêndarea s'a făcutŭ cu permisiunea Divanuluĭ tereĭ. Ioanikie, pe lângă plata menţionată, s'a obligatŭ şi cu inspecţiunea restabilireĭ Bisericeĭ dela Bogdana. Reproducemŭ aicĭ întregulŭ zapisŭ originalŭ despre acéstă cumpĕrătură şi tocmélă:

«Adică eŭ Ieromanachŭ Nicanorŭ, dimpreună cu totŭ soborulŭ sfinteĭ Monastirĭ Bogdaniĭ. Adeverimŭ cu acestŭ zapisŭ alŭ nostru la cinstita mâna sfinţii sale părinteluĭ Episcopuluĭ de Romanŭ kyr Ioanikie, ca să se scie: că întêmplându-se de s'aŭ surpatŭ Sf. Monastire de cutremurŭ fiindŭ răsipită, şi fórte rĕŭ stricată, dintru care avêndŭ multă trebuinţă a să drege. Şi neavêndŭ noĭ altă putere, am înşciinţatŭ pe preosfinţia sa părintele Mitropolitulŭ ţereĭ şi alŭ nostru stăpênŭ kirio kir Iacovŭ. Şi sfinţia sa împreună cu ceĭalţĭ părinţĭ Episcopĭ şi Domnia lorŭ veliţiĭ boierĭ cu sfatŭ de

obştie s'aŭ socotitŭ ca să să vêndă una din moşiile Monastirii şi să să driagă Monastirea.

Decĭ noĭ cu totŭ soborulŭ Monastireĭ am alesŭ acéstă moşie anume Stornescii cu alte părţĭ dintr'alte moşiĭ ce suntŭ lipite către dênsa anume: giumĕtate de satŭ de Batirescĭ, şi giumĕtate de satŭ Pleşesciĭ, şi cu părţile ce s'ar alege din Codrescĭ, şi din Mădărjăscĭ şi cu heleşteulŭ satuluĭ Stornesciĭ ce este în apa Bahluețuluĭ. Care moşie fiindŭ depărtată dela Monastirea nóstră şi neputêndŭ noĭ a o căuta pentru depărtarea loculuĭ. Neavênd Monastirea nicĭ unŭ folosŭ de către dênsa s'aŭ scosŭ vênḑĕtóre, şi negăsindu-se alţiĭ ca să ni-o plătéscă. S'aŭ aflat dar cumpĕrătoriŭ sfinţia sa părintele Episcopulŭ de Romanŭ kir Ioanikie avênd sfinţia sa trebuinţă ca să o închine zidireĭ sale Monastire nóuă ce se numesce chramulŭ Adormirea Precisteĭ din târgu din Romanŭ. Şi aŭ stătutŭ la tocmélă cu noĭ şi am tocmit cu sfinţia sa preţul moşii : 525 : leĭ şi sfinţia sa ne-aŭ făcutŭ plata deplinŭ cu banĭ gata întru mânele nóstre. Cu care banĭ aŭ primitŭ sfinţia sa şi epitropia osteneleĭ ca să ste să ne diriagă monastirea.

Dreptŭ aceea şi noĭ veḑêndŭ plata deplin pre ace moşie maĭ sus arĕtată, datam şi dela noĭ dela totŭ soborulŭ acest adevĕrat zapis la mâna sfinţii sale, ca să'ĭ fie dréptă ocină şi moşie acelŭ satŭ Stornesciĭ şi cu tóte părţile ce sunt maĭ sus arĕtate, care sunt lipite către acel sat, şi cu heleşteŭ în apa Bachluețuluĭ, şi cu tóte hotarăle ce să cuprindŭ, şi cu tóte veniturile, ca să'ĭ fie moşie stătătóre în vecĭ, şi am dat şi tóte dresăle acestorŭ moşiĭ la mâna sfinţii sale, şi pe zapisul nostru să aibă sfinţia sa aşi face şi ispisocŭ de întăritură dela Măria sa vodă, şi acéstă tocmélă, şi aşeḑare saŭ făcutŭ înainte sfinţii sale părinteluĭ Mitropolituluĭ, şi a părinţilorŭ Episcopĭ, şi a boierĭ marĭ şi micĭ, cariĭ maĭ gios să vor iscăli, şi noĭ încă pentru maĭ mare încredinţare am iscălitŭ cu toţiĭ şi am pus şi pecete sfintiĭ monastirĭ 7263. Genar. 12.

baniĭ ce-aŭ fostŭ dat luĭ Velişco copil-de casă pe ace giumĕtate de sat de Batiresciĭ aceĭ 150 leĭ, şi aŭ rĕmas satul Batiresciĭ întreg a nostru. Şi tóte aceste moşiĭ maĭ sus arĕtate li-am cumpĕratŭ pe drepţĭ baniĭ noştri ce-am avutŭ din osăbită agonisita nóstră din copilărie.

Şi după acésta am stătut la aşeḑare cu sfinţ'a sa Preosfinţitul părintele Mitropolitulŭ ţeriĭ, şi al nostru stăpên kir Iacov, şi ni-am învoit, şi ni-am aşeḑat cu sfinţia sa, de am făcut schimbătura. fiind că satul Storneściĭ iaste maĭ depărtat de Monastirea nóstră ce iaste la târgul Romanuluĭ, socotind că nu dă mâna călugărilorŭ ce vor lăcui la ace Monastire ca să să pótă chivernisi cu dênsa pentru depărtarea loculuĭ. Şi avênd şi sfânta Mitropolie altă moşie anume Unguraşiĭ ci este pe apa Orbiculuĭ la ţinutulŭ Némţuluĭ şi cu alte hotară lipite către acest sat, anume: satul Dracşinesciĭ ce iaste în mijlocŭ, şi satulŭ Negoesciĭ ce iaste alăture cu Dracşinesciĭ pe din susŭ, care sunt lipite una de alta, tot la un hotar şi cu heleştei, cu casă, cu biserică, şi cu parte ce se va alege din Goşmani. Care moşiĭ fiind aprope de târgul Romanuluĭ şi de monastire noao zidire nóstră. Cum şi Storneściĭ fiind maĭ aprópe de sfânta Mitropolie, alegênd a ḑi de ópotrivă aceste moşiĭ şi maĭ de folosŭ a âmbe părţile. Datuniam noĭ sfinteĭ Mitropoliĭ satul Storneściĭ cu tóte părţile dintr'alte hotară ce sunt lipite cătră acest sat, şi cu heleşteŭ ce maĭ sus s'aŭ arĕtat. Şi sfânta Mitropolie ni-aŭ dat noao iarăşĭ moşia driaptă, satul Unguraşiĭ, şi cu alte hotară şi părţĭ cu heleştei, cu biserică, cu casă şi cu tóte veniturile ce să cuprind pe aceste hotară care maĭ susŭ anume sunt arĕtate. Şi acéstă schimbătură fiindŭ făcută cu bună învoială amênduror părţilor, datam dela noĭ, acest adevĕrat zapis la mâna sfinţii sale părinteluĭ Mitropolituluĭ, ca de acum înainte aceste moşiĭ maĭ sus pomenite, satul Storneściĭ cu heleşteŭ în apa Bachlueţuluĭ, şi satul Batiresciĭ, şi Pleşesciĭ, şi cu părţile ce să vor alege din Cudrescĭ şi din Mădărjăcĭ cu tóte

hotarăle lorŭ, şi cu tóte veniturile ce vor cuprinde pe aceste hotară, ca să fie sfinteĭ Mitropoliĭ dreptă ocină şi moşie şi schimbătură, stătătóre în vecĭ. Şi am dat la mâna sfinţii sale şi zapisul ce l'am avut de cumpĕrătură dela părinţiĭ călugărĭ de Bogdana. Aşijdere şi zapisul luĭ Velişco copil-de-casă cu alte scrisorĭ ce sunt pe giumĕtate tot de Batiresciĭ ce-aŭ fost cumpĕratŭ D-luĭ Razul biv vel Spăt. pe care i-am întors noĭ baniĭ. Si acele zapise încă s'aŭ dat la sfânta Mitropolie dimpreună şi cu alte dresă vechĭ ce sunt pe moşiile Monastiriĭ Bogdaniĭ. Pe care zapise să'şĭ facă sfinţia sa ispisocŭ de întăritură dela Măria sa Vodă. Şi asemine zapis de aşeḑare şi de schimbătură ni s'aŭ datŭ şi noao la mâna nóstră dela sfânta Mitropoliă. Şi acéstă tocmală, aşeḑare şi scimbătură s'aŭ făcutŭ din nainte şi altor fraţĭ Episcopĭ, şi egumenĭ, şi a boerĭ marĭ şi micĭ, cariĭ maĭ josŭ se vor iscăli şi pentru maĭ adevĕrată încredinţare am iscălit şi noĭ înşine cu mâna nóstră, punind şi pecetea sfinteĭ Episcopiĭ. Acésta facem scire 7263. Maiŭ 15.» Subscrişĭ : Ioanikie Episcop Romanskiĭ.—Dositeiŭ Episc. Rădăuţkiĭ—Enokentie Episc. Huşi.» Apoĭ urméză subscrierile a ḑece boierĭ marturĭ. (Cond. Docum. Mitrop. f. . . .).

La 9 Iul. Episcopul Ioanikie însciinţéză pe Ieromonachulŭ Antonie Egumenulŭ şi pe totŭ soborulŭ Monastireĭ Agapieĭ, că a hotărnicitŭ moşia Monastireĭ dela Goşmanĭ, de către moşia Mitropolieĭ Unguraşiĭ. Étă scrisórea :

† Întрε ερмонашн, молитвата, антонїε ши тот соборѹл сфинтεи мънъстири агапiи съ фiци сънътоши ши благословнци. Въ ѫщiиницъм пεнтрѹ мошiа мънъстирεи дεлл Гошмани къ дѹпъ мъртѹрїа чε а арътат марторїи митрополїи пε ѹндε аѹ ѫмблат хотарѹл Гошманiлор ши а Ѹнгѹрашилор саѹ ши мъсѹрат пεсте тот хотарѹл Гошманилор пън ѫтрачεлε сεмнε, фiинд де фацъ ши молитва са Антон Проин εгѹмεн ши аѹ єшит мъсѹра локѹлѹи дεплин кът скрнε ши ла хотарника мънъстирiи дѹпъ кѹм май пε ларгѹ ва спѹнε ши молитва са проин εгѹмεн Антон дин гѹръ, ши саѹ хотърът локѹл Ѹнгѹрашилор

(Isçăliţi:) Inokentie Episcop Huşi. Vasilie Buchăescu biv. vel medel. —Eŭ preotul Paladie Săcară.—Ioniţă Codrescu biv vel medel. martur. — Ieromonach Nicanor Egumen de Bogdana.—Ieromonach Theophan.—Ieromonach Ion.—Monach Ionikie.—Monach Cosma.—Monach Gerasim, şi cu tot soborul. (Cond. Docum. Mitrop. f. 606—607).

Procesulŭ intentatŭ Episcopieĭ, din anulŭ trecutŭ, de Ilie Cantacuzinŭ Vel pacharniculŭ*), pentru împresurarea moşieĭ Gădinţiĭ de către o proprietate vecină a Episcopieĭ, neputându-se fini prin lucrarea hotarniculuĭ Buchăesculŭ, trece la Divanulŭ domnescŭ. Acolo se finesce prin împăcarea luĭ Ioanikie cu Pacharniculŭ Cantacuzinŭ. Cartea dată Episcopuluĭ la acéstă ocasiune, de veliţiĭ boierĭ divaniştĭ, pentru curmarea procesuluĭ prin împăcare, se află în Condica Docum. f. 21—23.

Armeniĭ din Romanŭ, nemulţumiţĭ cu sentenţa Domnuluĭ G. Racoviţă din anulŭ 1753, carea iĭ supunea la plata dejmeĭ către Episcopie, schimbându-se Domnia, eĭ s'aŭ opusŭ a da dejma, şi sub noulŭ Domnŭ Matheiŭ Ghica, aŭ intentatŭ procesŭ Episcopieĭ la Divanŭ. Divanulŭ şi Domnulŭ aŭ datŭ sentenţa iarăşĭ în favórea Episcopieĭ; căcĭ, ḑice chrysovulŭ datŭ la acéstă ocasiune, „s'aŭ găsitŭ pâra Armenilorŭ fără de ispravă, cariĭ âmblâudŭ împrotiva dreptăţiĭ, fără de nicĭ unŭ temeiŭ, nu le-aŭ ţinutŭ Domnia în sémă, şi le-aŭ datŭ respunsŭ: să se astêmpere, şi să-şĭ dea ḑeciuéla pe obiceiŭ la sfânta Episcopie.” (f. 25, 26).

Maiŭ 11. Într'o mărturiă de vênḑérea uneĭ reḑeşiĭ din satulŭ Averesciĭ, între alţiĭ se aduce ca marturŭ «Corbulŭ dikiulŭ de la Episcopia de la Romanŭ.» (f. 56).

Maiŭ 15. Ioanikie skimbă cu Mitropolitulŭ Iacovŭ moşia Stornesciĭ dela Ţinutulŭ Cârligăturiĭ, ce o cumpĕrase dela

---

*) Când a intentatŭ procesulŭ, Cantacuzino avea rangulŭ boierescŭ de *Stolnicŭ*. Acum era înaintatŭ la *Păchărnicie*.

Monastirea Bogdana. Motivulŭ skimbuluĭ a fostŭ depărtarea aceĭ moşiĭ de Monastirea Precista, căreia o dănuise Ioanikie. Mitropolia iĭ dă în skimbŭ din proprietăţile sale, moşia Unguraşiĭ cu alte părţĭ, pe apa Orbiculuĭ în ţinutulŭ Némţuluĭ. Skimbulŭ s'a făcutŭ cu scirea şi aprobarea Divanuluĭ Reproducemŭ actulŭ datŭ Mitropolieĭ de Ioanikie, la ocasiunea acestuĭ skimbŭ :

«Ioanikie cu mila luĭ Dumneḑeŭ Episcop Romanuluĭ. Adeverim cu acestŭ zapis alŭ nostru la pré cinstită mâna sfinţiĭ sale părinteluĭ Mitropolituluĭ ţeriĭ, şi al nostru stăpênŭ kirio kir Iacovŭ, ca să să scie, că avênd noĭ o moşie la ţinutulŭ Cârligăturiĭ, anume satul Stornesciĭ şi cu alte părţĭ dintr'alte hotară ce sunt lipite cătră acest sat, anume : satul Batiresciĭ şi cu giumĕtate sat de Pleşescĭ, şi cu părţile ce s'ar alege din Cudrescĭ, şi din Mădărjăcĭ, şi cu heleşteŭ în apa Bachlueţuluĭ ce iaste pe hotarul satuluĭ Stornesciĭ.

Care acéstă moşiă satul Stornesciĭ cu giumĕtate sat de Batirescĭ şi giumĕtate sat de Pleşescĭ şi cu părţile ce să vor alege din Codrescĭ şi din Mădărjăcĭ ne-aŭ fost noao cumpĕrătură de la Nicanul Egumenul şi de la tot soborul sfinteĭ Monastirĭ Bogdaniĭ drept 520 leĭ, care eĭ ni-aŭ vêndut noao cu scirea sfinţii sale părinteluĭ mitropolituluĭ, şi a fraţilorŭ Episcopĭ, şi a Dumnilor sale boierĭ marĭ şi micĭ cu sfat deobştie, luând călugăriĭ voia a vinde acéstă moşiă, fiind că Monastirea Bogdana era răsipită şi surpată de cutremurŭ. Şi avênd multă trebuinţă a să drege, şi neavênd eĭ altă putere, li-am plătit'o noĭ cu preţu bunŭ şi cu banĭ gata, avênd trebuinţă ca să o închinămŭ zidiriĭ nóstre la Monastire noao ce se numesce chramulŭ Adormiriĭ Precistiĭ din târgu din Romanŭ.

Iară giumĕtate de satul Batiresciĭ ce a fost a luĭ Velişco copil-din-casă, care elŭ aŭ fostŭ vêndut'o dumisale luĭ Vasilie Razul biv vel Spăt. întro : 150 : leĭ, şi neîncăpênd d-lui ca să o cumpere fiind cu reḑeşie maĭ aprópe Monastire Bogdana, aŭ priimit D-lŭ Spăt. de bună voia de i-amŭ întorsŭ

деспре хотарѹл Гошманилор ши саѹ пѹс ши петри пентрѹ ача-ста вам ꙟщіинцат ка сѫ щие ши соворѹл ꙟ че кип саѹ афлатѫ ши саѹ хотѫржт сѫ аибѫ крединцѫ омѹл мѫнѫстиріи. Де ача-ста ши фіци сѫнѫтоши.

Де бине воитор: Іѹл. а зсѯг.

Subscrisŭ: „Іѡаникїе епископ ром."

(Docum. M. Agapieĭ).

Cu acéstă ocasiune însemnămŭ, că episcopulŭ Ioanikie era atâta de espertŭ în ale moşielorŭ, şi cu atâta înţelepciune şi bună credinţă în desiegarea nenumăratelorŭ certe pentru moşiĭ, în câtŭ în tóte părţile îlŭ cereaŭ la Domnie a fi hotarnicŭ, şi mărturiele luĭ aveaŭ la judecată atâtŭ de mare valóre, dupe spusele tradiţionale ale bătrânilorŭ, că nime nu îndrăznia a le contradice. Şi în adevĕrŭ pintre documentele monastireştĭ şi ale particularilorŭ se găsescŭ o mulţime de mărturiĭ hotarnice făcute de Ioanikie, şi cu Vasilie Buchăesculŭ, — o persónă deasemenea renumită pentru cunoscinţele luĭ despre ţéră, şi despre ale moşielorŭ.

Aug. 10. Preutulŭ Apostolŭ Căpătanu, feciorulŭ preutuluĭ Michalce Căpătanŭ, cu fiiĭ sĕĭ: Georgie, Pavelŭ şi Vasilie, chărăzescŭ episcopieĭ de Romanŭ „dréptă ocină şi moşie a lorŭ» din satulŭ Vineşesciĭ, ţinutulŭ Putneĭ: pentu sufletele lorŭ, ale părinţilorŭ şi ale moşilorŭ, spre a fi înscrişĭ în pomelniculŭ ktitorilorŭ Episcopieĭ. (Cond. Docum. Epis. f. 98).

La 1. Sept. Ioanikie dă skituluĭ Pokrovulŭ o carte, prin carea confirmă, că schitulŭ este fundatŭ şi îndestratŭ de episcopulŭ Pachomie, şi independenţa luĭ de monastirea Némţuluĭ este confirmată prin cărţĭ kyriarchicescĭ şi patriarchicescĭ. Acésta ne dă a înţelege, că monastirea Némţuluĭ se încerca a supune acelŭ skitŭ sub administratia sea. Étă cartea luĭ Ioanikie:

Іѡникїе кѹ мила лѹи Дѹмнезѫѹ епископ Романѹлѹи.

Фачем щире кѹ ачастѫ карте а ноастрѫ пентрѹ ѹи скитѫ чаѹ фѫкѹтѫ рѫпосатѹл фрателе Пахоміе, чаѹ фостѫ епископ ла Ро-

Нωи Констандин Михаил цехан Раковицъ воевод Божїею милостїю Господар землии молдавской.

Їнщїинцъм домнїа мѣ кѫ ачест испїсωк а домнїи мѣле тѫтѫрωр челор че пре дѫнсѫл вор кѫѫта саѫ четинд пре ал вор авѣи кѫ пентрѫ вїинд ꙟнаинте домнїи мѣле де Дѫмиезѫѫ юбиторюл чинстит пѫринтеле ши рѫгѫторюл нострѫ сфинцїа са пре сфинцитѫл Єпископѫл де Роман Кур Їωникїе, аѫ арѫтат дωмнїи мѣле ачести записе май цос скрисе. Їнтѫи ѫн запис де ла монах. Герасим че лаѫ кемат Георгиц цинереле Кръстїи сїнъ Мартин ши де ла фѫмеа лѫи Тѫдора ши кѫ фїикѫса Мѫривца ши кѫ непотѫсѫѫ Пѫтрашко дин анїи зснѳ. ꙟкрединицат кѫ ѫнспрѫзече мѫртѫрїи де преѫцн, ши дїакони, ши мирани. Скрїинд монах Герасим каѫ вѫндѫт де превиѫ кѫ фѫмеа са Тѫдора ши кѫ Мѫрѫнѫца ши Пѫтрашко сфинцїи сале нѫмитѫлѫи Єпископ трїи погоане де вїе каре ачести погоане де вїе синт пре доаω хлизе адекѫ пе парте витѫнаскѫ ши пе парте ωлешаскѫ ωт цинѫтѫл Пѫтнїи каре вїи ши лор ~~лаѫ фостѫ кѫмпѫрѫтѫрѫ ꙟнсѫ ѫн погон~~ ши цѫмѫтате дела Хорто~~ломеи сїнѫ Лаѫѫлѫи~~ че есте пе парте витѫнаскѫ ши ѫн погон ши цѫмѫтате де зестре дела Кръсте сии Мартїн че есте пе парте ωлешаскѫ ши трїи чирте де вие ши кѫ локѫл кѫсон каре лаѫ фостѫ лѫи монах Герасим данїе дела Ѧлеѫл ши дела сокрѫсѫѫ кръсти ши дела Кирїцѫ непотѫсѫѫ, ши патрѫспрезече погоане де арѫтѫрѫ парте Кѫрстїи пе х... ωлешаскѫ— ши ω чиртѫ ши цѫмѫтате де лок стерп ꙟмпрѫкат кѫ поми ши нѫчи ꙟн капѫл вїилор ши дела дѣл ши дела вале. Ачесте тоате лаѫ вѫндѫт ей ꙟнкѫ ши кѫ крамѫ ши килїе ши кѫ тоате васелѣ де вин дрепт ω сѫтѫ ши чинчизѫчи де леи ши лаѫ фѫкѫт платѫ деплин нѫмитѫл Єпископ пентрѫ ачѣа ей ꙟнкѫш лаѫ дат записѫл ачеста де вѫнзаре ши лаѫ дат ши запїсиле челе вѣки.

Ѧл дωилеа запис дела дїаконѫл Пѫтрѫшкан ши дела Сала дїаконїца дин анїи зсз=скрїинд каѫ вѫндѫт ши ей сфинцїй сале пѫрїнтелѫи Єпископѫлѫи Їωникїе цѫмѫтате де погон де вїе пѫрацїнѫ ла Витѫнещи ꙟнтре вїиле ачести де сѫс скрисѫ каре вїе лаѫ

фост ши лѹи де ѕестре де ла сокрѹсъѹ Іѡн мѹнтїанѹа вѫндѹтаѹ ачастѫ цѹмѫтате де погон дрепт ѕече леи.

Ꙗла трейле ѕапис дела Костантин Лепѫдат ши де ла фрате-съѹ Іѡн дїакон фечорїи лѹи Андреи Лепѫдат де Витѫнещи дин анїи ѕсѕа=сэк=вї—скрїинд пе кѹм аѹ вѫндѹт доаѫ погоане де пѫрацинѫ алѫтѹре кѹ вїнле чаѹ маи кѹмпѫрат нѹмитѹл Єпископ дела монах Герасим ѫнсѫ ѹн погон алѫтѹре кѹ крама лѹи Герасим пе дни сѹс, шалт погон дин капѹл ачелѹе ла вале тѡт пе ача фѫшѹа ши кѹ чинчи нѹчи=в=нѹчи лѫнгѫ крама Єпископїи ши дои ла мижлокѹл вїи ши ѹнѹл ѫн капѹл вїи дела вале ши кѹ трїи мери ши ѹн пѫр ѫи капѹл погонѹлѹи челѹи дела вале каре вїи лїаѹ лѹат ши ел, кѹ диванѹл рѫпѫѡсат пѫринтелѹи дѡмнїи меле ши кѹ алте=в=диванѹри чаѹ авѹт маи пе ѹрмѫ ла алци Дѡмни кѹ Герасим кѹм пе ларгѹ скрїѹ причина кѫрциле дѡмнещи де рѫмас. Ꙗчести доаѡ погоане де пѫрацинѫ ши кѹ помецїи де сѹс скрнши лїаѹ вѫндѹт ен сфїнцїи сале нѹмитѹлѹи Єпископ дрепт тренѕечи леи=ши лїаѹ фѫкѹт платѫ деплин.

Ꙗла патрѹле ѕапис де ла Пѡпа Симеѡн ши де аа Преѹтїаса лѹи Тѹдосие дни анїи ѕсѕг. ѡк. д. скриинд пекѹм аѹ вѫндѹт сфинцїи сале нѹмитѹлѹи Єпископ трїи чирте де вїе че синт ѫн дїал ѫн Витѫнещи алѫтѹре кѹ вїе чаѹ кѹмпѫрат дела Лепѫдат ши снитѹ пе локѹл ѡлешѫскѹ каре вїе лѡр ѫнкѫ лїаѹ фостѹ данїе дела Кѫрсте сокрѹл лѹи Геѡргицѫ морар вѫндѹтаѹ ачести трїи чирте де вїе лїаѹ вѫндѹтѹ еи дрептѹ чинчиспрѫѕѫче леи баии гата ши аїаѹ фѫкѹт платѫ деплин ѫнсѫ ѕаписе веки наѹ дат ла Єпископие, кѫ саѹ прѫпѫдит ши де сар иви вродатѫ ла чинева сѫ сѫ ѧ дела мѫнѹле ачелора.

Ꙗла чинчиле ѕапис дела . . . . скрїинд каѹ вѫндѹт нѹмитѹлѹи Єпископ лок де ѹлице . . . . . стѫнжини ѫн латѫ, їарѫ ѫн лѹнгѹ мерце локѹл дин капѹл вїи чел дела вале. а лѹи Лепѫдат пѫнѫ ѫн дрѹмѹл че вине дела кодрѹ, ши мерце ла Витѫнещи. Каре вїи фїинд кѹмпѫрате пре дрепци банїи сфїнцїи сале пѫринтелѹи Єпископ кѹр Іѡникїе. Сфинцїѧ

са ѫнкъш дин бѹнъ врѣре сфинціи сале лꙗѹ дат дание скитѹлѹи Домніи мѣле дела мънъстирѣ Нꙗмцѹл ѹнде сѫ чинстеще ши сѫ пръзнѹаще ѫнтраре ѫн бесерекъ а пресфінтїи кѹратїи ши пѹрѹрѣ Фечоаръ Марїе майка домнѹлѹи ностръ Іс. Хс. = пентрѹ помениреѣ сфінціи сале. Дрепт ачеа ши дѡмиїе мѣ възѫнд ѯаписеле въиѯъторилѡр скріинд, къ шаѹ лѹат плата деплин дин мѫна нѹмитѹлѹи Єпископ ши кѹм къ ши сфінціа са дин евлавие чаѹ авѹт лꙗѹ дат вїиле ачесте нѹмитѹлѹи скит. Іатъ даръ къ дела дѡмиїꙗ ма ѫнкъ ам датъ, шам ѫнтърит кѹ ачестѹ иописѡк а Домниї мѣле, сфънтѹлѹи скит, касъ стъпънꙗскъ, вїиле ачесте кѹ бѹнъ паче ши сѫ фїе нѹмйтѹлѹи скит дрꙗптъ даніе ши милѹире ши мошие стътътоари ѫн вѣкѹ ши похтим ши пре алци лѹминаци домни че вѡр фї ѫн ѹрма ноастръ ка сѫ ѫнтърꙗскъ стъпънире нѹмитѹлѹи скит ши дѡмнїиле сале пентрѹ а лор вечйника поменире.

ѯсѯд. лѹна апр. вї.

Іѡн Констандин вѡевѡда.

(Docum. M. N. No. opis. 3754).

Apr. 13. Episcopulŭ Ioanikie era în genere stimatŭ pentru cuvioşia luĭ, şi pentru neobosita luĭ stăruinţă la buna starea Episcopieĭ, a Bisericilorŭ şi a Monastirilorŭ, atâtŭ din eparchia sea câtŭ şi în altele. Mitropolitulŭ Iacovŭ Putnénulŭ, cunoscutŭ ca bărbatŭ cuviosŭ, şi Archipăstorŭ integru şi zelosŭ pentru binele Bisericeĭ şi alŭ ţereĭ în genere, avea către Ioanikie o mare stimă, asculta consiliele luĭ spiritualĭ, şi îlŭ numia «Stareţŭ» alŭ seŭ, adică părinte spiritualŭ, şi conducetorŭ în cele sufletescĭ. Spre a'şĭ esprima particulara lorŭ stimă cătră venerabilulŭ Episcopŭ, Mitropolitulŭ Iacovŭ şi Domnulŭ Const. Racoviţă, decidŭ a'ĭ da dreptulŭ de a servi în capitală, caşi în eparchia sea, cu mitră şi cu sacosŭ; dreptŭ pe carele pênă acumŭ nu'lŭ aveaŭ Episcopiĭ eparchioţĭ în genere. Acest dreptŭ s'a datŭ însĕ numaĭ personalŭ luĭ Ioanikie, ca remuneraţiă pentru virtuţile luĭ, fără înse a putea trece şi la succesoriĭ seĭ.

Din acésta se vede, ca Episcopiĭ eparchioţĭ numaĭ în eparchiele lorŭ aveaŭ dritŭ de a servi cu sacosŭ, éră celŭ dela Romanŭ şi cu mitră, precum şi cu pateriţă argintată; în capitală înse, la părădile religióse şi Domnescĭ, eĭ se învestiaŭ numaĭ cu mantiele, cu omofórele şi cu pateriţele lorŭ modeste. Ioanikie acum, pe lângă pateriţă argintată, chărăzită episcopilorŭ de Romanŭ în anulŭ 1738, celŭ ânteiŭ căpetă dreptulŭ de a se învesti în capitalĕ şi cu mitră şi cu sacosŭ. La acéstă ocasiune Domnulŭ Racoviţă ĭĭ dăruesce o mitră. Reproducemŭ aicĭ, atâtŭ cartea Mitropolituluĭ Iacovŭ, câtŭ şi cea domnéscă, pentru acéstă remuneraţiune, date la 13 Apriliŭ.

«Iacov din mila luĭ Dumneḑeŭ Archiepiscopŭ şi Mitropolitŭ Suceveĭ şi a tótă Moldovlachia.

În sciinţă dăm tuturor cui să cade a sci. De vreme ce pe fratili nostru sfinţia sa Ionikie episcopul Romanului lam avut la osebítă cinste şi dragoste, una pentru bĕtrâneţile fraţiĭ sali avăndulŭ noĭ ca unŭ stareţŭ, al doile şi pentru vredniciile sale ceaŭ arătatŭ asupra sfintiĭ Episcopiĭ înpodobindu-o cu multe chipurĭ de podoabe şi folosurĭ ce suntŭ în vedere obştiĭ, carili cu adevĕratŭ ḑicemŭ că aŭ covĕrşitŭ cu nevoinţa şi lucrare pre toţĭ alţĭ fraţi Episcopĭ ceaŭ fostŭ maĭ înainte.— Şi pentru aceasta din dragoste ce amŭ fostŭ îndemnatŭ lam cinstitŭ pe frăţia sa cu acest dar, care alţiĭ din Episcopĭ nu laŭ avutŭ, adică cu sacos ca sălŭ pórte frăţia sa şi aice la Eşĭ la scaonulŭ Domnii şi la eparchie frăţii sali, care darŭ dela noĭ aŭ dat îndemnare şi luminatuluĭ pré înălţatuluĭ Domnu nostru măria sa Costandin Mihail Gehan Racoviţă Vvoda de laŭ cinstitŭ şi măria sa cu o mitră ci iaŭ dăruitŭ şi fiind lucru adevĕrŭ cá cu cinste domnéscă ce să faci la partea bisericéscă ne cinstimŭ şi noĭ — cu dragoste am dat blagoslovenie să pórte frăţia sa şi mitra şi sacosulŭ şi aice la scaunulŭ Domnii şi la eparchie frăţii sali —însă acéstă cinste saŭ datŭ ca so aibă numaĭ frăţia sa cât va fi în viaţă în cinstea episcopii—iar după mórtea sfinţii sali alţĭ Episcopĭ să naibă

voie a o cuprinde cu obiceiŭ ca so urmeze, că nu saŭ datŭ acéstă cinste scaunuluĭ Episcopii, ci numai frăţii sale pentru vredniciile şi nevoinţile sale ce suntŭ sciute obştii. — Acésta însciinţămŭ. Din Iaşĭ let 7264 Apr. 13.»

Subscrisŭ: „Iacovŭ Mitropolitŭ Moldoveĭ.

«Noĭ Constandin Mihail Gihan Racoviţă Vvoda Boj. mlst. Gospodar zemle moldavscoi.

In sciinţă dămŭ tuturorŭ cuĭ să cade a sci. De vreme ce sfinţia sa cinstitŭ părintele şi rugătoriulŭ nostru kir Ioanikie Episcopulŭ Romanuluĭ aŭ arĕtatŭ óre-care vrednicie şi nevoinţe cu podoaba svinteĭ episcopiĭ, şi sporindŭ cu tot feliul de fapte cuvióse, covărşind cu nevoinţa şi cu lucrare pre toţĭ alţĭ rĕpăosaţĭ Episcopĭ ceaŭ fostŭ înaintea svinţii sale. Pentru care lucrărĭ şi nevoinţe a sfinţii sale nu numaĭ cu dela sfăutulŭ Dumneḑeŭ cinste cea sufletéscă, şi cu plata ostenelilorŭ sale îlŭ va dărui, şi nu se va lipsi, dar şi domnie me prin darurile cele politiceştĭ ce Dumneḑeŭ niaŭ învrednicitŭ a le dărui celorŭ ce le se cădea, socotind că după nevoinţa lucrurilorŭ svinţii sale i se cade a se dărui cu óre care osebită cinste maĭ multŭ de càt aŭ avutŭ alţĭ Episcopĭ ceaŭ fost maĭ înainte, şi pentru acésta după datorie ce ni saŭ căḑutŭ, poftitamŭ pre al nostru pré cinstitulŭ şi duchovnicescu părinte svinţia sa, Mitropolitulŭ ţĕreĭ kir Iacov ca să de întâĭ svinţia sa blagoslovenie, şi aflânduse şi svinţia sa asemenea cu tótă voie şi dragoste svinţii sale a să înălţa cinste acestuĭ Archiereŭ şi îndemnaţĭ fiind noĭ şi de svinţia sa, iată dar că după dreptate lamŭ dăruitŭ pre svinţia sa părintele Episcopul de Roman kir Ioanikie, ca fieşte când în tótă viaţa svinţii sale să să pórte cu acéstă podóbă de cinste, adică cu sacos, şi cu mitră, să slujască sfânta liturghie, şi aicĭ la scaunulŭ gospod, şi la eparchia svinţii sale. Însă numaĭ cât va fi viaţa svinţii sale, iar urmaşiĭ svinţii sale să naibă voe a cuprinde acéstă cinste ca un chip de obiceiŭ. Ce dar după carte svinţii sale părinteluĭ Mitropolituluĭ ce s'aŭ dat de blagoslo-

venie, am întăritŭ şi Domnia me printr'acéstă anóstră domnéscă carte, şi poftim şi pre alţĭ luminaţĭ Domnĭ ce Dumneḑeŭ va rândui pe urma nóstră să întărescă. Lét. 7264. Apr. 13.»

Subscrisŭ : «Noĭ Constandin Voevoda.»

26 Apr. Constantinŭ Sturza vel păcharnicŭ se învoiesce cu Ioanikie, a face unŭ podŭ âmblătorŭ la moşia sea Hălăucescii, ce se disparte prin Seretiŭ de moşia Episcopieĭ—Skeuleţiĭ. In învoială se ḑice, că Sturza prin acésta nu capĕtă nicĭ unŭ dreptŭ asupra maluluĭ despre rĕsăritŭ, carele aparţine Episcopieĭ, şi că podulŭ va esista numaĭ pênă cândŭ Episcopia n'arŭ găsi că'ĭ aduce vre-o daună. (f. 54).

Totŭ în luna luĭ Aprilie (nu se arétă ḑiua) Domnulŭ C. Racoviţă, dupre cererea luĭ Ioanikie, confirmă prin chrysovŭ posesiunea asupra dóue familiĭ de vecinĭ, recunoscuţĭ ca supuşĭ Episcopieĭ prin chrysovulŭ datŭ Episcopieĭ de Nicolaiŭ Mavrocordatŭ, în an. 1712. Oct. 20. (f. 35).

2. Maiŭ. Constantinŭ Racoviţă scutesce Episcopieĭ 150 vite marĭ, 1000 de stupĭ şi 1000 de oĭ Reproducemŭ întregulŭ chrysovŭ, maĭ alesŭ pentru că în întroducere cuprinde o frumósă lecţiune morală-religiósă despre datorinţa chreştină de a face eloimosină.

«Noĭ Constantinŭ Michail Gehan Racoviţă Voevoda Bojieiu milostiu gspodar zemli moldavscoĭ.

Iubitoriul de ómenĭ Dumneḑeul nostru şi ziditoriul a tótă făptura a celor vĕḑute şi nevĕḑute, prin scriptura cea cu totul sfântă şi dumneḑăéscă prin cea véche şi prin cea noaă. tot-deauna ni îndémnă, ne învaţă şi ne povăţuiesce ca să călătorim pre cale cea mântuitóre de suflet măcar că şi prin alte mijlóce de fapte bune; şi plăcute luişĭ ne îndémnă. Iară maĭ alesŭ prin milosteniĭ—pentru că ḑice : mila voescŭ iară nu jărtfe. Şi iarăşĭ : cu milosteniile să curăţescŭ păcatele. şi osăbitŭ de aceste, şi de altele multe ne îndémnă, şi ne poruncesce Domnulŭ Dumneḑeŭ, prin viachiul testament iară şi prin celŭ noŭ însuşĭ stăpênul Christos prin Evangelistul Ma-

thei: ḑice fiţi milostivĭ precum şi părintele vostru celŭ din ceriŭ iaste milostiv. Şi iară: fericiţi ceĭ milostivĭ că aceia să vor milui. Şi şi cu acest cuvênt ne bucură şi ne încredinţézā ḑicândŭ că de vom da şi un păhar de apă rece, cuĭ lipsiasce. niciĭ acela nu'lŭ va lăsa să piară făr de plată. Decĭ de vreme ce aceste şi altele asemene, sunt plăcute şi bine priimite luĭ Dumneḑeŭ şi resplătirea le iaste bunĕtăţile cele cerescĭ şi vecĭnice oare cu cât maĭ vêrtosŭ sunt priimite milele şi adausurile ce să daŭ şi să adaug la sfintele şi dumneḑeescile lăcaşurĭ şi Monastîrĭ unde tot-déuna şi neîncetat, să laudă, şi să slăvesce numele mareluĭ, şi atot puterniculuĭ Dumneḑeŭ. Aceste dară, şi ca aceste din sfintele scripturĭ auḑindu-le şi cu inemă, zdrobită şi smerită ale urma poruncindu-ne cadenisă şi noaă a socoti cele pentru Dumneḑeŭ şi pentru sufletŭ ca să putem să ne învrednicimŭ, şi noĭ a auḑi dulcele şi cu totul plinŭ de bucurie glas a Domnuluĭ Dumneḑeŭ. Bine slugă bună şi credinciósă, intră întru bucurie Domnuluĭ tĕŭ. Iată dară, şi eŭ robul mareluĭ şi pre înaltuluĭ Dumneḑeŭ. Ion Constantin Michail Gehan Racoviţă Voevoda cu mila şi cu darul luĭ Dumneḑeŭ Domnu şi oblăduitoriŭ a tótă ţéra Moldavii rădicându'mĭ mintea, şi cugetul la ceriŭ şi cu cuget curat din inemă voiósă avênd mare evlavie către sfintele şi dumneḑeescile lăcaşurĭ şi Mănăstirĭ. Socotitam Domnia mea şi pentru sfânta Episcopiă a Romanuluĭ care este scaon archierescu. Asupra cărie, râvnind am râvnit Domnia mea ca cu óreşĭ-ce adaos de agiutoriŭ şi de întărire a agiuta la sfânta Episcopie şi a mă face ctitorŭ noŭ întru pomenire vecĭnică. Şi printr'acest cinstit chrysov a Domnii mele am hotărîtŭ, ca fiesce când să aibă a scuti în tótă vremea Domnii mele drepte bucatele Episcopieĭ. Însă văcăritul saŭ coniţa, pe o sută cincĭ-ḑecĭ vite vacĭ, boĭ caĭ, epe, şi desétina de stupĭ pe=o mie şi goştina de oĭ pe=o mie= pre aceste nicĭ unŭ banŭ să nu plătéscă nicĭ visterii nicĭ cămăriĭ Domnii mele şi poruncim Domnia mea tuturor boiari-

lor Domnii méle şi slujitorĭ ce veţĭ îmbla cu slujbele acestor ţărĭ vĕḑând chrisovul Domnii mele să urmaţĭ toţĭ precum arĕtăm maĭ sus adecă nime pentru bucatele aceste nicĭ unŭ ban să nu cereţĭ şi poftim Domnia mea şi pre alţĭ luminaţĭ Domnĭ ce vor fi în urma Domnii mele ca precum noĭ chrisóvele de miluirile altor luminaţĭ Domnĭ le-am întărit şi nestrămutat le-am păzit aşa şi Domniile sale să întăréscă sfinţii Episcopiĭ pentru alor vecinică pomenire şi spre acésta este credinţa Domnii mele de maĭ sus scris. Ion Constandin Michail Cehan*) Racoviţă Voevoda şi credinţa a cinstiţĭ şi credincioşĭ boiariĭ Domnii mele ceĭ marĭ Dumnia lor Ion Bogdan vel logof. i Manolaki Costaki vel vorn. de ţéra de gios i Iordacke Balşe vel vorn. de ţéra de sus i Vasăli Razul Hatm. i pârcălab Sucevi. Laskarake Geni vel post. i Vasălie Rosăt vel spătar. i Dumitraşco Palade vel vist. i Ioniţă Cantacuzino vel ban. i Constantin Sturzea vel păchar. i Iordake Costake vel stol. i Iordake Chrisosculeo vel comis. şi credinţa tuturor boiarilor a marĭ şi micĭ. Şi s'aŭ scris chrisovul acesta în scaunul Domnii mele în Iaşĭ de Tănasăe logofĕt. 7264 Maiŭ 2.»

Subscris: «Noĭ Constandin Voevoda.»

«Stephan Buchăescu 3 logof. procitennomu.»

Maiŭ 9. Proprietărésa moşieĭ Steţicanilorŭ, Domniţa Anna, pretendea dela Episcopiă acele dóue familiĭ de vecinĭ, pentru a cărora legalĕ posesiune Ioanikie în acéstaşĭ lună căpĕtase dela Domnŭ chrysovŭ întăritoriŭ. Episcopulŭ Ioanikie s'a jăluitŭ Domnuluĭ Racoviţă, arĕtându'ĭ ispisoculŭ de judecată dela Nicolaiŭ Mavrocordatŭ. Domnulŭ a datŭ cestiunea în cercetarea Logof. Iordakie Cantacuzino, ca să cerceteze temeiurile ce arŭ fi avêndŭ şi numita Domniţă la pretenţiunea ce făcea. Pretenţiunea eĭ s'a găsitŭ nefundată, şi Vodă din-noŭ recunósce prin chrysovulŭ dela 9 Maiŭ legalitatea

*) Une orĭ: *Gehanŭ*; a'te orĭ: *Cehanŭ*.

dreptuluĭ Episcopieĭ asupra acelorŭ dóue familiĭ de veciniĭ. (f. 34).

Maiŭ 12. Const. Racoviţă, cu consentimentulŭ comunŭ alŭ Divanuluĭ ţereĭ, scutesce pre preoţiĭ şi diaconiĭ din tótă ţéra de sarcina ce le se împunea de autorităţile comunalĭ, de a găzdui pe slujbaşiĭ domnescĭ, şi pre alte persóne ce âmblaŭ cu serviciele publice pe la comune. Deaseminea îĭ scutesce, de a da caĭ de olacŭ, de podveḑĭ şi de alte angăriĭ. Tóte aceste scutirĭ se cuprindŭ în chrysovulŭ datŭ la 12 Maiŭ. Unulŭ din temeiurile ce pune chrysovulŭ acestorŭ scutirĭ, este : particulara destinaţiune a cleruluĭ—ocupaţiunea cu cele religióse,—ocupaţiune, carea cere a fi elŭ scutitŭ de totŭ ce l'arŭ putea deturna dela acéstă destinaţiune, orĭ a micşura valórea servireĭ luĭ ceĭ moralĭ. Reproducemŭ acestŭ chrysovŭ întregŭ :

«Cu mila luĭ Dumneḑeŭ noĭ Constantin Michail Cehan Racoviţă Voevod Domnŭ ţăriĭ Moldoviĭ.

Însemnare facemŭ cu acestŭ chrysovŭ a Domnii mele : la totŭ cini pe dênsul va căuta saŭ cetind va auḑi. De vreme ce ni-am însciinţatŭ Domnia me pentru tótă rânduiala şi stare a tuturor preuţilorŭ şi diaconilor cari sunt locuitorĭ aice într'acésta de Dumneḑeŭ păzită ţară a Moldovii. Cum că să află la mare supărare şi neodihnă despre ceĭ ce mergŭ şi ţin gazdă la casile lor. Find că orĭ din boerănaşĭ orĭ din ómenĭ domnescĭ cariĭ mĕrgŭ cu poroncĭ orĭ din slugĭ boirescĭ care să află de apurure cu strângerea banilorŭ visterii orĭ şi din ceĭ streinĭ după ce mĕrgŭ la fiişti care ţinut şi întră în sate nu vor să margă la casa vorniculuĭ saŭ a vătămanuluĭ, de sat să ţie gazdă şi să'ĭ găzduiască. ce mergŭ orĭ la casa preutuluĭ orĭ a diaconuluĭ : de le fac mare supărare, şi neodihnă. şi Domnia me acésta am cunoscut că dintr'altă pricină nu cură fără numaĭ din meşterşugul şi nekivernisala vornicului şi a vătămanuluĭ de sat. Căcĭ iaĭ vrând ca să odihnéscă casile lor şi să nu să supere cu găzdăluitulŭ acelorŭ de maĭ susŭ

arĕtaţĭ singurĭ să fac povaţă şi pe aceĭ ce sunt să 'ĭ găzdăluiască iară iaĭ îĭ aduc la casa preutuluĭ şi a diaconilorŭ de ţin gazdă şi'ĭ supără şi iaĭ să odihnescă. şi deosebit de acésta s'ar fi supărând cu luare a cai de olac cu podvădĭ şi cu alte angăriĭ şi li-ar fi şi luând slujbaşiĭ vitele lor, pentru rămăşiţa satuluĭ şi alte supărărĭ şi neodihne ca aceste avênd preuţiĭ şi diaconiĭ. Care lucru l'am socotitŭ Domnia me că este necuviosŭ şi fórte făr de cale şi făr de orânduială şi nu este cu dreptul a fi casele preuţilor şi a diaconilorŭ gazdă boierilor şi altor slujbaşĭ şi a să supăra cu cai de olacŭ cu podvădĭ cu trăsurĭ de vite şi cu altele ca aceste. Căcĭ că preuţiĭ şi diaconiĭ sunt deosebiţĭ de mirenĭ şi orânduiala lor şi slujba lor este de apurure ca să fie şi să să afle deosebitŭ gând şi cuget ântêiŭ către ziditoriul şi ţiitoriul a tóte şi apoĭ către slujbele şi orânduelile ce le sunt încredinţate de către archierei şi păstoriĭ lorŭ. Fiind că preotul să chiamă vas ales slujitoriŭ Domnuluĭ şi împĕratuluĭ şi a tótă făptura şi jervuitoriŭ de cele sfinte care pe tóte ḑilele către milostivulŭ Dumneḑeŭ aduc jertvă pentru pĕcate năroduluĭ şi pentru ertarea lor. † Cu cuviinţă dar şi cu dreptate este preuţiĭ şi diaconiĭ să nu fie supăraţĭ, întru aceste arĕtate maĭ sus ce maĭ vêrtos să fie cinstiţĭ de toţĭ şi de unile ca aceste păziţĭ feriţĭ şi apĕraţĭ : † pentru aceia dar şi Domnia me împreună cu tot sfatul Domnii mele am hotărît ca de acmu înainte în tóte ţinuturile şi la tóte satele în ţéra acésta casile preuţilor şi a diaconilor să fie în pace să nu să supere cu găzdăluitul a boerilorŭ slujbaşĭ saŭ a altora care ar âmbla cu poroncĭ şi slujbe domnescĭ. ce orĭ boierŭ. orĭ copil în casă. orĭ slujitoriŭ. orĭ slugĭ boerescĭ. orĭ ceĭ din streinĭ : să ţie gazdă la casa vorniculuĭ saŭ a vătămanuluĭ de sat şi să fie preuţiĭ şi diaconiĭ în pace de cai de olacŭ. de podveḑĭ şi de alte angăriĭ ce ar fi pe ţară. cât şi vitele lor, trăsurĭ, pentru rămăşiţa satuluĭ să nu să ia. şi iaĭ ca nisce părinţĭ şi slujitorĭ ce să chiamă Domnuluĭ Dumneḑeŭ să păzéscă tóte cele rân-

duite ale preuţii lor, şi necontenitŭ să róge pre milostivulŭ Dumnedeŭ pentru starea şi intemeiarea ţeriĭ aceştia şi maĭ vêrtosŭ pentru stare nóstră a celor greşiţĭ şi pĕcătoşĭ. Ca şi milostivul Dumnedeŭ pentru a lor necontenit rugăciune să fie blând şi lesne ertătoriŭ greşalilor nóstre celor făr de număr. Aşijdere şi pentru mâncările şi alte keltuele a satuluĭ : la nemică să nu'ĭ puiă. orĭ la ordŭ. orĭ la găinĭ. orĭ la pâne. orĭ la ce fel de keltuele a satuluĭ, la zlotaş să n'aibă trébă preutul : şi acéstă poroncă de hotărîre ce am făcut Domnia me cu sfat de obşte de acum înainte să fie păzită şi nestrămutată... iar care din vornici saŭ vătămaniĭ satelor n'ar păzi poronca şi hotărîrea acésta şi ar supăra maĭ mult pe preuţĭ şi pe diaconĭ, cu tóte cele arĕtate maĭ sus unii ca acie cu mare şi gre urgie să vor pedepsi de către Domnie me ca nisce împrotivitorĭ şi nesupuşĭ poronciĭ domnescĭ. Şi poftimŭ domnie me şi pe alţĭ luminaţĭ Domnĭ care după noĭ vor fi orânduiţĭ cu stăpênire la scaunul aceştiĭ ţărĭ a Moldoviĭ ca să întăriască preuţilor şi diaconilor acéstă orânduială şi bună aşedare ce am făcut domnie me pentru a lor vecĭnica pomenire. acésta însciinţăm vlét 7264. Maiŭ 12.»

(Subscris : «Noĭ Constantin Voevoda.»

«Stefan Buchăescul 3 logof. procitennomu»).

Domnulŭ Const. Racoviţă, în domnia I-a, scutise de dărĭ către visterie dóue crâşme ale Episcopieĭ. În adoua sea Domnie, la 12 Maiŭ, anulŭ acesta, după cererea Episc. Ioanikie, reconfirmă acea scutire, şi ordină căminarilorŭ, bezmĕnarilor, brănişterilorŭ, bourarilorŭ, etc. a nu lua nicĭ o dare pe acele dóue crâşme, cum iaŭ dela altele, adică : camenă, bezmănăritŭ, cepăritŭ, branişte, bouritŭ etc. (f. 27).

Iuniŭ 21. Vasilie Buchăescu, hotarnicŭ rânduitŭ dela Domniă, hotărasce, împreună cu Ioanikie, moşia Episcopieĭ Girăesciĭ despre moşia Pildesciĭ, proprietatea Monastireĭ Agapieĭ, alŭ căreia egumenŭ, Ieromonachulŭ Anastasie, încă participă la hotărniciă. (f. 77—78).

Notă. În mărturia de hotarnică dată Episcopului la 21 Iuniu, găsimŭ dóue ḑicerĭ, puţinŭ usitate astăḑĭ :

1) *Veneşŭ* : вѣнєшꙋ : «Şi căḑêndŭ paltinulŭ (în care fusese bourŭ), s'aŭ fost făcut altŭ bourŭ într'unŭ Veneşŭ.» Se numesce pênă astăḑĭ, pe la Romanŭ, unŭ arbure din specia Ulmuluĭ; unŭ lemnŭ móle, din care lingurariĭ facŭ maĭ multe objecte trebuitóre la gospodărie : lingurĭ, fuse, căuşe, coveţele, etc.

2) *Iurugă* : юрꙋгѫ : «pênă la altă pétră ce s'aŭ pusŭ désupra uneĭ *iurugĭ.*» Astăḑĭ ḑicerea acésta pe la Romanŭ se pronunţă : *erugă*, şi însemnă : o mâncătură de apă ; o rîpă făcută de ploile torrenţialĭ.

Iul. 15. Domnulŭ C. Racoviţă dă Episcopieĭ unŭ chrysovŭ, prin carele iĭ chărăzesce o bucată de locŭ din moşia târguluĭ, de 1740 stânjinĭ în mărime, şi arată că întrégă moşia târguluĭ era de 3000 stânjinĭ, osebitŭ de vatra târguluĭ. De aseminea Domnulŭ maĭ chărăzesce Episcopieĭ unŭ hanŭ cu venitulŭ luĭ, ziditŭ de dênsulŭ în Romanŭ, spre a face venitŭ Monastireĭ séle Precista, din-noŭ zidită acolo. Causa, ce a îndemnatŭ pe Domnŭ la aceste hărăzirĭ, o arată chrysovulŭ : Domnulŭ se făcuse conctitorŭ cu Ioanikie la Monastirea Adormireĭ pré sânteĭ Născătóreĭ de Dumneḑeŭ din Romanŭ, şi pentru «kiverniséla şi chrana călugărilorŭ ce vorŭ lăcui acolo» i-a datŭ din loculŭ târguluĭ Romanŭ o bucată de moşie de 1260 stânjinĭ; înse fiindŭ că dejma de pe tótă moşia târguluĭ era chărăzită Episcopieĭ de Domniĭ ceĭ maĭ dinainte, apoĭ spre dispăgubirea eĭ Racoviţă 'ĭ-a făcutŭ chărăzirile maĭ sus arĕtate. (f. 42—44).

20. Aug. Ioanikie împreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ, cu Dosotheŭ alŭ Rădăuţilorŭ şi cu Innokentie alŭ Huşilorŭ, participă la adunarea convocată de Domnul C. Racoviţă pentru desfiinţarea încărcătureĭ la dabila Vădrărituluĭ, încărcătură cunoscută sub numire de «năpaste.» La 25 Aug. Ierarchiĭ sub-

scriŭ blestemulŭ cu carele aŭ legatŭ pe tot-dé-una acéstă năpaste. (Uric. t. II. p. 67—72).

Oct. 10. Ioanikie a pusŭ pe Ieromonachulŭ Grigorie, proin egumenulŭ mon. Némţuluĭ, se transcrie în o anume condică tóte documentele moşielorŭ, şi ale altorŭ drepturĭ şi privilegiĭ chărăzite de Domniĭ ţĕreĭ Episcopieĭ de Roman, atàtŭ cele slavene cu traducerile lorŭ, câtŭ şi cele române. Cu acéstă condică ne-amŭ servitŭ şi noĭ în mare parte la scrierea acesteĭ chronice, şi dupre ea amŭ copiatŭ multe documente, atâtŭ slavone câtŭ şi române. Condica acésta are următoriulŭ frontespiciŭ: „Condica, carea coprinde întru sine tóte scrisorile a tóte moşiele sfinteĭ Episcopiĭ a Romanuluĭ—şi sĕrbesce şi românesce. Şi s'aŭ scris în ḑilele blagocestivuluĭ Domnŭ Ion Constantin Michailŭ Cehan Racoviţă Vvod. cu osârdia şi cheltuéla sfinţii sale Kyriu kyr Ioannikie Episcop al svinteĭ Episcopiĭ Romanuluĭ. În aniĭ 7265 msţa Oct. 10. Şi saŭ scris de smeritŭ Ieromonachŭ Grigorie proin egumen Némţuluĭ.“ Observămŭ însĕ, că Grigorie nu avea de-ajunsŭ procopsélă în limba slavonă: multe locurĭ le-a transcrisŭ cu greşele; unele le-a tradusŭ rĕŭ, altele le-a lăsatŭ netraduse. Cu tóte aceste ostenéla luĭ este de mare preţŭ: greşalele se potŭ corege. Condica acésta însĕ este departe de a cuprinde tóte documentele ce posede Episcopia, maĭ alesŭ acele, care nu eraŭ relative la moşiĭ. Unele din ele se maĭ păstréză încă în archiva Episcopieĭ şi nouĕ ni s'aŭ comunicatŭ de présfinţitulŭ Episcop-locotenentŭ Isaia Deoclias, de amŭ copiatŭ pe cele maĭ necesarie pentru cadrulŭ chroniceĭ nóstre; éră despre altele numaĭ menţionămŭ, la aniĭ respectivĭ.

Noembr. 21. Const. Racoviţă-Vodă, pe temeiulŭ mărturieĭ de hotărniciă, dată Episcopuluĭ de biv veĭ pacharniculŭ Vasilie Buhăesculŭ, la Iul. 20, anulŭ 1756, despre hotarăle moşieĭ Leucăşeniĭ, proprietate a Episcopieĭ: întăreşte dreptul Episcopieĭ de posesiune asupra aceleĭ moşiĭ, în hotarele arĕ-

tate de mărturiă, şi constatate dupe documente, în presenţa Episcopuluĭ şi a proprietarilorŭ vecinĭ. (f. 39—42).

„Din chrysovul de întăritură se vede: 1) Că satulŭ Săbăoaniĭ, locuitŭ de Ungurĭ, aparţinea monastireĭ Seculuĭ; 2) Că în acelŭ timpŭ era egumenŭ la Seculŭ—Parteniŭ, carele împreună cu alţĭ călugărĭ dela Seculŭ aŭ luatŭ parte la hotărnicia făcută de Buhăescu, ca proprietarĭ aĭ Săbăcanilorŭ, vecinĭ cu Leucăşeniĭ; 3) Că satul Teţicaniĭ, iarăşĭ vecinŭ cu Leucăşeniĭ, deasemenea era lăcuitŭ de Ungurĭ; 4) Satulŭ Ghirăesciĭ, se numesce şi *Birăesciĭ*, carea este adevĕrata luĭ numire necoruptă; 5) Că cu 3 anĭ maĭ înainte de acéstă hotărniciă fusese egumenŭ la Seculŭ: *Calistru Ene*; 6) Se menţionéză următoriĭ boerĭ divaniştĭ:

Radu Racoviţă biv vel logof.
Ioan Rogdanŭ vel logof.
Manolaki Costaki vel vorn. de ţéra de jos.
Iordaki Balşe vel vorn. de ţéra de sus.
Dumitraşco Paladie vel vister.
Vasilie Razulu hatmanŭ şi părcălab Sucévski.
Antonakie Genetŭ vel post.*)
Vasile Ruset vel spat.
Ioniţă Canta vel banŭ.
Costaki Sturza vel pacharnicŭ.
Iordakie Costakie vel stoln.
Iordakie Bălăşakie vel căminar.
Iordakie Chrisoscul leo vel comis.

Tóte numirile cu diminutivul *aki* arată, că forma acésta este întrodusă în limba română în epocha grecismuluĭ fanarioticŭ: Manolaki, Costaki, Iordaki, Bălăşaki, în locŭ de Manole, Costea, George, Balaşŭ.

Anulŭ 1757. Ioanikie se jăluesce Domnuluĭ Racoviţă, că;

---

*) Familia română antică *Bărbosulŭ*, în epoca slavonismuluĭ devenise: *Bărbovski*, în epocha grecismuluĭ: *Genetu*, *Geni*.

preuţiĭ armenescĭ din Focşanĭ de cât-va timpŭ s'aŭ sumeţitŭ, nu se supunŭ representantuluĭ Episcopieĭ de acolo, şi nu daŭ la Episcopiă poclónele obicinuite, pcecum daŭ preuţiĭ armeneşcĭ dela alte târgurĭ. În urmare Domnulŭ da Episcopuluĭ şi representantuluĭ seŭ dela Focşanĭ carte autorisătóre, de a supune pe preuţii armenesci la plata poclónelorŭ anualĭ ce daŭ toţĭ preuţiĭ Episcopuluĭ. Cartea acésta domnéscă ne arată că din vechime preuţiĭ armenescĭ eraŭ sub jurisdicţiunea Episcopilorŭ orthodoxĭ aĭ ţĕreĭ; noĭ o reproducemŭ aicĭ:

«Noĭ Constandinŭ Michailŭ Cehanŭ Racoviţ voevoda, boj. milost. Gpdar zemli moldavckoi. De vreme ce Domnii mele ne spusă cinstitŭ părintele şi rugătorulŭ nostru svinţia sa kyr Ionikie Episcop Romanuluĭ, că târgulŭ Focşaniĭ fiind de eparchie svinţii sale pentru aceia şi preuţiĭ şi călugăriĭ de acolo după obiceiŭ sintŭ supt stăpănire svinţii sale, dar acum dela o vreme încoace preuţiĭ armenescĭ ce sint acolo sar fi arătând cu óre-care simeţie şi nesupunere cătră omulŭ svinţii sale Episcopuluĭ ce are rânduit acolo, şi nar fi dând poclónele obicinuite după cum daŭ şi alţĭ preoţĭ armenesci de la alte tărgurĭ, şi pentru acésta cerşind svinţia sa Episcopul dreptate, iată că iam dat volniciă svinţii sale, şi omuluĭ svinţii sale printraceastă carte a domnii mele, ca să aibă a supune pe preoţiĭ armenescĭ împlinind dela dânşiĭ toate pocloanele ce iaste obiciaiŭ de daŭ şi alţĭ preoţĭ peste an, şi nime împotriva cărţiĭ Domnii mele sà uu ste. 7265.»

Februar. 5. Ioanikie, spre a asigura maĭ bine skitul seŭ Vovedenia şi spre a'ĭ spori şi avantagele materialĭ, însoţesce la ktitorie pe Domnulŭ Constantin Racoviţă, precum făcuse şi cu mănăstirea sa Precista dela Roman. Racoviţă în chrysovulŭ datŭ la acéstă ocasiune, îşĭ însuşesce şie tótă ktitoria skituluĭ: „Carele s'aŭ făcutŭ şi s'aŭ săvărşitŭ cu a Domnieĭ mele nevoinţă.“ Însă din actele publicate maĭ dinainte, se vede, că acéstă ctitoriă domnéscă este maĭ multŭ nominalĕ, ca o maĭ mare garanţie pentru apĕrarea skituluĭ. Adevĕrata cti-

torie a luĭ C. Racoviță se mărginesce în chărăzirea următórelorŭ beneficiurĭ în profitulŭ skituluĭ: 1) a se da skituluĭ 50 de leĭ anualŭ din vama domnéscă, la ȡiua templuluĭ (hramulŭ), adică la 21 Noembr.; 2) Să se scutéscă skituluĭ 300 stupĭ—de desétină, 300 oĭ—de gorşcină, 15 vite—de văcărit şi de cor·· , precum şi vinulŭ, ce vor produce viele dela Vitănescĭ, s. fie scutitŭ de vădrăritŭ. Reproducemŭ aicĭ însuşĭ chrysovulŭ luĭ Racoviță-Vodă:

Нѡи Констандин Михаил Чихан Раковиц воевод Божію Мтію Гпрь земли Молдавской.

Де врѣме чи феричнцій ши лȣминацій Домни чаȣ фостȣ ѡблъдȣитори а ачестȣи пъмѫнт ал църъи Мѡлдѡвіи, чеи че саȣ невоіт ши саȣ ѡстенит де аȣ ѕидит ши аȣ съвършит, сфінтеле ши Дȣмнезъещіеле мънъстири ши бисѣричи ꙟнтрȣ слава пре ꙟналтȣлȣи Дȣмнезъȣ, саȣ невоит ши саȣ сълит а ле ши ажȣта кȣ дин чѣли че лиаȣ дать ши лиаȣ дърȣит лѡр милостивȣл Дȣмнезъȣ, дрепт ачаста даръ, ши домніꙗ ме, ȣнтъндȣне ла кȣвіѡасе, рѫндȣꙗла ачелор бȣни ши феричици домни. Іатъ даръ, къ пентрȣ скитȣл дела Нꙗмцȣ кареле саȣ фъкȣт ши саȣ съвършит кȣ а домнїи меле невоинце, ȣнде съ пръзнȣꙗще храмȣл вовидѣніе пре сфінтіи нъскътѡареи де Дȣмнезъȣ. Сокотинд, ꙗм фъкȣт ѡаре кареш ажȣторю де кивернисалъ, пентрȣ старе лȣи, ши храна пъринцилор кълȣгъри че вѡр фи стърȣиторн ши рȣгъитори кътръ Дȣмнезъȣ ла ачест нȣмит скит, рѫндȣинд кȣ ачест хрисов а дѡмнїи мѣле ка съ аибъ а лȣа, пре тот анȣл дин вама домнꙗскъ. къте чинчизъчи де леи, ла ѕȣа празнекȣлȣи скитȣлȣи ла ка. де ѕиле. алȣи Ноемвріе. Ши ꙗръш, съ съ аибъ а скȣти. ши ачести бȣкате. трїи сȣте стȣпи де десꙗтенъ, ши трїи сȣте ѡи де гощинъ, ши чинчиспрѫзече вите де вѫкърит, ши де конице. ши вѫдрърітȣл. пе тот винȣл дрепт кът а ꙗши дин віиле че аре ла Витъиещи. ла цинȣтȣл пȣтнїи. Пе ачести бȣкате ничи ȣн бан съ нȣ де. ничи съ сȣпере ниме. Къ ам лъсат домніꙗ мѣ, ачестȣ винит ка съл ꙗ скитȣл съ се кивернисаскъ чѣли требȣитоаре бісеричїи. ши кȣ ажȣторинцеле ачесте, фиинд пъ-

ринцїи кълѹгъри. ѡдихници. датори сѫ фїе ши ей, а рѹга, пре Дѹмнѫѕѫѹ. пентрѹ цара ачаста, ши пентрѹ тоци феричїи Домни. ка прин рѹга лѡр сѫ тримитѫ милостивѹл Дѹмнѫѕѫѹ, паче, ши тѡт дарѹл десѫвѫршит. Ши порѹнчим Домнїа мѣ. ши вамешѹлѹи чейлѹи маре: сѫ дай банїи чам рѫндѹит дин вамѫ. кѹм ши Дѹмилор воастре боари, ши слѹжитори, кареи [illegible] и ѫмбла ѡр вѹ че фели де слѹжбе, ши десетничилор, ши г[illegible]иниарилор, ши вѫдрарилор. вѫѕинд хрисовѹл домнїи меле. Тоци сѫ даци бѹнѫ паче. ши алтѫ ѫнвѫлѹїалѫ ниме сѫ нѹ кѹтеѕе а фаче ѫнтраалтѹ кип сѫ нѹ фїе. Ши сѫ аибѫ ши=дѡй=люди стреини, фѫрде бир, скѹтиц ѫн толтѫ врѣме де тот бирѹл вистерїи, нимикѫ сѫ нѹ де.

Скрисѹсаѹ де Танасїе Петраке логоф. ѫ Іаши влѣто. ѕсѕе. лѹна феврѹар. е.

Іѡн Кѡнстандин вѡевѡда.

(Docum. M. N. No. opisuluĭ 4366).

April. 4. Se păstréză la Episcopiă unŭ discŭ pentru sântele Taĭne, făcutŭ de Episcopulŭ Ioanikie, precumŭ arată inscripţia de pe elŭ: „Ioanikie Episcopŭ romanskiĭ, din Némţŭ, 7265 apr. 4.» Acestŭ discŭ în forma sa primitivă era fără postamentŭ; acesta i s'a adaos în anulŭ 1822, dată însemnată pe dênsulŭ.

Constantinŭ Racoviţă, spre a putea plăti cheltuelele făcute cu primirea domnieĭ adoua, a impusŭ ţéra cu dabila coniţeĭ şi a văcărituluĭ. Darŭ în urmă, după ce a trecut iérnă, cunoscêndŭ nemulţumirea generală şi sărăcia ce apăsá maĭ alesŭ pe clasa muncitóre, s'a consultatŭ cu Iacovŭ Mitropolitulŭ ţĕreĭ şi cu Episcopiĭ: Ioanikie, Dosotheŭ şi Innokentie, despre modul cum arŭ veni în ajutorul ţăreĭ, şi s'aŭ decisŭ a desfiinţa şi lega văcăritulŭ cu cea maĭ mare solemnitate, credĕndŭ că prin acésta nime în urmă nu va maĭ cuteza alŭ rentroduce. Deci „strîngêndŭ pre toţĭ boieriĭ ţĕreĭ, făcêndŭ soborŭ cu tótă partea bisericéscă şi Boerésсă deobştie, aŭ făcutŭ legă-

tură cu mare blestămŭ şi aŭ stricatŭ acea dajde a văcăritului". (Letop. t. III. p. 182—238).

Anulŭ 1758. 27. Mart. Domnulŭ Scarlatŭ Ghica, succesorul luĭ Racoviţă, dă o carte domnéscă pe numele Episcopuluĭ şi ale protopopilorŭ seĭ (loculŭ pentru numele protopopilorŭ este dischisŭ, lăsându-se Episcopuluĭ a'ĭ numi în ordinile séle), prin carea confirmă sfera judecăţeĭ bisericescĭ, şi opresce pre Ispravnicĭ şi pe pârcălabĭ de a se amestecà în cestiunile respective la judecata bisericéscă. Cartea acésta cuprinde óre-care amĕnunte, care lipsescŭ în altele de aceeaşĭ natură : 1) Definesce : Ce sunt Cercovniciĭ? «Ceĭ chirotonisiţĭ ipodiaconi, şi Anagnostiĭ, cariĭ sunt nedislipiţĭ deapururea dela paza Bisericelorŭ.» 2) Pentru abaterile ce se vorŭ găsi prin Eparchiă, contrarie prescripţiunilorŭ canónelorŭ, în cestiunile de căsătorie : «Ceĭ vinovaţĭ să se certe după greşélele lorŭ, dar să nu se globiască.» 3) Cândŭ, contra ordinuluĭ domnescŭ, ispravniciĭ ţinuturilorŭ, séŭ pârcălabiĭ s'arŭ amestecà în judecăţile bisericescĭ, Protopopulŭ să raporteze Episcopuluĭ; acesta să însciinţeze pre Domniă, spre a se aduce acolo şi «a se certa călcătoriulŭ de poroncă.» 7266. Mart. 27.

Apr. 15. Domnulŭ Scarlatŭ Ghica confirmă dreptulŭ datŭ maĭ dinainte Episcopuluĭ Ioanikie, de a servi în capitalĕ cu mitră şi cu sacosŭ. Cartea domnéscă este o reproducere întocma a cărţeĭ anterióre, date de C. Racoviţă la 13 Apr. an. 1756.

Maiŭ 10. Episcopulŭ Ioanikie, vĕḑendŭ că Scarlatŭ Ghica, dupre îndemnulŭ boerilorŭ slujbaşĭ şi alŭ Grecilorŭ, este dispusŭ să întroducă iarăşĭ văcăritulŭ, a cerutŭ dela elŭ renoirea chrysovuluĭ ce posedà Episcopia dela Domniĭ ceĭ anteriorĭ pentru scutirea uneĭ cătimĭ de bucate, atâtŭ de văcăritŭ, câtŭ şi de gorştină şi de desetină. Domnulŭ îĭ renoi chrysovulŭ, înse reduse numerulŭ bucatelorŭ scutite de Const. Racoviţă, anume : în locŭ de 150 vite marĭ : vacĭ, boĭ, caĭ, epe : 100; în locŭ de 1000 stupĭ, îĭ scutì de desetină nu-

mai 500; în locŭ de 1000. oĭ, scutì de goştină numaĭ 500. Étă însuşĭ chrysovulŭ:

«Cu mila luĭ Dumneḑeŭ noĭ Scarlat Grigorie Ghica Voevod Domnŭ ţăriĭ Moldoviĭ.

Facem scire cu acestŭ chrisov a Domnii meli. tuturor cui să cade a sci. că viind înainte Domnii meli: cinstit părintele şi rugătoriulŭ nostru sfinţia sa kir Ioanikie Episcopul Romanuluĭ. ni-aŭ arĕtat chrysoavea şi dela alţĭ luminaţĭ Domni, ce aŭ fost maĭ înainte de noĭ. Pentru care vĕḑend Domnie me mila ce aŭ avut această sfântă Episcopie a Romanuluĭ. care este scaunŭ archierescŭ. Şi avênd Domnie me multă căldură şi dragoste către sfintile ale luĭ Dumnăḑăŭ lăcaşurĭ, spre ale întări daniile şi miluirile ce aŭ avut şi dela alţĭ luminaţĭ Domni: Iată dar căşi Domnie me asemine mam milostivit, asupra aceştiĭ sfintiĭ Episcopiĭ: şi întărimŭ prin acestŭ chrisov a Domnii meli, ca fieşte când: să aibă a scuti aceste bucate maĭ gios arătate adică. la vreme văcărituluĭ saŭ a coniţiĭ când sar întămpla afi să scutiască: până la 100. vite vacĭ boĭ caĭ epe: şi la vreme desetiniĭ iarăşĭ să aibă a scuti: cincĭ sutea de stupĭ şi la vremea goştiniĭ: cincĭ sute oĭ pre aceste bucate nemărui nicĭ un ban să nu de, nicĭ visterii, nicĭ cămăriĭ domnii meli: Şi poruncim domnie me tuturorŭ boerilor domnii mele, şi slujitori ce veţĭ înbla cu slujba acestorŭ dărĭ. Vĕḑăndŭ chrysovulŭ domnii mele să urmaţĭ toţĭ, după cum arătămŭ maĭ susŭ; adică nimi pentru bucatile aceste nicĭ unŭ banŭ să nu ceriţĭ. Şi poftimŭ domnie me şi pre alţĭ luminaţĭ Domnĭ ce vorŭ fi în urma nóstră cu domnie, aceştii ţĕrĭ: au din fii şi niamulŭ nostru, saŭ dintralt niamŭ să nu strice acéstă miluire, ce amŭ făcutŭ domnie me cu acéstă sfântă Episcopiă ce maĭ vărtosŭ să aibă a da şi a întări pentru a lorŭ vecĭnica pomeniri: Şi spre acésta este credinţa a însumi Domnii meli: Noĭ Scarlatŭ Grigorie Ghica Vvod şi credinţa a prè iubiţi fiilorŭ domnii meli: Alixandru Vvod, şi Michaiŭ Vvod, şi Niculaiu Vvod, şi Grigorie Vvod, şi

Georgie Vvod: — Şi credinţa a cinstiţi, şi credincioşi boeriĭ ceĭ marĭ aĭ divanuluĭ Domnii meli, dumnialorŭ Radul Racoviţă vel logof. i Lupul Balş vel vor. de ţéra de giosŭ i Vasile Ruset vel vor. de ţéra de sus, i Vasilie Costaki Hatman i pârcălabŭ Suceviĭ i Alixandru vel post. i Aristarchu Chrisosculeo vel vist. i Philipŭ Catargiu vel spăt. i Costantinŭ Sturze vel ban: i Matheĭ Ghica vel comis: i Enake vel cămănar: i Neculai Rosăt vel păcharnicŭ, i Vasili Costaki vel stol., şi credinţa a tuturor boerilorŭ Domnii meli a marĭ şi micĭ, şi s'aŭ scrisŭ chrisovulŭ acesta în scaunul domnii meli în oraşulŭ Eşilorŭ de Ioan pisărŭ diac de divanŭ la aniĭ 7266, Maĭ 10.»

Cu tóte stăruinţele luĭ Vodă, ale boierilorŭ şi Grecilorŭ luĭ de a îndupleca pe Archiereĭ să dislege văcăritul de afurisania cea mare cu care îlŭ legase în Domnia trecută, n'aŭ putut reuşi: nicĭ chiar după ce şaŭ scosŭ autorisaţia prin firmanŭ dela Pórtă. Mitropolitulŭ şi Episcopiĭ aŭ remasŭ ne'nduplecaţĭ. Chronica ţĕreĭ se esprimă în următorulŭ modŭ despre casulŭ acesta:

«Boieriĭ multŭ îndemna pre Voevodŭ şi pre Grecĭ să siléscă pre Archiereĭ şi cu bine, şi cu datŭ să'ĭ facă părtaşĭ; şi vĕḑêndŭ că nu se póte, aŭ pusŭ pre Grecĭ la cale de aŭ scos firmanŭ dela Împĕrăţiă, trecêndŭ pe lângă datoriele legeĭ chreştinescĭ cu poruncă împărătéscă să scótă văcăritulŭ fără de voia Archiereilorŭ. S'aŭ cunoscutŭ că n'aŭ fost voia luĭ Dumneḑeŭ să trécă ruga şi lacrimele luĭ Iacovŭ Mitropolitulŭ şi ale altorŭ Archîereĭ, că cândŭ gătise tótă rănduiala slujbeĭ să pornéscă văcăritulŭ, 'ĭ a şi sositŭ mazilia, şi s'aŭ dusŭ la Ţéra-Munteneścă, rumpêndŭ tóte rănduelele slujbeĭ ce făcuse.» (Letop. t. III. p. 183).

Anulŭ 1759. Febr. 10 Episcopulŭ Ioanikie, cu Dosotheiŭ alŭ Rădăuţilorŭ şi cu Inokentie alŭ Huşilorŭ, subscriă actulŭ de schimbŭ, prin carele se constată că Mitropolitulŭ Iacovŭ a datŭ Monastireĭ Putna satulŭ Dumbrăveniĭ dela ţinutulŭ

Sucevei proprietate a Mitropoliei, pentru satulŭ Siueştiĭ dela ţinutulŭ Cărligăturei, proprietate a Putneĭ (Cond. Docum. Mitrop. f. 468—469).

Anulŭ 1760. În luna Apriliŭ, Ioanikie, împreună cu Dositheŭ şi çu Inokentie, subscriă actulŭ pentru rĕdîcarea luĭ Gavriilŭ Calimachŭ, proinŭ Mitropolitŭ alŭ Tesaloniculuĭ, la demnitatea de Mitropolitŭ alŭ Moldoveĭ, în loculŭ paretisitului Iacovŭ I Putnénulŭ, carele n'a voitŭ să dislege văcăritul nicĭ sub Domnia următóre luĭ Scarlatŭ Ghica. (Cond. sântă).

La 26 Maiŭ, Episcopulŭ Iónikie, întru memoria reposatuluĭ sĕŭ frate Ieromonachulŭ Nicolaiu, carele în aniĭ trecuţĭ murise la monastirea Némţului, dănuesce acesteĭ monastirĭ şepte pogóne, şi treĭ firte de vie, la Vitănescĭ, ţinutulŭ Putneĭ.

Étă şi actul sĕŭ de danie:

Іωаникїе к8 мила л8и Д8мнеꙁѫ8 Єпископ Рωман8л8и.

Фачем щирѣ к8 ачастъ скрисоарѣ ал смереніѧ ноастре: къ тъмпаънд8съ ꙟн аній трек8ци де а8 ръпωсат прѣ юбит фрателе нωстр8: Єрмωнах Николае, каре са8 ши ꙟнгропат ла сфънта Мънъстирѣ Нѣмц8л8и, пентр8 ал кър8ѧ пωменирѣ— ши нои ꙟнкъ ам дат данїе сфінтеи Мънъстири а Нѣмц8л8и шепте: пωгоане ши треи хирте де віе; каре віи сънт де ꙟнс8ш нωи к8мпърате к8 бани: ꙟнсъ чинчи погоане ши џюмътате де віе дела Мирωн Лепъдат к8 фїичеле сале Катрина ши Марїѧ: дин сат8л Кωпъчещїи де пе Трот8ш ωт цин8т8л П8тнїи; каре вїи сънт8 ꙟн дѣл8 Витънещи, ла цин8т8л П8тнїи: ши к8 късоаѣ авънд8: ши к8 патр8 къꙁи, к8 жгіаб8 де кълакат: ши к8 ръꙁор де апърът8ръ че мерџи пънъ ꙟн мал8л Ш8шицїи, ши лат8л ръꙁор8л8и ести де вї: паш: ши ачести вїи сънт алът8рѣ к8 вїилѣ ноастре каре лѣам к8мпърат де ла Гиωргицъ Киωр8л; Ѧшижд8рѣ ши алте дωаω пωгоане ши ω хиртъ, де вїе ѣръш че ам маи к8мпърат нои дела Василе Б8л8кбаша сън л8и Гаврил чел8и маре ши к8 фъмѣѧ Катрина ωт.... Каре вїи сънт ѣръш ла Витънещи, ши сънт алът8рѣ к8 віиле че лѣам

кȣмпъраТ дела Мирон Лѹпъдат: че саȣ аръТат маи сȣс: пе каре вїи ши ꙁаписѫ де кȣмпъръТȣръ дела мѫна вѫнꙁъторилор ам лȣат: каре саȣ ши дат ла мѫна Ѹгȣменȣлȣи де Нѣмцȣ: ка сѫ стъпѫнѣаскѫ сфѫнта Мѫнѫстирѣ кȣ паче, ши кȣ тот кȣџетȣл ностръ ам дат ачесте вїи де маи сȣс арѫтате сфинтеи Мъ-нѫстири. ка сѫ фїе пентрȣ вѣчника помениръ сȣфлетȣлȣи ръ-посатȣлȣи Ѹрмашȣлȣ Николаа: ши врѫндȣ сфѫнта Мѫнѫстирѣ аш фаче ши исписок: гподȣ: де ѫнтъритȣръ пе еїнѫѣ ачесте волникѫ сѫ фїа: ши пентрȣ ѫнкрединцарѣ: ам ши искълит.

вл'ѣт ꙁсꙁи. Маи кв.

Їωникїе Епископ Романȣлȣи.

(Docum. M. Nèmţu. No opis. 3758).

Anulŭ 1761. Ian. 6. Ioanikie subscrie, ca marturŭ, o danie făcută Episcopieĭ de Huşĭ. (Docum. Cârligaţilorŭ. Archiv. Ep. Huşĭ).

În acestaşĭ anŭ, Domnulŭ Grigorie Calimachŭ rănduesce pe Ep. Ioanikie, şi pe Vasilie Buchăesculŭ vel Pacharnicŭ, să cerceteze o cértă de hotară pentru moşia Cechlăesciĭ, între Monastirile Agapia şi Seculŭ. (Docum. M. Agapieĭ).

Anulŭ 1764. Ioanikie, împreună cu Mitropolitulŭ Gavriilŭ, cu Dositheiŭ alŭ Rădăuţilorŭ şi cu Innokentie alŭ Huşilorŭ, se amintescŭ în chrysovulŭ datŭ în acestŭ anŭ de Domnulŭ Grigorie Calimachŭ, pentru desfiinţarea abusurilorŭ întroduse la dabila «vădrărituluĭ». Abusurile aceste constá : 1) se luá o dare pe pămêntul pe care eraŭ plântate viele, sub numire de *pogonăritŭ*; şi osebitŭ se luà şi pe ródă altă dare; sub numire de *vădrăritŭ*; 2) vădrariĭ maĭ adăogea dela eĭ o *năpaste*, încărcând la 10 vedre—dóue în profitulŭ lorŭ; 3) vădrariĭ aveaŭ dóue feliurĭ de vedre : una maĭ mare—*domnéscă* alta maĭ mică —*stărostéscă*; vădrariĭ abusivŭ întrodusese acum pe cea maĭ mică, şi încă o maĭ micşurase dupre plăcerea lorŭ. Domnulŭ prin chrysovulŭ seŭ arată că cu sfatulŭ de obşte s'a regulatŭ ca să se iea numaĭ vădrăritu, câte 8 banĭ vechĭ de vadră; deaseminea reguléză şi vadra stabilinduĭ capacita-

tea la 10 ocă. Spre a garanta paza acesteĭ dispoziţiunĭ, Archiereiĭ ţereĭ légă cele regulate cu blestemurĭ asupra celorŭ ce arŭ întroduce din-noŭ abusurile de maĭ înainte. Reproducemŭ aicĭ legătura Archieréscă :»

«De vreme că iubitoriulŭ de Dumneḑeŭ şi al nostru milostiv Domnŭ stăpênŭ Măria Sa Ion Grigorie Ion Vvoda, fiind cu mare râvnă şi cu multă bunătate şi iubire asupra folosuluĭ ţăriĭ nóstre, şi poftind a face aceste mile şi bunătăţĭ întru stăpênirea mării sale, precum pre larg le arată a mării sale domnesc şi luminat chrisov, iară cele rele şi urâte obiceiurĭ ce era cu nemărginită reutate spre stricăciune săracilorŭ, vrând ale stinge de tot şi ale disrădăcina deasupra bieţilor lăcuitorĭ, întru adevĕr am cunoscut o bunătate desăvêrşit a înălţimii sale şi o profimie fórte multă, silind ca prin milostivirea sa cu ce rodurĭ maĭ bune să îndulcéscă ţéra acésta, ce dar şi noĭ după datoria ce ni să cade ca către un adevărat stăpênŭ bunŭ şi milostiv, aşa cu un glas am proslăvit pre Dumneḑeŭ, al doile am dat şi mării sale mulţămită, şi fiind că porunca şi vrerea mării sale este, precum şi a nóstră a tuturor aŭ fostŭ, pentru aceste de maĭ sus pomenite ce să cuprind prin chrisovul mării sale, că după cum saŭ hotărît cu bunătate şi milostivire mării sale şi prin sfatul deobştie, aşa să se şi păzască în vecĭ nestrămutate, şi pentru acésta iată că ne apucăm şi încredinţăm şi noĭ cu tótă putinţa nóstră şi la tóte vremile vom sta ca nicĭ-o-dată să nu se strămute nicĭ să se strice o pre bună şi folositóre hotărîre ca acésta, iară pentru aceia carii vor fi împrotiva Dumneḑeescĭĭ poruncĭ, adecă poftitorĭ de rĕutate asupra săracilor şi vor lepăda binele şi milostivirea deasupra lor şi atâta pentru ceĭ ce vor fi îmbrăcaţĭ cu putere, şi ceĭ ce vor îndemna saŭ ceĭ ce vor arăta alte chipurĭ răle, saŭ ceĭ ce pentru lăcomia saŭ alt interesŭ a lor vor pune năpaste saŭ vor face strâmbătate la tóte aceste arătate maĭ sus bunătăţi orĭ din pămêntenii noştri, orĭ din boeriĭ grecĭ ce se află lângă Domnŭ, orĭ

însuşĭ noĭ Archierei ţăriĭ, saŭ alţĭ Archiereĭ streiuĭ carii ar dezlega spre stricăciune şi deosăbitŭ atâta partea bisericéscă cum şi politicéscă tótă boerimea carele narŭ sta şi cu tótă putinţa lor şi orĭ la ce vreme ca să se păzască aceste arătate maĭ sus tóte, pentru unii ca aceia aŭ poftitŭ toţĭ, ca să se intăréscă aceasta şi cu blăstemulŭ al sfintii Bisericĭ, drept aceia dar pentru aceia ce vor fi împrotivitorĭ aceştii bunătăţĭ şi n'or păzi aceste hotărîte de maĭ sus tóte, ce vor fi pricinuitorĭ de stricăciune şi nepază, unul ca acela orĭ-cine va fi şi orĭ cu ce chip, iată că 'ĭ legăm şi cu straşnicu blăstăm într'acéstaş chip : înfricoşata giudecată a luĭ Dumneḑeŭ pe unii ca aceia cu urgie să i giudece şi săgeţele cele veninate ale nevăḑutuluĭ Dumneḑeŭ să fie asupra luĭ şi a casăĭ luĭ, şi să fie şi sufletesce şi trupesce dejghinaţi de Domnul Dumneḑeŭ puterniculŭ şi să aibă protivnic pre Dumneḑeŭ în tóte ḑilele vieţii luĭ, şi puterile ceresci să fie deapururea cu sabia asupra luĭ să 'ĭ scurteze Dumneḑeŭ viaţa şi cu sunet să se stingă pomenirea luĭ, iară dela smerenia nóstră să fie legaţĭ şi afurisiţĭ în vecĭ, şi ertare să nu maĭ afle, nicĭ procopsală să nu maĭ aibă, ca nisce râvnitorĭ de stricăciune şi poftitorĭ de răutate şi silitorĭ de urîte obiceiurĭ a patrieĭ lor, şi maĭ alesŭ a fraţilor nostri a chreştinilorŭ, iară carele să va sili spre cele bune şi maĭ vârtos spre întărirea şi paza acestor bunătăţĭ, pe unii ca aceia Dumneḑeŭ sfântulŭ şi puterniculŭ să 'i procopsască şi să 'i blagoslovéscă şi.... mulţĭ anĭ, şi cu tóte ale lor să le lungéscă Dumneḑeŭ aniĭ vieţii, şi cu bună stare a dregătoriilor sale să 'ĭ încoroneze, şi dela smerenia nóstră prin darul ce ne saŭ dat dela Domnul Chs. şi de sfinţii Apostolĭ le poftim şi le dăm tótă blagoslovenia.»

Subscrişi: «Gavriil Mitropolit Moldovii.
Iónikie Episcop Roman. Doseftei Episcop Rădăuţ
Inokentie Episcop Huşuluĭ.
Philip Catargiu vel Vist. procit. V. Roset Hat. etc.»

(Uricar. part. I. p. 130—140).

Din anul acesta amŭ găsitŭ o carte Archieréscă a luĭ Ioanikie, prin carea constată chirotonirea unuĭ diaconŭ. O reproducemŭ însoçindu-o şi de câte-va observaţiunĭ ale nóstre: «Ioanikie cu mila luĭ Dumneḑeŭ Episcopŭ Rom.

Prin darulŭ şi putérea pré sfântuluĭ şi de viaţă începătoriuluĭ Duch, ce saŭ dat smerenieĭ nóstre dela pré înaltul Archiereŭ Domnulŭ nostŭ Is. Chs: viind înaintea nóstră acest de Dumneḑeŭ temătorŭ bărbatŭ anume Michaiŭ cu multă smerenie aŭ cerşutŭ darul diaconieĭ. Cercetatulam cu amăruntulŭ, încă şi încredinţare amŭ luatŭ dela părintele sĕŭ cel duchovnicescŭ. Socotitulam a fi vrédnicu daruluĭ diaconieĭ: şi suindulŭ tóte stépenile pre rândŭ prin punerea mânilorŭ nóstre lamŭ chirotonitŭ diacon desevêrşitŭ, căruia i saŭ datŭ voe şi blagoslovenie a sluji tóte câte se cadŭ şi se cuvinŭ diaconieĭ luĭ. dreptŭ acéia orĭ unde i s'ar întĕmpla afi, toţĭ săl aibă la dragoste, cinstindulŭ ca pre unŭ vasŭ alesŭ alŭ sfinteĭ biséricĭ şi slujitorŭ celor sfinte, căruia pentru încredinţarea datuisaŭ acéstă carte de noĭ iscălită şi cu pecetea sfinteĭ Episcopiĭ pecetluita. let 7272 Martie

Iwнhkíe Єпископ Романѕаѕи

Pecetea avea acéstă inscripţiune: „Печетеа сф. Єпископіи Романѕаѕи и а Галацилоръ храмъ прексвноаса Параскева."

Cartea acésta constată 1) că chirotonia s'a făcutŭ dupre cererea «cu multă smerenie» a insuşĭ candidatuluĭ; 2) că s'a chirotonitŭ, fără a fi cerutŭ trebuinţa vre uneĭ biserĭcĭ anume; ci ca să liturgiséscă «orĭ unde s'arŭ întêmpla afi» trebuinţă de elŭ. Acésta este o abatere de la canóne, şi ne aduce aminte, de unŭ abusŭ ce se urma în Moldova cu chirotoniele din vechime, şi care ajunsese pênă în ḑilele nóstre: de a se chirotoni preoţĭ şi diaconĭ, nu pentru trebuinţele bisericeĭ numaĭ; ci şi pentru alte consideraţiunĭ particulare; între care principala era: scăparea de dabili şi de alte greutăţĭ ce eraŭ pe ţéră. Pintre acestia se strecuraŭ chiar ómenĭ cu totulŭ

necărturarĭ. Încă pe la anulŭ 1840, într'unŭ satŭ din ţinutulŭ Suceveĭ se numeraŭ peste 30 de preuţĭ şi diaconĭ.

În ierarchia bisericéscă canonică înainte era şi trépta ipodiaconilorŭ. Abusulŭ cu acésta a fostŭ încă maĭ mare. O mulţime de locuitorĭ, spre a găsi scutélă legală sub patronagiulŭ Episcopilorŭ, se făceaŭ ipodiaconĭ. Eĭ nu aveaŭ în biserică altŭ rolŭ maĭ multŭ de câtŭ alŭ ceteţilorŭ şi cântăreţilorŭ, déca şciaŭ carte. Însĕ făceaŭ alte servicii Episcopieĭ, când eraŭ însărcinaţĭ, precum: lucrarea vielorŭ; purtarea corespundenţilorŭ; însoţiaŭ convoiulŭ Episcopilorŭ în escursiunile lorŭ, şi alte treburĭ ale vieţeĭ ordinare. Mitropolitulŭ Meletie însuşĭ spunea odată, că, fiind Episcopu la Romanŭ, avea vre-o 60 de ipodiaconĭ, cariĭ lucraŭ pe conta lorŭ viele Episcopieĭ. De aceea acéstă tréptă deşi prevĕḑută prin canone în instituţia ierarchieĭ bisericescĭ, la noĭ s'a deconsideratŭ pênă la ridicolŭ: numele ipodiaconŭ, poporulŭ l'a schimbatŭ în «epoĭ-diaconŭ,» şi l'a înhămatŭ la «oiştea vlădicăĭ». De aceea regulamentulŭ organicŭ a desfiinţatŭ cu totulŭ din clerulŭ bisericeĭ acéstă tagmă dispreţuită.

Ioanikie, ajunsŭ la bĕtrâneţe şi părăsitŭ de puterĭ, curmă activitatea sea. De aceea, în aniĭ din urmă aĭ vieţeĭ sale nu maĭ găsim lucrărĭ de ale luĭ în Archiva Episcopieĭ.

Anulŭ 1768. Din anulŭ acesta se păstréză la episcopie unŭ chrysovŭ, datŭ în Ianuariŭ de Domnulŭ Grigorie Calimachŭ, prin care se micşorèză dabila goştineĭ dela 5 părale vechĭ, la 10 banĭ noĭ de fie-care óie, pe anŭ: atâtŭ pentru prosperitatea lăcuitorilorŭ vechĭ aĭ ţĕreĭ, câtŭ şi pentru a atrage noĭ coloniştĭ din ţĕrile vecine, spre impoporarea ţĕreĭ. Reproducemŭ acest chrysovŭ, deşi el este maĭ multŭ o laudă măgulitóre Domnuluĭ şi modelŭ de stilŭ secŭ şi âmflatŭ, adusŭ dela Fanariŭ în Moldova, stilŭ carele tinde a face din micŭ mare prin grămădirĭ de vorbe şi frase pompóse: semnŭ alŭ lipseĭ de cultură solidă intelectuale şi morală.

«Cu mila luĭ Dumnedăŭ Noĭ Grigorie Ioan Calimach Voevoda Domnŭ ţăreĭ Moldoveĭ.

Precum sórele răsărindŭ luminéză pe toţĭ, şi cu radele sale celi strălucitóre ce sântŭ spre deosebire altorŭ luminĭ a cruguluĭ cerescŭ izvorăsce şi dăruesce tuturorŭ celorŭ de supt dănsulŭ împlinirea bunătăţilorŭ ce suntŭ spre îndestularea şi înfrumuseţarea a totŭ lucrulŭ, aşe şi Domniĭ încredinţănduse cu oblăduire, datori sănt a cresci celi folositóri, şi a întemeia pre supuşiĭ săĭ întru bună petrecere obiceiurilorŭ bune, şi spre folosulŭ obştieĭ, şi asupra buneĭ orănduelĭ ce va aşeda să întăriască ca o pravilă nestrămutată, a să pădi şi a să urma întocma pururea, atât de însuşĭ orănduitoriulŭ ceaŭ aşedatŭ câtŭ şi de ceĭ ce după vremĭ vor agiunge la stepena*) ocărmuiriĭ noródelorŭ aceluĭ locŭ în urma sa, şi spre a face să fie statornicĭ trebuiasce să păzască dreptate către toţĭ supuşiĭ săĭ, care iaste temeiulŭ buneĭ ocărmuirĭ, precum iaste însuşĭ de săne poroncă dumnedăiască către ceĭ ce iaŭ ales ŭ pronia sfinţii sali, a fi stăpănitorĭ de noróde: decĭ dar vedem pre toţĭ căţĭ din ocărmuitoriĭ de noróde aŭ păzitŭ acéstă sfăntă dumnedeiască poruncă că saŭ sălitŭ a afla tóte chipurile dreptăţiĭ şi la fiesce ce pricină şi leaŭ întăritŭ cu pravilă nestrămutată, lăsănd ca o oglindă urmaşilorŭ săĭ, faptele celi bune şi dreptate ce aŭ păditŭ în vreme stăpăniréĭ lorŭ, cu carea aŭ adusŭ pre supuşiĭ săĭ la vărvulŭ fericirii cu bună petrecere îndemnăndusă şi alte neamurĭ a veni spre lăcuinţa aceĭ patriĭ întru atăta cât şi celi maĭ sălbatecĭ locuri ale ţĕreĭ leaŭ dumesnicitŭ cu lăcuinţă de familiĭ, nu numaĭ a ţărălorŭ ce să megieşăscŭ. Ce şi a celorŭ maĭ depărtate, şi unulŭ altuia răvnindŭ saŭ înpodobitŭ ace patrii întru atâta cât de unde era sălaşă hiarălorŭ sălbetice saŭ făcut sate târgurĭ şi oraşe spre lăcuinţa şi desfătare ómenilorŭ. Acestora dorind şi Domnia mea a urma, den ciasulŭ ce svăntulŭ Dumnedăŭ aŭ

*) Slav. *treptă*.

binevoitŭ a ne alegi cu a sa sfântă pronie, ca să fim aşeḑaţĭ iarăşĭ la scaunul Domnii aceştie de Dumneḑăŭ păzită chreştiniască ţară, şi a nóstrĕ părinţiască patrie, cugetulŭ nostru aŭ fostŭ ca să aducemŭ stare iai, la ce maĭ desăvârsit întemeiarea şi fericire, şi nam pregetatŭ a pune tótă sălinţa nóstră ca să desrădăcinămŭ obiceiurile ceale răie şi netrebnicĭ, şi păgubitóre de obştie ce să urma, şi chemândŭ agiutoriulŭ pré sfântuluĭ Dumnăḑăŭ dintru adânculŭ inimiĭ nóstre, şi cu norocirea înmulţituluĭ întru ani preînaltuluĭ pre slăvituluĭ şi pre puternicaluĭ nostru împĕratŭ*), amŭ aşeḑatŭ obiceiurĭ bune şi folositórea deobştie, poftindŭ din totŭ sufletulŭ nostru ca să vedemŭ starea ţărăĭ şi a lăcuitorilorŭ eĭ agiunsă întru tóta fericirea şi mulţămire, care nădăjduimŭ cu agiutoriulŭ luĭ Dumneḑăŭ să vedemŭ şi rodurile sălinţiĭ noastre, precum ne făgăduescŭ semnile începăturiĭ ce saŭ făcutŭ cu venirea spre lăcuinţa aceştiĭ ţĕrĭ câte-va familiĭ de streinĭ. aşeḑândusă cu tótă odihna şi întemeiarea lor, şi încă neputêndusă odihni inima nóstră cu milele ce amŭ arĕtatŭ, pusaŭ Domnia mea tótă silinţa ca să aflămŭ ce chipŭ de supĕrare arŭ fi maĭ rĕmasŭ, care să nu fie pusă la bună orânduială cu odihna şi mulţămire tuturorŭ de obştie. Şi cu neadormiţĭ ochĭ fiindŭ asupra aceştii cercetărĭ, am aflatŭ slujba goştinii care să obicinuise de mulţĭ anĭ de să urma câte: 5 : parali vechĭ de oaia, cu care somă pricinue înpedicărĭ la mulţĭ din cei ce le era voinţa a ţine acestŭ feliŭ de bucate, socotind o greutate caşi slujbele ce să urma maĭ înainte cu nume de văcăritŭ, cum şi mulţĭ din ceĭ streinĭ ce le iaste hrana cu acestŭ feliŭ de bucate a oilorŭ, care dorescŭ a veni cu lăcuinţa în pământul acesta (unde să păzesce dreptate şi milostivirea) şi cu pricina somii ce era la goştină să împedeca din gândulŭ şi voinţa lor; Pentru acésta dar n'am putut suferi maĭ mult să să urmeze acéstă slujbă cu soma ce saŭ arătat că să urma

*) Servilismŭ dela Fanariŭ!

de mulţĭ anĭ, şi maĭ vêrtosŭ une orĭ şi cu adaos, ce precum alte rânduelĭ ali dăjdilor prin ostenéla ce am pus saŭ aşeḑat de să urméză cu odihna şi mulţămirea tuturor deobştie, ĭată saŭ hotărît şi saŭ aşeḑat să fie şi slujba goştinii câte : 10 banĭ noĭ de oaia, şi ca să fie păzită şi nestrămutată désupra ţăriĭ mila acésta saŭ întărit cu chrysovul acesta, prin care poftim Domnie mea şi pre alţĭ luminaţĭ Domni pre cari îĭ va milui Dumneḑăŭ cu domnie ţăriĭ aceştie în urma nóstră, ca să nu strice nicĭ să strămute acéstă milă ce maĭ sus să arată, care iaste spre întemeiarea împodobirea şi îmulţirea lăcuitorilor ţăriĭ aceştie. Ce maĭ vêrtos să întăriască pentru a domniilor sale vecĭnică pomenirea. vlét 1768. Genar.»

Subscrisŭ : «Noĭ Grigorie Calimach Voevoda.»

Anulŭ 1769. La începutul anuluĭ acestuia muri Ioanikie Episcopulŭ Romanuluĭ; şi se înmormênta la Monastirea Némţuluĭ, în Biserica mare, alăturea cu predecesorulŭ seŭ Theophilŭ. Păstoria luĭ la Romanŭ durà 21 anĭ şi patru lunĭ.

După treĭ-ḑecĭ şi treĭ de anĭ de la înmormêntare, Dorotheŭ stareţulŭ Monastireĭ Némţuluĭ, a înfrumuseţatŭ mormêntulŭ luĭ cu o pétră, ce se vede şi astăḑĭ în pridvorulŭ Bisericeĭ, şi pe ea se cetesce următórea inscripţiune :

„. . . . . (ştérsă) Кvр Іwаникїє Єпископ Романскїи ктитор сфинтєи монастири Нѣмцꙋ, каре саꙋ прєстъвит ла анꙋл 7277 фєвр. 15*) саꙋ съпат ши ꙟнфрꙋмсъцат дꙋпъ 33 де ани а ръпосърєи прѡсфинцїєи салє кꙋ келтꙋїала Монастирєи прин силинца стирнцꙋлꙋи Доробєꙋ ꙟн ꙁилеле прѣ ꙟнълцатꙋлꙋи Домнꙋ Алеѯандрꙋ Николає Сꙋцꙋ воєвод, ла анꙋл 1802. Іꙋн. 20.“

---

*) În data morţiĭ luĭ Ioanikie, numele luneĭ : «Februariŭ 15,» credemŭ că este greşitŭ. Din condica sântă se vede, că alegerea bisericéscă a Episcopuluĭ următoriŭ s'a făcutŭ la 2 Februariŭ, şi tot-o-dată se constată, că atuncĭ «era săvêrşitŭ întru Domnul Archiereulŭ (predecesorŭ), kyr Ioanikie.» Data Februariŭ 15 s'arŭ putea admite, numaĭ décă Ioanikie arŭ fi fostŭ paretisitŭ înaintea morţeĭ, — ceea ce nu se constată prin nicĭ unŭ documentŭ, nicĭ prin condica sântă, în carea se păstréză paretisele Episcopilorŭ. Presupunemŭ dar, că mórtea luĭ Ioanikie s'a întêmplatŭ la 15 Ianuariŭ.

Atâtŭ pétra acésta, câtŭ şi ale altor morminte archieresci se află acumŭ în pridvorulŭ Bisericeĭ, şi unele maĭ de tot şterse de âmblare pe dênsele. Ele aŭ fostŭ strămutate acolo cu ocasiunea reparaţiuneĭ făcute sub stareţulŭ Dometianŭ. Dar cum că Ierarchiĭ ctitorĭ aŭ fostŭ înmormêntaţĭ în interiorulŭ Bisericeĭ, se vede şi de acolo, că numele lorŭ sunt scrise şi acum în Biserică, pe părete josŭ, în dreptulŭ mormintelorŭ fie-cărora.

XLI. Leonŭ.

Succesorulŭ luĭ Ioanikie în Episcopatŭ fù Leonŭ. Elŭ era de metanie dela Monastirea Putna, şi înainte de a deveni Episcopŭ, ocupà postulŭ de Protosinkelŭ alŭ Mitropolieĭ din Iaşĭ. Fu alesŭ la episcopatŭ, în 2 Februariŭ, precum arată actulŭ de alegere, din condica săntă, înkeiatŭ la ipopsifiarea luĭ, de către doĭ Archiereĭ grecĭ, împreună cu Inokentie alŭ Huşilorŭ. Actulŭ acesta se esprimă aşa :

«Pré sfânta Episcopie a Romanuluĭ, remâindŭ făr de Archiereŭ, de vreme că Archiereulŭ ceaŭ fostŭ întru dênsa, kyr Ioanikie, s'aŭ săvêrşitŭ întru Domnulŭ. Noĭ cariĭ ne aflămŭ aicĭ dimpreună-fraţĭ Archiereĭ, prin voia şi îndemnarea şi slobodenia blagocestivuluĭ, iubitoriuluĭ de Christosŭ Domnuluĭ nostru şi stăpênitoriŭ a tótă Moldavia, Ioan Grigorie Ioan Calimachŭ, Voevodŭ, adunându-ne în Biserica pré sfinteĭ Mitropoliĭ, unde se cinstesce şi se prăznuesce chramulŭ Strete-

---

Cu acéstă ocasiune maĭ însemnămŭ, că pe unulŭ din clopotele monastireĭ Agapia (3-le), se cetesce următórea inscripţie : Désupra : „s'aŭ lucratŭ de smeritulŭ Misailŭ Ierodiaconŭ din Putna, vlét ȥсон" (7278, adică. 1770). (De desuptŭ) «Acéstă clopotă este a sf. Mănăstirĭ Agapia carele strácându-să l'am prefăcut noĭ cu a nóstră keltuélă smeritulŭ Ioanikie Episcop Romanuluĭ.» De aici ar urmá că Ioanikie trăia în anulŭ 1770. Înse trebue să credemŭ, că Ioanikie, încă trăindŭ, dăduse baniĭ trebuitorĭ pentru prefacerea clopotuluĭ dela Agapia; dar executarea, póte din causa negăsireĭ meşteruluĭ îndată, s'a amânatŭ pênă în anulŭ 1770, cândŭ Ioanikie murise. Cu tóte acestea inscripţia s'a pusŭ dupre cumŭ o dăduse Episcopulŭ fiindŭ în viaţă.

nia Domnuluĭ nostru Iisus Christos. Şi hotărîrĭ canonice puind înainte spre aflarea şi alegerea cinstituluĭ şi vrednicululuĭ obrază ce este să priméscă duchovnicésca ocârmuire a Eparchieĭ şi a Episcopieĭ aceştia, ântêiŭ dar am pusŭ pe pré cuviosulŭ întru Ieromonachĭ kyr Leonŭ protosinkelulŭ sfinteĭ Mitropoliĭ, şi alŭ duoile pre Ieromonachulŭ Antonie egumenŭ de Moldoviţa, şi alŭ treile pe Ieromonachulŭ Veniaminŭ proegumenŭ de Solca. Şi s'aŭ scrisŭ numele lorŭ întru acéstă sfântă condică a pré cinstiteĭ Mitropoliĭ a Moldoveĭ. Anulŭ dela Chs. 1769 Febr. 2».

Subscrişĭ doĭ Archiereĭ grecĭ, şi alŭ treile: «Inokentie Ep. Huşilorŭ.»

Dupre mărturia unuĭ contimpuranŭ, Leonŭ era de némŭ dintre «evgenistiĭ (nobiliĭ) pămêntenĭ, şi ciracŭ (elevŭ) alŭ Mitropolituluĭ Gavriilŭ»*).

În luna Noembr. 20. Leonŭ fu însărcinatŭ şi cu administraţia Eparchieĭ Huşilorŭ, în lipsa luĭ Innokentie, carele s'a trimisŭ cu deputaţiunea ţereĭ la Peterburgŭ. (Cron. Huşilorŭ. p. 306).

Anulŭ 1772. Leonŭ se găsesce subscrisŭ, ca marturŭ, într'unŭ zapisŭ cu data 1 Apr. an. 1772, prin carele se constată, că Innokentie Episcopulŭ Huşilorŭ, a cumpĕratŭ unŭ Ciganŭ. (Archiv. Ep. Huşĭ).

Anulŭ 1773. Leonŭ, cu preţŭ de 520 leĭ, cumpĕră moşia Rîpa-luĭ-Manolaki, în ţinutulŭ Covurluiuluĭ, dela treĭ feciorĭ aĭ Marieĭ Braşoveniţeĭ. Baniĭ parte îĭ respunde în numerarŭ, parte se scade acontulŭ uneĭ datoriĭ anterióre. Dămŭ aicĭ însuşĭ zapisulŭ de vêndare:

«Adecă eŭ Nastasaki şi Ion şi Tudoraşco, fiĭ rĕposateĭ Marieĭ Braşoveniţeĭ nepótă de vară premare, Irinuţiĭ fata pit: Manolaki. Datam adevĕratŭ zapisulŭ nostru la cinst. mâna preosfinţii sale kyr Leon Episcopŭ Rom. precum să se scie

*) Veḑĭ maĭ josŭ, sub. an 1786, notiţa unuĭ contimpuranŭ despre Episcopulŭ Iacovŭ greculŭ.

că în aniĭ trecuţĭ la let ҂зсоа Dec. кг mergêndŭ părinţiĭ noştri la Romanŭ aŭ fostŭ vândutŭ rĕposatuluĭ Episcopŭ nişte moşiĭ dela Tecucĭ şi dela Covurluiŭ dreptŭ= =leĭ şi=в= vacĭ din care banĭ, в- leĭ şi к vacĭ leaŭ datŭ atunce la tocmală, iar pentru cielalţĭ banĭ, aŭ rĕmasŭ să se trimată omulŭ Episcopieĭ să vadă moşiele, şi de vor fi după plăcere, să de şi rĕmăşiţa de banĭ deplin după tocmală: decĭ mergêndŭ trimisulŭ Episcopieĭ şi vĕdêndŭ moşiile nu iaŭ plăcutŭ şi aŭ rĕmasŭ să de părinţiĭ noştri banĭ, şi să'şĭ ia zapisăle. Părinţiĭ noştri fiind că cheltuise baniĭ, şi nu avea de unde da aŭ jălozitŭ o moşie dréptă a lorŭ anume Râpa luĭ Manolaki dreptŭ aceĭ =в= leĭ şi =в= vacĭ la Episcopie pênă vor găsi banĭ, după aceea aŭ muritŭ părinţiĭ noştri, şi moşia aŭ rĕmasŭ zălojită pênă acum. iar acum preosfinţia sa kyr Leon Episcopŭ făcêndŭ vekilŭ asupra aceştiĭ pricinĭ pe protopopulŭ de Galaţĭ, şi pe Michalce vornicулŭ dela Prival, şi pe Kiril din Galaţĭ băcal. ca să ne apuce orĭ banĭ să dămŭ orĭ moşie cu tocmală. Decĭ noao fiindumi moşia de vêndutŭ, amŭ făcutŭ să o vindemŭ de istovŭ dreptŭ=фк= leĭ şi peste=s= leĭ i —в— vacĭ ce luasc părinţiĭ noştri, niaŭ maĭ datŭ vekiliĭ preosfinţiĭ sale рв=leĭ după tocmala ce amŭ făcutŭ noĭ din bună voia nóstră, amŭ datŭ şi noĭ acestŭ zapisŭ al nostru de vêndare de istovŭ la mâna preosfinţiĭ sale: de acum înainte să aĭbă preosfinţia sa a o stăpâni ca pe o dréptă ocină şi cumpĕrătură cu bună pace şi făr de nicĭ o supărare despre noĭ şi despre totŭ némulŭ nostru şi pe zapisulŭ nostru acesta să'şĭ facă preosf. sa şi drese de întăritură, şi de sar maĭ afla la noĭ niscareva zapise a acestiĭ moşiĭ să fimŭ datorĭ a le da la sfânta Episcopie. Şi acéstă moşie Râpa luĭ Manolaki iaste la ţănutulŭ Covurluiuluĭ, care despre amiadădi se hotărăsce cu branisce moşie Episcopieĭ. pe délŭ iaste între Lozova şi Lozovéţa piatră, şi dreptŭ în sus spre miadănópte intre. . . . se hotărăsce cu piatră, şi spre rĕsăritŭ în matca Măliniĭ, şi

despre apusŭ în matca Sohurluiuluĭ, aceste sunt hotarăle cele drepte şi vechĭ a moşieĭ. 1773. Iul.

(Trasŭ de pe unŭ suret, ce se află între document. Mitropolieĭ).

Anul 1775. Iun. 4. După jăluirea luĭ Macarie egumenulŭ de Agapia, că moşiele monastireĭ séle: Poéna-ascunsă, Sichla, Rătăvoescii, Cechlăescii, Târgu-noŭ, etc., dela ţinutulŭ Némţuluĭ, se împresură de megiaşĭ: Domnulŭ Grigorie Ghica rânduesce hotarnicĭ: pe Leon Episc. de Romanŭ, pe Păcharniculŭ Matheĭ Hurmuzaki, şi pe biv vel Comisŭ Şerbănaki Balasaki, ispravnicii de ţinutulŭ Némţuluĭ.

(Docum. M. Agapia).

Anulŭ 1777. Protopopulŭ Ştefanŭ, cu alţĭ preuţĭ dela Biserica-Albă, din Romanŭ, s'aŭ fostŭ jăluitŭ Domnuluĭ Grigorie Ghica, în anulŭ 1776, Noembr. 24, că nisce Armenĭ, ce aŭ case pe loculŭ cimitiruluĭ de lângă biserica armenéscă, carea se invecinéză cu Biserica-albă, aŭ împresuratŭ din loculŭ aceşteĭ bisericĭ. Domnulŭ a rânduitŭ jăluirea lorŭ la cercetarea uneĭ comisiunĭ, compusă din Episcopulŭ Leon, din ispravnicii Romanuluĭ: Comisulŭ Laskaraki şi Iordaki Balşu biv vel Cluceriŭ, puindu-le în vedere ca să cerceteze, şi de ceea ce vorŭ constata, să dea mărturie jăluitorilorŭ, pentru ca pe temeiulŭ eĭ să se pótă da hotărîrea domnéscă. Episcopulŭ şi ispravnicul grecŭ Laskaraki, după o seriósă cercetare învestită cu tóte formele procedureĭ de atuncĭ, aŭ datŭ dreptate preuţilorŭ dela Biserica-Albă, şi la Februariŭ 5, 1777, leaŭ datŭ mărturie, cu care să se înfăçoşeze la Divanŭ. După maĭ multe manopere şi străgănărĭ ale Armenilorŭ, înfine Divanul a trătatŭ cestiunea şi a constatatŭ că loculŭ Bisericeĭ-Albe este împresuratŭ de loculŭ bisericeĭ armenescĭ; a aprobatŭ lucrarea comisiuneĭ, cu mĕsurarea loculuĭ între amăndóue bisericele şi împărţirea loculuĭ în dóue, rĕmâindŭ fie-căreĭ bisericĭ câte o jumĕtate, şi lăsăndu-se între ele drumŭ pentru îmblarea la biserică. Domnulŭ a confirmatŭ acéstă opiniune. Reprodu-

cemŭ aicĭ, atâtŭ cartea domnéscă cătră Episcopŭ şi colegiĭ seĭ ispravnicĭ, cât şi mărturia dată de comisie, şi anaforaoa Divanuluĭ cătră Domnŭ, cu resoluţia Domnéscă*).

1. Cartea domnéscă cătră episcopŭ şi ispravnicĭ:

«Noĭ Grigorie Alexandru Ghica Vvoda Boj: milost: Gospodar: zemli moldavscoĭ, Iubitoriulŭ de Dumnedăŭ, şi rugătoriulŭ nostru svinţia ta kyr Leon Episcopŭ Romanuluĭ, i cătră ispravniciĭ de ţinutulŭ Romanuluĭ Dum. Laskaraki biv vel comis: i Dum. Iordaki Balşŭ biv vel cluceriŭ: Să face scire că Domnii mele aŭ datŭ jalobă preoţiĭ dela Biserica-Albă din Romanŭ arătândŭ că Biserica-Albă este aprópe de biserica armenéscă, şi sar fi împresurândŭ loculŭ Bisericiĭ-Albe de cătră loculŭ bisericeĭ armenescĭ, şi prin jaloba lorŭ aŭ cerşutŭ ca să li să aliagă şi să li să hotărască loculŭ bisericiĭ de cătră loculŭ bisericeĭ armenescĭ, pentru care iată scriemŭ să cercetaţĭ, şi căt loc s'a dovedi din scrisorĭ şi din mărturiĭ a ómenĭ bătrânĭ că este a bisericeĭ albe, să'l alegeţĭ şi să'l hotărăţĭ din giurŭ împregiurŭ puind şi pietri hotară, dând mărturie hotarnică în semni iscălită întru care să se iscăliască şi tărgoveţii fruntaşĭ, şi ceĭ ce se vor tămpla la hotărâtŭ, care mărturie hotarnică să se trimită aice la Dum. vel logf. ca să să cercetezi, şi fiind făcutŭ cu dreptati să să dea numiteĭ bisericĭ şi întăritură gospod, iar când vre-o parte nu sarŭ odihni cu alegere şi hotărătura ce veţĭ face, cu mărturie şi cu di de sorocŭ să vie la divanŭ acésta scriem.

1777. Noemv. 24.

2. Mărturia dată preuţilorŭ de comisia cercetătóre.

«Facemŭ scire cu acéstă mărturiă, precum să să scie, că preoţiĭ, dela Biserica albă de aicea din târgulŭ Romanuluĭ, dândŭ jalobă Mării sale luĭ Vodă, cumcă loculŭ Bisericeĭ albe se împresóră de nisce Armenĭ, ce aŭ casă pe çintirimulŭ Bi-

---

*) Aceste acte se păstréză între Documentele Bisericeĭ-albe de unde noĭ le amŭ copiatŭ.

sericeĭ armenescĭ, şi cu grădinile vor să intre pe çintirimulŭ Bisericiĭ albe, şi cerŭ ca să să hotărască loculŭ Bisericeĭ albe, despre loculŭ Bisericiĭ armenescĭ, şi după jaloba lorŭ saŭ rânduitŭ, cu carte domnéscă la noĭ şi ni să poruncesce ca să cercetămŭ, şi câtŭ locŭ sa dovedi, din scrisorĭ şi din ómenĭ bĕtrânĭ că este alŭ Bisericiĭ albe, să 'lŭ alegem şi să 'lŭ hotărîm de giur împregiurŭ puind şi pietri hotară dând şi mărturia hotarnică în semne iscălită, după porunca gspdu am mersŭ la stare loculuĭ şi am cerut dela preuţĭ să ne arate de aŭ scrisorĭ pe loculŭ Bisericiĭ pe unde aŭ umblat maĭ de nainte, şi eĭ aŭ respunsŭ că naŭ nicĭ o scrisóre, că de va fi şi fost vreo scrisóre sa fi prăpăditŭ, fiind că preoţiĭ ceĭ maĭ bĕtrânĭ ce aŭ fostŭ maĭ înainte toţĭ aŭ murit, şi Biserica acésta aŭ fostŭ în multe rândurĭ şi pustie, dar aŭ ómenĭ bĕtrânĭ vechĭ târgoveţĭ, poporenĭ de părinţiĭ lorŭ, şi aŭ adusŭ înaintea nóstră câţĭ-va, anume pe Postolake omŭ de =80= de anĭ maĭ bine, şi pe Ionikie Faraonŭ monachŭ asemine şi acesta de bĕtrânŭ, şi pe Lupulŭ Mălaiu, şi pe Toader Stachie, şi pe Gligorie Bucşe, ómenĭ maĭ marĭ de 70 de anĭ, şi alţiĭ maĭ tinerĭ de 50 şi de 60 de anĭ. preutulŭ Ioniţă Roşulŭ, Diaconŭ Toaderŭ, Ion Bucur, Stéfan Vătavu, i-am întrebat cum aŭ apucat eĭ, şi cum sciŭ de loculŭ Bisericiĭ albe pênă unde aŭ fost maĭ înainte, şi li saŭ ḑisŭ să spue drept în frica luĭ Dumneḑeŭ, şi i-am pus şi supt blestăm să ne arate adevărulŭ, şi eĭ aŭ priimit să fie supt blestăm de nu vor arăta adevărulŭ deacele ce sciŭ, şi deacele ce aŭ auḑit dela părinţiĭ lorŭ, mărturisind într'acestaşŭ chipŭ, că acéstă Biserică albă saŭ fost numindŭ maĭ înainte Biserica domnéscă, fiind făcută de Domnŭ şi aŭ avut şi kiliĭ, şi numaĭ acésta aŭ fost, şi Episcopia, bisericĭ în târgulŭ Romanuluĭ, şi maĭ pe urmă s'aŭ făcut şi Biserica armenéscă, şi çinterimulŭ Bisericiĭ albe se hotără cu çintirimulŭ Bisericiĭ armenescĭ, şi loculŭ umbla în doao, fiind Biserica armenéscă în dreptulŭ Bisericiĭ albe şi aprópe, dar un Misăr şi Uscatulŭ—Armenĭ, a-

vênd case micĭ pe çintirimulŭ Bisericiĭ armenescĭ, cât aŭ fost acele case micĭ, pricină naŭ maĭ fost, dar dela o samă de vreme Vasăle Misir s'aŭ făcut case marĭ, şi nu li-aŭ făcut în temelia caselorŭ celor vechĭ, ci liaŭ făcut maĭ spre Biserica-albă, şi cu vreme aŭ început cu grădina a se întinde şi a intrà pe loculŭ Bisericiĭ-albe spre uşa Bisericiĭ, preuţiĭ dela Biserica-albă jăluind la Domnul ceaŭ fost atuncea, după jaloba lorŭ aŭ fost rânduiţĭ cu carte gspd. la răposaţi Ionikie Episcopu, şi la vornicu Michalaki Sturzea fiind ispravnicŭ la acea vreme la Roman, şi mergênd la stare loculuĭ, aşa aŭ dovedit, că locul Bisericeĭ-albe, cu locul Bisericiĭ armenescĭ amblă în doao, şi aŭ întinsŭ funia cu unŭ capĕt la zidul Bisericiĭ-albe, şi cu celalalt capĕt la zidul Bisericiĭ armenescĭ, şi pe urmă aŭ îndoitŭ funia, şi unde aŭ venit jumĕtăţare funii acolo aŭ remas hotaru, şi aceştĭ arĕtaţĭ maĭ sus marturi aŭ fost faţă atuncea, încă şi alţiĭ maĭ mulţĭ cariĭ acum sunt morţĭ.—Dar ogradă n'aŭ făcut neavênd putinţă. preuţiĭ şi aŭ remasŭ tot izlazŭ, piste doĭ triĭ anĭ acel armanŭ, iarăşĭ aŭ vrut să să întindă cu grădina, preuţiĭ nu laŭ îngăduitŭ, Armanulŭ nu saŭ lăsat pe hotărîre Episcopuluĭ şi a Vorniculuĭ Sturziĭ, ce aŭ scos deosăbită carte domnéscă luând hotarnicĭ pe răpaosaţiĭ Stolnicu Toader Kant. şi pe Vasăle Gane Med., cariĭ viind, la stare loculuĭ preuţiĭ iarăşĭ aŭ strânsŭ târgoveţĭ bĕtrânĭ, cum şi pe aceştĭ arătaţĭ maĭ sus, şi aŭ mărturisit şi înainte acestor boerĭ, arĕtând locul Bisericiĭ-albe pênă unde mergea, dar Armeniĭ arătà că maĭ în lăuntru este locul lor intrând în çintirimulŭ Bisericiĭ-albe, atuncea un Nicolaĭ Şoltuzul Topală vĕḑend lăcomia Armenilorŭ, aŭ mersŭ de aŭ arătat piatra şi mormêntulŭ unde iaste tată-seŭ îngropat, şi încă aŭ şi săpat de aŭ scos ósăle morţilor, dupe locul cel ceria Armeniĭ făcêndul că este al lorŭ, Boeriĭ hotarnicĭ de aŭ vrut să caute la mărturia târgoveţilor saŭ de naŭ vrut să caute, preoţilor de Biserica-albă nu le aŭ datŭ nicĭ vreo mărturie, nicĭ respunsŭ din gură să le arate macar în

ce chip aŭ hotărît, dar Armenilor liaŭ dat hotarnică, cu împresurare loculuĭ Bisericiĭ-albe, şi preuţiĭ naŭ sciut nimicŭ, atuncea în ce chip aŭ dat hotarnică. Am cerut şi dela Armenĭ să ne arate niscaĭ-va scrisorĭ vechĭ, saŭ Armenĭ bětrânĭ, să vie să mărturisască, şi nicĭ scrisorĭ vechĭ aŭ arătat, nicĭ alţĭ Armenĭ bětrânĭ saŭ tinerĭ naŭ adus, să mărturisască fără numaĭ Misir şi Uscatul aŭ fost aceĭ cu pricina loculuĭ, şi aŭ scos numaĭ acea hotarnică, în care arată, că locul lor merge asupra Bisericiĭ-albe pênă în drumul săpat, dar nu adeveresce din niscaĭ-va scrisorĭ saŭ din niscaĭ-va marturĭ anume săĭ arate, numaĭ că aŭ mărturisitŭ Armeniĭ cu sufletele lor, că pênă acolo li umbla locul, iar pe târgoveţiĭ Moldovenĭ iĭ arată că aŭ fugitŭ, şi naŭ şeḑut faça să ia brazda în capŭ, şi sunt iscăliţĭ amêndoĭ boieriĭ într'acea hotarnică, dar în dosul aceĭ hotarnice maĭ scrie, că aŭ mĕsurat locul luĭ Misir Armanul, şi arată câţĭ stânjinĭ aŭ venit locul în curmeḑişŭ şi câţĭ stânjinĭ aŭ venit lungul, şi este iscălitŭ numaĭ Med. Vasăle Gane, la acea mĕsură, dar celalalt boieriŭ nu este iscălit nicĭ veletul pus, şi póte să intre cineva în prepus ascunḑênd unul de altul, că de ar fi fost adevĕrată acea mĕsurătóre de stânjinĭ trebuia să fie amêndoĭ iscăliţĭ, Am întrebat pe marturi Moldovenĭ sciŭ de acea mĕsurătură a loculuĭ, şi eĭ (aŭ) arătat cu toţiĭ că nu sciŭ, am cerut şi de la Armenĭ să ne scótă vr'un martur din Armenĭ, ca să scie de acea mĕsurătură, şi că aŭ fost faça şi naŭ adus pe nime, cu tóte aceste am maĭ cerut dela Armenĭ, ca după hotarnica luĭ să ne arate drumul săpat pe unde iaste, şi neaŭ purtat în doua treĭ locurĭ arătându-ne că pe acolo aŭ fost drumul săpat, şi nu să cunósce să hi fost drum săpat, şi ómenĭ marturĭ încă ḑicŭ că eĭ naŭ apucatŭ pe acolo să hi fost drum, am cercetat şi mĕsura stânjinilorŭ mĕsurând lungul loculuĭ, ce vine asupra Bisericiĭ-albe, şi după soma stânjinilor ce arată în hotarnică vine pênă aprópe de uşa Bisericiĭ-albe, trecêndŭ piste o clopotniţă ce iaste vechia a Bisericiĭ-albe, şi

piste temelia unii case ceaŭ fost kilie şi aŭ şeḑut într'ênsa preotul Toma, care acest preut Toma aŭ fost popă de mirŭ la Biserica-albă=30=de anĭ, şi aŭ murit, dar preutésa luĭ trăesce, şi am aduso façă bĕtrână ca de=70=de anĭ, şi neaŭ arĕtatŭ temelia caseĭ unde aŭ şeḑutŭ cu preutul eĭ, şi aŭ şi mărturisit cu sufletul eĭ înainte nóstră, că acésta este temelia caseĭ, şi dintr'acestea semne, şi din stare loculuĭ se adeveréză pe unde aŭ umblat loculŭ çintirimuluĭ Bisericiĭ-albe, dar deosebit de cercetare ce am făcut la stare loculuĭ prin marturĭ ceaŭ sufleţit şi aŭ priimit blestăm, încă iam maĭ adus şi al doile rând la Episcopie, şi de iznóvă 'i am maĭ întrebat şi iam maĭ cercetatŭ maĭ arĕtându-le şi aice blestămŭ ca să spue adevĕrulŭ cum aŭ apucat şi cum sciŭ, şi tot după cum aŭ mărturisit şi neaŭ arĕtat ântêiŭ că aşa sciŭ şi aşa aŭ apucat, dar semne pietre hotară nam pus după cum să porunceseé fiind că Armeniĭ aŭ să odihnescŭ pe alegire nóstră, ce se cerŭ să fie la luminat Divanul domnescŭ, şi noĭ încă după cercetare ce am făcut pe cât am aflat adevĕrul am dat acésta mărturie preoţilorŭ dela Biserica-albă, iar hotărîre remâne la luminat Divanul domnescŭ. 1777. Febr. 5.»

(Subscrişĭ :) Leon Episcop Romanskiĭ.—Λασκαράκης κομισος*)

Din anafora se vede, că Armeniĭ declarându-se nemulţămiţĭ cu alegerea comisiuneĭ aŭ declarat, că eĭ vor suplica la Divanŭ. Comisiunea le a luatŭ în consideraţiune protestulŭ, le a pus terminŭ de 36 ḑile, ca să'şĭ facă reclamele ce vor voi. Tot-o dată a dat şi preoţilorŭ mărturia aicĭ reprodusă ca să le serve, când ar fi chiămaţĭ de Armenĭ la Divanŭ. Armeniĭ înse n'aŭ făcut nicĭ o reclamă la Divanŭ, şi după trecerea terminuluĭ comisia iarăşi a păşitŭ la lucrarea începută şi a delimitatŭ loculŭ după constatările de maĭ înainte,

*) Din subscriere se cunósce, că Ispravnicul era grecŭ, şi nu scia românesce. Şi boeriĭ românĭ sciaŭ grecesce; dar nicĭ o dată nu se suscriaŭ grecesce în actele publice. Pe atuncĭ era obiceiŭ a se orandui câte doĭ ispravnici ţinutali: unulŭ grecŭ, altulŭ românŭ. Greculŭ se credea maĭ evgenistŭ şi avea preferinţă.

a datŭ loculŭ cuvenit Bisericii-albe în stăpênirea preuţilorŭ, dându-le şi adóuă mărturie de judecată. Armeniĭ s'aŭ tânguit la Domnie, că se împresóră de Biserica-albă fără a pomeni de cele constatate şi regulate de comisie. Domnulŭ primind relaţiunĭ dela ispravnicu despre starea cestiuneĭ, a dat'o în cercetarea Divanuluĭ.

Scrupulósa şi consciinciósa cercetare făcută, şi espusă, în acéstă mărturiă de Episcopulŭ Leonŭ (colegulŭ seŭ grecŭ figură maĭ multŭ de formă) dovedesce în elŭ unŭ bărbatŭ alesŭ, judeciosŭ, integru şi esperientŭ în procedura judecătorésca a tereĭ. Divanulŭ n'a avutŭ de cât a aproba acéstă lucrare şi a o supune la confirmarea domnéscă, prin anaforaua următóre:

3. Anaforaua Divanuluĭ.

Pré înălţate Dómne!

Din luminată poroncă: Înălţimeĭ tale: am luat sama între Protopopa Ştefanŭ: şi alţĭ preoţĭ: dela Biserica gospod: din târgul Romanuluĭ: (care Biserică iaste de piatră: hramul sfinţilor Voevoḑĭ: Michail: şi Gavriil: ce se numesce Biserica-albă): şi între Vasilie Misir: arman: cu feciorii luĭ: Pricina între dênşiĭ: fiind aceasta: «La velet=1776=Noemv.=24=Preoţiĭ: dela Biserica albă: aŭ dat jalbă Mării tale, cumcă loculŭ ţintirimuluĭ Bisericiĭ albe: se înpresóră de către locul Bisericiĭ: armenescĭ: şi de către aceştĭ armenĭ: de sus: arătaţĭ: şi: dupre jalba lorŭ: saŭ rănduit cu luminată carte Mării tale: la Sfinţia sa: Leon: Episcopulŭ: Romanuluĭ: şi la Dum: Comis: Lăskărake: ispravnicul de Roman: ca să cerceteze, şi după scrisorĭ: şi marturĭ: căt loc să va dovedí drept: al Bisericiĭ albe: să'lŭ aliagă şi să'l hotărască cu pietri hotară, şi să dea şi mărturie hotarnică în semne: Cariĭ după poronca Mării tale: aŭ mersŭ la starea loculuĭ: străngănd: ómenĭ: bătrănĭ: vechĭ: tărgoveţĭ: şi poporenĭ: Cariĭ aŭ sciut şi aŭ apucat: dela părinţiĭ lor, pe unde aŭ îmblat locul Bisericiĭ albe, fiind faţă şi armeniĭ: şi după

cercetare ce saŭ făcut prîn marturĭ: (ne fiind scrisorĭ) cărora marturĭ: liaŭ pus Sfinţia sa Episcopulŭ Archierescŭ blăstămŭ: să spue adevărul în frica luĭ Dumneḑeŭ: cum aŭ apucat eĭ şi cum sciŭ de locul Bisericiĭ albe:, pe unde saŭ dovedit aŭ ales locul Bisericeĭ albe: şi aŭ datŭ şi mărturie la mâna preoţilorŭ: Prin care mărturie: toate pricinile pre largŭ să arată: Dar pietri hotar naŭ pus: ḑicând armeniĭ că eĭ nu să odihnescŭ: pe acea alegere: fiind: că la această cercetare: aşă saŭ dovedit din mărturiile bătrânilor: târgoveţĭ: cumcă locul Bisericiĭ albe cu locul Bisericiĭ armenescĭ: maĭ înainte aŭ îmblat în doĭo: şi armeniĭ: nemulţăminduse şi: cerşinduse să vie la Divan: li saŭ pus ḑi de soroc: şi trecênd acel soroc şi aldoilea şi altreilea, fiind la mijlocŭ=36=ḑile: şi armeniĭ ne vrănd să vie la Divaнŭ, iarăşĭ aŭ mersŭ Sfinţia sa Episcopul şi Dom. Ispravnicul: la starea loculuĭ: şi aŭ maĭ cercetat şi al doile: şi aŭ pus de aŭ măsurat locul din Biserica armeniască: păn în Biserica: albă şi aŭ dat loculŭ în ginmătate: şi unde saŭ căḑut aŭ pus şi pietri hotără: şi aşa aŭ dispărţitŭ loculŭ Bisericiĭ albe de către Armenĭ: Dând şi al doile mărturie: preoţilor: pe hotară ce saŭ pus: Apoĭ armeniĭ saŭ sculat şi: aŭ venit la Iaşĭ, nefăcênd şcire preoţilor dela Biserica albă: ca să vie dinpreună cu dânşiĭ: să stea defaţă la Divanŭ: Ce singurĭ viind aŭ dat jalbă Măriĭ tale: că li să înpresóră locul: şi: naŭ vrut să arăte cercetare şi hotărătura ce saŭ făcut: de către Episcopul şi: de către Ispravnicul din poroncă: şi: după jalba lor: li saŭ făcut carte gspod: către Dum: Comis: Laskarake: ispravniculŭ de Romanŭ: ca să margă la stare loculuĭ: să cerceteze şi: să îndrepteze pricinile: iar neodihninduse vreo parte: săĭ trimată la Divan: şi: ispravnicul ne avănd ce se maĭ cerceteze: fiind că cercetarea saŭ făcut maĭ înainte în doĭo: rândurĭ: aŭ înşciinţat pe Măria ta pre largŭ: în ce chipŭ aŭ cursŭ pricina: şi: aŭ trimes pe amăndoĭo: părţile la Divan; la=15=ḑile a trecutiĭ luniĭ luĭ Maĭ: şi din poronca Măriĭ tale stănd de fa-

că: înainte noastră la giudecată. Saŭ cetit: carte: Dum: Comis: Láskarake: căt şi mărturiile céle maĭ din nainte: de cercetare: şi: alegere: şi: hotărătura: ceaŭ făcut loculuĭ Bisericiĭ albe: sfinţia sa Episcopul din preună cu Ispravnicul: Care cercetare: şi: hotărătură saŭ cunoscut de cătră noĭ că saŭ făcut: pré cu bună rânduială şi cu dreptate: «Armeniĭ încă aŭ arătat: o mărturie: din=7258=dela răposaţiĭ: Toader Cant: Stol: i Basilie Buhăescul: Med:*) de hotărătura ceaŭ făcut aceĭ boierĭ: loculuĭ luĭ Misir armanul: şi: liaŭ dat hotar: armenilor: asupra Bisericiĭ: albe păn întrun drum săpat. Dar fiindcă într'această mărturie: supt: iscăliturile: amănduror: boerilor: maĭ gios scrie: Med. Buhăescul: numaĭ din partea sa: cumcă aŭ şi mĕsurat locul luĭ Misir: armanul: şi arată căţĭ stănjinĭ: aŭ venit locul în lungŭ şi căţĭ în curmezişŭ: şi la acea scrisoare unde arată: pentru: măsurare loculuĭ: şi pentru suma stănjenilor: iaste iscălit singur numaĭ Vasile Buhăescul: şi celalalt: boerĭ: nu iaste iscălit: nicĭ veletul pus: Acésta dă prepus: că de ar fi fost driaptă, şi: adevărată acea măsurătóre: să cădea să fie amăndoi iscăliţĭ: iară nu să se feriască unul de altul: Apoĭ în mărturie sfinţii sale Episcopuluĭ şi a Dum: Isp: arată că bătrăniĭ: tărgoveţĭ din Roman: pe blăstăm ce liaŭ pus aŭ mărturisit cu sufletile lor, cum că ţin minte, că maĭ înainte: de hotărătura acestor, boerĭ: de sus pomeniţĭ: saŭ hotărăt: din poroncă domnéscă: de răposatulŭ Episcopul Ioanikie: şi: de răposatul: Vor. Michalake: Sturze: (fiind ispravnic la acea vréme la Roman), şi dovedind că locul Bisericiĭ albe: cu loculŭ Bisericiĭ armineşcĭ: maĭ înainte aŭ îmblat în doîo: Adică în giumătate: laŭ măsurat cu funia şi: iarăşi în doîo: laŭ dat: Şi aceştĭ marturĭ aŭ fost façă atunce: Şi preste doĭ treĭ anĭ iarăşĭ născănd pricină: ne lăsănduse armeniĭ pe hotărătura Episcopuluĭ şi a Vor: Sturziĭ: atunce aŭ rădicatŭ

*) In mărturia precedentă, hotarnicului alŭ doile se numesce: *Medeln. Vasile Gane*. Orĭ că elŭ avea dóue familiĭ: *Ganea* şi *Buhăescul*; orĭ că în mărturie este greşală.

hotarnicĭ pe Stol: Toader Cant: și pe Med. Buhăescul, şi la cercetare și: hotărătura, ceaŭ făcut aceştĭ boerĭ: Preoţiĭ aŭ adus marturĭ: tărgoveţĭ bĕtrănĭ: atăt pe aceştie căt şi pe alţiĭ maĭ bătrănĭ: de căt aceştie cariĭ acum sănt: morţĭ: Şi: precum aŭ sciut: aŭ mărturisit și aŭ arătat locul Bisericiĭ: albe: pe unde mergia: cum şi mormănturĭ chreştinescĭ: pe locuĭŭ unde ceria armeniĭ făcăndul: că iaste: al lor.—Şi boeriĭ hotarnicĭ de aŭ vrut să caute la mărturia tărgoveţilor: saŭ de naŭ vrut: Preoţilor nicĭ mărturie liaŭ dat, nicĭ rĕspunsŭ din gură: în ce chip aŭ hotărăt: Dar armenilor: liaŭ dat: hotarnica care maĭ sus saŭ pomenit: şi preoţiĭ Bisericiĭ: albe: naŭ şciut nemică: Aşă aŭ mărturisitŭ tărgoveţiĭ ceĭ bătrănĭ: înainte: sfinţii sale: Episcopuluĭ: pe blăstăm ce liaŭ pus sfinţia sa: căt şi înainte: Ispravniculuĭ: şi după mărturisire: lor: saŭ dat Preoţilor: dela Biserica albă: mărturie: care maĭ sus saŭ pomenit: Înpotriva: căria mărturiĭ găsind: armeniĭ: chipŭ: de pricină: şi: ḑicănd: cumcă numaĭ din parte Episcopuluĭ şi a Ispravniculuĭ: ar fi scrise: în mărturie aceste doveḑĭ, iar tărgoveţiĭ nar fi mărturisit: nicĭ unile de aceste: cu această pricină la cercetare ce saŭ făcut, la trecuta luna luĭ Maĭ: giudecata lor: hotărăre naŭ luat. Cerşind armeniĭ: ca să să aducă mărturiĭ façă la Divanŭ: şi saŭ dat soroc în Divan: la lăsatul seculuĭ de postulŭ Sfinţilor: Apostolĭ: să se afle aice atăt eĭ căt şi Preoţiĭ dinpreună cu marturiĭ: dănd: şi zapis armeniĭ: la măna Preoţilor: că deĭ vor rĕmănia Preoţiĭ cu mărturiĭ săle poarte cheltuiala: Acum. viind: aice şi o parte: şi alta: Protopopul Ştefan: aŭ adus=12=oamenĭ: din marturĭ: cariĭ: aŭ mărturisit: înainte: Sfinţii sale Episcopuluĭ şi înainte: Dum: Isp: Anume pe Preotul: Ioan: Roşu: i Ştefanŭ Vătavul: mazil, i Ştefan: Stachie Ruptaşŭ: i Grigorie Bucşă, ruptaşŭ: i Ion: Bucur tărgoveţŭ: i Ionikie: Faraon: i Toader Stachie: i Toader Diacon: i Ion Buchnilă i Grigorie Dănăilă, i Zacharie: blănariŭ, şi Ianaki Tărăbuţe: cariĭ aceştie toţĭ: ceale ceaŭ mărturisitŭ înainte: Episcopuluĭ (pe blăstămŭ ce

liaŭ pus:) şi înainte: Ispravnicului: asémene şi înainte: noastră la Divan: cu sufletile lor: aŭ mărturisit: şi armenii: aŭ rămasŭ făr de răspunsŭ:

Pré înălţate: Doamne: după toată cercetare noastră cea cu amăruntul: ce am făcut între Preoţii dela Biserica albă din Roman: şi între Vasile: Misir: armanul cu ficiorii seĭ de acolo: pentru: pricina loculuĭ dintre Biserica alba şi dintre Biserica armeniască: cunoşcinţa noastră aşă aŭ dat: cumcă armeniĭ: îmblă cu totul făr de rânduială: şi nicĭ o dreptate naŭ la cererea lor: Întâĭ: că loculŭ acela iaste: loc domnescŭ: Aldoile că armeniĭ, chrisoave dela Domnĭ naŭ pe locul acela de dania: Altreile, că la atăte: cercetărĭ: ce saŭ făcut: la stare loculuĭ: de cătră Episcopul şi: de cătră boeriul ispravnic: armeniĭ nicĭ scrisorĭ aŭ scos, nicĭ marturĭ din parte: lor: aŭ adus: fără numaĭ cu gura vor: să înpresoare loc: maĭ mult de căt li să cade: iară din parte: Preoţilor, atăţe oameni, pe blăstămŭ archierescŭ: daŭ mărturie: şi dovedescŭ că şi maĭ înainte aŭ îmblat locul acela în doao: căt la o Biserică căt la alta: Şi de vreme, ce atăt locul Bisericiĭ albe: căt şi locul Bisericiĭ armenescĭ, aŭ fost şi iaste loc domnescŭ: şi armeniĭ (maĭ ales Misir arm:) fiind cel maĭ fruntaşŭ între armenĭ: aŭ cuprinsŭ cu lăcomie: din çintirimurile Bisericilor: lăţinduse cu gardurile ogrăḑiĭ şi: a grădinilor luĭ: Şi macar de sar fi şi căḑut Bisericiĭ noastre: a ave şi maĭ mult locŭ de çintirimŭ: de căt Biserica armeniască. Dar fiind că şi maĭ înainte: saŭ ţinut în giumătate: căt o Biserică atăt şi alta: Asémene: şi de cătră noĭ: saŭ găsit cu cale şi cu dreptate, ca după mărturisire tărgoveţilor: şi după hotarnica: Părintelui Episcopuluĭ: şi: a Comis: Lăskarake Isp. aşe să să urméze Adică măsurănduse din zidul Bisericii albe: păn în zidul Bisericiĭ: armenescĭ: să se dea îndoio: giumătate să rămăe çintirim Bisericiĭ albe: şi giumătate: să rămăe çintirim: Bisericiĭ: armenescĭ: şi să se dischidă şi drumurile după cum aŭ îmblat: şi maĭ înainte: pentru: mersul oamenilor: la Biserică: De

cătră noĭ: Dómne: aşă saŭ găsit cu cale şi cu dreptate: şi aşe am giudecatŭ: Iar hotărărea cea desăvărşitŭ: rămăne la înaltă înţelepciune Mării tale. 1777=Iun=20=.

A Înălţimeĭ tale: pré plecate slugĭ: (urméză subscrierile a şepte boerĭ divaniştĭ).

Désupra anaforaleĭ este următórea resoluţie domnéscă;

«Noĭ Grigorie Alexandru Ghica Vvoda Bojiiu milost. gospodar zemli moldavskoĭ. Saŭ cetit anaforaoa aceasta înainte Domnii mele, şi cercetănduse pricina şi de cătră însumĭ Domnia mea; aşa saŭ aflat că Dumnealor veliţiĭ boiarĭ cu cale şi cu dreptati aŭ giudecat. Decĭ Domnia mea încă asemine hotărăm să să urmeze pe depliuŭ. Şi măsurănduse locul din zidul Bisericiĭ albe, pănă în zidul Bisericiĭ armenescĭ, să să dea în doîo: şi întărim ca giumătati de loc să rămăe çintirim şi să să stăpăneascä de Biserica albă. Iară giumătate de locŭ să rămăe çintirim Bisericiĭ armenescĭ. Şi să să deschidă şi drumurile să fie după cum aŭ îmblat maĭ înainte pentru mersulŭ oamenilorŭ la Biserică. Şi aşa să să urmeze de apururea nesmintitŭ. Nicĭ să fie maĭ multŭ pricină pentru aceasta. Întărind şi cu al noastră domniască iscălitură şi pecete. 1777. Iun. 23.

(Subscrisŭ:) «Grigorie Ghica Voda.»

Anulŭ 1781. Cu data acésta este scrisŭ numele Episcopuluĭ Leon pe dosulŭ uşeĭ laturalĭ despre méză-nópte a catapetesmeĭ din biserica Episcopiei. Acésta ne dă a înţelege, că în acestŭ anŭ Leon a renoitŭ acea Catapetésmă. Din opera istorică a d-luĭ Volfŭ despre Moldova se vede, că în acestŭ anŭ Leonŭ împreună cu Patriarchulŭ de Ierusalimŭ Avramie, ce se afla în Iaşĭ, şi cu Mitropolitulŭ Gavriilŭ, a participatŭ la chibzuirea mĕsurelorŭ spiritualĭ, cerute de Domnulŭ Moruzŭ a se lua contra luxureĭ ce se întrodusese în societate, şi a suptscrisŭ, împreună cu menţionaţiĭ ierarchĭ cartea păstoralĕ, în carea, între altele se preda anathemeĭ tóte muierele moldovene, care în viitorŭ vorŭ purta haine

împodobite cu aurŭ séŭ cu argintŭ. Cartea acésta s'a tipăritŭ în typographia Mitropolieĭ.

(Volf. II Theil. seit. 199).

Decembr. 9. Leonŭ împreună cu unŭ archiereŭ grecŭ şi cu Amphilochie alŭ Chotinuluĭ, ipopsiphiază pre Iacovŭ la Episcopia de Huşĭ.

Anulŭ 1783. Febr. 2. Leonŭ adeveresce unŭ zapisŭ, prin carele Ieromonachulŭ Cosma, proinŭ Dikiŭ vinde unŭ çiganŭ cu familia luĭ preutuluĭ Şerbanŭ din Romanŭ. Reproducemŭ acestŭ zapisŭ, ce cuprinde aventurile çiganuluĭ, şi ale călugăruluĭ Cosma.

«Leonŭ Episcopŭ romanskiĭ adeverez.

Prin aeest adivăratŭ zapisŭ alŭ mieŭ încredinţezŭ vănḑare luĭ Şerban Çiganul, pre care Çigan lam văndutŭ preutuluĭ Şerbanŭ din Roman. Iară chipulŭ cu care aŭ venitŭ Çiganul acesta la stăpănirea mea întracestŭ chipŭ este.

În vreme tinereţilorŭ mele, ducêndumă eŭ de aicĭ din Moldova la ţara romănéscă mi saŭ tâmplatŭ a sluji cu simbrie la bisărica Şatrariuluĭ Costandin Hasan la satulŭ Creţa unde'ĭ era casa şi aşezare. Şi între Çiganiĭ ce avea acolo era şi Çiganul acesta ficiorŭ tănărŭ neînsuratŭ. Iar după cătă-va vreme murindŭ Şatrariul, eŭ încă amŭ eşitŭ de acolo, amŭ purcesŭ să viŭ iar la Moldova la patrie me.

Şi viind pe drumŭ miaŭ eşitŭ Şerbanŭ Çiganulŭ înainte ḑicendŭ, ca să vie cu mine la Moldova. De care eŭ măcarŭ că m'amŭ apăratŭ, şi lam gonit să să întórcă înapoĭ să nu'mĭ aducă vreo supărare, dar elŭ n'aŭ vrutŭ şi s'aŭ ţinutŭ de mine pênă ce am venitŭ la Romanŭ, şi era lângă mine slujindumă ca o slugă. Iar la Domnia ce de pe urmă în ţara Romănéscă a răposatuluĭ Constandin Vodâ Racoviţă. fiind eŭ Dikiŭ la Episcopia Romanuluĭ, tremeţăndumă răposatulŭ Episcopŭ Ionikie la Bucuresci cu cărţĭ cătră Măria sa Vodă pentru pricina Mănăstirilorŭ Precista din Roman şi Prorocul Samoil din Focşanĭ, maŭ apucatŭ giupăniasa răposatuluĭ Şetrar

Costandin pentru Çiganul acesta, ḑicênd că eŭ iam smonit Çiganul şi i lam luatŭ. Şi trăgêndumă la giudecată şi ḑicênd: că orĭ să'ĭ aducŭ Çiganul, orĭ să giurŭ că nu sciŭ nimicŭ de scire Çiganuluĭ, şi aşa mă lasă.

Şi eŭ vĕḑêndumă strămtoritŭ de giurămăntŭ, mam dusŭ singurŭ la casa dumisale şi spuinduĭ totŭ adevĕrulŭ, amŭ căḑutŭ cu rugăminte ca să priiméscă bani cea socoti pentru Çiganŭ, neavênd eŭ chipŭ ca să'ĭ aducŭ Çiganul la casa dumisale, şi învoindumă cu dumniaeĭ iam datŭ 45 leĭ*), şi dumniaeĭ miaŭ datŭ zapisŭ de stăpănire pe Çigan. Şi viind eŭ de acolo am spusŭ Çiganuluĭ ce am trasŭ pentru dânsulŭ şi cum că lam cumpăratŭ dela stăpăna sa.

Iar după aceia lipsind Çiganul cătă-va vreme aŭ venitŭ împreună cu o Çigancă anume Ioana, ḑicênd că aŭ aduso din ţara munteniască şi saŭ cununatŭ cu dănsa şi de atuncĭ şi pênă acum orĭ pe unde am îmblatŭ eŭ pe la mănăstire Niamţuluĭ şi cât am şeḑutŭ în satulŭ Gherăescìĭ a Episcopieĭ, Çiganul acesta aŭ fostŭ nelipsitŭ de lăngă mine, şi aŭ făcutŭ copiĭ cu Çiganca Ioana, anume pe Marie şi pe Apostol, şi pe Georgie şi pe Simeon, şi pe Sanda, şi pe Ileana, şi pe Catrina.

Decĭ acum rămăind eŭ la slăbiciune, şi scăpăciune, şi neavêndŭ cu ce chivernisi viaţa, pe Çăganul acesta pe Şerban cu parte de copiĭ ce mi să vine mie din copiĭ (osăbitŭ de unŭ sufletŭ ce lam dat danie uneĭ copile ce am botezatŭ a preutuluĭ Şerban), iam văndutŭ preutuluĭ Serbanŭ dreptŭ: 250: leĭ, adică doao sute cincĭḑecĭ leĭ, pe care Çăganĭ luănd eŭ baniĭ deplinŭ din măna preotuluĭ Şerban, iam datŭ zapisulŭ acelŭ de cumpărătură pe Çiganul acesta dela Şatraroae Ζoiţa a răposatuluĭ Şatrar Constandin Hasan, şi iam dat şi zapisul acesta dela măna mea.

---

*) In zapisulŭ dela Şătrărésa Zoiţa se ḑice, că Călugărul 'ĭ a dat pentru Çigan: «taleri: 45: adică patru-ḑecĭ şi cincĭ de leĭ». De aicĭ se vede că atuncĭ *talerulŭ* era equivalentŭ cu *leulŭ*. (Cond. Çigan Mitrop. f. 39).

Ca de acum înainte să'ĭ stăpĕniască svinția sa și copii svinției sale, și acéstă tocmală saŭ făcutŭ prin scire preosvinții sale stăpănuluĭ nostru kyr Leon Episcopŭ Romanuluĭ, și pentru credință am iscălitŭ. 1783. Fevr. 20.»

Subscrisŭ: „Cosma ieromonach proin Dikiŭ adiverezŭ aceste maĭ sus scrisă cu însușĭ măna me.» (Cond. Çigan. Mitrop. f. 57—58).

În anulŭ 1787 preotulŭ Șerban a vêndutŭ aceștĭ Çiganĭ Mitropolituluĭ Leon, cu prețu de 500 lei. (ibid p. . . .)

Anulŭ 1784. Sept. 12. Leon este subscrisŭ în anaforaua Sfatuluĭ țereĭ, împreună cu Mitropolitulŭ Gavriilŭ, cu Iacovŭ Episcopulŭ de Hușĭ, cu patru egumenĭ: alŭ Trierarchilorŭ, alŭ Dobrovățuluĭ, alŭ Bărboiuluĭ și alŭ Sânt-Ión, și cu 20 de boierĭ marĭ; Anafora în care se stabilescŭ regulele pentru căsătoria Çiganilorŭ (Uricar t. I p. 161—168).

Anulŭ 1786. În anulŭ acesta Leon a trecutŭ la Mitropoliă, alŭ căreĭ scaunŭ remăsese vacantŭ prin mórtea Mitropolituluĭ Gavriilŭ Calimachŭ. În timpulŭ păstorieĭ séle la Romanŭ a începutŭ a zidi o clopotniță măréță deasupra porțeĭ ce înduce în Episcopiă; n'a apucatŭ însă a o isprăvi, și a remasŭ în aceeașĭ stare pênă astaḑĭ. Din nenorocire nicĭ unulŭ din Episcopiĭ următorĭ, n'aŭ avutŭ nicĭ gustulŭ nicĭ zelulŭ pentru lucrurĭ marĭ și frumóse, ca să continue și să esecute ideea frumosuluĭ în architectură, concepută de Leon; încât astăḑĭ în locŭ ca acea clopotniță să fie podóba Episcopieĭ și a orașuluĭ, represintă unŭ aspectŭ hîdŭ ca orĭ-ce massă de materiă informă.

Leonŭ era bărbatŭ cugetătorŭ, cultŭ, cunoscĕtoriŭ între altele du limba francesă, înḑestratŭ cu unŭ spirit philosophicŭ. Din ocupațiunile luĭ literarie amŭ găsitŭ unŭ manuscrisŭ copiatŭ în anulŭ 1814. Manuscrisulŭ cuprinde 80 foĭ în 4°. La fine se citescŭ aceste cuvinte: «Acéstă carte este tălmăcită de preosfinția sa Mitropolitulŭ Leonŭ din limba franțuzască în ce moldovinéscă, în carele se arată multe invĕțăturĭ: 1814

Maĭ 1»*). Opera este moralo-philosophică. Nu are însă frontespiciŭ, care să ne aréte titlulŭ eĭ şi numele autoriuluĭ în limba originală.

Dăm aicĭ o mică analisă a materieĭ ce tratéză opera, spre a se videa, ce specie de litteratură alegea Leonŭ, şi prin urmare direcţiunea spirituluĭ sĕŭ.

1. *Pentru fericire.* Se demunstră, că omulŭ nu póte găsi fericire pe pămêntŭ.

2. *Pentru mórte.* Nime nu scapă de mórte, deşi dragostea vieţeĭ face a ne amăgi cu depărtarea eĭ.

3. *Pentru ómenĭ.* a) Urele şi duşmăniele dintre ómenĭ; b) pentru turburarea şi nestatornicia vieţeĭ omenescĭ.

4. *Pentru ceĭ marĭ.* Ceĭ marĭ nu suntŭ născuţĭ de câtŭ numaĭ pentru alţiĭ. Ale lorŭ bune, séŭ rele moravurĭ alcătuescŭ obiceiurile noródelorŭ.

5. *Pentru lume.* Lumea este pentru devotaţiĭ eĭ – o sclaviă amară; pentru ceĭ virtuoşĭ—unŭ pericolŭ continuŭ.

6. *Pentru fiinţarea luĭ Dumneḑeŭ.* Se demunstră esistenţa luĭ Dumneḑeŭ din studierea natureĭ.

7. *Seneca înţeleptulŭ.* Cuvêntulŭ luĭ Seneca către Cesariulŭ Neronŭ. După ce în curgere de 14 anĭ Seneca a fost dascălulŭ luĭ Neronŭ, şi în acestŭ intervalŭ dobândise de la elŭ cinste şi o avere colosală de 7,500,000 galbenĭ, rentórnă Cesariuluĭ acea avere, şi se retrage în viaţa philosophică, privată şi simplă.

8. *Pentru Platonŭ socotitŭ ca lăudătoriŭ alŭ luĭ Socratŭ.* Subjectulŭ celŭ maĭ vrednicŭ de onóre şi de laudă este omulŭ virtuosŭ. Analiza celorŭ treĭ dialogurĭ ale luĭ Platonŭ despre mórtea luĭ Socratŭ.

*) Manuscrisulŭ acesta se afla în biblioteca d-luĭ V. Alexandrescu Urechia. Din întâmplare însĕ copiitoriulŭ eĭ a fostŭ unŭ scriitoriŭ fórte ordinariŭ, care ne'nţelegêndŭ ideele, a degeneratŭ aşa de tare ḑicerile, încâtŭ în unele pasage cu greŭ se póte descurca sensulŭ.

9. *Socotelele luĭ Kikeronŭ asupra legeĭ și a evlavieĭ.* Dovedĭ despre esistența luĭ Dumnedeŭ a) Din studierea pământuluĭ. *Chracterulŭ luĭ Epictetu*: ómeniĭ resvrătescŭ lucrurile, luându-se după fantasiă. b) *Cercetarea fireĭ: pentru apă.* Se demunstră prin puterea și binefacerile eĭ—esistența luĭ Dumnedeŭ. c) *Gândirĭ asupra sciințeĭ—cugetuluĭ*: Consciința ne demunstră esistența luĭ Dumnedeŭ. *Characterulŭ luĭ Epictetŭ*: Consciința are de lucru numaĭ cu lucrările libere dependinte de noĭ, nu și cu acele dependinte de alte cause. d) *Gândirĭ ale luĭ Kikeron asupra legeĭ.* Universalitatea consciințeĭ dovedesce esistența luĭ Dumnedeŭ, carele o a săditŭ în toțĭ ómeniĭ; trebue numaĭ a o desvolta. e) *Pentru aerŭ*: Bine-facerile aeruluĭ pentru viață, ca dovadă a esistențeĭ luĭ Dumnedeŭ. *Characterulŭ luĭ Epictetŭ*: Criteriulŭ cu care să judecămŭ despre lucrurĭ nu trebue să fie plăcerea nóstră, ci mulțămirea cu ele dupre cum se întâmplă. f). *Cercetarea fireĭ. Pentru focŭ.* Puterea și lucraraa foculuĭ în natură, ca dovadă despre esistența luĭ Dumnedeŭ. g) *Gândire asupra cugetăriĭ.* Pentru ca să pótă omulŭ ajunge să cunóscă pre Dumnedeŭ, trebue a'șĭ agonisi minte sănĕtósă *(dréptă socotélă).* Epictetŭ dă regulă întru acésta : studiŭ cu persistență, răbdare, începêndŭ dela casurile ordinare de tóte dilele. Ciceronŭ adaoge: perfecționare morală prin deprinderea la onestitate și consciințiositate. h) *Cercetarea fireĭ, ceriulŭ,* cu fenomenile séle, ca argumentŭ alŭ esistențeĭ luĭ Dumnedeŭ. Observația luĭ Ciceronŭ despre necesitatea practiceĭ religióse. i) *Cercetarea fireĭ. Pentru sóre.* Cursulŭ regulatŭ alŭ sóreluĭ și alŭ timpuluĭ ce se reguléză dupre elŭ, ca argumentŭ alŭ esistențeĭ luĭ Dumnedeŭ.

10. *Dialogŭ între Alexandru și Clitus.* Alexandru, ucigașulŭ luĭ Clitŭ, se întâlnesce cu elŭ după mórte. Acela mustră faptele luĭ cele rele; Alexandru nu póte suferi acésta, deprinsŭ fiindŭ în lume a fi deapururea măgulitŭ de linguși-

torĭ.—Ideea generală este, că ceĭ marĭ nu potŭ suferi ca cineva să le arĕte greşélele lorŭ.

11. *Gândirea luĭ Kikeron asupra legeĭ* (religiuneĭ). Studierea natureĭ duce la conclusiunea despre esistenţa luĭ Dumneḑeŭ creatoriulŭ eĭ *Characteriulŭ luĭ Epictetŭ.* Observarea luĭ Epictetŭ, că spre afi omulŭ fericitŭ în miḑloculŭ frumuseţelorŭ natureĭ, nu trebue nicĭ-odată să se crédă nenorocitŭ; ci să caute întru sine forţa de a resista adversitaţilorŭ întêmplătóre.

12. *Pentru facerea trupuluĭ omuluĭ.* Meditaţiă asupra admirabileluĭ organismŭ alŭ omuluĭ.

XLII. Iacovŭ greculŭ.

La Mart. 1. fu numitŭ Episcopŭ la Romanŭ Archimandritulŭ Iacovŭ, Egumenŭ grecŭ dela Monastirea Barnovski din Iaşĭ. Împreună cu dênsulŭ aŭ maĭ fostŭ propuşĭ de formă doĭ candidaţĭ dintre persónele cleruluĭ românŭ: Archimandr. Venedictu Egumenulŭ Monastireĭ Râşca, şi Ieromonachulŭ Iorestŭ Dikiulŭ sânteĭ Episcopiĭ a Huşilorŭ. Ipopsiphiarea s'a făcutŭ, nu la Mitropolie, ca la alte alegerĭ regulate, ci la Monastirea Danculŭ din Iaşĭ, — totŭ dintre cele închinate, caşi Barnovski. Ipopsiphiatorĭ aŭ fostŭ doĭ Archiereĭ grecĭ, şi alŭ treile—Iacovŭ alŭ Huşilorŭ.

(Condic. sântă).

Unŭ Episcopŭ Grecŭ la o Episcopiă din Moldova: acésta este contrariŭ şi datinelorŭ ab antiquo urmate în Biserica Moldoveĭ, şi decisiuneĭ synoduluĭ din Iaşĭ, ţinutŭ în anulŭ 1753, decisiune, carea, cu tótă puterea spirituală a synoduluĭ opresce pentru tot-de-una suirea streinilorŭ pe scaunile ierarchice ale ţereĭ. «Hotărîmŭ şi legămŭ, ḑicŭ părinţiĭ synoduluĭ, ca fiescecândŭ, atâtŭ în vremile cele ce vomŭ trăi noĭ, câtŭ şi în cele viitóre a urmaşilorŭ nostri, ca nici-de-cum obiceiulŭ ţereĭ şi a sfintelorŭ scaune altă dată să nu se maĭ calce, nicĭ să se

strămute, ce orĭ când va avea trebuință țéra de păstorŭ la vreo eparchiă, să urmeze obiceiul țereĭ; și din pămênteni să se alégă Mitropolitŭ, saŭ Episcop. Iară străin nicĭodată să nu se primiască, nicĭ să maĭ între altul streinŭ la păstoria vreunuĭ scaunŭ, cu miḑlocire de banĭ, saŭ macar și fără banĭ, saŭ macar cu prietenĭ să 'șĭ isprăviască împrotiva pravilii și obiceiuluĭ pământuluĭ. Dator să fie atâtŭ soborul bisericescŭ, cât și politicescŭ, dela mare pên la micŭ, ca să stea cu toțiĭ agiutor dreptățiĭ, și obiceiuluĭ țeriĭ, și sfânta pravilă a se călcà nicĭdecum să nu îngăduéscă, nicĭ să primiască vreunŭ călcător ca acela...... orĭ cine s'ar ispiti să calce obiceiul sfinteĭ Mitropoliĭ saŭ a altor scaune, cu mijlocire de banĭ saŭ cu prietinĭ nămițĭ cu dare, care lucru este afară din pravilă, vrândŭ peste obiceiŭ a băga pe vreunŭ străin la vro eparchie, și atât din partea boerilor pămêntenĭ, cât și din streinĭ de s'ar amestecà făcându-se sfătuitor și îndemnător, și arătătorŭ, și împrotivitorŭ pravilii și obiceiuluĭ țeriĭ și a dreptățiĭ; pre uniĭ ca aceia cu toțiĭ împreună ca dintr'o gură îĭ legămŭ și îĭ blăstĕmăm.» etc. (Uric. t. II. p. 236—240).

Se întrébă decĭ: cum de se negligià acéstă mare și solemnă decisiune synodală—de a nu se admite nicĭ-o-dată streinĭ la scaunele ierarchice ale țereĭ? Cumŭ după 34 anĭ se puse unŭ membru alŭ cleruluĭ grecescŭ pe scaunulŭ Episcopilorŭ românĭ dela Romanŭ? Respunsulŭ se cuprinde în politica phanariotică—laică și clericală. Patriarchia nu putea suferi anticele Biserici autocephale din Orientŭ. De multŭ timpŭ luase decisiunea a le nimici, a le supune șie în totulŭ, și a trimite ómeniĭ seĭ ca să le administreze. Așa a făcutŭ cu Biserica Ochrideĭ, și cu a Târnovuluĭ—din Bulgaria, cu a Ipecului—din Serbia. Totŭ așa voià să facă cu a Moldoveĭ. Din timpŭ în timpŭ se încercà a'șĭ trimite ea aicĭ Mitropoliții seĭ dintre Grecĭ; țéra înse se opunea și Patriarchia iarășĭ maĭ tăcea unŭ timpŭ, pênă cândŭ credea prudentŭ, și iarășĭ la oca-

siunĭ redică glasulŭ contra independenţeĭ Bisericeĭ. După ce pretenţiunile eĭ fusese respinse cu atâta solemnitate în anulŭ 1753, ea după 34 anĭ iarăşĭ creḑu oportunŭ a da o lovitură autocephalieĭ nóstre, cu ocasiunea morţeĭ Mitropolituluĭ Gavriilŭ. Se vede că Patriarchia s'a fostŭ înţelesŭ prealabilŭ cu Domnulŭ Alexantru Ioan Mavrocordatŭ, şi acesta s'a arĕtatŭ dispusŭ a ajută realizarea dorinţeĭ Patriarchieĭ, de a supune şie Biserica Moldoveĭ. Politica Domnilorŭ fanarioţĭ se inspira dela Fanariŭ; eĭ lucraŭ românesce numaĭ cândŭ ţéra îĭ luà înainte, ca unŭ torrentŭ. Nu numaĭ Domnii fanarioţĭ, dar şi alţiĭ în alte epoche, s'aŭ vĕḑutŭ dispuşĭ a sacrifica independenţa bisericéscă pentru alte interese politice. Patriarchia a luatŭ în ajutoriŭ pe Sultanulŭ, carele formalŭ a făcutŭ cunoscutŭ ţereĭ pretenţiunile asupra Bisericeĭ din partea Patriarchuluĭ. Acésta a făcutŭ mare mişcare în tóte spiritele: clerulŭ şi boerimea aŭ protestatŭ, aŭ silitŭ pe Domnŭ a convocà Divanulŭ, a respinge pretenţiunea Patriarchieĭ, şi a espune Sultanuluĭ netemeinicia cererilorŭ Patriarchieĭ. Domnulŭ a trebuitŭ să represinte opiniunea şi voinţa ţereĭ. Dar angajamentul către diplomaţiĭ din Phanariŭ şi către Patriarchie? Candidatulŭ Phanariuluĭ la Mitropolia Moldoveĭ fusese Iacovŭ egumenulŭ Monastireĭ Barnovsky din Iaşĭ. Ne putêndŭ reeşi la Mitropolie, cu totŭ sprijinulŭ Domnescŭ şi phanarioticŭ, acum elŭ întórsă privirea asupra vacanteĭ Episcopiĭ de Romanŭ, dela carea nu erà departe, credea elŭ, Mitropolia. Domnulŭ aicĭ puse în sprijinulŭ luĭ Iacovŭ tótă autoritatea sea, şi ţéra, mulţămită óreşĭ-cumŭ că a putută scăpă de unŭ periculŭ maĭ mare—perderea Mitropolieĭ independinte române,—a cedatŭ impunereĭ luĭ Mavrocordatŭ în favórea alegereĭ luĭ Iacovŭ la Romanŭ. Pênă a ajunge înse la acésta, Mitropolitulŭ Leonŭ s'a silitŭ în totŭ kipulŭ să facă pe Iacovŭ a renunţà la episcopatulŭ anticanonicŭ, amintindu-ĭ legăturile moralĭ cu care elŭ este angagiatŭ a servi intereselorŭ Sântuluĭ Mormêntŭ, arĕtându-ĭ blestemele cu care

synodulŭ ţereĭ a opritŭ redicarea streinilorŭ la scaunele episcopale ale ţereĭ. Dar Iacovŭ nu credea în canóne, nicĭ avea consciinţă de persónă bisericéscă. Elŭ erà unŭ aventurariŭ dela Phanariŭ, carele îmbrăcatŭ în haine preoţescĭ, căutà prin lume norocŭ. Norocułŭ în fine dá peste elŭ, şi de aceea a remasŭ nemişcatŭ la tóte argumentele cu care Mitropolitulŭ cercà, a'ĭ atinge consciinţa. În urmare Mitropolitulŭ, ne putêndu-lŭ converti, s'a mărginitŭ întru a nu lua parte la chirotonia luĭ; nicĭ kiarŭ ipopsiphiulŭ nu i s'a făcutŭ în Mitropolie, ci în Monastirea închinată Dancu, la care se vede că erá egumenŭ vreunŭ Archiereŭ grecŭ.

Episcopatulŭ acestuĭ streinŭ a fostŭ o adevěrată calamitate pe episcopia Romanuluĭ cu eparchia eĭ, şi o ruşine pentru Biserică. Consecinţele aŭ justificatŭ în totulŭ téma cea mare, şi mesurele rigurόse ce aŭ fostŭ luate de synodulŭ ţereĭ contra admitereĭ streinilorŭ la episcopate. Ne contând numaĭ pre sprijinulŭ moralŭ ce avea elŭ în Fanariŭ Iacovŭ a atrasŭ în parte'şĭ prin presenturĭ în objecte scumpe şi în banĭ favórea Domnuluĭ şi a deosebite persóne ce aveaŭ trecere la curte şi pe la boiarĭ. Între persónele mituite, începêndŭ de la Domnŭ, se găsescŭ: o Domniţă, o Vornicésă, Visternicĭ, Postelnicĭ, Spătarĭ, Ispravnicĭ, Slugerĭ, Şatrarĭ, pênă şi slugĭ din curtea Domnéscă: Doftorŭ, portariŭ-basă cu sora-sa, vătajĭ, Cafegi-başa, cămăraşĭ, psaltŭ, Diacon, grămăticŭ etc. Tóte acestea keltuele nebunescĭ s'aŭ urcatŭ la o sumă colosală peste 100,000 leĭ*) pe conta fiitoriuluĭ Episcopatŭ, sumă carea absorbiá veniturile Episcopieĭ pe ḑecimĭ de anĭ. Şi în adevěrŭ o a redusŭ la cea maĭ mare miserie, precum se va videa maĭ josŭ, cândŭ vomŭ înşira documentele, de unde estragemŭ aceste noţiunĭ.

Înstalatŭ decĭ la Episcopia Romanuluĭ, Iacovŭ trebuia maĭ

*) Calculândŭ galbenulŭ în valóre de 5 leĭ vechĭ pe temeiŭ că cu ḑece anĭ în urmă avea valóre de patru leĭ, 10 parale (Veḑĭ Chronic. Huşilorŭ p. 81), suma keltuită de Iacovŭ se rědică la 20,000 galbenĭ austriacĭ séŭ ungarĭ.

ântêiŭ se gândéscă la modulŭ cum să plătéscă datoriele ce contractase pe conta Episcopieĭ. Puse în tóte funcţiunile episcopale Greçĭ,*) adună baniĭ cârjiĭ de prin eparchie,**) strînse deaseminea darea numită poclonulŭ Vlădicescŭ, precumŭ şi baniĭ scólelorŭ, şi-ĭ keltui toţĭ, în plată de datoriĭ, s. a. Aceste dabile grămădite repede pe clerŭ, aduse în disperaţiă pe bieţiĭ preuţĭ şi diaconĭ, în câtŭ mulţĭ, tăindu-şĭ pletele s'aŭ lepădatŭ de preuţie, preferândŭ a fi simpli ţeranĭ, alţiĭ aŭ fugitŭ «în lumea luĭ Dumneḍeŭ» numaĭ ca să scape de «Vlădica grecŭ». Totŭ pentru împuçinarea datorielorŭ şi pentru întreţinerea sea, a vêndutŭ acareturĭ; vitele Episcopieĭ deaseminea parte le a vêndutŭ, parte le a zălogitŭ pre la creditorĭ. Apoĭ a purcesŭ prin eparchiă, negreşitŭ pentru ca să maĭ adune banĭ, dupre obiceiulŭ Episcopilor grecĭ din Turcia, cariĭ îmblă cu cavaşĭ prin sate şi tîrgurĭ, esecutând şi zălogind pentru adunarea taxelorŭ.

---

*) Când unŭ Mitropolitŭ grecŭ ocupà în România scaunulŭ Mitropolieĭ, séŭ a vreuneĭ Episcopiĭ îşĭ aducea şi favoriţiĭ sĕĭ Grecĭ, clericĭ şi laicĭ, pe cariĭ îĭ instalá în posturile cele maĭ însemnate spirituale şi administrative. Acésta ne aduce aminte o anecdotă, ce ne o spunea unŭ bĕtrânŭ, din trecutulŭ Mitropolieĭ dela Bucurescĭ, carea, ca şi episcopiéle din Ţéra-munteneścă, de multe orĭ aŭ avutŭ nenorocirea de a fi ocupate de călugărĭ fanarioţĭ. Sub unulŭ din aceştĭ Mitropoliţĭ, pintre călugăriĭ grecĭ, eraŭ şi câţiva călugărĭ Românĭ, cariĭ îndepliniaŭ serviciele cele ordinare. Greciĭ, ca Dikiulŭ, Archidiaconulŭ, Protosinkelulŭ, etc. trăiaŭ o viaţă cu totulŭ nedisciplinată; pênă şi cu masa trebuia a'ĭ aştepta pênă tărḍiŭ, şĭ se puneaŭ Româniĭ se mănânce când credeaŭ că n'or să vie Greciĭ. Une orĭ se întêmpla, că viniaŭ din eĭ în timpulŭ meseĭ, şi care cum intra, împingea pe Românĭ maĭ josŭ, strigăndŭ: *παρα κάτο βλάχε!* (maĭ josŭ, Vlahule!) adică: «ce teaĭ pusŭ, Vlachule, într'unŭ locŭ ce nu e de obraḍulŭ tĕŭ»! Acéstă insultă repetită de maĭ multe orĭ, în fine împlu de duchŭ», cum ḍiceaŭ bĕtrâniĭ, pe unŭ călugărŭ Românŭ, adică îlŭ scóse din răbdare, şi când Archidiaconulŭ ce întărḍiase prin oraşŭ, intrândŭ la masă, îĭ adresă: *παρα κάτο βλάχε!* elŭ puindŭ mâna pe reteveiulŭ pregătitŭ, începu a'lŭ croi ḍicêndŭ, la rîndulŭ sĕŭ: na paracata! na paracata! na paracata! şi cum îşĭ sfârşi *paracatele* se totŭ duse! altfelŭ arŭ fi plătitŭ scumpŭ zelulŭ seŭ pentru românismŭ.

**) Acéstă dăbilă se punea pe clerulŭ eparchialŭ la instalarea nouluĭ ierarchŭ, spre a'ĭ veni în ajutoriŭ după cheltuelele, cu care era însoţită rĕdicarea la acéstă tréptă, care totŭ déuna eraŭ costisitóre.

Însĕ pronia dumneḑeéscă a pusŭ capĕtŭ acestuĭ simonistŭ, şi a scăpatŭ biserica şi ţéra de dênsulŭ. Aflându-se elŭ în oraşulŭ Focşanĭ, în luna luĭ Octomvriŭ 25, fu răpitŭ de o mórte pripită. Ura în ţéră asupra luĭ trebue să fi fostŭ mare fórte. Elŭ nu fu readusŭ spre înmormêntare la Episcopie; se îngropă in Focşanĭ, şi nu în interiorulŭ vreuneĭ biserică, ca alţĭ Episcopĭ, ci afară. Dar şi acolo «nu-lŭ primi pămêntulŭ» de-o-détă peste nópte elŭ fu desgropatŭ, şi cadavrulŭ lăsatŭ afară golŭ. Se respândi vestea, că arŭ fi fostŭ disgropatŭ de o bandă de Tătarĭ, ce prădaŭ prin ţéra-de-josŭ, cariĭ creḑuse că vor găsi avere îngropată cu acestŭ Episcopŭ. Pênă s'aŭ dumeritŭ spiritele, cadavrulŭ stătu câteva ḑile aruncatŭ pe o şandrama, spre a-lŭ apĕra de sfăşiere cânilorŭ. Tradiţia nu a păstratŭ restulŭ istorieĭ îngropăreĭ luĭ a doua, nicĭ loculŭ unde fu astrucatŭ cadavrulŭ nenorocitŭ.

Afară de documentele în care se constatŭ urîciósele mijlóce, cu care Iacovŭ a ajunsŭ la Episcopie, jafurile şi prădăciunile Episcopieĭ şi a eparchieĭ, nu s'a păstratŭ de la elŭ vre-unŭ documentŭ altulŭ, decât unŭ formulariŭ typăritŭ, de carte de preuţie.

Reproducemŭ acestŭ formulariŭ, fiind că cuprinde *păucenia**) adică *învĕţătura* ce adresaŭ pe atuncĭ episcopiĭ preuţilorŭ dinnoŭ chirotoniţĭ:

«Iacov cu mila luĭ Dumneḑeŭ Episcopŭ Romanuluĭ.

Prin darulŭ şi puterea a prea sfântuluĭ şi de viaţă începĕtoriuluĭ Duch. ce saŭ dat smerenieĭ nóstre dela prea înaltulŭ Archiereŭ domnulŭ nostru Is. Chs: prin sfinţiĭ săĭ ucenicĭ şi apostolĭ, şi prin următoriĭ lorŭ purtătorĭ de Dumneḑeŭ părinţĭ: viind înaintea nóstră acest temătoriŭ de Dumneḑeŭ bărbatŭ anume..... cu multă smerenie aŭ cerutŭ darulŭ preoţieĭ: Decĭ noĭ cu totŭ deadinsulŭ cercetăndulŭ după orîn-

*) *Păucenie.* Ḑicere slavonă; însémnă: învĕţătură. Aşa se numesce pênă astăḑĭ decretulŭ de chirotonie.

duiala canónelorŭ sfinteĭ pravile. Lam ales şi lam priimitŭ spre acéstă chiemare, maĭ vîrtos prin mărturia dŭchovnicululuĭ sĕŭ kyr popa . . . . . . Vrédnicŭ aflându-se acestuĭ sfântŭ darŭ lam povelitŭ**), învrednicindulŭ stepenii***) citeţuluĭ şi ipodiaconuluĭ. pe urmă l'amŭ chirotonisitŭ diaconŭ şi preotŭ desăvîrşitŭ: dânduĭ voe şi blagoslovenie, a sluji tóte cele ce se cuvinŭ preoţieĭ, adecă: a cununa, a boteza, a myrui, a sluji sfântulŭ maslu, şi a săvîrşi dumneḑeiasca lyturgie, şi tóte rînduialele şi urmările cele bisericescĭ să le lucreze ca unŭ slujitoriŭ Taĭnelorŭ luĭ Dumneḑeŭ. Însă numaĭ la . . . . ţinutulŭ . . . . . . unde saŭ rînduitŭ de către noĭ să fie volnicŭ a sluji céle preoţescĭ. Iară de să va muta la altŭ poporŭ fără scirea şi blagoslovenia noastră: Să fie opritŭ de tótă slujba preoţéscă. Osăbitŭ iamŭ datŭ voe să şi ispoveduiască. Însă numaĭ cândŭ se va întâmpla vre-unŭ chreştinŭ la bólă şi slăbiciune de mórte. şi nu va fi de façă altŭ duchovnicŭ. iară întraltŭ chipŭ să nu fie volnicŭ a ispovedui. pênă când va deprinde rînduiala precum să cade şi atuncĭ i să va da voe prin deosăbită carte de duchovnicie. Decĭ să cade numituluĭ preotŭ după a nóstră învĕţătóre poruncă. şi după datoria luĭ, cu totŭ sufletulŭ deapururea să se îndeletnicească cu citaniea Dumneḑeescilorŭ scripturĭ. Şi aceste nu întraltŭ chipŭ să le înţelégă. ci după cum luminătoriĭ bisericescĭ sfinţiĭ şi purtătoriĭ de Dumneḑeŭ părinţĭ leaŭ tîlcuitŭ cu mare unire. Şi după porunca apostoluluĭ să fie tréz, cu întrégă înţelepciune, cu bună cucernicie. cinstitŭ. iubitoriŭ de streinĭ. învĕţătoriŭ, nebeţivŭ, blândŭ, negîlcevitoriŭ, ne înşelătoriŭ, ne zavistnicŭ, ne iubitoriŭ de argintŭ, bine ocârmuind casa luĭ,

---

**) *Povelitŭ.* Dela verbulŭ slavonŭ : ПОВЕЛѢТИ : a porunci, a ordina. Espresiune luată dela esclamaţia : *poruncesce stĕpâne!* cu carea protodiaconulŭ aduce la Archiereŭ în biserică pe celŭ ce are a se chirotoni, orĭ ordina în vre-unŭ rangŭ bisericescŭ. Cândŭ se întrebuinţa limba slavonă, Diaconulŭ ḑicea : ПОВЕЛИ ВЛАДЫКО! Aşa dar : «l'amŭ povelitŭ» însémnă *l'amŭ ordinatŭ* în oarecare tréptă, orĭ rangŭ de serviciŭ bisericescŭ.

***) *Stepena.* Iarăşi ḑicere slavonă: *tréptă.*

avênd pe copiiĭ săĭ supt ascultare cu tótă curăţia. şi ferinduĭ de spurcăciunĭ, şi de vrăjĭ băbescĭ, după porunca aceluiaşĭ apostolŭ către Timotheĭ: iară maĭ ales pre norodulŭ ce iaste încredinţat luĭ să'ĭ înveţe buna credinţă: poruncile luĭ Dumnedeŭ, şi tóte celelalte chreştinescĭ bune fapte. Iară de va face elŭ dintr'acelea care oprescŭ de darulŭ preoţieĭ: să fie supusŭ opririĭ de cinstita preuţie dintr'acelŭ ceasŭ ce va cădea într'acea faptă: Macar că acésta nu o dorimŭ nicĭ o poftimŭ, ci maĭ vîrtosŭ dorim a să purta elŭ cu vrednicia chiemâriĭ sale. şi turma ce i saŭ încredinţatŭ bine să o păstoréscă, ca să priméscă răsplătirea slujitorilorŭ celorŭ înţelepţĭ şi credincioşĭ, din mănule celuia ce răsplătesce fie căruia după faptele luĭ. Decĭ toţĭ să'l aveţĭ la dragoste, cinstindulŭ ca pre unŭ vasŭ ales al sfinteĭ bisericĭ şi slujitoriŭ celorŭ sfinte. Căruia pentru încredinţare i saŭ datŭ la mână acéstă archieréscă carte de noĭ iscălită: şi cu pecetea sfinteĭ Episcopiĭ pecetluită.

Anulŭ 17... Luna......

Subscrisŭ: «Iacov Episcopŭ Romanskiĭ.»

Deasupra, în laturea despre stânga, în dreptulŭ titluluĭ, are o pecete mare, frumósă, de o formă lungăréţă optangulară. ea represéntă pre Archiereu chirotonindŭ. Candidatulŭ stă în genunchĭ cu mănile la peptŭ sub omoforulŭ archierescŭ. Archiereulŭ învestitŭ în tóte odăjdiele, şi cu mitra în capŭ, cu măna stângă pe capulŭ candidatuluĭ, cu drépta bine-cuvêntândulŭ pe capŭ. În laturea drépta a Archiereuluĭ stă unŭ preutŭ învestitŭ, éră din stânga unŭ diaconŭ cu trinkiriulŭ în mână. În laturea de deasupra se întipuesce Duchulŭ sântŭ în formă de porumbŭ venindŭ asupra celuĭ ce se chirotonesce, şi întindêndŭ razele asupra luĭ. Împregiurŭ inscripţia: Iacov cu mila luĭ Dumnedeŭ Episcopŭ Romanuluĭ. 1786.» O represéntămŭ aicĭ:

Pecetea acéstа ne spune, că ea era productŭ alŭ spiritului acestuĭ Archiereŭ, şi făcută din ordinulŭ luĭ. Ea ne arată, că Iacov era altminterea om de spirit.

Se ascultămŭ acum istoria venireĭ luĭ Iacov la episcopatŭ, precum o naréză unŭ contimporanŭ, într'o notiţă istorică ce se găsesce în archiva Episcopieĭ de Romanŭ, intre chărtiele privitóre la episcopatulŭ acesta, scrisă de aceeaşĭ mănă, carea a scrisŭ şi celelalte chărtiĭ, privitóte la acéstă cestiune:

„Ръпосинд Митрополитȣл Гаврїил ла 20: а лȣй фев. 1786. Іаков архимандритȣл чи єра Ігȣмєн ла мънъстирѣ барновскїй агиѡтаФитико дє аичѣ дин Іашй, порниндȣсъ дин ѭбирѣ дє чинстє ꙟкъ ла боала ръпосатȣлȣй Митрополит—аȣ ȣмблат кȣ кипȣрилє чаȣ пȣтȣт пєнтрȣ съ съ факъ єл Митрополит: ши аȣ ши ꙟдȣплєкат пє кȣртѣ гпд: ла скопȣл съȣ. Іар дȣпъ съвърширѣ Митрополитȣлȣй, въдиндȣсъ ꙟпȣбликъ скопȣл ши чѣрерѣ ачєстȣй архимандрит, ши прїимирѣ кȣрцїи: Ꙗтȣнчѣ тоцй боєрїй пъмънтєий аȣ стътȣт ꙟпотривъ ла ачаста. Пєнтрȣ къ Ꙗрхимандритȣл Іаков єра стрєин ши нȣ пъмънтан (пєнтрȣ карє ѭстє хотъръре кȣ собор ши кȣ картє дє блъстъм атот клиросȣл бисеричїй Молдавїєй: ка ничи дє кȣм ла скаѡнилє* архиєрєщй алє ачєщїй църй, съ нȣ съ прїимѣскъ ничй съ съ факъ стрєини чи нȣмай дин пъмънтєний), ши май алєс пєнтрȣ къ кȣ тоцїй дє ѡбщє аȣ пофтит ши аȣ чєрȣт ка съ съ факъ Митрополит Єпископȣл дє Роман кир Лєѡн: Ꙗкъръа ши нѣмȣл єстє дин євгєнисїй пъмиитєний, ши вїаца са, връста, ши врєдичїꙗ—ꙟ бȣнъ иполиѱис кътръ тоцй, фїинд ши чирак а ръпосатȣлȣй Митрополит.

Дєчй кȣртѣ въꙃънд къ наȣ пȣтȣт съ ꙟплинѭскъ чѣрєрѣ архимандритȣлȣй Іаков ка съл факъ Митрополит—аȣ хотъръ

съ факъ епископ ла роман, ши мъкар къ ши пентрꙋ еписко-піе, боеріи пъминтении ꙟдествꙋл саꙋ ꙟпротивит, дар кꙋртѣ стънд кꙋ търіе ла хотърърѣ са, наꙋ пꙋтꙋт пъминтѣнїй май мꙋлт а сь ꙟпротиви ши аꙋ ꙟгъдꙋит дꙋпъ воѧ ши хотърърѣ кꙋрцїй де саꙋ фъкꙋт Єпископꙋ ла Роман пе нꙋмитꙋл Іаков арх. агїωтафит. ꙟ лꙋна лꙋй Март а ачестꙋїаш ан (86) дꙋпъ че май ꙟнаинте ꙟдествꙋл саꙋ арътат ши саꙋ зис де Митрополитꙋл Молдавіеї кир Леωн—къ ел кꙋ ачаста калкъ ши жꙋрьмънтꙋл кꙋ каре есте легат ла сфнт мормънт, ши сь ꙟсърчинѣзъ ши кꙋ блъстемꙋл чи есте ꙟ арътата май сꙋс хотъръре асꙋпра челор стреїнй че вор ꙟтра ла вре ꙋнꙋл дин скаωнеле архїерецїй але ачецїй църи—Арътънд ши карте де блъстем чи есте фъкꙋтъ пентрꙋ ачастъ причинъ· Дар диспре ω парте непъсарѣ лꙋй Іаков де ачестѣ, ши деспре алта, сила ши поронка кꙋрцїй, аꙋ стътꙋт причінї де саꙋ фъкꙋт ел Єпископ прекꙋм саꙋ зис.

Дꙋпъ ачѣѧ аꙋ мерс ла Єпископіе, аꙋ лꙋат де пе ла Преωцїй ши диаконїй Єпархїй сале даждѣ ωбичинꙋитъ ла Єпископ ноꙋ, че съ зиче а кържїй, кꙋм ши поклоаніле Єпископіей, ши банїй школилор пе анꙋ ачеста, каре ачестѣ саꙋ сꙋит пънъ ла 20000 лей, ωсъбит де алте венитꙋрй але касїй ши а Єпархїей. ши дꙋпъ тречерѣ а шапте лꙋнй болнъвиндꙋсъ аꙋ мꙋрит ωктомв. 25. 1786.

Пе ꙋрмъ саꙋ фъкꙋт черчетаре де старѣ Єпископией, ши съ афлъ датоаре кꙋ записиле Єпископꙋлꙋй ачестꙋѧ ла: 80000: лей пе ла ꙋнїй ши алцїй, ꙟсъ кꙋ: 6280: лей дин ачастъ сомъ че сънт лꙋацй ди Єпископ ꙟ врѣмѣ кънд ера Ігꙋмен ла барновскїй, ши пе ꙋрмъ ꙋниле записе лѣꙋ скимбат пе нꙋмеле Єпископией: ши акꙋм агїωтафицїи нꙋ пріимеск ачѣ даторіе, пентрꙋ къ ла врѣмѣ че саꙋ фъкꙋт сама лꙋй де венитꙋрй ши келтꙋеле а мънъ: барновскїй, фіинд къ даторнїчїй лꙋй наꙋ ешит ка съ арате даторіиле лωр ничи агїωтафицїй наꙋ причинꙋит ла вре ꙋниле дїн кондѣе асъмїй лꙋй—аꙋ скос ел пе мънъстире датоаре кꙋ кътева пꙋнцй де банй, каре ел ꙟсꙋшй де воѧ са аꙋ зис къй ласъ—ши дърꙋеще мънъстирїй, ши аша саꙋ ꙟкеїат ши саꙋ искълит сама ачѣѧ де Митрополит ши де боерїй чаꙋ фост рън-

д8ицй дин поронка гпд. ши ак8м Єпископіа рꙑмꙑне сꙑ сꙑ ꙟкарче ши к8 ачещи бані. ши фіинд кꙑ венит8л Єпископіей пе ан авіа сꙑ с8е ла 7500 лей, каре н8 аж8нг сꙑ сꙑ плꙑтѣскꙑ нічй добꙑнꙁиле даторіилор че саѹ ꙁис пентр8 ачѣа к8 тоатꙑ силинца чаѹ п8с пе 8рмꙑ к8ртѣ ка сꙑ сꙑ факꙑ алт Єпископ ла ачастꙑ Єпископіе: Нимене н8 саѹ афлат ка сꙑ сꙑ ꙟдрꙑꙁнѣскꙑ а ꙟтра: ши стꙑ пꙑн ак8 Єпископіа дешкисꙑ.

Саѹ фꙑк8т черчетаре пентр8 атꙑта сомꙑ де бані 8нде сꙑй фи дат Єпископ8л. ши дін мꙑрт8ріа челѡр чаѹ фост пе лꙑнгꙑ дꙑнс8л, н8май пентр8 52000 лей—сꙑ афлꙑ 8нде саѹ дат—Іар чиалалцй бані мꙑкар кꙑ ши ачиа дацй сꙑнт, дар ла чине ши кꙑт н8 сꙑ поате афла. ши даторнічій, дін карій 8ній сꙑнт с8дицй р8сꙑщй ши а8стрначещй, стригꙑ ши с8пꙑрꙑ неконтеинт черꙑнд8шй банії к8 добꙑнꙁиле лор де плин д8пꙑ ꙁаписе че а8, фꙑрꙑ а н8 фаче кꙑт де п8цин Синкатавасис." *)

(Arch. Epis. Rom.)

Pre câtŭ pricepemŭ din coprinderea documentelor ce se păstréză despre acestŭ casŭ, lucrurile s'aŭ petrecutŭ aşa:

Indată ce Mitropolitul Leonŭ s'a însciinţatŭ despre mórtea luĭ Iacovŭ, a luatŭ disposiţiunile séle kyriarchice: a regulatŭ administrarea provisorică a episcopieĭ, a catagraphiatŭ şi închisŭ în casele episcopale tóte objectele remase de la reposatuluĭ episcopŭ, care sub sigiliulŭ Mitropolieĭ trebuiá să stea până la rônduirea altuĭ episcopŭ. S'aŭ destituitŭ toţĭ Grecii din Episcopie, cu cariĭ se încungiurase Iacovŭ, clericĭ şi laicĭ.

Insĕ mórtea subită şi neaşteptată a luĭ Iacovŭ a alărmatŭ pe toţĭ creditoriĭ seĭ secreţĭ, şi cari-de-cari s'aŭ grăbitŭ îndată a'şĭ declará de timpuriŭ pretenţiunile de datorie asupra Episcopieĭ, pe temeiulŭ zapiselor ce posedaŭ de la Iacovŭ; căcĭ pe atuncĭ persóna Episcopuluĭ era însăşĭ episcopia atâtŭ spiritualminte câtŭ şi materialminte. Pretenţiunile acestorŭ creditorĭ eraŭ cu atâtŭ maĭ alarmante, că o mare parte din

*) Pogorămêntŭ.

eĭ eraŭ sudiţĭ ruseşcĭ şi austriacĭ, prin urmare, sprijiniţĭ de guvernele lorŭ. Enormitatea acesteĭ datoriĭ a surprinsŭ atâtŭ pe Mitropolitulŭ şi pe boiariĭ divaniştĭ, câtŭ şi pe Domnŭ, carele sciá numaĭ de ceea ce luase elŭ, nu însĕ şi de sumele date şi altorŭ alimujderĭ de tépa luĭ. Scandalulŭ era mare fórte. Domnulŭ fanariotŭ, Alexandru Ioan Mavrocordatŭ, deşi a ordinatŭ Divanuluĭ ca să cerceteze şi să constate suma datorielorŭ remase dela Iacovŭ Greculŭ, precum şi modulŭ de a se putea plăti; dar pe de altă parte, ca să acopere lucrulŭ, şi să nu se devulge datoriele, s'a silitŭ a face maĭ curêndŭ alegerea Episcopuluĭ succesorŭ, carele să ĭea totulŭ asupra sea, plătindŭ acele datoriĭ şi prin urmare liniştindŭ spiritele, ce şi maĭ tare se irritase pentru călcarea de cătră Domnŭ a hotărîreĭ synodale, despre escluderea streinilorŭ de la scaunele ierarchice ale ţĕreĭ. Insĕ tóte opintirile fanariotice de a găsí candidatulŭ doritŭ pentru Episcopie, aŭ remasŭ zadarnice: toţĭ se feriaŭ de acéstă nenorocită glorie, — de a munci ḑecimĭ de anĭ pentru ca să plătéscă baniĭ delapidaţĭ de veneticŭ, şi întraţĭ în punga luĭ Vodă şi a slugelorŭ luĭ; tot-odată eraŭ şi spăĭmêntaţĭ de viderata pedépsă providenţială manifestată în subita mórte a aventurariuluĭ-episcopŭ!

Intre aceste Mitropolitulŭ şi Divanulŭ aŭ luatŭ mĕsurĭ de a se cerceta şi constatá adevĕrata sumă de datorie asupra Episcopieĭ, şi pe ce anume aŭ pututŭ să se keltuéscă în unŭ aşa scurtŭ timpŭ o sumă atâtŭ de enormă. La prima cercetare, făcută casnicilorŭ luĭ Iacovŭ, s'a constatatŭ din datoriele luĭ Iacovŭ numaĭ suma de 27,500 leĭ, şi unde anume s'a datŭ, precum se vede în lista următóre:

«Insemnare de baniĭ ce s'ar fi datŭ de rĕposatulŭ Episcopŭ de Romanŭ, la obrazile arătate maí giosŭ, după arătarea ómenilorŭ rĕposatuluĭ.

Leĭ	
12000	Să prepunŭ luaţĭ de Spăt. Costache Caragea, însĕ 10,000 leĭ, din 50,000 leĭ, ce s'aŭ numitŭ luaţĭ

Leĭ	
	de domnie, din care somă însuşĭ Vodă aŭ ḑisŭ că aŭ luatŭ numaĭ 40,000 leĭ, şi 2,000 leĭ ce-aŭ luatŭ prin mâna luĭ Costandin biv. vat. de Cămară.
5000	Pe care are zapisŭ de datorie Dum: post. Scarlatŭ Carage, pentru care i s'aŭ pusŭ amanetŭ herghelia răposatuluĭ: iaste prepusŭ că póte să fie rusfetŭ a-céstă somă de banĭ.
1000	Inélele ce s'aŭ dăruitŭ, tij. D-sali post. şi Dum. Spat.
7500	Luminatiĭ domniţiĭ Sultaniĭ, (însĕ alţiĭ ḑicŭ să'ĭ fi datŭ 12,500 leĭ), bezŭ unŭ inelŭ zmaragdŭ de o mie leĭ, şi o flóre de diamantŭ, tefaricurĭ ce iaŭ maĭ datŭ.
2000	Ruşfetŭ portariuluĭ Nicodimŭ; însĕ: 500 leĭ prin poliţa luĭ Alexandri Vam. ot Galaţĭ, cu Kiriacŭ Anastasiu. 500 leĭ prin mâna luĭ Stefanŭ Archidiakon. 1000 leĭ prin mâna a însuşĭ răposatuluĭ; Măcarŭ că singurŭ răposatulŭ Episcopŭ arŭ fi ḑisŭ către Gram. Gheorghiĭ, că arŭ fi datŭ 8000 leĭ— ruşfetŭ portariuluĭ Nicodim şi tot nu să mulţumea, însă cu unŭ zapisŭ de datorie ce iar fi datŭ, bezŭ alte peşchişurĭ ce-aŭ datŭ portăreseĭ.»

In urmarea acestorŭ discoperirĭ, Mitropolitulŭ a împuternicitŭ cercetarea, dându-ĭ celŭ maĭ seriosŭ characterŭ: a datŭ o carte de blestemŭ înfricoşatŭ asupra tuturorŭ casnicilorŭ fostuluĭ episcopŭ, şi asupra tuturorŭ celorŭ ce vorŭ fi sciind ceva asupra origineĭ acestorŭ datoriĭ, şi nu vorŭ discoperi la cercetare, cele ce vorŭ fi sciindŭ despre acésta.

Cercetarea acésta s'a urmatŭ în Mitropolie, în luna luĭ Decembrie, în presenţa a însuşĭ Mitropolituluĭ Leon. S'aŭ adusŭ de façă amploiaţiĭ grecĭ aĭ luĭ Iacovŭ, a nume: fostulŭ dikiŭ Monachulŭ Procopie, Ieromonachulŭ Sophronie, fostulŭ Archi-

diaconŭ Stefanŭ, Ieromonachulŭ Athanasie, şi după ce le s'a cetitŭ cartea de blestemŭ a Mitropolituluĭ Leonŭ, ceĭ dintĕĭ treĭ aŭ datŭ următórele detailurĭ despre întrebuinţarea banilorŭ ce constitue datoriele remase asupra Episcopieĭ de la Iacovŭ:

„După blăstămulŭ archierescŭ ce ni s'aŭ datŭ, arătămŭ în frica luĭ Dumneḑeŭ, şi prin cugetŭ curatŭ mărturisimŭ, precum în gios aratŭ:

Céle ce mărturisescŭ eŭ Procopie monach, proin Dikiŭ.

Leĭ	
25000	Meaŭ spusŭ răposatulŭ, prin rostirea cuvêntuluĭ sĕŭ; că aŭ datŭ la curtea gospod după ce saŭ săvărşitŭ archiereŭ.
10000	Aŭ datŭ alŭ doilea rônd când din poroncă aŭ fostŭ adusŭ la Iaşŭ.
15000	Saŭ maĭ datŭ la curtea gospod: cariĭ banĭ saŭ trimisŭ după ceaŭ eşitŭ răposatulŭ în eparchie, şi s'aŭ datŭ prin măna biv căpitanuluĭ de lefegiĭ Constantin Manu, ce este acum vatav de cămară. Şi zapisulŭ de acéstă somă aŭ rămasŭ la curte, şi nu s'aŭ maĭ luatŭ. bezŭ unŭ zapisŭ de 10000 leĭ ceaŭ fostŭ datŭ răposatulŭ la curte. ca să plătéscă baniĭ pênă la sfetiĭ Dimitre.
50000	facŭ daţĭ la Curte.
2000	S'aŭ datŭ ruşfetŭ D-sali spat. Carage, prin mâna luĭ Costandin văt. de cămară, precum de aceştĭ banĭ iscălitura răposatuluĭ adeveréză.
500	Saŭ datŭ prin mâna mea luĭ Alexandri vameşŭ de la Gălaţĭ şi iaŭ trasŭ poliţă aice la Iaşĭ, la Dumnéluĭ Başa Kiriacŭ Anastasiu. De iaŭ datŭ D-sali portarbaşa Nicodim, bez alţĭ banĭ ce iaŭ datŭ răposatulŭ cu mâna sa aicea la Iaşĭ.

Lei

3000 Saŭ datŭ peşkişŭ pe la unii şi alţiĭ zahar şi cafe, care s'aŭ cumpăratŭ de la Riga hagi Costandinŭ i dela Sandul tovarăşulŭ sĕŭ cum şi de la Procopie Niti bacal.

«Unŭ césornicŭ de aurŭ s'aŭ datŭ gramaticuluĭ al doilea.

«O citare saŭ datŭ luĭ Constantin vătav de cămară.

«O citare i unŭ şal alăge i 50 leĭ s'aŭ datŭ luĭ Tóderŭ Căntăreţulŭ.

«Unŭ şal alăge i unŭ ghermesitŭ, saŭ datŭ popiluĭ pentelie, la galaţĭ.

Unŭ fustanlîcŭ aganbani vătav. Sava ot Tutova.

Subscrisŭ: Προκόπιος μοναχὸς πρώην δικαῖος.

Céle ce mărturisescŭ eŭ Sofronie Ermonachŭ.

«Unŭ inelŭ cu piatră zmarandŭ, meaŭ spus răposatulŭ că preţulŭ luĭ este 1000 leĭ, care saŭ datŭ mării sale Domniţeĭ Sultaniĭ. Cum şi o flóre cu diamanturĭ, care aceste leam dus împreună cu vameşulŭ Iane Vardalacŭ, însĕ preţulŭ flóreĭ nu miaŭ spus răposatulŭ cu cât aŭ cumpărato.

«O tabachere baga, cu unŭ inelŭ de aurŭ cu piatră diamantŭ, saŭ smarandŭ, nuĭ ţiŭ minte bine, s'aŭ datŭ prin mâna mea Dumisale Doftoruluĭ Casăm.

«O citare de hindie, şi nişte testemelurĭ bune şi o tabachere baga, saŭ datŭ peşcheşŭ D-sali portariuluĭ Nicodim.

«Unŭ fustanlăcŭ de aganbani albă cu rândurĭ, s'aŭ dat luĭ Stavoră biv v. Vistierĭ.

«Unŭ civitŭ, s'aŭ datŭ diaconuluĭ Anton, de laŭ dus tătânesăŭ, bez baniĭ ce iaŭ datŭ.

Subscrisŭ: Σωφρονίος Ἱερομονάχος.

Céle ce mărturisescŭ eŭ Stefan Archidiacon.

Leĭ	
500	S'aŭ datŭ prin mâna mea D-sali portariuluĭ Nicodim.
	«O pareche paftali de aurŭ, şi 50 leĭ, saŭ datŭ vorniceseĭ luĭ Moruz.
	«Unŭ césornicŭ de argintu i o tabachere baga, şi unŭ ghermesitŭ cu florĭ, saŭ datŭ luĭ Cafigi başa.
	«Citareli, i tabacherĭ, şi gearurĭ, saŭ dat Domniilor sali isprăvnicițilorŭ de Roman.
	«S'aŭ maĭ dăruitŭ césórnice, i tabacherĭ şi altele unora şi altora, şi fiind că la scrisulŭ daturilorŭ acelorŭ lucrurĭ aŭ fost Neculai Psaltŭ: şi elŭ ştie anume,
	«Unŭ gearŭ şi alte lucrurĭ s'aŭ dăruitŭ D sali slugeri Andonie ot Galațĭ, când iaŭ botezatŭ o copilă, care lucrurĭ leaŭ (dus) Antonaşŭ diiacon.
	«S'aŭ maĭ dăruitŭ protopopilorŭ i omenilorŭ casăĭ, şamalăgeli şi citarele, şi stambolşali
	Subscrisŭ: Στέφανος πρώην ἀρχιδιάκονος.

Din declarația celuĭ de al patrule—Ieromonachuluĭ Stephan, carele se vede că fusese gramaticulŭ luĭ Iacovŭ, se vede, că mortulŭ Episcopŭ a trimisŭ la Iaşĭ cătră căpitanulŭ de lefegi, o sumă de 30 pungĭ de banĭ, spre a se plăti de unŭ sinetŭ ce avea terminulŭ 15 Augustŭ. Baniĭ aceia aŭ intratŭ în mâna Spathariuluĭ, carele a opritŭ din eĭ 2,000 leĭ, din care a urmatŭ, că la terminŭ nu s'aŭ pututŭ plăti baniĭ toțĭ după sinetŭ. Acele 30 pungĭ de banĭ se vede că aŭ fostŭ destinate pentru Vodă; căcĭ Iacovŭ îndată primi dela Visternicŭ scrisóre, prin carea îlŭ întreba, din ordinulŭ Domnuluĭ: pentru ce nu plătesce banii? Iacovŭ a ordinatŭ luĭ Athanasie să-ĭ scrie dupre cum se petrecuse lucrulŭ.

Pe urmă, Iacovŭ, cetind respunsulŭ, în carele se spunea, că baniĭ aceĭ 2000 leĭ s'aŭ opritŭ de Spătariulŭ, s'a resgânditŭ, a ruptŭ scrisórea, ḑicênd gramaticuluĭ să facă alta, în

carea să nu pomenéscă de aceĭ 2000 leĭ opriţĭ de Spătariulŭ, căcĭ aceia suntŭ «ruşfetŭ», şi póte să audă Vodă, că Spătariulŭ a luatŭ ruşfetŭ; éra Spătariulŭ, înformându-se că acésta s'a descoperitŭ dela dênsulŭ, va cădea în urgia luĭ, şi atuncĭ, «sum perdutŭ»! De aci se vede, că Spătariulŭ acesta era o persónă influentă la curte; că Iacovŭ îlŭ mituise şi pe dênsulŭ, dar îĭ maĭ rĕmăsese datorŭ cu acelŭ restŭ de 2000 leĭ, pe care şi l'a luatŭ elŭ însulŭ, cădêndu'ĭ în mână baniĭ trimişĭ de Iacovŭ deşi destinaţĭ pentru alţiĭ. Din aceea că în incasarea banilorŭ acestora este amestecatŭ Visterniculŭ, se vede, că Vodă îşĭ trăsese partea luĭ din vistierie, şi Iacovŭ remăsese datoriŭ vistierieĭ. De aceea şi Visterniculŭ şi Domnulŭ se îngrijiaŭ de restituirea acelorŭ banĭ de Iacovŭ.

Reproducemŭ însaşĭ declaraţia luĭ Athanasie, dată în Mitropolie la 7 Decembrie:

«Fiindcă în anulŭ 1786, luna Iunie 5, eŭ sub-semnatul am întrat în serviciŭ la fericitulŭ sfântulŭ Iacovŭ*) Episcopulŭ de Romanŭ; şi fiindcă elŭ în acelaşŭ anŭ în luna Octombriŭ, aŭ plinit datoria obştéscă, şi fiindcă elŭ a remasŭ datoriŭ cu o însemnată sumă de banĭ, cariĭ aŭ remasŭ necunoscuţĭ unde saŭ datŭ, şi fiindcă a urmatŭ carte de blestemŭ ca să arète fiecare din ómeniĭ fericituluĭ ceea ce scie; şi fiindcă am fost întrebatŭ de préosfinţitulŭ Mitropolitŭ pentru acésta, în frica luĭ Dumnedeŭ, şi în curată consciinţă mărturisimŭ înaintea cerescululĭ Dumnedeŭ şi a présfinţituluĭ Stĕpânŭ, că avêndŭ fericitulŭ mare nevoe ca să plătéscă unŭ sinetŭ de treĭ-decĭ de pungĭ pentru diua de 15 Augustŭ, şi trimiţêndŭ baniĭ la Iaşĭ în mâna Domnuluĭ Căpitan de lefegiĭ Constantin, ca să dea acolo unde elŭ sciá. Domnul Spătariŭ a reţinut din aceĭ banĭ dóue miĭ de leĭ. Decĭ neputênduse la diua terminuluĭ a se plăti cele 30 de pungĭ, şi fiind întrebat prin scrisóre de

*) Acestŭ călugărŭ grecŭ numindŭ pe sacrifurulŭ Iacovŭ: *fericitŭ* şi *sântŭ* arétă, că elŭ nu avea nicĭ o idee despre moralitatea chreştină: virtutea şi viciulŭ la dênsulŭ eraŭ identice.

Domnia sa Visternicul Domnul Matheĭ din ordinulŭ Înălţimeĭ sale: pentru ce întârḑiază cu plata; mi-a ordinatŭ să scriŭ respunsŭ în acéstă afacere, cumcă câţĭ banĭ a trimisŭ la Iaşĭ eraŭ îndeajunsŭ ca să plătéscă datoria menţionată, dar saŭ împărţitŭ şi la alţĭ creditorĭ. Pe când eŭ făceam respunsulŭ şi arĕtamŭ şi despre cele dóue miĭ, pe care le-aŭ reţinutŭ D-luĭ Spătariul, el mi-a luat scrisórea din mână şi a rupt'o, ḑicêndŭ, că aceĭ banĭ saŭ datŭ ruşfetŭ, şi nu trebue să scie nime, şi maĭ alesŭ că acea scrisóre póte să fie cunoscută de Înălţimea sa, şi décă D-lŭ Spătariŭ s'ar înformá de acésta, elŭ (Vlădica) ḑicea, că este perdutŭ; căcĭ darea acestor banĭ trebuia să fie fórte secretă Aceste şciŭ, şi acestea mărturisescŭ înaintea duchovnicesculuĭ meŭ părinte şi sfântulŭ Mitropolitŭ, care a fost rânduit de Înălţimea sea să mĕ cerceteze, ca să nu cadŭ sub pré greul blestemŭ alŭ pré sfinţieĭ sale. Dreptŭ aceea şi subscriŭ cu propria mea mână.

1786, Decemv. 7.»

Ἀθανάσιος Ἱερομονάχος**).

(Tradus din grecesce. Originalul în Docum. Episc. Rom.)

In fine resumându-se resultatulŭ cercetărilorŭ, s'a constatatŭ că datoriele luĭ Iacovŭ provinŭ parte din nisce datoriĭ făcute de elŭ de pe când era Egumenŭ la Barnovsky, care acum cădeaŭ totŭ în sarcina Episcopieĭ: o sumă de 10,280 leĭ. Restulŭ cuprinde baniĭ şi objectele ce a datŭ Iacovŭ, — mită, — spre a putea să se facă Episcopŭ de Romanŭ. Din baniĭ keltuiţĭ de elŭ pentru acestŭ scopŭ s'aŭ pututŭ constatá numaĭ 82,709 leĭ 114 banĭ. Aŭ remasŭ încă sub bănuélă maĭ multe persóne, cărora s'ar fi împărţitŭ încă suma de 16,500 leĭ. Nu s'a putut constatá ce sumă se va fi keltuitŭ pentru o mulţime de objecte preciόse, şi materiĭ de îmbrăcăminte,

---

**) Observămŭ, că atâtŭ declaraţia acésta, câtŭ şi anteriórele arĕtărĭ ale Grecilorŭ suntŭ scrise în limba grécă: pentru că eĭ nu sciaŭ românesce. Arĕtările celorŭ-alţĭ 3 suntŭ de atuncĭ traduse şi în românesce; éră acéstă ultimă se păstréză numaĭ în grecesce, de pe carea acum s'a tradusŭ românesce.

pentru cocóne şi boierĭ, presentate de Iacovŭ, spre a-şĭ a-trage favórea lorŭ.

Étă însemnarea detaiată, despre tóte acestea:

† «Însemnare de câţĭ banĭ era datorŭ răposatulŭ Episcopŭ încă fiind egumenŭ la Monastirea Barnovskiĭ, şi pentru câtă somă de banĭ aŭ datŭ ruşfetŭ, la deosebite părţĭ, după ce s'aŭ chirotonisitŭ Episcopŭ precum în giosŭ arată.

Leĭ Banĭ	
1000	Dumisale spăt. răşcanŭ.
1000	Archimandrituluĭ Ghedeon, ot Bărnovskiĭ.
1000	Dumisali slugeruluĭ Andone.
1650	Gramaticuluĭ Iordache.
1500	Luĭ Miser Iane Vardalacŭ.
1500	Şatrariulŭ Tomiĭ Cozma.*)
630	Sócrăĭ luĭ Vasilache Theodorŭ.
500	Suroriĭ portariuluĭ.
1500	Luĭ Miser Pandeli Cavacŭ.
10280	

Câţĭ banĭ s'aŭ datŭ ruşfeturĭ la părţi, şi s'aŭ cheltuitŭ.

50000	S'aŭ datŭ la Domnie.
2000	D-sali spăt: Carage.
1000	Tijĭ s'aŭ datŭ inele D-sali post: i D-sali spăt: Car:
2000	S'aŭ datŭ portariuluĭ Nicodim.
5000	Cheltuiala chirotonieĭ şi cafele şi zaharŭ.
1000	Cheltuiala la straile răposatuluĭ i a ómenilorŭ casăĭ.
1000	Unŭ engolfŭ cu smaragdurĭ cincĭ şi un poias cu piatră verde.

*) Tradiţia spune, că Toma-Cosma era de origine Çiganŭ. Posedândŭ avere şi prin serviciile făcute vre-unuĭ Domnŭ fanariotŭ, elŭ deveni boiarŭ. Toma-Cosma este ktitorulŭ uneĭ bisericĭ din Iaşĭ, în suburbia Păcurarilorŭ, carea până astădĭ órtă numele luĭ. Elŭ este deaseminea ktitorulŭ Monastireĭ Dobruşa din Basarabia.

Leĭ	Banĭ	
500		Cheltuiala ceaŭ făcut răposatulŭ în 30 ḑile când laŭ adusŭ la Iaşĭ.
2000		Cheltuiala ce s'aŭ făcutŭ la alŭ doilea taxidŭ, şi la ingroparea răposatuluĭ
1209	114	Alte cheltuele măranţişurĭ cu deosebitŭ izvodŭ.
500		Unŭ brâŭ de aurŭ ce s'aŭ datŭ Vorniceseĭ luĭ Moruzŭ—şi banĭ·
16500		Aceĭ prin prepusŭ daţĭ, precum înpotrivă arată.
92989	114	facŭ.»

«Însemnarea de acéle prin prepus că s'ar fi datŭ la obraze precum se cuvintéză de obşte:

	însă : Leĭ
„Mării sale Domniţeĭ Sultaniĭ.	7500
„D-sali post: Bibica.	5000
„D-sali post: Carage, după analogia ceaŭ luat „fratele Dumisali.	2000
„Portariuluĭ Nicodim, bez de ceĭ ce aŭ luatŭ, „arătaţĭ.	2000
	16500

Osebitŭ de acéstă arătată somă, s'aŭ datŭ la osebite obraze, harhalurĭ, florĭ cu diamanturĭ, inele cu diamanturĭ, cerceĭ cu smaragdurĭ, cincĭ trahirele cu mărgăritarurĭ,. brăţărĭ cu mărgăritarŭ, ceasórnice de aurŭ şi de argintŭ, tabachere bune. gearurĭ—brăe, agambaniĭ, citarele, ghermesiturĭ, boccélăcurĭ, şamălăgele*) şi altele, care acea mare conoscinţă póte cercetând să le afle.»

*) Esplicămŭ câţĭ-va termenĭ neusitaţĭ astăḑĭ, dupre lămuririle date de o persónă cunoscătóre în ale vechimeĭ: *Aganbani*. Alminterea: *Sevaiŭ*: o materie albă ţesută cu argintŭ.—*Civitu*: o materie de colorŭ albastru—închisŭ. *Gearurĭ*: Şa-lurĭ de prima calitate, ţesute din părŭ de cămilă şi cu florĭ cusute cu mâna,—provenite din Arabia şi din Persia. — *Şam-alagea*: literal însémnă: marfă de Şamŭ (numele locuiuĭ unde se fabrica—în Asia); o materie de haine.—*harhal*· coliete. — *Trachilele*: mărgele.

Din suma cheltuelelorŭ făcute de Iacovŭ pentru a deveni Episcopŭ, scăḑêndu-se baniĭ ce îĭ plătise elŭ din veniturile Episcopale, precum 20000 strînşĭ din eparchie îndată după instalarea sea, şi alte sume din vênḑare de acarete şi vite, Divanulŭ a constatatŭ că remâne încă o datorie asupra Episcopieĭ: 68939 leĭ. Afară de acésta s'a maĭ constatatŭ o datorie de 9994 leĭ, încă de când Iacovŭ era egumenŭ la Barnovsky, carea prin urmare nu privesce pre Episcopie, pentru carea s'a regulatŭ a se face deosebită anafora la Domnŭ.

Deliberândŭ apoĭ sfatul asupra mijlócelorŭ, cum ar putea Episcopia plăti acéstă enormă datorie, a constatatŭ, că dupre micele veniturĭ anuale ale Episcopieĭ, 7500 leĭ, nu este altŭ modŭ de a se plăti ea de datorie, de cât treptatŭ şi în curgere de mulţĭ anĭ, şi acésta cu condiţiele următôre: 1) Ca datorniciĭ să ierte dobânda atâtŭ pe timpulŭ trecutŭ pênă în presentŭ, câtŭ şi pe viitorŭ în timpŭ de 5 anĭ. 2) din venitulŭ anualŭ de 7500 leĭ, ce are Episcopia*) să se dea Episcopuluĭ numaĭ 2000 pentru cheltuelele reclamate de administrarea veniturilorŭ Episcopieĭ; éră restulŭ de 5500 leĭ să'ĭ împartă Episcopulŭ analogicesce între datornicĭ. 3) După ce cu modulŭ acesta în curgere de 5 anĭ se va plăti în contul datorieĭ suma de 27500 leĭ, restulŭ de 41439 se va plăti cu dobândă de 25 leĭ la pungă pe anŭ, cu aceeaşĭ rânduélă, precum s'a ḑisŭ la No. 2. 4) Pentru întreţinerea Episcopieĭ cu personalulŭ şi trebuinţele séle să se caute nóue mijlóce. Cu tóte aceste Divanulŭ recunósce, că deşi nu a găsitŭ altŭ mijlocŭ maĭ eficace, acestŭ propusŭ de elŭ este nesatisfăcâtorŭ, atâtŭ pentru că lasă Episcopia în cea maĭ desevêrşită lipsă de cele necesarie, maĭ alesŭ într'unŭ timpŭ cândŭ nu se póte conta pe veniturĭ din eparchie, căcĭ clerulŭ este jefuitŭ şi disperatŭ: câtŭ şi pentru că creditoriĭ vorŭ fi nemulţumiţĭ şi cu întârḑierea plăţiĭ şi cu reducerea dobânḑilorŭ. De aceea

*) Adică 1500 galbenĭ, socotindŭ galbenulŭ câte 5 leĭ, cum âmbla pe atuncĭ

se lasă la înțelepciunea Domnuluĭ, căruia se promite a i se supune casulŭ acesta la chibzuire prin o deosebită anafora. Tóte aceste, resultatulŭ cercetărilorŭ pentru datorie şi mĕsurele de a se lua pentru plată,—Divanulŭ le a supusŭ prin anaforá Voevoduluĭ A. Mavrocordatŭ; se înțelege că fără a pomeni nimicŭ despre detaiulurile discoperite; căcĭ era în cestiune persóna sa şi tóte slugile luĭ; ci numaĭ simplu constatândŭ ce datoresce Episcopia, şi cum aŭ credutŭ Divanulŭ că se póte plăti datoria prin midlócele ce posede Episcopia. Detailurile discoperireĭ pentru jafulŭ făcutŭ indirectŭ Episcopieĭ de Romanŭ de Alexandru Ioanŭ Mavrocordatŭ, şi de slugele luĭ, asemenea predecesoruluĭ sĕŭ Alexandru Constantinŭ Mavrocordatŭ, carele prădase pe façă Episcopia de Huşĭ, aŭ rĕmasŭ spre păstrare în archiva Episcopieĭ de Romanŭ, pentru defăĭmarea luĭ în tóte generațiunile, precum la Episcopia de Huşĭ—pomelniculŭ Episcopuluĭ Iacobŭ Stamati strigă pênă astădĭ asupra jafuluĭ oficialŭ alŭ Bisericeĭ.

Étă anaforaoa Divanuluĭ:

«*Prea Inălțate Dómne.*

Din luminata porunca Inălțimeĭ tale, adunându-ne la sfânta Mitropolie, amŭ făcutŭ cercetare pentru suma datoriilorŭ ce sunt asupra Episcopieĭ Romanuluĭ, făcută de răposatulŭ Iacovŭ fost Episcopŭ:—şi sfatŭ,—pentru chipul cu care aceste datoriĭ s'ar putea ca să se plătéscă. Pentru care însciințămŭ pe Inălțimea ta, că tótă suma datorieĭ ce s'aŭ făcutŭ de rĕposatulŭ după ce s'aŭ chirotonitŭ Episcopŭ se afla=68,939 leĭ, osăbitŭ de 9942 leĭ, datoriĭ ce se află făcute totŭ de dênsul, din vremea ce aŭ fostŭ Igumenŭ la Monastirea Barnovsky, de care prin deosebita anafora înşciințămŭ pe Inălțimea ta. Am cercetat şi pentru veniturile ce are Episcopia pe anŭ, şi cu deadinsulŭ neamŭ încredințatŭ de la Preosfințitul Părintele Mitropolitŭ, cum că unŭ anŭ cu altul socotindu-se tot venitul Episcopieĭ se face pe anŭ=7500=leĭ. Decĭ

în prejma acesteĭ sume a venituluĭ, puindu-se=68,939= leĭ a datoriilorŭ ce s'aŭ ḑisŭ că sĕ află asupra Episcopieĭ, făcută de răposatulŭ după ce saŭ chirotonitŭ Episcopŭ: Noĭ tot chipul de sfat şi socotele am făcut, şi altă mijlocire nu am pututŭ să găsimŭ ca să se pótă maĭ uşura Episcopia de acéstă grea sarcină, de a fi să se plătéscă numaĭ din venitulŭ ce are, fără numaĭ cu chîpulŭ ce maĭ josŭ arătămŭ de se va putea face ispravă: adică: Datornicii ce aŭ a lua de la Episcopie, să lase dobânda sĕ nu o ia, atât pe vremea de când aŭ datŭ baniĭ pênĕ acum, cât şi de acum înainte pênĕ în 5 anĭ; şi Episcopul din=7500 leĭ: ce are Episcopia venit să aibă a cheltui pe anŭ câte 2000 leĭ: pentru adunarea aceloraşĭ veniturĭ. Iară pentru alte trebuincióse cheltuelĭ ale sale şi a casăĭ să i să facă altŭ kipŭ de kivernisélă precum s'ar putea, dar 5500 leĭ: ce rĕmânŭ, din arătatul venit pe anŭ, să'ĭ împărtă pe la datornicĭ după analogonŭ ce are a lua fieşte carele, şi aşa într'aceştĭ 5 anĭ plătindu-se=27500 =leĭ din suma arătată a datorieĭ, maĭ rĕmânŭ=41439= leĭ apoĭ aceştĭ banĭ de la 5 anĭ înainte să încépă Episcopul, a plăti cu dobêndă câte=25=leĭ de pungă pe anŭ iară nu maĭ mult, socotindu-se iarăşĭ după analogonŭ a venituluĭ şi a sumeĭ ce va rĕmânea să ia fieşte care datornicŭ.

Intr'acesta kipŭ am socotit ca să se urmeze plata acestor datoriĭ. Macar că şi după acéstă socotélă sĕ pricinuesce mare stenahorie şi supărare întêiŭ Episcopuluĭ ca să pótă ţinea şi a kivernisi o casă ca aceea, de nu va avea vre unŭ deosebit ajutoriŭ, (fiindcă acolo=2000=leĭ precum s'aŭ ḑisŭ, i s'aŭ lăsat să'ĭ fie numaĭ pentru keltuelile strîngeriĭ veniturilor, şi din Eparchie nu póte să se ajutoreze aflându-se Preoţiĭ şi Diaconiĭ de acolo, jefuiţĭ şi de istovŭ sărăciţĭ de către Proinŭ Episcopŭ, din care pricină mulţĭ aŭ fugitŭ, şi alţiĭ s'aŭ tăiat pĕrul şi s'aŭ făcutŭ ţĕranĭ). Aldoilea şi datornicilor (cariĭ sunt feliurĭ de némurĭ şi de stărĭ, şi din deosebite ţĕrĭ): nu maĭ puţină greutate le va cădea ca să li se plătéscă baniĭ cu a-

tâta întărdiere şi cu scăderea dobêndeĭ. Dar noĭ cu tótă cercetarea şi socotéla ce amŭ făcutŭ, altŭ chipŭ cu putinţă de a se uşura acéstă mare şi grea sarcină deasupra Episcopieĭ n'amŭ pututŭ să găsimŭ. Dar şi cu kipul acesta iarăşĭ cade peste putinţă atât Episcopuluĭ să plătéscă din venitul Episcopieĭ atâta sumă,—câtŭ şi datornicilorŭ,—să aştepte atâta vreme, de n'a fi mila Înălţimeĭ tale ca să se dea ajutoriulŭ care prin osebită anafora arătămŭ şi cerem la Înălţimea ta. Éră hotărârea cea desĕvârşitŭ remâne la Inalta înţelepciune şi mila Înălţimeĭ tale.»

(Archiv. Episcop. Rom.)

Anulŭ 1787. Mavrocordatŭ, primind anaforaua, şi vĕdênd greutăţile cele marĭ, n'a regulatŭ nimică, cu atâta maĭ vêrtosŭ, că elŭ acum gândia nu la ţéră, ci la sine, cum să pótă scăpá prin fugă, ceea ce a şi făcutŭ.

După fuga luĭ Mavrocordat, s'a rânduit Domnŭ Alexandru Ipsilantŭ. Ca să se pótă regulá afacerea Episcopieĭ de Romanŭ, maĭ ântêiŭ s'a decisŭ a se face alegerea Episcopuluĭ, carele să fie însulŭ interesatŭ a stărui pentru aplanarea dificultăţilorŭ cădute pe sama Episcopieĭ. Nu s'a găsitŭ altŭ doritoriŭ de onórea de a se face Episcopŭ la Romanŭ, de câtŭ unŭ călugărŭ bucovinénŭ, ce petrecea retrasŭ în Moldova, şi se numia Antonie.

XLIII. Antonie.

Din condica sântă se vede, că alegerea bisericéscă a luĭ s'a făcutŭ la 19 Iuliŭ; că elŭ se numiá «Ieromonachulŭ Antonie proegumenulŭ Monastireĭ Putneĭ;» că atuncĭ era Domnŭ ţéreĭ Alexandru Ioan Ipsilantŭ. Împreună cu dênsulŭ sunt înscrişĭ proforma, ca candidaţĭ la episcopatŭ: Ieromonachul Varlaam proegumenulŭ Monastireĭ Agapieĭ, şi Ieromonachulŭ Macarie egumenul Monastireĭ Slatineĭ. Ipopsiphiarea s'a făcut în Biserica cathedrală a Mitropolieĭ, cea dedicată sântuluĭ Georgie.

Ipopsiphiatori aŭ fostŭ: Iacovŭ Episcopulŭ de Huşĭ, cu doĭ Archiereĭ grecĭ. Numele unuia l'amŭ putut discifrá: Ieraclias Grigorios. (Cond. Sântă).

Andreas Volf spune, că Antonie era de locŭ dela Rădăuţĭ din Bucovina (1 Theil. seit. 149). După ce Bucovina a căḑutŭ sub Austria, Antonie se retrăsese în Moldova, unde se vede, că a petrecutŭ viaţă privată, până acum:

După instalarea nouluĭ Episcopŭ, la 8 Augustŭ, Divanulŭ prin dóue anaforale a adusŭ la cunoscinţa nouluĭ Domnŭ, fără cruţare, nelegiuirile «fugituluĭ Domnŭ Alexandru Ioan Mavrocordat» şi starea de miserie, în care elŭ a adusŭ atâtŭ Mitropolia câtŭ şi Episcopia de Romanŭ, şi propune mĕsurele ce s'aŭ creḑutŭ de folosŭ pentru scăparea Episcopieĭ din primejdia ce o ameninţá cu o totală disfiinţare. Una din aceste anaforale spune, că Domnulŭ fugariŭ, a prĕdatŭ Episcopia de Romanŭ, inderectŭ, dar Mitropolia o prĕdase făçişŭ, după mórtea Mitropolituluĭ Gavriilŭ, jăfuindŭ atâtŭ averea proprie a Mitropolituluĭ, câtă s'a găsitŭ după mórte; câtŭ şi totŭ ce avea Mitropolia, în lăuntru şi în afară, lăsându-o gólă de totŭ şi lipsită, (întocma cum predecesorulŭ seŭ Alexandru C. Mavrocordatŭ făcuse cu Episcopia de Huşĭ, la mórtea Episcopuluĭ Inokentie). Că «lăcomia luĭ cea nesăţiósă» a mersŭ până acolo, că a în povăratŭ Mitropolia şi Episcopia de Romanŭ cu sarcinĭ de marĭ sume de datoriĭ, ce le amenințá cu o totalĕ ruină. Despre Mitropolie, ḑice divanulŭ, este speranţă, că prin stăruinţa Mitropolituluĭ, şi prin ajutoriulŭ ce se speră dela Domnŭ, ea maĭ uşorŭ va scăpá de sarcina Datorielor. Dar Episcopia de Romanŭ, carea este înpovărată cu datoriele de 68,930 leĭ capete şi dobânḑĭ, pe lângă venitulŭ seŭ anualŭ de 7500 leĭ, nu va putea reeşi a se plăti de datoriĭ nicĭ-o-dată, fără osebita milă şi ajutoriŭ din partea Domnieĭ; ci maĭ vêrtosŭ este amenințată a se distruge şi disfiinţa După aceea se propune ajutoriulŭ ce crede divanulŭ că s'ar putea face Episcopieĭ pe acestŭ anŭ:—a se adăogi în pro-

fitulŭ eĭ, unŭ sporiŭ la dabilele Văcărituluĭ şi Goştineĭ, câte unŭ banŭ de vadră, şi de óie.

In altă anafora se face maĭ ântêiŭ istoricul aventurariuluĭ Iacovŭ Greculŭ, cum s'a încercatŭ elŭ a se face Mitropolitŭ, susţinutŭ de fugitulŭ Domnŭ Mavrocordatŭ; cum neputêndŭ isbuti la Mitropolie, fu impusŭ ţĕreĭ a'lŭ admite la Episcopia de Romanŭ, dispreţuind, atâtŭ Domnulŭ câtŭ şi aventurariulŭ Iacovŭ, legiuirile ţĕreĭ şi consiliele spirituale ale Mitropolituluĭ. Apoĭ face istoriculŭ datorielorŭ lăsate de Iacovŭ asupra Episcopieĭ. Din suma totalĕ a datorieĭ se deosebesce suma de 9,942 leĭ, cu care elŭ a remasŭ datoriŭ Monastireĭ Barnovsky, de când se afla acolo egumenŭ. Suma acésta se compunea din dóue feliurĭ de zapise: o parte,—6456 leĭ,—zapise din timpulŭ egumenieĭ, dar prefăcute în urmă pe numele Episcopieĭ; altă parte,—3486 leĭ,—zapise monastiresci. Din acésta constată Divanulŭ, că elŭ a asupritŭ şi pe Monastire şi pe Episcopie. Cu tóte aceste Episcopia nu este în stare a plăti aceĭ banĭ Monastireĭ; darŭ nicĭ este dreptŭ a'ĭ plătí, pentru că 1) Baniĭ aceia s'aŭ keltuitŭ de Iacovŭ la reparaţia Monastireĭ, şi la alte trebuinţe ale eĭ; 2) Că deşi călugăriĭ agiotaphiţĭ spre a curma pretenţia, cerŭ a clironomisi averea Episcopuluĭ (adică averea Episcopieĭ); darŭ trebue preferită Episcopia, carea a rĕmasŭ înpovărată de elŭ cu marĭ datoriĭ, fără a fi avutŭ de la elŭ vre-unŭ bine. Maĭ alesŭ cândŭ Monastirea Barnovsky, precumŭ se constată din sama dată de Iacovŭ în presenţa boerilorŭ rânduiţĭ de guvernŭ, a clironomisit de la dênsulŭ 10,000 leĭ, pe cariĭ elŭ atuncĭ i-a chărăzitŭ Monastireĭ. 3) Că déca călugăriĭ agiotaphiţĭ vorŭ stărui a pretinde să devină clironomĭ avereĭ episcopieĭ, atuncĭ să restitue eĭ Episcopieĭ aceĭ 10,000 leĭ daţĭ de Iacovŭ Monastireĭ, după ce se chirotonise Episcopŭ. Anaforaua, pe aceste considerante înkee, că datoria de 10,000 a luĭ Iacovŭ ce o pretind călugăriĭ agiotaphiţĭ trebue să remână pe séma Monastireĭ Barnovsky, éră Episcopia să fie apărată de ea.

Rreproducemŭ aceste dóue anaforale, dupre copiele ce se află în Archiva Episcopieĭ de Romanŭ:

I.

Prea Inălţate Dómne !

«De vreme că osebitŭ de greutăţile şi asuprelile cu care fugitulŭ Domnŭ Alexandru Ioan Mavrocordatŭ aŭ ticăloşitŭ pe norodulŭ aceştiĭ ţerĭ : dar şi de partea Bisericéscă saŭ atinsŭ nu cu puţinŭ jafŭ şi păgubire : fiindŭ că după ce aŭ luatŭ tóte cele ceaŭ avutŭ rĕposatulŭ Mitropolitŭ Gavriilŭ, apoĭ şi pe Mitropolia ţereĭ aŭ golit-o de istovŭ luândŭ tóte câte aŭ avutŭ ale eĭ drepte averĭ înlăuntru şi afară. Şi încă prin silnicia sa şi nesăţiósa lăcomie*), atâtŭ pe Mitropolie câtŭ şi pe Episcopia Romanuluĭ liaŭ supusŭ suptŭ grele sarcinĭ de marĭ sume de datoriĭ, în câtŭ aŭ adusŭ aceste case laprópe de celŭ de peurmă afanismos. Câtŭ pentru Mitropoie putemŭ se ḑicemŭ : că prin silinţa şi necontenita purtare de grije a préosfiinţiiĭ sale părinteluĭ Mitropolituluĭ, şi maĭ alesŭ prin nădăjduitele mile şi ajutoriurĭ a Înălţimeĭ tale—este nădejde ca să se pue la stare, uşurândŭ şi sarcina datoriilorŭ. Iarŭ Episcopia Romanuluĭ carea pênă acu aŭ stătutŭ făr de Episcop, numaĭ pentru sarcina grelelorŭ datoriĭ cu care din pricina arătată a fugituluĭ Domnŭ saŭ însărcinatŭ : fiindŭ că altŭ kipŭ de putinţă nu iaŭ remasŭ ca să se uşureze de acele datoriĭ şi să se pue la óre care stare, unde aiurea să năzuească ca să cée ajutoriŭ şi sprijinélă la starea cea vrednică de lacrămĭ ce se află, decâtŭ după Dumneḑeŭ—la stăpânésca milă şi îndurarea a unuĭ vestit întru marĭ facerĭ de bine Domnŭ ca Înălţimea tea, carele şi póte şi să proere-

*) Din acusarea ce face Divanulŭ fostuluĭ Domnŭ pentru jafulŭ Mitropolieĭ şi Episcopieĭ de Romanŭ, se vede că nu era ţéra obicĭnuită cu prădăciunile averilorŭ eparchialĭ la mórtea Ierarchilorŭ, ci acéstă manieră era noŭ-introdusă de ultimiĭ Mavrocordaţĭ, ântéiŭ la Huşĭ, apoĭ la Mitropolie, şi în fine la Romanŭ indirectŭ.

sesce a face bine; căcĭ făr de ajutoriulŭ şi sprijinéla Înălţimeĭ tale, negreşitŭ acéstă sfântă Episcopie trebue să remâe la cea de peurmă stângere şi risipă;—Fiindŭ venitul eĭ numaĭ=7500=leĭ pe anŭ: şi soma datoriilorŭ cu care iaste însărcinată 68,939=leĭ=capite osebitŭ de dobîndĭ. Pentru aceea şi noĭ sciindŭ şi vĕdêndŭ, câ pe tótă ḑiua se adaogŭ şi se revarsă ale Înălţimeĭ tale milostivnice şi stăpênescĭ purtărĭ de grije spre cea deobşte a supuşilorŭ norocire şi bună stare: suntemŭ bine nădăjduiţĭ că nu va fi trecută cu vederea de cătră Domnésca pronie starea aceşteĭ Episcopiĭ. Cu tóte astea-din durerea inimiĭ siliţĭ fiindŭ pentru acéstă sfântă casă a patrieĭ nóstre ci se primejduesce a să prăpădi îndrăznim prin acéstă plecată anafora a face aducere aminte, şi a ruga pre firiasca bunătate şi milostivirea Înălţimiĭ tale, ca după cum sfântulŭ Dumneḑeŭ va lumina stăpênescŭ cugetulŭ Înălţimeĭ tale, să se pue la o cale acéstă sfântă Episcopie ca să nu remâe de istovŭ la răsipă şi pustiire, căcĭ amintерea este de totŭ stânsă şi prăpădită. Şi osebit de alte Domnescĭ mile cu care să póte folosi în luminate ḑilele Înălţimeĭ tale: De se va socoti şi va fi bună voinţa Înălţimiĭ tale să se pue la slujba vădrărituluĭ şi a goştiniĭ dintr'acestŭ anŭ câte unŭ banŭ de vadră şi de oae ajutorŭ Episcopieĭ. Căcĭ cu acestŭ kipŭ îndestulŭ ajutorŭ şi uşurare de acéstă dată póte să aibă. Pentru care vecĭnică pomenire va fi Înălţimeĭ tale, şi între alte facerĭ de bine ce s'aŭ săvêrşitŭ şi necontenitŭ să săvârşescŭ de cătră Înălţimea ta, nu cu maĭ puţină slavă să va pomeni şi la aceasta mărimea sufletuluĭ Înălţimeĭ tale pênă la ceĭ maĭ depărtaţĭ urmaşĭ făcêndu-te Înălţimea tea noŭ ctitorŭ şi întemeitoriŭ acesteĭ Episcopiĭ, darŭ maĭ cu deadinsulŭ înmiite resplălirĭ veţĭ avea dela dătătoriulŭ atóte bunurile Dumneḑeŭ pre carile îlŭ rugămŭ ca să ţie şi să păzască pe Înălţimea ta dinpreună cu tótă luminata Dom-

nésca familie la mulţĭ anĭ cu tóte bunile norocirĭ întru luminatulŭ scaunŭ a slăvitiĭ Domnieĭ Înălţimeĭ tale.

(1787 : Aug. 8)

A Înălţimeĭ tale cătră Dumneḑeŭ smerit rugătoriŭ.

Leon Mitropolit Moldoveĭ.»

Prea plecaţĭ slugĭ. (Nŭ sunt scrişĭ boeriĭ divanişti).

II.

Prea Inălţate Dómne!

Însciinţămŭ înălţimeĭ tale, că după răposarea Mitropolituluĭ Gavriilŭ în trecutŭ anŭ 1786: Iacovŭ Archimandritulŭ ci era igumen la Mănăstirea Barnovskiĭ aghiotafitico, pornindu-se din iubire de cinste, aŭ umblatŭ cu féliurĭ de kipurĭ ca să se facă Mitropolitŭ, şi aŭ şi plecatŭ la scoposulŭ seŭ pe fugitulŭ Domnŭ Alexandru Ioan Mavrocordatŭ : Dar după ce s'aŭ văditŭ lucrarea şi isprava luĭ : Atuncea noĭ cu toţiĭ amŭ arĕtat de faţă înaintea numituluĭ Domnŭ dreptăţile ceam avutŭ înprotiva cerereĭ luĭ, şi am cerutŭ ca să să păzască pronomiou vechiŭ a ţereĭ, să să facă adecă pămênténŭ mitropolitŭ, iar nu streinŭ precum era Iacovŭ. Decĭ Domnulŭ aŭ priimitŭ cererea nóstră de aŭ pusŭ la scaunu Mitropolieĭ pe préosfinţitul Mitropolitulŭ kyr Leonŭ ce era Episcopŭ la Romanŭ. Dar pe Iacovŭ aŭ hotărît să'lŭ facă Episcopŭ în loculŭ Préosfinţieĭ sale, macarŭ că noĭ şi pentru acésta îndestulŭ ne-am înprotivitŭ, dar stând Domnulŭ cu tărie la hotărîrea sea, n'am pututŭ maĭ multŭ a ne înprotivi, şi aşa numitulŭ Iacovŭ s'aŭ făcutŭ Episcopŭ la Romanŭ, după ce îndestulŭ i saŭ arătatŭ şi i saŭ ḑisŭ maĭ înainte, de pré osfint. părintele Mitropolit, că elŭ cu acéstă intrare la Episcopie calcă şi jurămêntulŭ cu care iaste legatŭ la sfântulŭ mormêntŭ şi să însărcinéză şi cu blăstemulŭ atot clirosulŭ bisericiĭ Moldoviĭ, care în trecută vreme aŭ hotărîtŭ cu soborŭ prin carte de blestemŭ ca nicĭ de cum la scaunile ar-

chierescĭ ale aceştiĭ ţerĭ să nu intre streinĭ, ci numaĭ pământénĭ. Cu tóte aceste, despre o parte nepăsarea luĭ Iacovŭ de aceste arătărĭ: şi despre alta—sila şi porunca Domnieĭ, aŭ stătutŭ pricină de s'aŭ făcutŭ elŭ Episcopŭ precum saŭ ḑisŭ. Apoĭ aŭ cerutŭ dela Domnŭ de saŭ orânduitŭ pe pré osfinţ. părintele Mitropolitŭ i pe răposatulŭ Logof. Dumitraşcu Sturza i pe Dum: vel Logof. Nisolaĭ Roset: de s'aŭ luatŭ sama de veniturile şi keltuelele mănăstiriĭ Barnovskiĭ ce saŭ trecutŭ prin mâna sa în câtă vreme aŭ stătutŭ igumen la acéstă Mănăstire. La care samă aŭ fost façă şi cuvioşia sa archimandritul Chrisanthŭ igumenŭ de Galata ci este epitropŭ mănăstirelor de aicea a Sfântuluĭ Mormêntŭ, şi alţiĭ din igumeniĭ aghiotafiţĭ. Şi după tótă cercetarea ce s'aŭ făcut aceştiĭ sămĭ, aŭ rămasŭ Mănăstirea datóre Episcopuluĭ Iacovŭ cu=ḑece miĭ de leĭ, care banĭ elŭ iaŭ lăsatŭ atuncea şi iaŭ dăruitŭ mănăstiriĭ înaintea arătatelorŭ obraze ḑicêndŭ că nu va lua nimicŭ dela Mănăstire pentru acea datorie ce saŭ ḑis: după cum şi în sama aceea ci este iscălită de rânduiţiĭ sameşĭ, anume să arată.

După aceea numitulŭ Episcopŭ aŭ mersŭ la Episcopie. Aŭ strânsŭ de pe la preuţiĭ şi diaconiĭ dela acea Eparchie dajdea obicĭnuită la Episcopŭ noŭ ce să ḑice a Cârjiĭ, cum şi poclónele Episcopieĭ şi baniĭ scólelor aceluĭ anŭ, care aceste saŭ suitŭ la=20000=leĭ, osăbitŭ de alte apucăturĭ şi luărĭ, şi osăbitŭ dintr'ale caseĭ ceaŭ vêndutŭ dobitóce şi alte acareturĭ. Decĭ după trecerea a şapte lunĭ bolnăvindu-se aŭ muritŭ într'acelaşŭ anŭ 1786: Octomv. 25. şi după mórtea luĭ saŭ aflatŭ datoriĭ făcute de dânsulŭ piste tot=78881=leĭ. Însĕ 9942 leĭ, din vrémea ceaŭ fostŭ igumenŭ: (din care somă, pe 6456=leĭ, aŭ skimbatŭ zapisele pe numele Episcopieĭ. Iar pe=3486=leĭ, aŭ rĕmasŭ tot zapisele mănăstireĭ), şi=68939=leĭ, din vremea după ce s'aŭ făcutŭ Episcopŭ. Şi aşa aŭ asupritŭ şi aŭ însărcinatŭ şi pe mănăstire şi pe Episcopie, şi pe însuşĭ preoţiĭ şi diaconiĭ aceĭ Eparchiĭ. Acu

Episcopia la starea ce aŭ rĕmas nu are putinţă ca să rĕspundă nicĭ la suma datoriilor ceaŭ făcutŭ răposatulŭ după ce saŭ chirotonitŭ Episcopŭ, după cum prin deosebită anafora am arătatŭ înălţimiĭ tale: Cu câtŭ maĭ vêrtosŭ de va rămânea să să însărcineze şi cu datoriile din vremea igumenieĭ, precum voescŭ părinţiĭ aghiotafiţĭ; trebue să să vândă cu totulŭ şi iar să nu să pótă plăti, şi să rămâe de istovŭ stânsă. Ci la acésta noĭ socotimŭ, de s'a găsi cu cale şi de către înălţimea ta, ca Mănăstirea Barnovskiĭ să fie îndatorită să plătéscă datoriile ceaŭ făcutŭ răposatul în vrémea cât aŭ stătutŭ acolo igumen, de vreme că aceĭ banĭ iarăşĭ în mănăstire iaŭ keltuitŭ la tocmirea şi împodobirea bisericiĭ din lăuntru şi dinafară precum să vede: la facirea de iznóvă a caselor din Mănăstire, şi la alte meremeturĭ şi lucrurĭ di pe afară şi locurĭ ceaŭ cumpĕratŭ. Căcĭ asupra Episcopieĭ—carea cu nimicŭ nu s'aŭ folositŭ dela dânsul—destulă greutate rămâne ceea-laltă somă de datoriĭ cu care aŭ însărcinato. şi măcarŭ că părinţiĭ aghiotafiţiĭ pricinuescŭ şi ḑicŭ că de va rămânea să răspundă mănăstirea Barnovski la datoriile acele ce sunt făcute de răposatulŭ din vrémea igumenieĭ, apoĭ să cade să clironomisască şi averile luĭ: adecă epile, şi oile, şi céle-lalte ci vor fi rămasŭ la Episcopie. Dar acéstă clironomie noĭ socotimŭ că are maĭ multă dreptate Episcopia a să protimisi, ca să să ajute câtuşĭ de câtŭ la acea nepurtată greutate a datoriilor cu care răposatulŭ aŭ însărcinat-o. Fiind că Mănăstirea Barnovski aŭ luatŭ clironomie dela dânsul acéle =10000=leĭ ce s'aŭ ḑisŭ că iaŭ ertatŭ la sama igumenieĭ sale, şi saŭ folositŭ cu zidirele şi meremeturile ceaŭ făcutŭ şi locurile ceaŭ cumpăratŭ. Iar de vorŭ sta părinţiĭ aghiotafiţĭ la acestă cérere a clironomieĭ: apoĭ şi Episcopia după dreptate să cade să céră acéle ḑece miĭ de leĭ care răposatul iaŭ lăsatŭ mănăstiriĭ, căcĭ de şi ḑicŭ aceştĭ părinţĭ că samă aceia s'arŭ fi făcutŭ din silnică poroncă, şi pentru acéea n'aŭ cutezatŭ a sta cu luare aminte ca să diafthendev-

sască dreptate Mănăstirii temându-se să nu le vie vre o urgie dispre partea Domniei, şi aşa s'ar fi asuprită Mănăstirea la acea samă. Dar acésta este sciută că de aŭ fostŭ asupra lorŭ din partea domniei vre o asprime, aŭ fostŭ ca să nu arate eĭ vre o înprotivire maĭ nainte de a să face răposatul Episcopŭ. Dar fiind că cercetarea aceĭ sămĭ s'aŭ făcutŭ după ce Episcopulŭ să hirotonisisă, şi maĭ alesŭ că înadinsŭ saŭ rânduitŭ de cătră Domnŭ acéle numite obraze, ca să i să facă sama cu amăruntulŭ şi cu tótă dreptatea: Apoĭ nu avea atuncea aceştĭ părinţĭ pricină să să témă şi să nu stea pentru dreptăţile mănăstiriĭ Deci dar după tóte socotélele stărilor înpregiurŭ, nu le rămîne aghiotafiţilor cuvêntŭ de dreptate că acea samă nu s'ar fi făcut cu rânduéla ce saŭ cădut. ci pricinuirele care arată sunt numaĭ ca să se apere de plata datoriilor ce s'aŭ ḑisŭ. Care datoriĭ noĭ socotimŭ că este cu cale şi cu tótă dreptatea ca să le plătéscă mănăstirea fiind făcute din vrémea igumenieĭ şi în igumenie şi ķeltuite. Şi Episcopia Romanuluĭ să să grijască numaĭ de datoriile ceaŭ făcutŭ răposatulŭ după ce s'aŭ chirotonitŭ Episcopŭ, luândŭ şi clironomia ce iaŭ rămasŭ, pentru óre care ajutoriŭ la acéstă greutate, de vréme că altŭ folosŭ dela dânsulŭ n'aŭ cunoscutŭ, măcarŭ că hergelia iaste şi zelogită la unulŭ din datornicĭ pentru o somă de banĭ maĭ multă de câtŭ face. Iar hotărîrea cea desăvêrşitŭ rămâne la înaltă înţelepciunea şi milostivirea Înălţimeĭ tale.

1787. August 8.

Al Înălţimeĭ tale cătră Dumneḑeŭ smeritŭ rugătoriŭ.

(Subscrisŭ) Leon Mitropolitŭ Moldavieĭ.

Pré plecate slugĭ: (boeriĭ nu sunt scrişĭ).

Antonie a fostŭ primitŭ dela Mitropolitulŭ catagraphie de lucrurile remase dela mortulŭ Iacovŭ. Dar după ce a venitŭ la Romanŭ a aflatŭ dela unŭ diaconŭ Gerasimŭ ce fusese cămăraşŭ sub Iacovŭ, că în catagraphie nu sunt trecute tóte lucrurile, ce a lăsatŭ în casă Iacovŭ, cândŭ a plecatŭ la Foc-

şanĭ, şi care tóte aŭ fostŭ date de dênsulŭ în sama Ieromonachuluĭ Sophroniŭ, ce se aflá acumŭ la Mănăstirea Galata în Iaşĭ. Gerasimŭ a datŭ Episcopuluĭ Antoniŭ izvodŭ de lucrurile ce lipsiaŭ, şi a asiguratŭ că ele se află la Sophronie. În urmare Episcopulŭ, la 27 Augustŭ, însciinţândŭ de acéstă discoperire de furtŭ pe Mitropolitulŭ, îlŭ rógă ca să pună pe acelŭ Sophronie sub garanţia uneĭ persóne oneste, pênă ce dênsulŭ va putea veni la Iaşĭ, ca să'lŭ întrebe înaintea Mitropolituluĭ despre lucrurile ce lipsescŭ. Étă acéstă scrisóre a Episcopuluĭ:

Pré o svinţite stăpêne!

† «Cu plecată scrisórea mea acésta înştiinţezŭ pré o svinţiiĭ tale că după ce amŭ venitŭ la Romanŭ şi amŭ deschisŭ casa în care era pecetluite rĕmăşiţurile răposatuluĭ acolo unde le luamŭ sama după izvodulŭ ce mi s'aŭ datŭ dela Eşĭ fiind şi casniciĭ de façă miaŭ arĕtatŭ că lipsescŭ căteva lucrurĭ dintrale răposatuluĭ, care aice la izvodŭ nu sunt pusă. Maĭ alesŭ Gerasim Ierodiaconulŭ ce aŭ fostŭ cămăraşŭ la răpăosatulŭ Episcopŭ meaŭ spusŭ totŭ anume de câte lucrurĭ le ştie elŭ că aŭ rĕmasŭ în Episcopie pe sama luĭ Sofronie când aŭ purcesŭ răpăosatulŭ de acasă la Focşanĭ în călătoria cea de pre urmă, de care meaŭ datŭ acestŭ izvodŭ anume de tóte, şi ḑice că acele lucrurĭ cu bună samă s'arŭ fi aflând la mâna luĭ Sofronie. Şi fiind că acelŭ Sofronie Ieromonachŭ este acum la mănăstirea Galata, şi mie nu'mĭ dă mâna acum ca să viŭ la Eşĭ, saŭ cu alte miḑlocirĭ, să cautŭ de rôndulŭ acestorŭ lucrurĭ fiind vremile după cum suntŭ. Mĕ rogŭ pré o svinţii tale pentru acelŭ Sofronie Ieromonachulŭ să să déa la o chezĕşiă cinstită, ca când va fi întrebatŭ să fie faţă, ca să mĭ întrebŭ cu dênsulŭ înaintea pre o svinţii tale. De acésta mĕ rog. şi aniĭ vieţiĭ pré o svinţii tale, milostivulŭ Dumneḑeŭ să 'ĭ facă mulţĭ, şi pré fericiţĭ. 1787 Avgust 27.

Alŭ pré o svinţii tale plecată slugă.

(Subscrisŭ): Antonie Episcopŭ Romanuluĭ

Totŭ atuncĭ Antonie face suplică la Domnŭ din partea sea, în carea după ce recunósce marea bine-facere domnéscă asupra sea prin alegerea şi orănduirea luĭ la Episcopatulŭ de Romanŭ, apoĭ se rógă, ca pe lângă alte ajutoriurĭ, cu care în viitorŭ Domnulŭ va milui Episcopia, acum deodată să facă a fi scăpată Episcopia de plata dobânḑilorŭ către creditorĭ pe timpulŭ dela data zapiselorŭ pênă in presentŭ; şi, déca arŭ fi cu putinţă, şi de acum înainte pe termenŭ de unŭ anŭ, după care apoĭ să se urmeze plata dobânḑilorŭ reduse la o sumă maĭ mică, éră nu dupre zapisele reposatuluĭ: acésta ar fi mare agiutorŭ la restabilirea acesteĭ atâtŭ de căḑute case. Alŭ doilea, se rógă, a se regula, ca plăţile atâtŭ ale dobânḑilorŭ, câtŭ şi ale capetelorŭ, să se facă treptatŭ şi în ordine analogică atâtŭ cu veniturile câtŭ şi cu pretenţiunile creditorilorŭ, aşa ca aceştia să nu năvăléscă toţĭ deodată, ci pe rândŭ. În fine se rógă ca să fie scutită Episcopia de plata sumeĭ de 10000 leĭ ce reclamă Monastirea Barnovsky dela Episcopie, pentru plata datoricĭ luĭ Iacovŭ de când fusese acolo Egumenŭ. Antonie propune la acésta acelésĭ temeiurĭ, ce suntŭ espuse şi în anaforaoa Divanuluĭ dela 8 Augustŭ. Reproducemŭ însaşĭ suplica luĭ Antonie cătră Domnŭ:

Pré înălţate Dómne!

După cum prin Dumnezeésca voinţă povăţuitŭ fiind stăpênescŭ cugetulŭ înălţimiĭ tale a mĕ primi pe mine smeritulŭ la alégirea şi orînduéla Episcopieĭ: Aşa rogŭ cu tótă plecăciunea pre firéscă bunătatea şi milostivirea înălţimiĭ tale, să bine voiască, a face şi săvârşire aceştiĭ marĭ facerĭ de bine cătră mine şi maĭ alesŭ cătră starea în care să află sfânta Episcopie. şi osăbitŭ de alte stăpênescĭ ajutóre ce viĭ voi înălţimea ta a face în viitóre vreme cu acéstă casă, pentru vecĭnica pomenirea înălţ. acum deodată mă rogŭ, să să pue la o cale—precum sfântulŭ Dumneḑeŭ va lumina înţelepciunea înălţimiĭ tale: întăiŭ, pentru dobânzile ce aŭ a lua datornicĭĭ

pe banii lorŭ după zapisele răposatuluĭ Episcopŭ ca să nu fie însărcinată Episcopia a plăti aceste dobânḑĭ, pe vrémea de când s'aŭ datŭ zapisele şi pênă acu: Încă de ar fi cu putinţă ca să se rădice aceste dobânḑi şi de acum înainte pe unŭ anŭ şi apoĭ dela anulŭ să urmeze cu o sumă maĭ uşóră nu după zapisele reposatuluĭ, arŭ fi unŭ mare ajutoriŭ şi uşurare acesteĭ case căḑute.

Al doilea să să hotărască plata atâtŭ a capitilorŭ câtŭ şi a dobânḑilorŭ, ca să să plătéscă cu păsuélă şi cu rânduélă fieşte căruia datornicŭ după analogon a veniturilorŭ ce are Episcopia pe anŭ, ca să nu năvăléscă de o dată toţĭ datornicii cerênduşĭ baniĭ care nicĭ unŭ felŭ de putinţă nu este a să plăti cu acestŭ chipŭ.

Al treilea pentru suma de datoriĭ ce aŭ făcutŭ rĕposatul în vremea ce aŭ fostŭ Igumen la Mănăst. Barnovskiĭ, şi unile din zapisele acelorŭ datoriĭ leaŭ schimbatŭ pe urmă pe numele Episcopieĭ: Dar sunt dovedite că acele datoriĭ sunt făcute din vremea Igumenieĭ,—să se dea domnéscă hotărîre ca tótă acea sumă de datoriĭ ce s'aŭ făcutŭ de rĕposatul fiindŭ la igumenie să rĕmâe ca să se plătéscă de Mănăstirea Barnovskiĭ, fiind şi cu dreptate aşa precum mi se pare: ântêiŭ pentru că rĕposatulŭ ca unulŭ ceaŭ fostŭ de metania sa de la sfântul Mormêntŭ, prin slujbile şi taxidurile ceaŭ făcutŭ fiind în părţile acelea, cu multŭ ajutoriŭ aŭ folositŭ la acea sfântă biserică a Ierusalimuluĭ, precumŭ iaste de toţĭ sciutŭ şi mărturisitŭ. Alŭ doilea, că şi aicea la Mănăst. Barnovskiĭ fiind Igumenŭ, osăbitŭ că cu a sa keltuélă şi silinţă aŭ înoitŭ biserica din lăuntru şi din afară precumŭ se vede şi aŭ făcutŭ case în Mănăstire şi alte înoirĭ. Dar după ce s'aŭ făcutŭ Episcopŭ încheindu-ĭ sama de venitŭ i keltuelile Mănăstireĭ iaŭ fostŭ remasŭ Mănăstirea datóre cu: 10,000: leĭ, care banĭ din bună voia sa iaŭ lăsatŭ Mănăstiriĭ darŭ de la sine, dinainte igumenilor aghiotafiţĭ ceaŭ fostŭ la samă, şi a

boerilor ce saŭ rônduitŭ cu poronca gospod, cercetătorĭ aceĭ sămĭ.

Ci dar pentru aceste cuviinciósе pricinĭ, şi pentru greutatea celoralalte datoriĭ cu care rĕposatul aŭ însărcinatŭ Episcopia de care nu póte în mulţĭ anĭ să se plătéscă, cu cale şi cu dreptate ar fi, de veĭ socoti şi înălţimea ta, ca la acele datoriĭ făcute din vremea igumenieĭ, Mănăstirea să aibă a rĕspunde.

Şi măcarŭ că părinţiĭ aghiotafiţĭ ar fi pricinuindŭ asupra rĕmăşiţilorŭ rĕposatuluĭ, că saŭ clironomisitŭ de Episcopie. Dar acea clironomie ce s'ar fi aflând rĕmasă de la rĕposatul, de s'arŭ găsi cu cale după dréptă judecată ca să nu rĕmăe Episcopieĭ, eŭ nu pociŭ să mĕ înprotivescŭ. Numaĭ cu acele datoriĭ a Mănăst. mĕ rogŭ să nu fiŭ însărcinatŭ, căcĭ prea de ajunsŭ şi covêrşitóre putinţă-ĭ şi stăriĭ Episcopieĭ suntŭ celelalte datoriĭ.

Aceste sunt cérerile şi rugămintele méle acéstă dată dela stăpânésca milă şi dreptatea înălţimeĭ tale ca să se hotărască şi să se puie la cale cu chipulŭ ce Dumneḑeŭ va lumina, să nu rĕmâe acéstă casă suptŭ atâta însărcinare şi afanisire. Pentru care mare şi vécĭnică pomenire va fi înăţimeĭ.»

In acestŭ anŭ s'a ziditŭ din-noŭ Biserica din Monastirea Precisteĭ din Romanŭ, cu keltuéla din propriele eĭ veniturĭ, sub egumenulŭ Gerasimŭ Putnénulŭ. Biserica acésta fusese zidită adoua óră, cu 34 anĭ în urmă de Ioanikie Episcopulŭ Romanuluĭ; darŭ se vede că orĭ pentru nesoliditatea zidireĭ, orĭ pentru că nu era destulŭ de încăpĕtóre, ea fu acum dinnoŭ refăcută Acésta se constată din următórea inscripţie, ce se cetesce, pe o pétră, pusă în părete la capĕtulŭ de susŭ alŭ scărilor ce ducŭ la chorŭ:

«Acéstă sfântă Biserică, unde se prăznuesce Adormirea Precisteĭ, ântêiŭ a fostŭ zidită de Dómna Ruxanda Maica luĭ Bogdanŭ Voevodŭ, la 1569. Aldoilea s'aŭ ziditŭ de iznóvă de Episcopulŭ Romanuluĭ kirŭ Ioanikie, cu ajutoriulŭ Dom-

nuluĭ Constantinŭ Racoviţă Voevodŭ, la 1753, şi s'aŭ datŭ de ktitoriĭ seĭ mitocu Sf. Spiridonŭ din Iaşĭ. Al treilea iarăşĭ s'aŭ ziditŭ din temelie, din veniturile Monastireĭ, fiindŭ Igumenŭ Gerasimŭ Putnénulŭ, la anii 1787. Din dosulŭ petriĭ acestia este scrisŭ rusesce de ktitora cea dintêiŭ.» Acestŭ Gerasimŭ Putnénulŭ a pusŭ incepututŭ Spitaluluĭ în Monastirea Precista, unde până atuncĭ se adăpostiaŭ sărmaniĭ.

Noĭ amŭ reprodusŭ în urmă, la anulŭ 1568, şi inscripţiunea slavonă, de carea se pomeneşce aicĭ.

Anulŭ 1788. Ţéra fiindŭ ocupată de oştile austro-ruse, Principele Saxcoburg, commendantulŭ oştireĭ austriace, a avutŭ quartira sea de érnă în Episcopia de Romanŭ. Volfu, relatândŭ acésta, ne dă o mică descripţiune a Episcopieĭ: «Cândŭ se apropie cineva de Romanŭ din laturea apusană, trebue maĭ ântêiŭ să trécă peste rîulŭ Moldova, şi de aicĭ, în depărtare de vre-o câte-va sute de paşĭ, se află Episcopia de acolo, carea, caşi altele, este încungiurată cu murŭ, în miḑloculŭ căruia se află Biserica cathedralĕ. Lŏcuinţa Episcopuluĭ, înpreună cu keliele aflătóre acolo, este de o întindere aşa de spaţiósă, că în celŭ din urmă resbelŭ austro-rusoturcesc Luminarea sea principele de Saxcoburg, în anulŭ 1788, a pututŭ să aibă acolo quartira sea de érnă, fără a depărta pe Episcopulŭ Antoniŭ.»*) (1 Theil. scit. 149).

Anulŭ 1792. Cu ocasiunea morţiĭ Mitropolituluĭ Leonŭ, şi rĕdicarea luĭ Iacovŭ Episcop. de Huşĭ la trépta de Mitropolitŭ, dupre voinţa Sultanuluĭ, precum şi în urmarea catheri-

---

*) Astăḑĭ Episcopia Romanuluĭ se află în cea maĭ deplorabilă stare. Nicĭ case episcopale, care înadinsŭ s'aŭ destrusŭ de maĭ mulţĭ anĭ; nicĭ încăperĭ pentru servitoriĭ Bisericescĭ, de câtŭ nisce miserabile resturĭ de kiliĭ; nicĭ atenanţe. Grădina, deşi are o posiţiune admirabile, pe unŭ délŭ pe sub care curge rîulŭ Moldova, se află de totŭ părăsită. Stă numaĭ Biserica, ca unŭ monumentŭ neperitoriŭ alŭ pietăţeĭ vekilorŭ Domnĭ; deaseminea o bucată de clopotniţă, începută aprópe de 100 anĭ şi ne isprăvită. Causa acesteĭ deplorabile stărĭ a Episcopieĭ, este între altele, că ea a fostŭ vĕduvă de Episcopŭ peste 20 de anĭ. Nimică nu póte fi maĭ fatalŭ pentru Biserică, în tóte privirile, de câtŭ aceste nenorocite prelungirĭ de vacanţe ale administraţieĭ eparchiale!

sireĭ luĭ Gavriilŭ, pusŭ Mitropolitŭ de Ruşĭ, Patriarchìa iarăşĭ căpĕtă ocasiune favorabilă de a se amestecá în afacerile Bisericeĭ Moldoveĭ. De aceea găsimŭ în Condica Sântă unŭ ecdosis patriarchalŭ, adresatŭ Episcopilorŭ Antonie alŭ Romanuluĭ şi Iacovŭ alŭ Huşilorŭ, prin care îĭ autoriză a alege mitropolitŭ legiuitŭ, în loculŭ luĭ Leonŭ. Deşi Patriarchia nu maĭ pretinde a numí ea Mitropolitŭ deadreptulŭ, dar şi acéstă autorizare de alegere de Mitropolitŭ—este o anomaliă. Căcĭ ţéra singură îşĭ alege pe păstoriĭ seĭ, fără nicĭ o autorizare din afară, şi după alegere, pentru Mitropolitŭ, anunţă la Patriarchie, spre sciinţă şi recunóscere.

Iuniŭ 15. Câtŭ a trăitŭ Mitropolitulŭ Leonŭ, după a căruia cercetare se curmase procesulŭ intentatŭ Bisericeĭ-Albe de către Armenĭ. (Veḑĭ an. 1777), aceştia aŭ remasŭ liniştiţĭ, fiind singurĭ de nereuşită. Insĕ după mórtea Mitropolituluĭ eĭ iarăşĭ aŭ deschisŭ procesŭ Bisericeĭ-albe, aŭ suplicatŭ la Domnulŭ Alexandru Moruzŭ, cerêndŭ a le se da loculŭ după hotarnica din anulŭ 1750 ce pretendeaŭ a fi făcută de hotarniciĭ Toaderŭ Cantacuzinŭ şi Vasilie Buhăesculŭ. Domnul a datŭ cererea lor în cercetarea Divanuluĭ, carele, atâtŭ din lucrările precedente, câtŭ şi din cercetare la faça loculuĭ, dovedind falsitatea pretenţiuneĭ, aŭ respins'o şi Domnulŭ din-noŭ a confirmat drepturile Bisericeĭ-albe prin următórea carte domnéscă, dată la 15 Iunie:

«Noĭ Alexandru Constantin Moruzŭ Voevoda Bojiiu milost. gospodar zemli Moldavskoĭ.

Pentru pricina ce este între Armeniĭ misărescĭ, şi între Preuţăĭ dela Biserica albă din târgu Romanuluĭ, după ce îndestul saŭ cercetatŭ maĭ înainte după cum pre largŭ să arată prin anaforaoa din=1777= Iun. 23=întărită cu iscălitura şi pecetea rĕposatuluĭ Domnŭ, Grigorie Alexandru Ghica Vvod: tot ne odihnindu-se numiţiĭ armenĭ după ace hotărîre, şi dând jalobă şi către Domnia me pretenderesând să li să de loc de pe o hotarnică den=7258=dela rĕpousaţiĭ Toader

Cantacuzeno Stol. i Vasăle Buhăescu Med: care hotarnică cu ndestule şi drepte dovedĭ să aneresăsce prin anaforaoa de sus arătată. Dar socotind Domnia me să nu să fi făcut vreo strămbătate armenilor, rânduitam de saŭ cercetatŭ de iznóvă această pricină şi de cătră D-lor boeriĭ divanuluĭ Domnii mele, care cu toţăĭ şi la faça locului aŭ mersŭ de aŭ vĕdutŭ, şi aŭ cunoscutŭ că după ace hotarnică, ce pretenderesescŭ armeniĭ să li de loc nicĭ o dreptate nu aŭ, întăĭ că semnile ce sănt arătate nicĭ ca cum nu să cnnoscŭ, aldoile că după măsurile ce le arată osăbit numaĭ Med. Buhăescu, trebue să meargă armeniĭ pără în uşa Bisericiĭ albe, şi aceasta fiindŭ Biserică gospod: şi cu zidire atâta de mare să nu fi avut de început îndestul locu pentru çintirim nicĭ într'un kip almintrile nu să póte socoti, şi dar boeriĭ asemenea aŭ găsit cu cale a să urma după hotărărea aceĭ anaforale, şi să să lase drumŭ de doĭ stănjinĭ din locul Bisericiĭ-albe alăture cu locul armenilor, ca să aibă pe unde merge mahalagii la Biserică căt şi la apă, care drum acum laŭ şi lăsatŭ deschisŭ preoţăĭ dela numita Biserică, şi ne maĭ rămăind cuvănt armenilor saŭ mulţămit şi eĭ. Drept aceia şi Domnia me încă asemenea hotărăm ca să să urmeze stăpănire între Biserica albă şi între biserica armeniască întocma după hotărărea anaforaleĭ ce este întărită de răposatulŭ Domnŭ, Grigorie Alexandru Ghica Vvod: şi nicĭ o-dată pără pentru această pricină să nu maĭ fie, întărindu-se cartea aceasta şi cu a noastră domniască iscălitură şi pecete. 1792. Iun. 15.

(Iscălitura Domnéscă: şi pecetea*).

Iuniŭ 26. Episcopulŭ Antonie, împreună cu doĭ Archiereĭ grecĭ, ipopsifiază pe Veniaminŭ la Episcopia de Huşĭ. (Cond. Săntă).

Din luna Noembr. se păstréză o sémă făcută despre datoria ce a remasŭ dela Iacovŭ Greculŭ asupra Episcopieĭ, pre-

---

*) Docum. Bisericeĭ-Albe din Romanŭ.

cum şi despre ceea ce a plătitŭ Antonie, şi de restulŭ datorieĭ. Din ea resultă, că Episcopia a remasŭ datóre dela Iacovŭ cu 59,649 leĭ, banĭ 17,—capete şi dobênḑĭ. Până atuncĭ Antonie plătise aconto capetelorŭ şi dobênḑelorŭ, suma de 28,752 leĭ, banĭ 108, din care 10,000 leĭ luaţĭ cu împrumutare de Leonŭ. Aşa darŭ remase încă Episcopia împlântată în datoriĭ pentru mulţĭ anĭ. Alăturămŭ aicĭ séma făcută de Antonie :

«Datoriĭ ce suntŭ asupra Episcopieĭ Romanuluĭ făcute de răposatulŭ Iacovŭ, Episcopŭ, socotindusă şi dobânḑile câte, 40: leĭ de puncĭ pe anŭ, pênă acu: 1792: Noemvrie.

Leĭ	Banĭ	Leĭ	Banĭ	
2000				Dumisali Vornicŭ: Costantinŭ Balşŭ: din létŭ 1786 Avg. 1.
		1000		Dobânda pe 6 anĭ: 3 lunĭ. pênă la Noemvrie 1. 1792.
8000				Pach. Matheiŭ Hurmuzake. din létŭ 1786.
		3840		Dobănda pe 6 anĭ, pênà la létŭ 1792.
10500				Neguţitoriulŭ Andreiŭ Pavli din létŭ 1786: Mart. 13.
		5380		Dobânda pe 6 anĭ, 8 lunĭ pênă la Noemvrie 12. 1792.
1000				D-sali Sard. Costantin Costake, din létŭ 1786, Iul. 25.
		640		Dobânda pe 6 anĭ, 4 lunĭ, pênă la Noemvrie 25, 1792.
1000				Lascăr hagi Manolache din létŭ 1786: Mart. 9.
		533	40	Dobânda pe 6 anĭ, 8 lunĭ, pênă la Noemvrie 9. 1792.
1000				D-sali Const. Vasăle Rost. din létŭ 1786 Avg. 15.

Leĭ	Banĭ	Leĭ	Banĭ	
		496	80	Dobânda pe 6 anĭ, 2 pol. lunĭ, pênă la Noemvrie 1, 1792.
1000				Steriĭ bacalbașŭ, din létŭ 1786, Maĭ 11.
		520		Dobânda pe 6 pol. anĭ pănă la Noemvrie 11, 1792.
1053	99			Leĭba Jidovŭ ot Romanŭ din létŭ 1786, Avg. 25; însĕ 1000 leĭ aŭ datŭ banĭ și pentru ceĭalalțĭ marfă. Deci pe 1000 leĭ facŭ:
		493	40	Dobândă pe 6 anĭ, 2 lunĭ pênă la Octomvrie 25, 1792.
100				Sulgér andoni, din lét. 1786. Iunie 1.
		51	40	Dobândă pe 6 anĭ, 5 lunĭ; pênă la Noemvrie 1, 1792.
500				Igumenŭ de Tazlăŭ, din lét 1786, Avg. 11.
		250		Dobânda pe 6 anĭ, 3 lunĭ; pênă la Noemvrie 11, 1792.
400				Ghinița văduvă, din zapisŭ de 500 leĭ; létŭ 1786, Sept. 5; bez 100 leĭ ci i s'aŭ plătitŭ létŭ 1789 april. 5.
		218		Dobândă a 500 leĭ pe 2 anĭ, 7 lunĭ; și pe 400 leĭ în 3 anĭ, 7 lunĭ pênă la 1792, Noemvr. 5.
26553	99			fac capetele pênă aicea, iar dobânzăle:
		13442	80	
		2426	15	tij dobândă la aceștĭ arătațĭ maĭ gios ci ș'aŭ luatŭ capitele, însă:
				712 — Bașa Riga, bez=489 leĭ ce aŭ luatŭ.
				461 115 Pah. Iane Vardalah.

Leĭ	Banĭ	Leĭ	Banĭ			
				772	20	Constantin Manu bez 324 ceaŭ luatŭ.
				480		la Ianaco pentru 1000 leĭ pe 6 anĭ.
				2426	15	
		15848	95			soma dobânḑelorŭ.
26553	99					Suma din urmă a capetelorŭ.
		15848	95			Dobânḑele.

Alte datoriĭ din socotelele ceaŭ avutŭ răposatulŭ Episcopŭ, cu uniĭ şi alţiĭ, şi din lucrurĭ şi marfă ceau luatŭ pe care nu se încarcă dobânḑĭ.

Leĭ	Banĭ	
2500		La D-luĭ Vist. Mateĭ Canta din 3300 leĭ di pe nişte giuvaerurĭ, bez 800 leĭ ceaŭ luatŭ.
500		La Iordache Milo biv tret logof. havaiantŭ.
590	105	Ieromonachŭ Athanas} fără sănetŭ, dar aŭ giuratŭ că aŭ
447	60	Ieromonachŭ Sofroni} să ia aceştĭ banĭ din nişte socotele
413	33	Leĭba scurtulŭ di pe marfă.
940	57	Panaiotŭ hagi Vasiliu.
141	42	Hagi Hriste tij.
803	60	Dimitrache Manuilŭ.
139	60	Gheorghi Şalgiŭ.
224		Şmilŭ Borohŭ Jidovŭ.
266		Popa Kirilŭ ot Barnovski.
100		Ierodiacon Gavril ot tam.
6466	63	tij. capete.
10500		aŭ luatŭ pré o sfinţia sa Episcopulŭ Antoniĭ în datorie cu zapisŭ let 1792, Iul 1 care banĭ i'aŭ datŭ la datoriele răposatuluĭ ceaŭ plătitŭ cum să arată maĭ gios :
		280 leĭ face dobânda acestor banĭ în 4 lunĭ pênă la Noemvrie 1, 1792.

Adunarea somelorŭ

Leĭ	Banĭ.	
43520	42	Soma capetelorŭ de maĭ susŭ însĕ:
		33020 42 cu zapisele răposatuluĭ.
		10500 cu zapisele Episcopuluĭ Antoniŭ.
		43520 42
16128	95	Suma dobânzilorŭ iij.
59649	17	Tótă suma ce iaste să se plătéscă de acum înainte bez 13500 leĭ care nu s'aŭ pusŭ la acestŭ izvodŭ însă:
		5500 Pe care are zapisulŭ răposatuluĭ Episcopŭ D-luĭ post: Scarlatŭ Caragea.
		8000 pe care are zapisŭ Domnulŭ Alexandru Ipsilantŭ Vod: dela Episcopulŭ Antoniĭ, bez 2000 leĭ ce i s'aŭ datŭ totŭ pentru datoriile răposatuluĭ Episcopŭ.
		13500

Tijŭ datoriĭ de ale răposatuluĭ Episcopŭ, din care aŭ plătitŭ préosfinţia sa Episcopulŭ kyr Antonie'sumele arătate maĭ giosŭ.

Leĭ	Banĭ	
2000		La Măria sa Alexandru Vod. Ipsilantŭ, din zapis de 10000 leĭ, let 1787 Sept.
3459		La başa Riga, bez 131 leĭ ci iaŭ ţinutŭ în samă Episcopulŭ pentru céle ce aŭ luatŭ dela dânsul, şi fiind că numitulŭ Riga aŭ avutŭ să ia capite 2980 leĭ din lét 1786 april 15: trecŭ luaţĭ piste capite 489 leĭ, care s'aŭ pusŭ la soma dobânḑiĭ.
1278	60	La Pah: Iane Vardalak, capite ce aŭ avut să ia din lét 1786 April 17, însă cu 100 leĭ di pe nişte băcăliĭ cear fi datŭ, pe care n'are sinetŭ
4500		La D-luĭ Vist: Iordake Balşŭ, avênd să ia dela Episcopie 1600 leĭ capite din lét 1786 Mart. 16; şi 1500 leĭ dela mănăstirea Barnovski.

Leĭ	Banĭ	
2900		La luminat Beĭzadea Dimitrașcŭ Mavrocordat însĕ: 2000 capite din lét 1786, Maiŭ 8. 900 dobânda pe 3 anĭ, 10 lunĭ pênă la 1790 Mart. 8.
800		La d-luĭ Vist. Mateĭ Canta din 3300 leĭ capite din lét 1786 Mart; însă cu 300 leĭ daţĭ logof. Zoiţiĭ maiciĭ D-sali.
2500		La Căpit. Constantinŭ maĭ avênd să ia 2175 leĭ 60 banĭ însĕ cu 175 pol: leĭ fără sinetŭ, și trecu daţĭ piste soma capitelorŭ 324 leĭ, 60 banĭ. care saŭ pusŭ la soma dobânḑiĭ
100		La Ghiniţa văduvă din 500 leĭ, capite din lét 1786 Sept. 5.
1000		La Ianaco céușŭ de aproḑĭ, capite ce aŭ avutŭ să ia din lét 1786, Iul.
1690		La Manolake zugravŭ, însă: 1000 leĭ capite din lét. 1786, Mart. 22. 690 dobânda.
1814		La Misi Pandeli cu tovarășul sĕŭ Alexi iconom însă: 5300 capite din let 1786 Iul. 1. 2514 dobândă pe 6 anĭ, pênă la 1792 Iul 1.
701	48	la 16 dughene datoriĭ mărunte.
28752	108	tótă suma datorielorŭ plătite de Episcopul Antoniĭ pênă acu:

De unde s'aŭ datŭ aceștĭ banĭ.

Leĭ	Banĭ	
8271	28	Din venitulŭ Episcopieĭ.
9981	80	Din baniĭ miliĭ din ruzmaturile anuluĭ trecutŭ 1792.
10500		ceaŭ luatŭ Episcopulŭ în datorie.
28752	108	

Annlŭ 1793. Antoniŭ se găsesce subscrisŭ, înpreună cu Mitropolitulŭ Iacovŭ și cu Veniaminu Episc. de Hușĭ, în bles-

temulŭ întăritoriŭ chrysovuluĭ datŭ la 25 Mart. de Michailŭ Suciu Voevodŭ, prin carele se opresce a se maĭ dărui pe la Monastirĭ şi pela persóne private Çiganĭ domnescĭ, dintre lingurarĭ şi ursarĭ. (Uric. t. I. p. 122—129). 282-289

Anulŭ 1796. În vara acestuĭ anŭ Antonie a muritŭ, după ce a ocupatŭ scaunulŭ Episcopieĭ timpŭ de 9 anĭ. Dupre mărturia luĭ Volfŭ, Antonie a muritŭ în alŭ 70-anŭ alŭ vêrsteĭ*). Deşi Antonie să vede a fi fostŭ bunŭ administratorŭ alŭ averiĭ episcopieĭ, precum se arată din stăruinţa luĭ pentru plata datorielorŭ; dar se vede că acésta era unica luĭ bună calitate, ca Episcopŭ, pentru carea în acele grele înpregiurărĭ ale Episcopieĭ, elŭ şi fusese admisŭ la Episcopatŭ. Altminterea elŭ erá lipsitŭ de calităţile spirituale ce se cerŭ dela unŭ Episcopŭ. Tradiţiunea a păstratŭ despre dênsulŭ, în acéstă privire, nisce suvenire, care ne represintă în elŭ unŭ omŭ fórte materialŭ, mândru, despotŭ şi fără nicĭ o consciinţă de înalta misiune moralĕ a unuĭ Episcopŭ. Aşa, se spune despre elŭ 1) că fórte arare orĭ liturgisia la Episcopia sea; chiarŭ la serbătórea aniversală a Episcopieĭ (chramulŭ), elŭ nu liturgisia, necum la alte serbătorĭ, ci chiamă pe Amphilochie Hotinénulŭ dela Zagavia, de liturgisia la Episcopie; éră elŭ se ducea la vre-una din moşiele Episcopieĭ, pênă când trecea serbătórea, şi apoĭ revinea. 2) Că era unŭ mare mâncăŭ. Mânca aşa de multŭ, în câtŭ nu se putea redicá dela masă; ci cumŭ şedea pe patŭ, se resturná la somnŭ după ce se sfîrşia mésa. Odată a mâncatŭ aşa de multe cereşe, în câtŭ s'a bolnăvitŭ de mórte, la care ocasiune Domnulŭ Moruzŭ 'iarŭ fi recomendatŭ, ca o mĕsură igienică, să mănânce altă dată maĭ puţine cereşe. Elŭ înse iarŭ fi respunsŭ, că nu se găsesce în pomelniculŭ Episcopieĭ, ca vreunŭ Episcopŭ să fi

---

*) Volfŭ, vorbindŭ despre Antonie, p. 149, ḑice că elŭ a succesŭ luĭ Leonŭ în anulŭ 1784. Acésta nu este esactŭ: 1) Antonie a succesŭ nu luĭ Leonŭ, ci luĭ Iacovŭ Greculŭ. 2) nu în anulŭ 1784 s'a strămutatŭ Leonŭ la Mitropolie, ci în anulŭ 1786.

muritŭ de cereşe. Odată a ocărâtŭ cu mare aroganţă pe Veniaminŭ Episcopulŭ de Huşĭ pentru că n'a voitŭ să mănânce carne cu dênsulŭ în postulŭ Crăciunuluĭ. Elŭ nu se putea stăpêni de mâncare nicĭ pênă după liturgie, carea pe atuncĭ se făcea destulŭ de diminéţă. Odinióră unŭ respectabilŭ Archimandritŭ, Kiriiŭ Egumenulŭ dela Slatina, fiindŭ óspe la Episcopie, într'o Duminică diminéţă, se duse la Episcopulŭ, ca să'lŭ însoţiască în mergerea la Biserică; îlŭ găsi mâncândŭ, şi fu şi dênsulŭ învitatŭ a bea o cafea; acesta refusă escuzându-se cu datina crestină de a se abţinea de mâncare şi bĕutură pênă după eşirea dela liturgie. Refusulŭ acesta înse l'a plătitŭ fórte scumpŭ. Aroganţa luĭ Antonie blesată, s'a pornitŭ asupră'ĭ cu cele maĭ violente ocărĭ şi insulte**). Archidiaconulŭ luĭ Antonie, poreclitŭ «Buléndră», erá renumitŭ pentru bufonăriele luĭ, care şi le permitea kiarŭ în timpulŭ serviciuluĭ divinŭ, în Biserică în presenţa stăpânuluĭ seŭ. Tradiţiunea a păstratŭ maĭ multe anecdote de acestea, care de care maĭ disgustătóre; înse characteristice ale epocheĭ, când pietatea străbună începuse a fi sguduită prin ideele philosophieĭ francese din secolulŭ 18-le.

XLIV. Veniaminŭ Costaki.

După mórtea luĭ Antoniŭ, în luna Iuniŭ se permută la Episcopia de Romanŭ Veniaminŭ Episcopulŭ Huşilorŭ. Condica sântă ne dă următórea relaţiune despre acéstă permutare: «La anulŭ 1796, plinindŭ obştésca datorie fericitulŭ întru pome-

**) Amŭ cunoscutŭ şi noĭ charactere de astŭ-feliŭ de ómenĭ formaţĭ în despotismulŭ viaculuĭ 18-le; chiarŭ în clerŭ. Pre câtŭ târâtorĭ la ceĭ maĭ marĭ de câtŭ eĭ, pre atâta despoţĭ ne'nblânḑiţĭ cu ceĭ maĭ micĭ; mândri şi cu marĭ ilusiunĭ despre sine, pretenţioşĭ şi capriçioşĭ—pênă a nu le putea nime sci voia şi nevoia; nesuferitorĭ de critică şi observare câtŭ de mică la faptele şi vorbele lor; gata îndată a se aprinde de mânià, cu mare plăcere de a bate şi a bate la falangă, carea îndecomunŭ stá la îndămână, în ivélă, spre a înspira în toţĭ frica de mânia despotuluĭ. Ce va fi fostŭ încă maĭ de demultŭ! vaĭ de omŭ!

nire Antonie Episcopulŭ Romanuluĭ, şi rĕmâindŭ acéstă eparchie întru vĕduviă, cu blagoslovenia présfinţituluĭ Mitropolitŭ alŭ ţereĭ Kyrio kyr Iacovŭ, prin alegerea deobşte şi prin buna voinţă a iubitoriuluĭ de Christos şi bun credincĭosuluĭ Domnuluĭ nostru Măria sa Alexandru Calimachŭ Voevodŭ, s'aŭ mutatŭ Episcopulŭ Huşuluĭ kyr Veniaminŭ la acéstă sfântă Episcopie, într'acestaşĭ anŭ în ḑiua ântêiŭ a luneĭ luĭ Iunie.»

Anulŭ 1798. Maiŭ 20. Dupre cererea Episcopuluĭ Veniaminŭ, Domnulŭ Alexandru Ioan Calimachŭ dă unŭ chrysovŭ, prin carele stabilesce venitulŭ, de carele să profite Episcopia dela vatra târguluĭ Romanŭ, anume: 1) Episcopia se autoriză a luá câte 2. banĭ de tótă vadra de vinŭ, ce se vinde prin crâcĭme; 2) unŭ banŭ de tótă oca de rakiŭ; 3) Numaĭ Episcopia să aibă dritŭ a vinde dohotŭ; 4) fiă-care dughiană să plătéscă bezmenŭ la Episcopiă, anualŭ, câte unŭ banŭ la ḑece din suma kirieĭ anuale; 5) Totŭ gospodariulŭ ce va locui pe vatra târguluĭ, să plătéscă Episcopieĭ bezmĕnu unŭ leŭ pe anŭ. 6) Din ţérine Episcopia să iea dejma dupre obiceiŭ. Causa o scimŭ: Episcopia trebuia să plătéscă datoriĭ marĭ, îĭ trebuiaŭ resurse.

Târgoveţiĭ s'aŭ opusŭ aplicăreĭ chrysovuluĭ, şi s'aŭ jăluitŭ la Domniă contra dărilorŭ stabilite prin acestŭ chrysovŭ. Dar veliţiĭ boerĭ aŭ găsitŭ nedrepte pretenţiunile lorŭ şi prin anaforaua dela 20 Iuniŭ aŭ opinatŭ a se menţinea cele stabilite prin chrysovŭ. Domnia a ordinatŭ Ispravnicilorŭ de Romanŭ, ca să dea Episcopieĭ totŭ ajutoriulŭ la esecutarea chrysovuluĭ.

Dupre spunerea luĭ Volfŭ, Episcopulŭ Veniaminŭ în anulŭ acesta a ziditŭ în Romanŭ spitalulŭ. Reproducemŭ propriele luĭ cuvinte: «În anulŭ 1798 (Veniaminŭ) a ziditŭ în Romanŭ unŭ spitalŭ, carele a fostŭ provĕḑutŭ cu unŭ medicŭ şi cu o spiçeriă. Veniturile séle Episcopalĭ nu'ĭ ajungeaŭ pentru întreţinerea acesteĭ bine-facerĭ; elŭ a fostŭ silitŭ a se înpru-

muta cu 80 pungĭ de leĭ, pe care s'aŭ îndatoritŭ a'ĭ plăti din fiitórele séle veniturĭ.» (ibid. p. 149).

Acésta ne arétă încă unŭ noŭ motivŭ pentru care Veniaminŭ, cunoscutŭ în genere ca philanthropŭ şi neinteresatŭ, a fostŭ silitŭ a spori impositele proprietăţiĭ asupra târgoveţilor. Cu acéstă ocasiune nu putemŭ trece fără a observà că Volfŭ, la finele tratatuluĭ seŭ despre Episcopia de Romanŭ, vorbindŭ despre veniturile eĭ le esageréză, pe cândŭ aicĭ spune, că Veniaminŭ, pentru ca să facă unŭ spitalŭ fu silitŭ a recurge la împrumutŭ, şi că după ce a episcopit aprópe 7 anĭ, a lăsatŭ Episcopia datóre. Étă cuvintele luĭ Volfŭ despre veniturile Episcopieĭ: «Precumŭ originea acesteĭ Episcopiĭ Moldave (a Romanuluĭ) pênă acum este învĕlită cu unŭ întunericŭ nestrăbătutŭ, deasemine nu cu maĭ puçină certitudine se potŭ sci actualele veniturĭ ale acesteĭ Episcopiĭ. Póte că aicĭ să se fi ascundendŭ o politică fină, pentru care ele pênă acum nu s'aŭ datŭ publicităţiĭ. Înseşĭ usufructieriĭ acestorŭ veniturĭ—Episcopiĭ — păzescŭ despre ele o tăcere adâncă, carea înse cu atâta maĭ puçinŭ le se póte imputa,. cu câtŭ este bine cunoscutŭ, cu ce aviditate uniĭ Voevodĭ aştéptă mórtea lorŭ, ca îndată să iea în stăpênire averea lorŭ. Cu tóte acestea, la cea maĭ superficialĕ observaţiune este imposibilŭ a negà că veniturile acesteĭ Episcopiĭ nu arŭ fi considerabilĭ. Cuprinsulŭ Eparchieĭ Romanuluĭ este cu multŭ maĭ întinsŭ, de câtŭ alŭ Eparchieĭ Huşilorŭ. Ea posede unŭ multŭ maĭ mare numĕrŭ de sate, pămênturĭ, fênaţe şi viĭ, care anualŭ îĭ aducŭ o sumă de banĭ fórte lucrativă, fără a pune la socotélă venitulŭ sacerdotalŭ, celŭ deasemine considerabilŭ.» Autoriulŭ perde din vedere, că starea în carea se afla atuncĭ agricultura şi commerciulŭ în Moldova, făcea că moşiele nu puteaŭ produce acele «considerabile veniturĭ;» elŭ nu scie deaseminea, că cheltuelele Episcopilorŭ nu eraŭ cheltuelele unuĭ omŭ privatŭ; întreţinerea unuĭ însemnatŭ numĕrŭ de persóne în serviciulŭ Episcopieĭ; posiţiunea înaltă a Episcopilorŭ în societate şi rolulŭ

lorŭ de membri aĭ Divanuluĭ, negreşitŭ reclamaŭ nu puçine cheltuele. Ce se atinge de veniturile Episcopieĭ, noĭ le am vedutŭ în urmă declarate oficialŭ,—că nu eraŭ maĭ marĭ de 7500 leĭ pe anŭ.

Ceea ce este adevĕratŭ în spunerea luĭ Volfŭ, este că spoliarea ce făcuse Mavrocordaţiĭ la Episcopia de Huşĭ, la Mitropolie, şi la Episcopia de Romanŭ, aŭ pusŭ în posiţiune de ne'ncredere pe toţĭ Ierarchiĭ următorĭ; fie-carele se temea, că ostenelele séle după mórte vor deveni pradă a unuĭ despotŭ lacomŭ şi nesăţiosŭ. De aceea eĭ, ca printr'o comună înţelegere, nu lăsaŭ după eĭ de câtŭ datoriĭ. Însuşĭ Volfŭ ne dă a înţelege acésta, cândŭ spune, că Mitropolitulŭ Iacovŭ la mórtea sea a lăsatŭ o datorie de 300 pungĭ, în câtŭ nicĭ unŭ Voevodŭ nu putu să moştenéscă ceva dela dênsulŭ; Veniaminŭ deaseminea, cândŭ s'a permutatŭ la Mitropolie, a lăsatŭ Episcopia de Romanŭ datóre; Gerasimŭ, când s'a permutatŭ la Romanŭ, a lăsatŭ Episcopia de Huşĭ datóre cu 40 de pungĭ, aşa că Domnulŭ Moruzi s'a vĕdutŭ nevoitŭ a ţinea sequestrate veniturile Mitropolieĭ şi ale Episcopielorŭ pênă la plata datorielorŭ, dândŭ numaĭ sumele necesare pentru întreţinere Mitropolituluĭ şi a Episcopilor (ibid).

Datina de a lăsa după mórte datoriĭ, în locŭ de capitalurĭ, a devenitŭ comună la Ierarchiĭ Moldoveĭ. Aşa a urmatŭ în timpulŭ modernŭ Mitropolitulŭ Meletie, Episcopiĭ Veniaminŭ alŭ Romanuluĭ şi Meletie alŭ Huşilorŭ. Mitropolitulŭ Sophronie n'a lăsatŭ datoriĭ, ci s'a făcutŭ testament; asigurându'şĭ averea de timpuriŭ în mânĭ sigure, aşa că ceĭ cu jafu, cândŭ s'aŭ dusŭ să prăde casa unde murise Mitropolitulŭ, se dice că aŭ găsitŭ în ladă, în locŭ de banĭ, unŭ objectŭ ce nu mirosia! originalŭ; darŭ nimeritŭ afrontŭ hoţieĭ oficiale! Aceste jafurĭ s'aŭ urmatŭ continuŭ şi pe la Monastirile din Moldova, la ocasiunea morţiĭ Egumenilorŭ. Tótă averea monastiréscă se declară de avere proprie a Egumenuluĭ reposatŭ, şi se luă de către Ministerulŭ poreclitŭ *bisericescŭ*.

De câte orĭ ne întâlnimŭ cu actulŭ spolierei de câtră guvernŭ a înalţilorŭ demnitarĭ aĭ Bisericeĭ nóstre nu putemŭ a nu ne indigna şi a nu protestà din tóte puterile, ca contra celeĭ maĭ marĭ şi maĭ scandalóse fără-de-legĭ, cu atâta maĭ vêrtosŭ că actulŭ neominosŭ alŭ unuĭ Domnŭ fanariotŭ, plinŭ de datoriĭ din Fanarŭ, şi avidŭ de a se înbogăţi din truda altóra, a devenitŭ normă pentru alţĭ potentaţĭ deaseminea lacomĭ, şi fără consciinţă, şi se perpetuă pênă astădĭ. Ne-amŭ silitŭ să găsimŭ temeiurile legalĭ şi istorice ale acesteĭ spolierĭ, quasi legitimă, şi amŭ găsit'o contrarie şi legilorŭ bisericescĭ şi celorŭ civilĭ, şi istorieĭ nóstre naţionale. Volfŭ spune că *uniĭ din Voevodĭ astepta cu aviditate mórtea Ierarchilorŭ* spre a spolia averile bieericescĭ; Înse documentile istorice ne arată numaĭ dóue cazurĭ de acestă aviditate voevodalĕ: a spoliăreĭ Episcopieĭ de Huşĭ şi a Mitropolieĭ decătră Mavrocordaţĭ. Înainte de acésta nu s'a pomenitŭ. Din contra, găsimŭ multe exemple, din care se vede că Ierarchiĭ dispuneaŭ de averile lor propriĭ ca fie-care cetăţian, făcêndu'şĭ testamente, prin care reguiaŭ împărţirea avereĭ după mórte, prin daniĭ pe la monastirĭ şi Bisericĭ, prin legaturĭ diferite. Aşa a urmatŭ Mitropolitulŭ Gedeonŭ în 1722, Mitropolitulŭ Georgie în 1730; Episcopiĭ de Romanŭ: Pachomiu, Teophilŭ, Ioanikie, Episcopulŭ de Huşĭ Gedeonŭ, etc Din Ţéra-românéscă posedemŭ testamentulŭ Mitropolituluĭ Anthim. Canónele Bisericeştĭ privitóre la averea Episcopilorŭ, le amŭ reprodusŭ în chronica Huşilorŭ (p. 336—341), precumŭ şi legiuirea coduluĭ civilŭ alŭ Moldoveĭ în acéstă materiă. De unde dar acelŭ obiceiŭ varvarŭ de a spolia biserica şi pre Ierarchi după mórte, şi theoria bizară că eĭ nu ar fi avêndŭ dreptŭ a testa, şi că statul are dreptŭ a'ĭ prăda? Maĭ alesŭ—de unde acestŭ dreptŭ după întroducerea coduluĭ noŭ, de carele se preconéză pe tóte tonurile că elŭ este productul ideilorŭ celorŭ maĭ civilizătóre, şi este bazatŭ pe principiele cele maĭ juste şi maĭ equitabilĭ? Şi în adevĕrŭ codul acesta, la § 856, declară pe orĭ-ce persónă capabilĕ de a'şĭ face tes-

tamentulŭ, daca nu este poprită de vre-o lege specialĕ. Şi afirmămŭ că nu esistă nicĭ o lege în acelŭ codŭ, carea se interḑică Ierarchilorŭ acestŭ dreptŭ. Originea dar a acestuĭ abusŭ de putere, strigătoriŭ la ceriŭ, nu o găsescŭ de câtŭ într'unŭ fatalŭ esemplu datŭ de câţĭ-va Domnĭ fanarioţĭ,— aprópe 100 anĭ în urmă. Lipsa de sentimentulŭ justiţieĭ, obicĭnuirea cu abusurile, care aŭ formatŭ o rutină immoralĕ, de care guvernanţiĭ nu voescŭ a se debarasa din lipsa de cugetare; o plăcere de a lua deagata, carea este o plagă pentru societate, şi o deprindere încarnată în funcţionarĭ.

Unŭ omŭ de statŭ din Moldova, sunt vreo 20 anĭ, a emisŭ o idee falşă: «Statulŭ este metania înalţilorŭ demnitarĭ aĭ bisericeĭ», şi pe autoritatea aceluĭ omŭ se spoliază pênă astăḑĭ în tótă liniştea clerul înaltŭ şi biserica. Ideea acésta din Moldova a trecutŭ în Ţéra-românéscă, s'a găsitŭ şi acolo calḑĭ apĕrătorĭ pintre pedanţĭ şi alte persóne interesate influente. Ea s'a manifestatŭ în tótă hidositatea, la sfărĕmarea testamentuluĭ reposatuluĭ Episcopŭ de Buzeŭ Philotheiŭ, care le luase disposiţiunĭ a se face maĭ multe îmbunătăţirĭ spre onórea şi binele publicŭ naţionalŭ, şi lăsase şi maĭ multe legaturĭ la deosebite persóne scăpĕtate. A intervenitŭ Guvernulŭ, a pusŭ mâna pe o avere considerabilĕ, încă trăindŭ acelŭ nenorocitŭ Episcopŭ, şi aŭ cheltuit-o tótă, fără a se sci pe ce şi cumŭ. Lumea intelegentă a aplaudatŭ! Legistiĭ şi judecătoriĭ s'aŭ grăbitŭ a justifica spoliarea, cu mult maĭ mare de câtŭ aceea de sub Mavrocordaţĭ, căcĭ era făcută sub unŭ regimŭ ce se pretendea civilisătoriŭ, moralizătoriŭ şi râdicătoriŭ alŭ justiţieĭ prin întroducerea legilorŭ celorŭ maĭ umane. Unŭ veteranŭ jurnalŭ, descriindŭ tratarea acestuĭ procesŭ, intentatŭ de esecutoriĭ testamentuluĭ aceluĭ Episcopŭ, găsesce în sfărĕmarea testamentuluĭ de către înalta curte de casaţiă, actulŭ celŭ maĭ mare alŭ justiţieĭ române şi esclamă cu sciutele séle mănióse izbirĭ de condeiŭ: «Onóre magistratureĭ române! Cestiunea se trată la înălţimea

eĭ, precum maĭ nu se maĭ trată vreodată vreo causă înaintea instanţelorŭ nóstre. Toţĭ se distinseră prin talentulŭ, sciinţa şi elocuenţa lorŭ. „Cestiunea era, décă potŭ Episcopiĭ dispune asupra uneĭ averĭ câştigate de eĭ; prin urmare, décă Episcopulŭ de Buzĕŭ putea dispune, de o sumă de 3000000 leĭ vechĭ ce'ĭ adunase în calitatea sea de Episcopŭ». Să nu uĭtămŭ că averele Episcopielorŭ eraŭ luate de multŭ dela Episcopĭ, administrate şi cheltuite de statŭ; averea Episcopuluĭ era dară resultatulŭ iconomielorŭ luĭ particulare, personale. «Procurorele........., adaoge jurnalistulŭ, într'unŭ discursŭ de o óră şi jumĕtate, trătă cestiunea din punctulŭ de vedere philosophicŭ şi religiosŭ, istoricŭ şi juridicŭ, producêndŭ o mulţime de documente istorice şi juridice vechie şi maĭ nóue, puçinŭ séŭ nicĭdecum cunoscute, analizândŭ şi commentândŭ legile vechie împĕrătescĭ şi canonice, şi punêndu-le în legătură cu céle nóue; în fine conchise, că călugăriĭ şi Episcopiĭ nu potŭ sĕ dispună, fără o învĭderată călcare a legilorŭ, atâtŭ bisericeşcĭ câtŭ şi civile asupra uneĭ averĭ şi familie, care eĭ nu o aŭ, nicĭ pot s'o aĭbe. Acest discursŭ făcu unŭ efectŭ immensŭ asupra publiculuĭ. Adversariĭ, judecătoriĭ şi publiculŭ, toţĭ încongiurară pe D-lŭ procurore şi'lŭ felicitară.» Jurnalistulŭ închee engomiulŭ făcutŭ spolieriĭ de cătră ceĭ marĭ şi pedantismuluĭ procurorescŭ cu cuvintele: «Astŭ-felĭu s'a pusŭ capĕtŭ, sperămŭ pentru tot-dé-una, unuĭ *abusŭ impiŭ*, unuĭ jafŭ sacrilegiŭ, unuĭ *furtişagŭ de cele sânte*, precum ḑicŭ canónele (?), prin care călugăriĭ jăfuiaŭ pe întrecute bunurile Bisericeĭ trecute astăḑĭ sub administrarea Statuluĭ» !!

Aşa dar étă clerulŭ înaltŭ din România espusŭ pe totŭ-dé-una, împreună cu biserica naţionale: jafulu oficialŭ, legitimatŭ de somităţile juridice, aplaudatŭ de unŭ publicŭ numerosŭ, şi propagatŭ la o mulţime de *studenţĭ de legĭ*, a cărora numĕrŭ, ḑice jurnalistulŭ, era cu deosebire mare, şi aştepta să ĭea lecţiune dela legiştiĭ ceĭ marĭ, cum aŭ şi eĭ, la rândulŭ

lorŭ să'şĭ trateze biserica şi pre părinţiĭ lorŭ spiritualĭ; jaful aprobatŭ şi predicatŭ cu tótă ciuda unuĭ pasionatŭ jurnalistŭ bĕtrânŭ, carele declară de *sacrilegiŭ* şi *furare de cele sânte* iconomiele ce arŭ face unŭ Episcopŭ din miḑlócele séle de esistenţă, câtŭ de modeste, întru dorinţă de a testa să se facă după mórtea sa vre unŭ bine publicŭ, care să'ĭ perpetueze memoria, şi să lase şi altora unŭ bunŭ esemplu de imitatŭ! Trebue să notămŭ că pre cândŭ atâtŭ juriştiĭ, câtŭ şi jurnalistulŭ négă unuĭ Episcop dreptulŭ de a testa, numindŭ acésta *sacrilegiŭ*, aprobă pe tăcute prădarea luĭ de către guvernŭ şi delapidarea avereĭ prădate dupre bunul placŭ, deşi aceea n'ar fi adusŭ Statuluĭ nicĭ unŭ profitŭ. Cu tóte însă somităţile legiste, şi cu tóte aplausele publiculuĭ gură-cască, şi cu tótă lauda jurnalistuluĭ, raţiunea sănĕtósă nu găsesce *sacrilegiulŭ* şi furarea de cele sânte în adunarea, conservarea uneĭ sume de banĭ, prin miḑlóce necontestate de nimine, şi destinată prin testamentŭ la bine-facerĭ publice; ci *sacrilegiulŭ* şi *furtulŭ* de cele sânte remânŭ în povóra acelora ce aŭ spoliatŭ acea sumă, o aŭ deturnatŭ dela menirea eĭ moralĕ, şi o aŭ întrebuinţatŭ dupre plăcerea lorŭ, nu se scie la ce, şi cum, şi fără să fi datŭ ţĕreĭ contŭ de ea, ca de alte veniturĭ ale statuluĭ, şi aŭ lipsitŭ ţéra de nisce instituţiunĭ de bine-facere şi lumină, precum şi pre maĭ multe persóne particulare de dreptulŭ lor legalŭ; sacrilegiulŭ şi furarea de sânte remâne deaseminea asupra consciinţeĭ judecătorilorŭ şi legistilorŭ, cariĭ aŭ falsificatŭ legile şi justiţia, şi aŭ buĭmăcitŭ opinia publică cu discursurĭ lungĭ spre a complăcea marilorŭ Demnitarĭ spoliatorĭ, şi a le avea graţia. Aceştĭ legiştĭ adulatorĭ suntŭ cu atâta maĭ vinovaţĭ, cu câtŭ aŭ lovitŭ maĭ adâncŭ justiţia şi aŭ desmoştenitŭ încă, póte maĭ multŭ de cât pentru o generaţiune pe cleru şi biserică de dreptulŭ celŭ maĭ propriŭ, dreptŭ ce i se dă de tóte legile, şi nu se contestă nicĭ într'o ţéră civilizată, de câtŭ în România, unde discepuliĭ Fanarioţilorŭ continuă încă doctrinele dascălilorŭ sĕĭ.

În câtă vreme autoritatea ţěreĭ şi legiştiĭ adulatorĭ vorŭ practica şi justifica spolierea bisericelorŭ şi a cleruluĭ, înzadarŭ vorŭ pretinde a desbăra pe subalterniĭ lorŭ de a fura baniĭ publicĭ şi de a jăfui pe ceĭ ce vinŭ în contactŭ cu eĭ. Clerulŭ vĕḑêndu-se pre sine şi biserica dismoşteniţĭ şi totŭ jăfuiţĭ, vorŭ murmura sub împilarea nedreptăţeĭ, vorŭ conserva apathia lorŭ către spoliatorĭ, vorŭ fi indiferenţĭ către prosperitatea ţěreĭ, unde se proclamă şi se practică cu atâta sfruntare jafulu Bisericeĭ. Episcopiĭ şi Mitropoliţiĭ vorŭ fi siliţĭ să alerge la diferite subterfugie, spre a'şĭ asigura inviolabilitatea voinţeĭ ceĭ de pe urmă, carea totŭ-déuna şi la tóte némurile s'a privitŭ şi s'a respectatŭ ca unŭ actŭ de religiositate, şi care nu are trecere numaĭ la somităţile nóstre juristice şi jurnalistice. Exemplulŭ celorŭ marĭ, datŭ ţěreĭ cu spoliarea Ierarchilorŭ după mórte, a infectatŭ ţéra cu ideea, că póte orĭ-cine să ascundă şi să fure din objectele Episcopuluĭ reposatŭ. De aceea alţĭ prădătorĭ particularĭ se grăbescŭ a îndosi totŭ ce le vine îndămână, înainte de a veni ceĭ oficialĭ; căcĭ se scie că averea Episcopuluĭ după mórte este sortită jafuluĭ. Acésta s'a întêmplatŭ la mórtea luĭ Climentŭ Episcopulŭ Argeşuluĭ. Până aŭ venitŭ spoliarea oficialĕ, alţiĭ aŭ pusŭ mâna pe diferite objecte şi le aŭ îndositŭ: care cărja de argintŭ, care haĭne, care vite, care banĭ. Unŭ servitoriŭ apucase vreo 700 galbenĭ. Locotenentulŭ de Episcopŭ, voind a se recomanda guvernuluĭ, a reuşitŭ a reînturna dela servitoriŭ baniĭ îndosiţĭ şi 'ĭ-a înmănatŭ unuĭ amploiatŭ rânduitŭ de consiliulŭ miniştrilorŭ spre a'ĭ priimi. Eramŭ faţă la numerarea acelorŭ banĭ; ba încă era ceva ridicolŭ, că Locotenentele greşise a declara suma aceea maĭ mare de câtŭ în realitatea; aşa că la numerare nu se ajungea unŭ restŭ de vro 10—20 galbenĭ. Tóte scusele luĭ nu aŭ fostŭ ţinute în sémă; aŭ fostŭ silitŭ să plătéscă restulŭ dela sine, spre a nu da ideea, că a sustrasŭ aceĭ banĭ din suma declarată o dată. Baniĭ nu s'aŭ trecutŭ nicĭ într'o samă; aşa dar cu câtŭ

este maĭ recommendabilă urmarea ómenilorŭ dela cârma Statuluĭ, de cât a bietuluĭ servitoriŭ, care voise să 'şĭ asigure elŭ viaţa pe unŭ timpŭ dintr'o avere ce scia că este de jafŭ! Cu câtŭ este maĭ moralĕ purtarea Miniştrilorŭ de câtŭ a servitoriuluĭ dela Episcopia de Argeşŭ! Dacă s'arŭ fi trătatŭ casulŭ acesta de eruditiĭ legiştĭ, negreşitŭ că eĭ arŭ fi găsitŭ în servitoriŭ o crimă, unŭ furtŭ condemnatŭ de legĭ; dară furtulŭ Miniştrilorŭ l'arŭ fi aprobatŭ prin *comentarie de legĭ împĕrătescĭ vechĭ şi noue*, prin raţionamente *philosophice* póte şi *religióse*; prin *documente juridice* şi *istorice, cunoscute* şi *necunoscute*; căcĭ alt feliŭ se judică delictele unuĭ omŭ simplu, şi altŭ feliŭ ale ómenilorŭ de la putere!

Nu mĕ potŭ îndestulŭ mira de consciinţa acelorŭ eruditĭ legişti, cariĭ ş'aŭ datŭ atâta ostenélă, cu percurare atâtorŭ documente *philosophice, juridice, canonice, religióse, istorice,* atâtorŭ *comentarie de legĭ împărătescĭ vechĭ şi nóue, cunoscute şi necunoscute*, precum îĭ laudă jurnalistulŭ—pentru a bălmoşi adevĕrulŭ! Adevĕrulŭ este tot-dé-una simplu şi lesne de cunoscutŭ pentru cine îlŭ caută cu consciinţă pură, şi cu inimă sinceră. Lăsândŭ la o parte tóte legile positive, politicescĭ şi bisericescĭ, întrebarea pe carea o a încurcatŭ procurorele prin marea sa paradă de eruditiune legistă, se póte deslega prin unŭ simplu raţionamentŭ: o persónă carea în viaţa sa a fostŭ în dreptŭ a dispune de propria sea avere, fară nicĭ o pedică legitimă, póte disposa de restulŭ eĭ în conformitate cu legile, şi la mórtea sea, şi a regula prin testamentŭ întrebuinţarea eĭ după mórtea sea. Episcopiĭ dispunŭ de averea lorŭ proprie, multă puçină, în viaţă după plăcerea lorŭ fără a le cere cine-va contŭ, şi fără a fi în dreptŭ să le céră: prin urmare potŭ, în marginea legilorŭ, a face dispositiunĭ şi la sfârşitulŭ vieteĭ despre întrebuinţarea restuluĭ avereĭ lorŭ, dupre cum îĭ [illegible] inima, şi îĭ va conduce propria lorŭ consciinţă. Toţĭ Mitropoliţiĭ şi Episcopiĭ, atâtŭ contimporanĭ câtŭ şi anticĭ aŭ dispusŭ de averea lorŭ după

voinţă fiindŭ în viaţă. Aşa în Moldova Mitropolitulŭ Anastasie Crimca a făcutŭ Monastirea Dragomirna, Episcopulŭ Romanuluĭ Macarie a făcutŭ Monastirea Râşca ; Mitropolitul Gavriilŭ Calimachŭ a făcutŭ biserica Mitropolieĭ, Mitropolitul Iacovŭ a făcutŭ biserica Banuluĭ din Iaşĭ, Episcopiĭ de Huşĭ: Varlamŭ—a făcutŭ schitulŭ Brădicesciĭ; Gedeonŭ—schitulŭ Sichâstria Seculuĭ; Episcopiĭ de Romanŭ: Pachomie—schitulŭ Pocrovŭ; Ioanikie—Monastirea Precista, şi skitul Vovedenia; Veniaminŭ—spitalulŭ. In Ţéra-românéscă: Mitropolitulŭ Stephanŭ—Biserica cu sânţiĭ, Mitropolitul Anthimŭ—Monastirea ce pórtă numele luĭ, Episcopulŭ Ioanikie—Monastirea Cernica nóuă, şi Biserica sânteĭ Vinerĭ din Bucurescĭ, Mitropolitulŭ actualŭ—Schitulŭ numitŭ Zamphira, şi o typographiă,*) Episcopul de Râmnicŭ Calinicŭ—unŭ altŭ schitŭ peste Oltŭ şi o typographiă pentru cărţile bisericescĭ, pe carea apoĭ o a chărăzitŭ primărieĭ din Craiova spre pomenirea sea, şi pentru ca să o scape de jafulŭ oficialŭ. Suntŭ óre, aceste testamente episcopale: sacrilegiurĭ? furare de cele sânte? Acum de curêndŭ Mitropolitulŭ Ţĕreĭ-românescĭ a înfiinţatŭ unŭ seminariŭ în Bucurescĭ, şi'l întreţine cu cheltuéla sea. Legiştiĭ, et companie, ca să fie consequenţĭ, arŭ trebui să dea alarma: sacrilegiŭ! furtŭ de cele sânte!

Sentenţia dată de legiştĭ, şi atâtŭ de aplaudată de jurnalistŭ, în cestiunea testamentuluĭ Episcopuluĭ Philotheiŭ este forte aprópe de sentinţa pronunţată de comuniştiĭ din Parisŭ în iérna trecută, când s'aŭ declaratŭ bisericele:—cuĭburĭ de hoţĭ! şi clerulŭ:—bandă de hoţĭ! şi s'aŭ osânditŭ la mórte maĭ mulţĭ membri din clerŭ!

Eŭ tremurŭ cândŭ îmĭ închipuescŭ, că după mórtea mea: cărţile mele, objectele, cu care amŭ voitŭ a se înzestra noua Episcopie, ce mia fostŭ sortitŭ să o întemeezŭ, póte şi unŭ micŭ capitalŭ, adunatŭ din ostenele de mulţĭ anĭ—vorŭ ajunge

*) Typographia aŭ răpito partizaniĭ jafuluĭ Bisericilorŭ.

a fi prada şi jafulŭ datineĭ hîde fanariotice; şi voinţa mea ultimă, esprimată, cum ḑice Românulŭ, *cu limbă de mórte*,— nesocotită şi insultată de ómeniĭ legiĭ şi de jurnaliştĭ, şi declarată de: *sacrilegiŭ şi furare de cele sânte*!

Rogŭ pe Dumneḑeŭ ca noua generaţiune de legiştĭ să fie înspirată de spiritulŭ, nu acelŭ hulitoriŭ şi defăĭmătoriŭ şi urâtoriŭ de biserica naţională şi de clerulŭ eĭ,—spiritŭ rĕŭ împrumutatŭ dela streinĭ; ci de spiritulŭ celŭ bunŭ şi chrestinescŭ alŭ Românuluĭ, spiritŭ iubitoriŭ de naţiunea şi religiunea sea şi de instituţiunile eĭ, spiritu carele suflă în mulţime de monumentele nóstre religióse şi philantropice; şi de carele se póte cineva înspira studiindŭ istoria nóstră, moravurile, datinele şi ideele poporuluĭ nostru,—care tóte suntŭ părăsite de ceĭ maĭ mulţĭ din actualiĭ procopsiţĭ adăpaţĭ numaĭ în doctrine şi isvóre streine de Romănismŭ.

Acestŭ bunŭ spiritŭ românescŭ, necoruptŭ de doctrinele streine, va face pe fiitori nostri legistĭ maĭ apţĭ pentru justiţiă, şi maĭ aprópe de ea; eĭ vorŭ simţi negreşitŭ pudórea românéscă numaĭ aducêndu'şĭ aminte de theoria predecesorilorŭ lorŭ, theorie, dupre carea representanţiĭ religiuneĭ naţionale, părinţiĭ spiritualĭ aĭ Românilorŭ, stimaţĭ în viaţa lorŭ, îndată ce morŭ, casa lorŭ se dá jafuluĭ, şi testamentele se declară de *sacrilegiŭ şi furare de cele sânte*! Eĭ vorŭ nimeri calea cea dréptă, ce o arată şi legile positive şi bunulŭ simţŭ, adică: Episcopiĭ, când se instaléză în demnităţile lorŭ, primescŭ dela guvernŭ averea Episcopieĭ dupre o anume catagraphie. Când móre Episcopulŭ guvernulŭ are dreptu şi datoria a revizui catagraphia, şi neajunsulŭ a'lŭ îndeplini din averea remasă dela reposatu. Restulŭ remâne regulatŭ dupre testamentŭ. În lipsă de testamentŭ se urméză cu averea reposatuluĭ dupre legea comună, cu carea se conformă şi cea canonică în casulŭ acesta.*).

*) Acestea le scriamŭ cu vre-o patru anĭ în urmă. Constatăm înse cu plăcere, că justiţia în România a făcutŭ progresŭ. Cu doĭ anĭ în urmă, murindŭ

Am voitŭ să comunicŭ generaţiunii viitóre durerile mele sufletescĭ, provenite din actele de nedreptate ce amŭ veḑutŭ că se practică în ţéra nóstră în privirea cleruluĭ înaltŭ: acumŭ revinŭ la şirulŭ chronologieĭ.

Anulŭ 1798. Venindŭ Domnŭ Constantinŭ Ipsilantŭ, târgoveţiĭ din-noŭ s'aŭ opusŭ a plăti Episcopieĭ taxele stabilite sub Domnulŭ predecesorŭ, în anulŭ trecutŭ. Episcopulŭ s'a jăluitŭ Domnieĭ. La 11 Iuliŭ Domnia înputernicesce pe Episcopŭ a'şĭ strînge veniturile dupre drepturile căpĕtate maĭ dinainte, pênă ce se va cerceta din-noŭ acésta cestiune decătră Domniă. În urmare, Isprăvnicia rânduesce unŭ panţirŭ, spre a esecuta pe târgoveţiĭ ceĭ nesupuşĭ. Târgoveţiĭ aŭ arĕtatŭ şi eĭ păsurile lorŭ în jaloba dată Domnuluĭ, şi cestiunea din-noŭ s'a datŭ în tratarea Divanuluĭ. Acesta a opinatŭ a se mânţinea hotărîrea dată prin chrysovulŭ Domnuluĭ Calimachŭ în anulŭ trecutŭ. Înse Domnulŭ Ipsilantŭ, prin resoluţia sea din 28 Augustŭ, reduce întru câtŭva dările impuse dughenelorŭ şi crâşmelorŭ, şi opresce pe Episcopiă a da în arendă venitulŭ din vênḑarea vinuluĭ şi a rakiuluĭ în oraşŭ.

La 10 Noembriŭ Episcopulŭ de Romanŭ se tânguesce Domnuluĭ, ca n'a pututŭ scóte de la târgoveţĭ dările anualĭ pênă la Septembriŭ. Domnulŭ ordină Ispravnicilorŭ de Romanŭ să cerceteze şi să esecute împlinirea dărilorŭ dupre chrysovulŭ datŭ de dênsulŭ.

La 8 Octombriŭ, an. 1798, Domnulŭ Constantin Alexandru Ipsilantŭ dă unŭ chrysovŭ prin carele arată drepturile

---

Episcopulŭ de Buzeŭ Dionisie, Ministrulŭ de finanţe, D-lŭ Mavrogeni, a consultatŭ corpulŭ advocaţilorŭ statuluĭ, asupra legalităţiĭ procedereĭ anteriόre de a clironomisi statulŭ pre înalţiĭ demnitarĭ aĭ Bisericeĭ, şi toţĭ aŭ desaprobatŭ obiceiulŭ barbarŭ clironomisitŭ dela fanarioţĭ. S'a decisŭ a se urmá după legea comună, carea dă dreptŭ fie-căruĭ cetăţianŭ romanŭ a dispune de averea sea în conformitate cu codulŭ civilŭ. Aşa s'a şi urmatŭ cu averea reposatuluĭ Episcopŭ Dionisie, pe carele, murindŭ fără testamentŭ, l'aŭ clironomisitŭ rudele cele maĭ de aprópe. Statulŭ a figuratŭ ca unŭ creditorŭ particularŭ cerêndŭ dispăgubire de nisce sume bănescĭ încredinţate Episcopuluĭ, şi de care elŭ nu se aquitase în viaţă fiindŭ.

Episcopieĭ asupra târguluĭ Romanŭ, şi o mărginesce a nu trece peste marginile acelorŭ drepturĭ. Se înţelege, că târgoveţiĭ s'aŭ jăluitŭ contra óre-cărorŭ împilărĭ şi amestecărĭ din partea Episcopieĭ în drepturile accordate lorŭ. De aceea chrysovulŭ acesta, precizêndŭ dările şi obligaţiunile orăşenilorŭ cătră Episcopiă, mărginesce pe acésta, a nu strămuta aşeḑerile locuitorilorŭ, luândŭ locurĭ dela uniĭ şi dându-le altora; ci fie-carele să stăpânéscă locurile séle, precum le a avutŭ din viacŭ. Din stupĭ să iea Episcopia, din 10 unulŭ. Dejma obicĭnuită să o dea fie-carele după ponturĭ. Vênḑarea cărneĭ a pesceluĭ, a pâneĭ a lumiuărilorŭ—să fie liberă, fără a pretinde Episcopia vreunŭ venitŭ.

Anulŭ 1800. Data anuluĭ acestuia pórtă o inscripţiune în versurĭ, ce se găsesce la beciulŭ celŭ mare din Episcopiă. Étă inscripţiunea:

„Viaţa cea omenéscă, Avênd scurtare firéscă
Este datoriŭ orĭ şi cine, Fiindu'ĭ cu înlesnire
Nemuritoriŭ să se facă, In acest viacŭ cea să trécă
Ideea dar şi pe mine, Îndemnându-me în lume
Adică prin cunoscinţă, Să jertfescŭ ame putinţă
Mărturiĭ aducŭ vĕḑute—Aceste zidirĭ gătite,
Iulie în treĭ ḑecĭ de ḑile, Cu mică prin osârduire
Nu m'am cruţatŭ, şis făcute. In létulŭ omie opt sute.»

Deşi nu este nime subscrisŭ, dar se înţelege, că atâtŭ beciulŭ, câtŭ şi inscripţiunea luĭ sunt producte ale Episcopuluĭ Veniaminŭ.

Anulŭ 1801. Apr. 8. Vartholomeŭ egumenulŭ Monastireĭ Precista din Romanŭ arată Episcopuluĭ Veniaminŭ, că dinaintea porţeĭ monastireĭ séle este unŭ locŭ alŭ Episcopieĭ, unde la ḑilele de târgŭ adunându-se cară, facŭ gunoiŭ dinaintea porţeĭ; Cere voiă a îngrădi acelŭ locŭ cu zăplazŭ, éră când Episcopia va avea trebuinţă de acelŭ locŭ, se va rĕdica zăplazulŭ. Episcopulŭ a admisŭ propunerea, şi egumenulŭ a datŭ zapisŭ de angajamentulŭ luatŭ.

Veniaminŭ a episcopitŭ la Romanŭ pênă în anulŭ 1803, Mart. 19, cândŭ fu permutatŭ la scaunulŭ Mitropolieĭ; éră în locu'ĭ, la Romanŭ, s'a permutatŭ Gerasimŭ Episcopulŭ de Huşĭ.

XLIV. Gerasimŭ.

Anulŭ 1803. Condica sântă ne spune, că în acestŭ anŭ, la 9 Martiŭ, murindŭ Mitropolitulŭ Iacovŭ, în adóua Domnie a luĭ Alexandru Moruzŭ, s'a permutatŭ la Mitropolie «smeritulŭ Veniaminŭ dela scaunulŭ Romanuluĭ, în luna luĭ Mart, în 19 ḑile, şi în loculŭ seŭ s'aŭ mutatŭ, iarăşĭ prin alegere deobştie, pe kyr Gerasimŭ dela Eparchia sfintcĭ Episcopiĭ Huşuluĭ, la sfânta Episcopie a Romanuluĭ.»

Iată gramata, séŭ decretulŭ datŭ de Mitropolitulŭ Veniaminŭ Episcopuluĭ Gerasimŭ la înstalarea luĭ:

Veniaminŭ cu mila luĭ Dumneḑeŭ Archiepiscopŭ şi Mitropolitŭ Moldoveĭ.

Cea maĭ pre susŭ de începătură, şi maĭ pre susŭ de lumină, şi maĭ pre susŭ de ființă, şi maĭ pre susŭ de tótă zidirea fără de asemănare pre înaltă fire, ceea ce nedespărțit să desparte după ipostasurĭ, şi în treĭ fețe să laudă, şi să uneşce fără de amestecare după unimea ființeĭ: cândŭ după cea negrăită, şi firéscă a eĭ bunătate aŭ scosŭ tótă zidirea dintru neființă la ființă, să vede cum că aŭ ziditŭ, adecă cu gândire podóba cea înțelegătóre a îngerilorŭ, (precumŭ ḑice celŭ după numirea Bogoslovii Grigorie, că ântêiŭ gândesce şi gândirea faptă aŭ fost), iară ceea laltă cu cuvêntul, (precum ḑice psalmistul Davidŭ: cu cuvêntul Domnuluĭ ceriurile s'aŭ întăritŭ) numaĭ pre omŭ, pomulŭ celŭ cerescŭ, cuprinderea fireĭ ceĭ văḑute şi nevăḑute, adunare împreună a tuturorŭ puterilorŭ celorŭ din lume, (După care şi mică lume să numesce) prin sfatŭ şi óre cumŭ prin socotélă negrăită îlŭ

sevêrşaste. (Pentru că ḑice: să facemŭ omŭ după kipulŭ nostru şi după asemănare), trupulŭ cu mânile zidindu'lŭ precum s'aŭ ḑisŭ, ţêrnă luând din pămêntŭ aŭ ziditŭ pre omŭ, iar cu suflare puind întru dênsul sufletŭ cuvêntătoriŭ. Pentru că aŭ suflatŭ într'ênsulŭ Duchŭ de viaţă precum este scrisŭ. Dreptŭ aceea iaste şi maĭ înaltŭ de câtŭ tóte zidirile céle în parte, ca celŭ ce iaste caprinḑĕtoriŭ înpreună alŭ tuturorŭ, şi se osebesce de către tóte, ca celŭ ce singurŭ are celŭ după kipulŭ luĭ Dumneḑeŭ şi după asemănare, ci şi purtăriĭ de grijă ceĭ fórte multe şi necontenite, iaste bine împărtăşitŭ de către acéstă în treĭ luminătorĭ dumneḑeire, fireşte fiind sămănată întru dênsul, şi denafară cu poruncĭ iaste păzitŭ, şi cu légĭ povĕţuitŭ: şi ca celŭ ce iaste minunea cea mare a însuşĭ ziditoriuluĭ Dumneḑeŭ şi Domnuluĭ nostru Iisus Christos, celuĭ ce s'aŭ făcutŭ în kipŭ de omŭ, şi kipulŭ robuluĭ aŭ purtatŭ: s'aŭ mântuitŭ acéstă jivină cinstită (omulŭ), prin însuşĭ rânduéla cea întrupată a omuluĭ şi Dumneḑeŭ Iisus: şi cu alte multe pricinuind mântuirea luĭ, celuĭ întru adevărŭ mântuitoriŭ alŭ tuturor şi maĭ înainte de câtŭ toţĭ. Insĕ kipŭ covêrşitoriŭ, aŭ metachirisitŭ cu adevăratŭ fapta preoţieĭ, spre mântuirea luĭ, şi spre paza cea de acolo înainte, şi spre pe trecerea vieţiĭ ceĭ duchovniceşcĭ. Pentru care şi după rânduéla luĭ Melchisedek făcêndu-se Archiereŭ omulŭ, şi Dumneḑeul Iisus: cu pré curatŭ trupul seŭ, şi cu cinstitul sânge. Zidirea cea cuvêntătóre ce are nădejdea eĭ către taĭna rânduelìĭ, cu priimirea o aŭ îndestulatŭ, céle ce hrănescŭ duchovniceşce şi întrupéză înpreună cu însuşĭ Christos pre ceĭ ce se împărtăşescŭ: cu credinţă neîndoită ca nişte mădularĭ cu capulŭ. Dreptŭ aceea şi ḑice, acésta faceţĭ întru pomenirea mea, printr'acestŭ cuvêntŭ arătândŭ nóuĕ trebuinţa cea neapărată a preoţieĭ. — Decĭ şi noĭ prin vrérea cea Dumneḑeéscă, după în urmă priimirea, unulŭ altuia bine înpărtăşindu-ne acestuĭ darŭ, şi fiind purtătorĭ de Archieréscа cârmă a Mitropolieĭ Moldavieĭ, folosinţa cea de către dênsa tu-

turor chreştinilor prin câtŭ ne iaste în putinţă ne silimŭ a o deşĕrta, luând a-minte înpregiurŭ cu priveghere ca să nu fie nicĭ una din Eparchiile ce sunt sub scaunulŭ Mitropolieĭ nóstre, întru lipsirea daruluĭ celuĭ Duchovnicescŭ: şi ne înpărtăşită folosinţeĭ acestuia.

Dreptŭ aceea şi sfânta Episcopie a Romanuluĭ rămâindŭ întru lipsa a păstoriuluĭ eĭ celuĭ adevĕrat şi Archiereŭ, fiind că noĭ celŭ ce eramŭ întru dênsa Episcopŭ, după mutarea din viaţa acésta a fericituluĭ întru pomenire Kyrŭ Iacovŭ Mitropolitŭ alŭ Moldavieĭ, amŭ priimitŭ noĭ ca o diadochie după vekiulŭ obiceiŭ alŭ pămêntuluĭ scaunulŭ acesta alŭ Sfinteĭ Mitropoliĭ prin alegerea célor de obşte a părţiĭ beséricesştĭ şi a celorŭ aleşĭ şi de bunŭ némŭ veliţĭ boerĭ aĭ patrieĭ, şi a pré inălţatuluĭ nostru Domnŭ Alexandru Costandin Muruzŭ Voevoda. Fiind dar alŭ nostru în Christos iubitŭ frate şi înpreună slujitoriŭ Kyr Gerasimŭ Episcopulŭ Sfinteĭ Episcopiĭ Huşuluĭ vrednicŭ la tótă sciinţa şi plecatŭ întru viaţa călugăréscă, cuviosŭ, smeritŭ, înpodobitŭ cu blândeţĭ şi cu fapte bune, temătoriŭ de Dumneḑeŭ şi ştiutŭ şi ispititŭ de multă vreme şi însuşĭ de smerenia nóstră. Pre carele după vechiulŭ pronomion şi obicéiŭ alŭ pămêntuluĭ, cu împreună plecarea şi priimirea a pré blagocistivuluĭ şi luminatuluĭ nostru Domnŭ Alexandru Constandin Muruz Voevoda: şi cu alegerea acelor de obşte patrioţĭ aĭ pămêntuluĭ acestuia. S'aŭ mutatŭ de la Sfânta Episcopie a Huşuluĭ la Sfânta Episcopie a Romanuluĭ care i s'aŭ încredinţatŭ de la Dumneḑeŭ să ocârmuéscă sufletele pravoslavnicilorŭ ci să află întru a sa Eparchie, şi să sevêrşéscă tóte câte să cuvinŭ Archiereĭ neapăratŭ, să judece şi să cerceteze a dóua óră tóte pricinile besériceştĭ. Citeţĭ, cântăreţĭ, şi purtătorĭ de sfeşnice să însemneze: Ipodiaconĭ: şi diaconĭ să chirotoniséscă: şi să suiă la rânduéla preoţieĭ pre ceĭ vrednicĭ. Duchovnicescĭ părinţĭ să aşeḑe prin ale séle cărţĭ de duchovnicie: Monaşĭ: şi Monachiĭ să facă, kipŭ mare şi kipŭ micŭ: Dumneḑeescĭ besérică

Episcopulŭ Gerasimŭ 1803_1826.

să sfințéscă, și să învéțe pre pravoslavnicul norodŭ: părințesce, totŭ lucrul ce iaste de sufletŭ folositoriŭ și mântuitoriŭ, nu numaĭ prin învĕțăturile celi din rostul guriĭ. Ci multŭ maĭ vârtosŭ prin povĕțuirile și pildele cele bune ale vieții sale, tóte tuturor făcêndu-se după Dumneḑeescul Apostolŭ ca pre toțĭ, saŭ pre ceĭ maĭ mulțĭ să'ĭ dobândéscă și să'ĭ înfățoșeze fără prihană înaintea luĭ Christos: la ḑiua cea înfricoșată a giudecățiĭ. Să stăpânéscă tóte afierosirele aceștiĭ Sfinte Episcopiĭ și să pórte grijă pentru starea și adăogirea lorŭ. Aseminea să stăpânéscă și să adune tóte veniturile eĭ cele drepte după obiceiŭ și tóte cele-lalte să le sevêrșéscă câte se cuvinŭ Archieriei precum s'aŭ ḑisŭ. Și orĭ ce va lega să fie legatŭ, și orĭ ce va deslega să fie deslegatŭ, după pravilă, certândŭ și afurisind pre aceĭ vinovațĭ și înprotivnicĭ, iar pre ceĭ plecațĭ și pocăițĭ săĭ ierte și săĭ blagoslovéscă. Dreptŭ aceea datorĭ sunt și toțĭ aceia ce se află în Eparchia acésta, preoțĭ și diaconĭ și de obște parte besérĭcéscă, și mirenéscă, și tot norodul pravoslavnicŭ lăcuitorĭ Eparchieĭ aceștia: ca să'ĭ dea tótă cinstea și buna cucernicie și priimirea și să 'lŭ asculte și să i să supue nearătândŭ nicĭ o înpotrivire către frățiesa. Dând cu supunere frățieĭ sale și tóte celi ce să cuvinŭ veniturĭ beséricescĭ, și dreptățĭ întregĭ după obicéiulŭ Eparchieĭ, și plecându-i-să întru tóte, precum și frăția sa smerenieĭ nóstre, și să se pomenéscă numele sĕŭ celŭ canonicescŭ la tóte sfintele liturghiĭ, și slujbe beséricescĭ după pravilă. Decĭ pentru maĭ mare credință, datu-s'aŭ acestuĭ iubitoriŭ de Dumneḑeŭ Episcopŭ Kyrŭ Gerasimŭ fratele nostru și întocma slujitoriŭ, acéstă praxis cu a nóstră iscălitură iscălită, și cu pecetea sfinteĭ Mitropoliĭ pecetluită: In anulŭ de la Christos 1803 Mart. 25: indicti. 6.

(L. S.) Subscris: Veniamin Mitropolitu Moldavieĭ.*)

*) Originalulŭ se păstréză în Archiva Episcopieĭ de Romanŭ, înpreună cu praxa, dată luĭ Gerasimŭ la an. 1796 de către Mitrop. Iacovŭ pentru Episcopia.

Anulŭ 1805. Gerasimŭ a renoitŭ şi zugrăvitŭ têmpla (catapetésma)*) din Biserica Episcopieĭ, precumŭ adeveréză inscripţiunea următóre de pe ea:

Διὰ πλουσίας δαπάνης τοῦ πανιεροτάτου ἐπισκόπου Κυρίυ Κυρίυ Γερασίμου, ἐζωγραφίσθη καὶ ἐκαλοπίσθη, τὸ θεῖον τοῦτο καὶ ἱερὸν Τέμπλον, παρ' Εὐσταθίου Ἀλτὴν ζωγραφ. 1805. Αὐγουστ. 25.

---

de Huşĭ. Amândóue praxele aŭ aceeaşĭ cuprindere întocma, afară de pasagiul, unde se vorbesce de persóna alésă şi de Episcopia pentru care alesulŭ se destină. In praxa luĭ Gerasimŭ pentru Huşĭ pasagiulŭ în cestiune se esprimă aşa: «Dreptŭ aceea şi svnta Episcopie a Huşuluĭ remăind întru lipsa apărătoriuluĭ eĭ celuĭ adevăratŭ şi Archiereŭ, fiind că celŭ ce era întru dênsa Archiereŭ, Kyrŭ Veniaminŭ, saŭ mutatŭ la scaunulŭ Svnteĭ Episcopiĭ Romanuluĭ, şi fiind neapărată trebuinţă ca fără zăbavă să se aşeḑe la acéstă Eparchie altŭ episcopŭ şi păstoriŭ duchovnicescŭ, spre mântuitórea ocârmuire şi purtarea de grijă a cuvêntăreţiĭ turme ceĭ dintru dênsa, cercatamŭ şi amŭ aflatŭ pe cinstitulŭ între Ieromonaşĭ Kyrŭ Gerasimŭ Dikiulŭ Mitropoliĭ nóstre, vrednicŭ la tótă sciinţa şi plecatŭ întru viaţa călugărésca, cuviosŭ, smeritŭ, înpodobitŭ cu blândeţe şi cu-alte fapte bune, temătoriŭ de Dumneḑeŭ, şi ispititŭ în multă vréme de însuşĭ smerenia nóstră, pre carele lamŭ kematŭ cătră rânduéla Archieriei, şi după pravilă cu sorţĭ saŭ ales de Archiereiĭ cariĭ saŭ aflatŭ la noĭ, svinţia sa kyr Nectarie Sardeon, şi svinţia sa kyr Grigorie Ierapoleos: şi iubitoriulŭ de Dumneḑeŭ Episcopŭ alŭ svintei Episcopiĭ Romanuluĭ kyrŭ Veniamin, aĭ noştri într-u Chs. iubiţĭ fraţĭ şi împreună slujitorĭ, cu înpreună plecarea şi priimirea a pré blagocestivuluĭ şi luminatuluĭ nostru Domnŭ Ión Alexandru Ioan Calimachŭ vodă, pe numitulŭ Ieromonachŭ kyr Gerasimŭ, cu darulŭ şi putérea şi stăpânirea a pré sfintuluĭ şi de viaţă făcătoriuluĭ duchŭ, l'amŭ chirotonisitŭ Episcopŭ la svnta Episcopie a Huşuluĭ în Biserica pré svinteĭ Mitropoliĭ, unde se ciustesce şi se prăzuuesce chramulŭ svntuluĭ Mareluĭ Mucenicŭ şi purtătoriŭ de biruinţă Georgie».. ... 1796, Iunie 7. Indiction 14.

*) Têmpla séŭ catapetézma din vekime nu era în forma de astăḑĭ. Altariulŭ se despărţia de templu prin unŭ grilagiŭ maĭ multŭ séŭ maĭ puţinŭ artificialŭ. Iustinianŭ deasupra uşelorŭ împărătescĭ a pusŭ o tablă cu închipuirea sânteĭ crucĭ, maĭ târḑiŭ pe acea tablă s'a închipuitŭ icóna numită la grecĭ trimorphia, pentru că cuprindea kipulŭ Domnuluĭ Christos, avênd pe de laturĭ kipulŭ Maiceĭ Domnuluĭ, şi alŭ sântuluĭ Promergĕtoriŭ. Acea tablă a luatŭ numire de *templon*, care la byzantinĭ însémnă: *scutŭ, marcă, stemplu, inscripţiune*. Deşi în urmă totŭ grilagiulŭ s'a prefăcutŭ în părete plinŭ de icóne, totuşĭ a păstratŭ numirea de templon, la Românii Muntenĭ: têmplă.

Pe alte locurĭ multŭ timpŭ altariulŭ se despărţia de templu prin o perdea mare: *καταπέτασμα*. De aicĭ la Româniĭ din Moldova—numirea de «catapetésmă,» se da têmpliĭ pênă astăḑĭ.

Acéstă inscripţiune grécă ne aduce aminte, că Gerasimŭ era unŭ bărbatŭ cultŭ şi iubitoriŭ de învĕţătură.*)

Anulŭ 1808. Iun. 25. Gerasimŭ Episcopulŭ de Romanŭ, şi Meletie Episcopulŭ de Huşĭ, împreună cu boeriĭ divaniştĭ întărescŭ posesiunea skituluĭ de maĭce Varaticulŭ, nu de multŭ fundatŭ, pe loculŭ chărăzitŭ pentru fundarea skituluĭ, din moşia Monastireĭ Némţuluĭ, de cătră pré cuviosulŭ stareţŭ Paisie. Mitropolitulŭ Veniaminŭ nu este aicĭ subscrisŭ; pentru că elŭ paretisise fiind ţéra ocupată de Ruşĭ, şi succesorulŭ sĕŭ,—Exarchulŭ Gavriilŭ,—încă nu venise din Rosia.

(Docum. M. Varaticulŭ).

Anulŭ 1812. Gerasimŭ, împreună cu Episcopulŭ de Huşĭ Meletie, şi cu 12 boerĭ divaniştĭ, se găsescŭ in anaforaua Divanuluĭ domnescŭ, dela 2 Octomb., cătră Domnulŭ Scarlatŭ Alexandru Calimachŭ, în care se espunŭ doleanţele ţĕreĭ pentru perderea Besarabieĭ (Uric. part. III p. 343—357). Luarea Besarabieĭ a causatŭ micşurarea şi a Eparchieĭ de Romanŭ. Ţinutulŭ Vasluiuluĭ, carele pênă atuncĭ aparţinea acesteĭ Eparchie, s'a datŭ la Eparchia Huşilorŭ, carea, după luarea Besarabieĭ remăsese numaĭ cu ţinutulŭ Fălciuluĭ din drépta Prutuluĭ.

*) Gerasimŭ avea unŭ frate, pe carele l'a trimisŭ cu asa keltuélă, de a studiatŭ în scólele grecescĭ din Orientŭ, şi a devenitŭ în urma unŭ renumitŭ predicatoriŭ alŭ Bisericiĭ Moldavieĭ: Archimandritulŭ Sofronie. Elŭ a fostŭ egumenŭ la Cetăţuia şi la alte Monastirĭ, tot-o-dată Ierokirixŭ alŭ Mitropolieĭ. Elŭ cunoscea limbele: elena, francesa, italiana. Elŭ avea unŭ mare talentŭ oratoricŭ, şi cea maĭ mare plăcere a luĭ era, a se ocupă cu operele predicatorilorŭ celorŭ marĭ aĭ Bisericeĭ crestine, maĭ alesŭ: francesĭ şi italianĭ. A trăitŭ pênă la anulŭ 1850, cândŭ a muritŭ la via sea din podgoria Nebuna, lângă Iaşĭ. Via o a dăruitŭ Mitropolieĭ, spre pomenirea sea, cu condiţiune ca ea să se privéscă ca proprietate personală a Mitropolituluĭ ce va fi la scaunŭ, şi să nu se instreineze nicĭ-o-dată. Elŭ a lăsatŭ unŭ mare numerŭ de predice, parte rostite de elŭ la diferite casurĭ, parte traduse din operile predicatorilorŭ celorŭ marĭ, francesĭ şi italianĭ; le a arangiatŭ însulŭ spre tipărire, precedéndu-le de o scurtă autobiographie a sea. N'a voitŭ înse a le tipări fiindŭ în viaţă, şi după mór'ea luĭ operele séle aŭ devenitŭ proprietate a Mitropolieĭ. Ne pare reŭ, că nu se potŭ da încă la lumină acele preciόse ostenele, maĭ alesŭ cândŭ Biserica nóstră este atâtŭ de săracă în opere şi modele de predică!

Anulŭ 1813. Fevr. 12. Din anulŭ acesta se păstréză între actele Bisericeĭ-Albe o carte a isprăvniciei de Romanŭ, prin carea se împuternicesce vechilulŭ Epitropuluĭ Bisericeĭ a strânge venitulŭ ce era cedatŭ de maĭ înainte acesteĭ bisericĭ din veniturile domnescĭ. Venitulŭ acesta se lua dela charabagiĭ, şi dela mĕsurătórea vaselorŭ cu bĕuturĭ—venitulŭ cotuluĭ. Toţĭ charabagiiĭ, cariĭ se închiria pentru vre-unŭ transportŭ trebuiaŭ a face tocmelele în presenţa vechiluluĭ rănduitŭ de Epitropulŭ Bisericeĭ, carele tot-o-dată era şi respundĕtoriŭ pentru pagube. Elŭ lua dela charabagiĭ, câte 4 parale de leŭ din preţulŭ kirieĭ. Dela cotitulŭ vaselorŭ lua câte 20 parale de bute, şi 10 parale de polobocului cu vinŭ dela toţĭ ceĭ ce'şĭ mĕsuraŭ vasele. Pentru mĕsurarea cu cotulŭ séŭ cu vadra—a vaselorŭ cu rakiŭ—lua câte o para de vadră, «după obiceiŭ.»

Anulŭ 1814. Iul. 15. Domnulŭ Scarlatŭ Alexandru Calimachŭ, după cererea Epitropuluĭ Bisericeĭ-Albe confirmă dreptulŭ anteriorŭ alŭ bisericeĭ de a ţinea pe séma eĭ venitulŭ Vătăjieĭ de charabagiĭ şi alŭ cotuluĭ din tărgulŭ Romanuluĭ. Reproducemŭ aicĭ cartea domnéscă:

Noĭ Scarlatŭ Alexandru Calimachŭ Vvoda cu mila luĭ Dumnedeŭ Domnŭ ţereĭ Moldoveĭ.

Să face scire cu acéstă carte a Domnieĭ mele pentru biserica Gospod din târgulŭ Romanuluĭ, unde să cinsteşte şi să prăznuesce hramulŭ Svinţilorŭ maĭ marilorŭ Voevodĭ Michail şi Gavril, că după arătare ce niaŭ făcutŭ Epitropulŭ bisericiĭ cum că acéstă biserică lipsită fiind de agiutorŭ şi neavêndŭ nicĭ o înlesnire de veniturĭ, afară numaĭ de oareşĭcare puţin folosŭ ce are din venitulŭ vătajieĭ de harabagiĭ şi a cotuluĭ de acolo din târgulŭ Romanuluĭ, care veniturĭ suntŭ maĭ din nainte vreme date bisăriceĭ aceştia făcênd cerere ca să să întăriască bisăriciĭ veniturile aceste şi prin carte Domnieĭ mele pertru ca să le aibă spre agiutorŭ şi înlesnire

în următórele sale cheltuelĭ, Dreptŭ aceea cercetând Domnia me, şi adiverindune pentru stare Bisăricii aceştie, că cu adevĕratŭ este vrednică de ajutorŭ, iată prin acéstă carte a Domnieĭ mele hotărămŭ, şi întărimŭ privilegiŭ statornicŭ de miluire veniturile aceste pomenite a vătăjieĭ de harabagie şi a cotuluĭ, cari veniturĭ să aĭbă a le lua Biserica după aceeaşĭ orănduială, precum s'aŭ obĭcĭnuitŭ maĭ din nainte în târgulŭ acesta, ferinduse de a maĭ face vreo adăogire cât de puţinŭ, piste ceea ce s'aŭ obĭcĭnuitŭ a plăti, saŭ în venitulŭ vătăjieĭ de harabagiĭ, saŭ întru a cotuluĭ pentru măsurătórea vaselorŭ cu vinŭ, rakiŭ saŭ horilcă*), şi volnică va fi Biserica, venitulŭ vătăjieĭ al vinde cu anulŭ cuĭ va găsi, saŭ al strânge prin omul seŭ, fără nicĭ o oprire despre nimine, asămine şi pentru venitul cotuluĭ va ave înadins omul săŭ orânduit, carile să să afle în tótă vreme acolo în târgul Romanuluĭ, să mĕsóre vasele cu vinŭ rakiŭ saŭ horilcă orĭ unde va fi chemat, şi să strângă venitul cotărituluĭ, acel ce saŭ obicĭnuit a să urma în târgul acela, îndatorită fiind Biserica de a ţine în tótă vreme cot drept cu boor domnescŭ, întocma după cotul Carvasaraliĭ, cari se obicĭnuesce aice în Eşĭ, pentru ca să nu să facă mĕsurătóre nedriaptă, saŭ greşita, din care să să pricinuiască acelor cu vasile supĕrare saŭ vreo asuprire, Poroncim dar Domnie me Dumv. Ispravnicĭ de ţinutul Romanuluĭ, să aveţĭ a fi următorĭ întocma după hotărîre cărţiĭ acestie a Domnieĭ mele, dând tot agiutor şi înlesnire pomeniteĭ Bisericĭ, pentru ca să'şĭ strângă veniturile aceste fără nicĭ o oprire saŭ supărare despre nimine. 1814 Iul. 15.

Gerasimŭ se jăluesce Domnuluĭ Alexandru Calimachŭ, că se impresóră de vecinĭ maĭ multe proprietăţĭ teritoriale ale Episcopieĭ, anume moşiele: Ruşiĭ, Misechănesciĭ, Poe-

---

*) *Rakiulŭ* se produce din fructe; *horilea* (dela гор'Ѣть: *a arde*) se numia spirtulŭ, produsŭ din grâne, spre deosebire de rakiŭ (*ţuică*), carele se producea din prune şi perje.

nele, Munceluluĭ şi unŭ locŭ de prisacă dela Gădinţĭ. Cere a se rândui cercetare la faţa loculuĭ, a se hotărî şi alege acele proprietăţĭ despre alţĭ reḑeşĭ, şi a se încorpora cele micĭ cu cele maĭ marĭ proprietăţĭ ale Episcopieĭ, hotărîte şi alese din vechime. Domnulŭ, la 28 Iuniŭ, însărcinéză cu acéstă afacere pe Nicolaiu Chrysovergi vel vorniculŭ de poliţie; ĭĭ dă instrucţiunĭ cum să procédă la delimitarea şi alegerea acelorŭ proprietăţĭ, anume: Constatarea să se facă în presenţa părţilorŭ litigante, cercetându-se titlurile, pe care se basază şi unele şi altele. Décă litiganţiĭ vorŭ accepta constatarea făcută dupre documente, atuncĭ să procédă la stîlpirea hotarălorŭ cu petre, dând Episcopieĭ mărturie hotarnică, constătătóre mĕsorisceĭ şi semnelorŭ. Éră décă vre-una din părţĭ nu s'ar mulţumi cu constatarea luĭ, atuncĭ elŭ nu va stâlpi hotarulŭ cu petre, ci va pune numaĭ semne provisoric; şi făcêndŭ o înkipuire de chartă pentru acele moşiĭ, cu aretarea puntelorŭ de price şi a mĕsorisceĭ, va da părţiĭ interesate mărturie cu descriere amĕnuntă a tuturorŭ împregiurărilorŭ, şi cu ḑi de sorocŭ, spre a se trăta cestiunea la Divanŭ, după ce va trece timpulŭ de lucrarea câmpuluĭ.

(Docum. Mitropol.)

Totŭ în acestŭ anŭ Gerasimŭ, înpreună cu Mitropolitulŭ Veniaminŭ şi cu Meletie alŭ Huşilorŭ, suntŭ subscrişĭ în anaforaua Divanuluĭ, de la 15 Maiŭ, către Domnulŭ Scarlatŭ Alexandru Calimachŭ, prin carea se fixază suma anualĕ a biruluĭ ţereĭ la 1,260,000 leĭ, afară de răsurele obicinuite, câte 15 parale la leŭ, destinate pentru plata lefilorŭ slujbaşilorŭ. (Uricar. part. I. p. 33—42).

Anulŭ 1816. Gerasimŭ, împreună cu aceiaşĭ Ierarchĭ, pronunţă şi subscrie blestemulŭ, cu carele s'a legatŭ păzirea Chrysovuluĭ datŭ de Domnulŭ Scarlatŭ Calimachŭ pentru desfiinţarea adaosuluĭ făcutŭ în timpulŭ resbeluluĭ trecutŭ la dabila Goştineĭ. Chrysovulŭ se esprimă aşa despre acelŭ adaosŭ: «Luândŭ în socotinţă şi pentru slujba Goştineĭ, una din ru-

sumaturile ţereĭ, cuviinciósc domnieĭ, că din vechime fiindŭ legiuită prin chrysoave gospod, cu legăturĭ de blăstămŭ, a se strînge numaĭ câte patru parale şi unŭ banŭ de óie de la toţĭ locuitoriĭ ţereĭ ce sănt supuşĭ plăţiĭ acestuĭ rusumatŭ a goştiniĭ. După vreme, adică din epocha a răsmiriţeĭ trecute*) prin dislegarea aceluĭ blestemŭ de către Mitropolitulŭ şi clirosulŭ de atunce,**) suptŭ cuvêntulŭ neapĕratelorŭ trebuinţe obşteşcĭ, precum ţinerea menzălurilorŭ***) ţereĭ, saŭ sporitŭ de către ocârmuirea aceĭ vremĭ, baniĭ goştiniĭ, încă cu treĭ parale şi doĭ banĭ de óie, peste patru parale şi unŭ banŭ, legiuiţĭ de maĭ înainte.» In urmă Chrisovul ḑice: «Rânduimŭ ca Preosfinţia sa Părintele Mitropolitulŭ, cu iubitoriĭ de Dumneḑeŭ Episcopiĭ ţeriĭ, să lege maĭ giosŭ cu straşnicŭ blestemŭ curmarea împliniriĭ acestuĭ sporiŭ de vecĭ, şi legiuire a remâne strângerea banilorŭ goştiniĭ, în patru parale şi unŭ banŭ de óie, precum din vekime saŭ obicinuitŭ, care legătură de blestemŭ prin lucrarea nóstră se va întărí, şi de către însuşĭ Biserica cea mare a Răsăritului, prin osăbită scrisóre a presfântuluĭ Patriarchŭ, a toată lumea înpreună cu soborulŭ.****) Şi atât chrysovul acesta cu legătura Archiereilor

*) *Răzmiriţă*: ḑicere Slavonă: *nepăciuire*, stricarea păciĭ, resbelŭ, (миръ: pace). Se înţelee ocupaţiunea ţereĭ de Ruşĭ.

**) Mitropolitu a fost atuncĭ Gavriilŭ Bănulescu, pusŭ de Ruşĭ la 1808, sub titlu de Exarchŭ alŭ Synoduluĭ din Peterburg.

***) Postele.

****) Observăm aicĭ, că autoritatea Patriarchieĭ în afacerile spirituale ale ţereĭ era de unŭ characterŭ pasivŭ; că se manifestá numaĭ când şi întru câtŭ era provocată de Domnĭ, şi Domniĭ o provocaŭ numaĭ în cestiunĭ pure spirituali, maĭ alesŭ—în legăturĭ săŭ dislegăturĭ de blesteme, dupre credinţele de atuncĭ ale poporuluĭ; în cestiunĭ, ḑicŭ, de care Domniĭ eraŭ maĭ înainte sigurĭ, că nu se va ataca vreunŭ dreptŭ alŭ autonomieĭ ţereĭ şi a Bisericeĭ, şi prin urmare ţéra nu va face oposiţiă. Ţéra tot-dé-una a avutŭ consciinţa, că Patriarchulŭ este o autoritate spirituală superiórǎ Mitropolituluĭ ţereĭ în sfera morale; dar fără nicĭ unŭ dritŭ de a se amesteca de sine în afacerile interióre, religióse orĭ politice ale ţereĭ. Când uniĭ Patriarchĭ aŭ cercatŭ a trece peste limitele tradiţionali, ţéra, cu Domnŭ, cu clerŭ şi cu bocri, aŭ protestatŭ, şi aŭ respinsŭ actulŭ audaciosŭ. Dovadă neizbutirea încercărilorŭ Patriarchieĭ de a

ţeriĭ, cum şi întăritura blestemuluĭ, de la Biserica noastră cea mare a Răsărituluĭ, să stea deapururea la sfânta Mitropolie a Moldavieĭ, pentru cea nestrămutată în vecĭ urmare.» Chrysovulŭ este datŭ la 20 Iunie, an. 1815. După ce a venitŭ cartea Patriarchuluĭ, amintită în Chrysovŭ, în anulŭ 1816, Apr. 30, aŭ făcutŭ şi Archiereiĭ ţereĭ următórea legătură, adaosă la Chrysovŭ:

«De vreme ce dreptŭ şi cu iubirea de oamenĭ pentru binele de obştie, aŭ socotitŭ pré înălţatulŭ nostru Domnŭ împreună cu totŭ sfatulŭ, în pricina adaosuluĭ ce saŭ fostŭ făcutŭ în vremea răsboiuluĭ la slujba goştiniĭ peste aşădămêntul ce aŭ fostŭ din vekiŭ, legatŭ cu blăstămŭ, că iarăşĭ să se păzéscă acea din vekiŭ luare a banilor goştiniĭ de la aceĭ ce plătescŭ fără adaogire vre-odată nicĭ macar de unŭ banŭ supt nicĭ unŭ cuvănt. Care spre a se păzi cu nestrămutare, saŭ şi înoit vekiul acelą aşĕdămănt prin acest luminat chrysovŭ a Inălţimiĭ tale. In care pricină saŭ adusŭ de la Prea sfântul a toată lumea Patriarch şi osăbită sobornicească carte cu legătură de blăstem precum maĭ sus se cuprinde. Iată că şi smerenia noastră înpreună cu prea iubiţiĭ în Christ. fraţĭ

numi pe Mitropoliţĭ, în viaculŭ 18-le Autoritatea patriarchieĭ dară se manifesta în ordine, numaĭ cândŭ era provocată din ţéra şi admisă de ţéră. Rolulŭ eĭ era cu totulŭ passivŭ; acţiunea eĭ se mişca numaĭ după mănuirea Domnilorŭ, de multe orĭ chiar contradicêndu-se în lucrările séle. Aşa în anulŭ 1757 Domnulŭ C. Racoviţă dupre sfatulŭ Divanuluĭ, decidêndu-se a desfiinţa dabila numită Văcăritulŭ, şi a împedeca introducerea eĭ pe viitorŭ, a cerutŭ dela patriarchiă carte de blestemŭ, iscălită de toţĭ patriarchiĭ şi de synodulŭ Bisericeĭ marĭ. Acea carte s'aŭ cetitŭ in Biserica Mitropolieĭ înaintea unuĭ mare numĕrŭ de poporŭ adunatŭ, şi toţĭ cu mare strigare aŭ respunsŭ: aminŭ! Pela anulŭ 1760, unŭ altŭ Domnŭ, Ioan Calimachŭ, a voitŭ să introducă iarăşĭ Văcăritulŭ, s'a înţelesŭ cu partizaniĭ seĭ boerĭ grecĭ şi a scrisŭ patriarchieĭ să dislege Văcăritulŭ, că trebuescŭ banĭ. Patriarchia supusă, adună soborulŭ, făcu altă carte contrarie celeĭ anteriόre, prin carea *blagoslovia* ceea ce *blestemase* cu 3—4 anĭ înainte, şi aproba Văcăritulŭ. Domnulŭ, priimindŭ cartea dislegătóre a patriarchieĭ, se consultă cu greciĭ seĭ, cum să o aplice în faptă. Acestia, ne spune chronica, îĭ dădură acestŭ sfatŭ: să se facă adunare la Mitropolie, unde «chiămândŭ şi pe pămêntenĭ să vorbimŭ (cu eĭ), arătându-le şi cărţile ce am scosŭ dela patriarchiă, ḑicêndu-le: devreme ce dă voie biserica cea

Episcopi ai țării, pre toți aceia cari s'ar ispiti vreodată a pune la cale saŭ a sfătui saŭ de totŭ a strica acéstă prin domnesculŭ chrisovŭ așaḑată dréptă și cu iubire de ómenĭ hotărăre, orĭ-ce ipokimen ar fi, saŭ din ceĭ bisericescĭ saŭ din ceĭ politicescĭ. Pecetluimŭ și cu înfricoșatŭ blăstem îĭ legămŭ și ḑicemŭ : ca pe uniĭ ca aceia întunereculŭ săĭ acopere, săgețĭ cumplite să între în inimile lor, obrazăle lor să se umple de necinste, averea lor să fie spre cea desăvêrșit perḑare și peire, lipsindu-se de tot feliul de procopsală, și ḑilele lorŭ să fie cu totul întru înpuçinare, de tóte ale lor cele vĕḑute ca de averea dreptuluĭ Iovŭ diavolulŭ să se atingă, oftând și tremurând tărându-se pre pămênt, ca Cain să fie în tótă viața lor, moștenind și bubele luĭ Geezi, femeile lor să rămâe vĕduve și copiiĭ lor săracĭ și cerșitorĭ și lipsițĭ de tot feliul de procopsele în tótă viața lorŭ, și îngrabă giudecata luĭ Dumneḑeŭ săĭ agiungă la cele vĕḑute de ochiĭ lor. Iar cari vor păzi cu dreptate pentru acest bine

mare cu totŭ sóborul, se póte ca să'lŭ deslegămŭ...... Și așa Domnulŭ a poruncitŭ ca să se strângă toțĭ Vlădiciĭ, Egumeniĭ, boeriĭ dela mare pênă la micŭ la Mitropolie, mergêndŭ și Ministrii Domnuluĭ acolo. Aŭ începutŭ ântêiŭ a arĕta greutățile și cheltuelele porțeĭ, și a sărchaturilorŭ, că naŭ cu ce le rădica, și se află în mare datorie, la care trebue să se găséscă unŭ kipŭ să se pue la o cale, arătândŭ că alțĭ Domnĭ aŭ fostŭ luând câte dóue Văcăriturĭ pe anŭ, și iară nu putea să iasă de sub datorie. Dară noĭ cu ce vom să urnimŭ nevoile acesteĭ țerĭ? Iată Măria sa Vodă vĕḑênd atâte datoriĭ aŭ scris la Çarigradŭ la Patriarchulŭ și a cerut voie și blagoslovenie de la tot soborul ca să deslege Văcăritul, și aŭ dat voie și prin cărțĭ Mitropolituluĭ ca să 'lŭ deslege. Scoțêndŭ și cărțile iscălite de toțĭ Patriarchiĭ și Archiereiĭ, de le-aŭ arĕtatŭ tuturorŭ boerilorŭ în videală.» Țéra înse a prețuitŭ maĭ multŭ de câtŭ Patriarchia cu sinodulŭ eĭ, — puterea dată preuțieĭ de a *lega* și a *deslega*, a vĕḑut că Patriarchia este complesantă la lăcomia grecilorŭ-consilierĭ domnescĭ, și *n'aŭ priimitŭ deslegarea* Patriarchieĭ. După o tăcere de piósă meditare la puterea legăturilorŭ din trecutŭ și la nevoele țereĭ, aŭ respunsŭ Ministrilorŭ: «Noĭ la acésta nu ne amestecămŭ, nicĭ putem să o facemŭ, nicĭ este cu putință a intra într'unŭ blestemŭ ca acesta; éră câtŭ pentru trebuințele țereĭ avem datorie să găsimŭ kipŭ ca să iasă aceĭ banĭ ce eșia din văcăritŭ.» (Letop. t. III. p. 251—252). Decĭ lăsând la o parte Văcăritulŭ celŭ odată afurisitŭ, și neținêndŭ sémă de dislegarea Patriarchieĭ, aŭ acoperitŭ trebuințele bănescĭ ale visteriei cu o nóuă contribuție, ad-hoc analogă, cu datoria ce era ase plăti,

de obştie, hotărîrea acésta ce se cuprinde maĭ susŭ prin acest luminatŭ chrisovŭ care cu bună rânduélă şi aşăḑămênt saŭ făcutŭ, neatingându-să şi neispitindu-să întru cât de puçinŭ a strica, ce maĭ vêrtosŭ a sta, spre a se păzi cu nestrămutare, uniĭ ca aceia nu numaĭ cu cele drepte şi orânduite veniturĭ cu care aŭ să se împărtăşască spre răsplătirea ostenelelorŭ sale să se învrednicéscă a se folosi spre buna întemeere şi sporirea caselorŭ sale, ce să fie şi ertaţĭ de Domnulŭ Dumneḑeŭ învrednicindu'ĭ cu îndurările sale cele bogate de amândoauă fericirile şi de smerenia nóstră blagosloviţĭ in vecĭ, amin. 1816, Apr. 30.»

Subscrişĭ : «Veniaminŭ Mitropolitŭ Moldoviĭ.
Gerasim Episcop Romanuluĭ.
Meletie Episcopŭ Huşuluĭ.»

(Uricar. part. I. p. 172—177).

Anulŭ 1817. Gerasimŭ a prefăcutŭ şi mărit clopotnlŭ alŭ deile, ce data dela Stephanŭ celŭ Mare. Elŭ fusese încă odată înoitŭ de Episcopulŭ Agathonŭ în anulŭ 1585. Gerasimŭ a cuprinsŭ istoria clopotuluĭ în următórea inscripţiune ce se cetesce pe elŭ: «Acestŭ clopotŭ s'aŭ făcut de Stephanŭ celŭ Bĕtrânŭ. — Vecĭnica luĭ pomenire. — Şi s'aŭ înnoitŭ de Agathon Episcopulŭ Romanuluĭ în ḑilele blagocestivuluĭ Ion Petru Voevod, aniĭ dela zidirea lumiĭ 7093, iar dela Christos 1585. Acum iarăşĭ stricându-se saŭ prefăcutŭ din noŭ de preosfinţitul Episcopul acestieşĭ sfinte Episcopiĭ kirio kirio Gerasimŭ, maĭ adăogândŭ peste suma de 360 încă *) spre vecĭnica pomenire preosfinţieĭ sale şi a tot neamulŭ — în ḑilele binecredinciosuluĭ Domnŭ Io Scarlat Alexandru Calimachŭ Voevodŭ. la aniĭ dela Christos 1817, Iunie 30.»

Anulŭ 1821. După ce Domnulŭ Michaiŭ Suţulŭ a compromisŭ ţéra şi Domnia, conspirândŭ cu eteriştiĭ greceştĭ con-

---

*) Cătimea materialuluĭ adaosŭ nu este pusă ; ci numaĭ unŭ spaçiŭ lăsatŭ deşertŭ.

tra putereĭ suzerane, şi după ce a părăsitŭ thronulŭ şi ţéra, spre a'şĭ asigura viaţa, eteristiĭ devenindŭ stăpênĭ pe guvernŭ şi ţéra, aŭ începutŭ a prăda şi a ucide în tóte părţile, cu desfrênarea cea maĭ selbatică. De gróza lorŭ aŭ fugitŭ preste hotarŭ, în Austria şi în Russia maĭ tóte persónele notabile din Ţéră. Episcopulŭ Gerasimŭ încă a trecutŭ în Bucovina, sub pretestŭ că se duce la băĭ, pentru a'şĭ îngriji de sănĕtate; éră dirigerea afacerilorŭ eparchieĭ în lipsa sea, o a încredinţatŭ Ieromonachuluĭ Meletie.

Anulŭ 1822. Armata turcéscă ocupase Moldova. Paşa vĕdêndŭ că persónele fugite de frica eteristilorŭ, nu se maĭ întorcŭ în ţéră, şi după ce s'aŭ împrăştiatŭ şi nimicitŭ bandele eterieĭ, şi la guvernŭ s'a rânduitŭ caimacamulŭ cerutŭ de ţéră: a bănuitŭ că toţĭ ceĭ fugiţĭ arŭ fi complicĭ aĭ eterieĭ grecescĭ şi duşmanĭ Porţeĭ otomane, şi de aceea nu lăsa ocasiune de a'şĭ resbuna asupra lorŭ. Elŭ înse se amăgia: ceĭ fugiţĭ nu se re'nturna în ţéră de gróza jafurilorŭ şi a uciderilorŭ ce comiteaŭ ianiceriĭ în loculŭ eteristilorŭ, sub protecţiunea mişelóseĭ căĭmăcămiĭ a luĭ Vogoride. Ura şi resbunarea Paşeĭ a cădutŭ şi asupra Episcopuluĭ Gerasimŭ ce nu se renturnase la postulŭ seŭ. Privindu-lŭ ca hainŭ porţeĭ, a voitŭ a'lŭ declara destituitŭ dela Episcopie, şi în loculŭ luĭ a pune altŭ episcopŭ. Deşi elŭ negreşitŭ scia că n'are autoritate a denumi Episcopĭ, înse macarŭ momentanŭ, a făcut-o. A denumitŭ pe Ieromonachulŭ Meletie Episcopŭ, negreşitŭ că nu fără consimţimêntulŭ luĭ: maĭ tot-déuna gloria este ademinitóre, fie macarŭ câtŭ de trecătóre şi cât de periculósă! Cu recomandaţia Paşeĭ, Meletie se duse la Târnovŭ în Bulgaria, şi acolo fu chirotonitŭ Episcopŭ de Romanŭ de treĭ Archiereĭ Grecĭ, cariĭ nu aŭ pregetatŭ a călca peste canóne, şi a se îngera în afacerile uneĭ jurisdicţiunĭ bisericescĭ, cu totulŭ streină de dênşiĭ, fără macarŭ a fi avutŭ autorisaţiunea Bisericeĭ Marĭ, de carea eĭ depindeaŭ. Aşa Meletie reveni în trépta de Episcopŭ şi se instală în episco-

patŭ la Romanŭ. Posiţiunea sea de Episcopŭ ţinu fórte puçinŭ timpŭ; căcĭ curêndŭ liniştindu-se ţéra, şi puindu-se Domnŭ noŭ, Gerasimŭ se întórse la Episcopia sea. Amară deveni posiţiunea luĭ Meletie: elŭ fu argositŭ de archieriă, ca unulŭ ce o primise contra canónelorŭ; Gerasimŭ cerea catherisirea luĭ, şi indignaţia luĭ asupra prodotuluĭ a mersŭ pênă acolo, că nu'lŭ numia altŭ-feliŭ decâtŭ «Iuda,» şi a ordinatŭ a arde tóte vestmintele, şi alte objecte bisericescĭ, cu care acela se servise funcţionândŭ archieresce,—pênă şi strana archieréscă! In acéstă posiţiune desperătóre, bietulŭ Meletie n'a găsitŭ altă cale, spre a scăpa de catherisire, de câtŭ implorândŭ graţia şi intervenirea Domnuluĭ Ioan Sturza, şi a Mitropolituluĭ Veniaminŭ, şi escuzându-se cu silnicia Turcilorŭ, cariĭ fară voia sea l'ar fi făcutŭ Episcopŭ. Atâtŭ Domnulŭ câtŭ şi Mitropolitulŭ n'aŭ pututŭ ajuta rugăminţilorŭ luĭ Meletie din causă că nu ceda Episcopulŭ celŭ ofenḑatŭ prin conduìta infidelă a vinovatuluĭ, şi cerea catherisirea luĭ, şi aşa argosia luĭ a continuatŭ pênă la mórtea luĭ Gerasimŭ.

Anulŭ 1823. Data anuluĭ acestuia se găsesce pe postamentulŭ trikelelorŭ Episcopieĭ, împreună cu numele: »Gerasim Episcopŭ Romanuluĭ.» Se înţelege, că ele datéză dela Gerasimŭ, şi aŭ servitŭ pênă sub Locotenentulŭ de Episcop actualŭ—Isaia, carele le a renoitŭ, păstrândŭ înse postamentele cu inscripţia luĭ Gerasimŭ. Deasemenea se află tot data acésta pe patru crucĭ săpate, înbrăcate cu argintŭ şi poleite, şi cu inscripţia «Gerasimŭ Episcopŭ Romanuluĭ.» Intre ele se deosebesce una, lucrată în sirmă, şi sculptura lemnuluĭ este cu deosebire elegantă. Totŭ din anulŭ acesta sunt treĭ cădelniţe de argintŭ, cu aceeaşĭ inscripţiune; precum şi Discopotirulŭ, cu tóte necesarele, datéză din anulŭ acesta, şi sunt commendate de Gerasim din Rusia; ele pórtă în inscripţiune numele luĭ, şi anulŭ 1823. Aceeaşĭ inscripţiune pórtă patru candele marĭ de argintŭ dela icónele împĕrătescĭ, precumŭ şi alte dóue candele dela icónele din tinda Bisericeĭ.

Se vede că şi de aceste se atinsese nenorocitulŭ Meletie. Tradiţia bĕtrânilorŭ spune, că Gerasimŭ, re'nturnându-se din emigraţiune la Episcopiă, spre a'şĭ manifesta urgia sea asupra luĭ Meletie, s'a dusŭ în Biserică, a cercetatŭ pe rândŭ tóte objectele şi odórele cu care prodotulŭ s'a servitŭ, saŭ macarŭ s'a atinsŭ de ele, şi pe tóte le aŭ nimicitŭ, ca pângărite, şi le a înlocuitŭ cu altele nóue. Acésta este causa pentru care maĭ multe odóră ale Episcopieĭ pórtă data acésta, amintindŭ resbunarea esagerată asupra unuĭ omŭ vinovatŭ în adevĕrŭ, dar carele plângêndŭ, şi căindu-se cu amarŭ de fapta sea, cerea la toţĭ graţiă şi iertare.

Anulŭ 1826. In anulŭ acesta, primăvara, Episcopulŭ Gerasimŭ, se bolnăvi şi muri în Iaşĭ. Vestea gravităţeĭ bóleĭ şĭ apropierea morţeĭ, îndemnà pe argositulŭ Meletie, carele de multe orĭ implorase graţia luĭ Gerasimŭ şi tot dé-una fusese respinsŭ, a face ultima cercare, cerêndu'ĭ indulgenţa naintea morţiĭ. Necutezândŭ nicĭ acum a se duce singurŭ, a rugatŭ pe Mitropolitulŭ se intervină pentru elŭ a'ĭ cere graţia la celŭ ce zăcea pe patulŭ morţeĭ. Mitropolitulŭ se duse însuşĭ a miḑloci iertare. Întrândŭ la bolnavŭ, împreună cu Meletie, acesta se puse în genuchĭ şi cu lacrămĭ amară cerea ertarea episcopuluĭ ofenḑatŭ. Mitropolitulŭ, adaose rugămintele séle; dar fără nicĭ unŭ resultatŭ. Atuncĭ Mitropolitulŭ însuşĭ se puse în genuchĭ alăturea cu Meletie, cerênd graţia celuĭ greşitŭ şi pocăitŭ. Gerasimŭ, în locŭ de respunsŭ, se întórse cu faça la perete, şi nu maĭ pronunţiă nicĭ o vorbă. Atuncĭ Veniaminŭ, estasiatŭ de îndărătnicia bolnavuluĭ, se rădică, ḑise şi luĭ Meletie: «scólă frate! Décă fratele nu voesce a te ierta nicĭ la mórte, te vomŭ ierta noĭ, şi veĭ fi ertatŭ şi de Dumneḑeŭ.» În adevĕrŭ Mitropolitulŭ Veniaminŭ a iertatŭ dupre orânduială pe Meletie cetindu'ĭ rugăciunea de deslegare de orĭ-ce blestemŭ arŭ fi pusŭ asupră'ĭ Gerasimŭ, l'a ocrotitŭ şi sprijinitŭ din tóte puterile séle. Gerasim a muritŭ în în-

dărătnicie. Meletie s'a rugatŭ lu Dumnedeŭ pentru elŭ în tótă viaţa sea, ba încă 'ĭ-a făcutŭ cu cheltuéla sea şi pomenirile religióse, precumŭ : disgroparea, şi altele.

XLVI. Meletie.

La luna Maiŭ Mitropolitulŭ Veniaminŭ, împreună cu boeriĭ divaniştĭ aŭ propusŭ Domnitoruluĭ prin anafora a permuta la Episcopia de Romanŭ pe Meletie Episcopulŭ de Huşĭ cu condiţiune de a plăti enormele datoriĭ ce se aglomerase acolo din remăşiţa datorielorŭ luĭ Iacovŭ greculŭ, şi din datoriele adause de Veniaminŭ şi de Gerasimŭ. Domnulŭ a încuviinţatŭ, şi Meletie s'a instalatŭ la Episcopatulŭ de Romanŭ. (Chronica Huşilorŭ 424—426). Să notămŭ bine, că causa pentru care Meletie se înălţă la Episcopatulŭ de Romanŭ, este încrederea boierilorŭ, că elŭ, ca abilŭ iconomŭ, va plăti datoriele şi ale aceste Episcopiĭ, precumŭ plătise pe ale celeĭ de Huşĭ. Şi în adevĕrŭ, Meletie a plătitŭ şi datoriele Episcopieĭ, câtŭ timpŭ a fostŭ Episcopŭ şi a strînsŭ şi pentru sine maĭ multe decimĭ de miĭ de galbenĭ.

O suvenire de primele dile de venirea luĭ Meletie la Episcopatulŭ de Romanŭ, este caphasulŭ (galeria unde şedeaŭ damele) din Biserica Episcopieĭ, carele pórtă acéstă inscripţiune : «Acestŭ caphasŭ s'aŭ făcutŭ de preosfinţitulŭ Episcopŭ alŭ Romanuluĭ Kirio Kirio Meletie, când dela scaunulŭ Huşilorŭ s'aŭ suitŭ la acesta alŭ Romanuluĭ la anulŭ 1826 Iunie 2.»

Episcopia de Huşĭ pe la anulŭ 1815 a căpĕtatŭ Biserica Nascereĭ Maiceĭ Domnuluĭ din Iaşĭ, numită «a Tălpălarilorŭ», spre a servi ca metochŭ, unde Episcopiĭ să'şĭ aibă locuinţa în timpulŭ petrecereĭ lorŭ în capitală. Acestŭ metochŭ, a căpĕtatŭ danie nisce case din Iaşĭ încărcate cu o datorie de 16,520 leĭ, remasă dela cumpĕrarea lorŭ, care datorie urma să o plătéscă Biserica Tălpălarilorŭ, depindentă de Episco-

pulŭ de Huşĭ. Episcopulŭ Meletle era datorŭ să plătéscă aceştĭ banĭ. În timpulŭ Episcopieĭ séle la Hnşĭ, deşi i se făcuse deşteptare la acésta în maĭ multe rândurĭ de către departamentŭ, s'a plătitŭ numaĭ o parte din datorie, şi, la 1826, când s'a permutatŭ elŭ la Romanŭ, Biserica Tălpălarilorŭ maĭ avea încă o remăşiţă de datoriă de 5124 leĭ, care cu dobânda lorŭ, şi cu venitulŭ ce încasase Meletie se urca la 10,000 leĭ.

Succesorulŭ luĭ Meletie la Huşĭ—Sofroniu—a priimit asupră'şĭ deodată acea datorie, dândŭ luĭ Meletie unŭ înscrisŭ de împrumutare cu 600 galbenĭ*) pentru respunderea aceĭ datoriĭ. După ce însĕ noulŭ episcopŭ alŭ Huşilorŭ a priimitŭ documentele caseĭ dela fostulŭ Episcopŭ Meletie, şi s'a convinsŭ că acea datoriă privia personalŭ pe fostulŭ Episcopŭ, éră pe de altă parte, că datoria era numaĭ de 10,000 şi că prin urmare elŭ a fostŭ înşelatŭ de colegulŭ seŭ cu 6,500 leĭ: s'a indignatŭ, şi prin suplică a cerutŭ de la Domnie pe deoparte permisiunea a se disface de acelŭ mitochŭ, éră pe de altă parte a i se re'nturna înscrisulŭ de împrumutare, pe care'lŭ dăduse luĭ Meletie în neştiinţă de causă, şi a se îndatori actualulŭ Episcopŭ de Romanŭ Meletie să plătéscă acea datoriă a Mitochuluĭ din timpulŭ Episcopieĭ séle la Huşĭ. D-lŭ Sandu Sturza prin cartea sea din 1828 Mart. 12, constatândŭ tóte aceste, îndatoresce pe Meletie a plăti fără nicĭ o amânare acea sumă de banĭ, şi a se înapoia Episcopuluĭ Sofroniŭ sinetulŭ de împrumutare pentru plata datorieĭ mitochuluĭ. (Docum. Mitrop.)

Argosituluĭ Meletie, scăpândŭ de acusatorulŭ celŭ ne'mblânḑitŭ, protegiatŭ de Domnulŭ Sturza şi de Mitropolitulŭ Ỿeniaminŭ, dobândi recunóşterea sea de Archiereŭ alŭ Patriarchuluĭ de Constantinopole, cu condiţiune însĕ impusă luĭ

---

*) Galbenulŭ atuncĭ valora 27 leĭ vechĭ, parale 20. 600 galbenĭ făceaŭ aşa dar 16,500.

de Mitropolitulŭ: de a nu aspira nicĭ-o-diniórĕ la vre una din chatedrele Episcopale ale ţĕreĭ. Meletie primi bucurosŭ, şi dădu următórea declaraţiune, ce se păstrédă în condica sântă:

«La anulŭ 1822, în vremea turburărilorŭ ce aŭ întîmpinatŭ pământulŭ acesta al Moldoveĭ, lipsindŭ ceĭ maĭ întâĭ din patrioţĭ, pentru gróza întâmplăriĭ, şi eŭ aflându-mĕ în sfânta Episcopie a Romanuluĭ unde eram slujitoriŭ ieromonachŭ, năvălindŭ oştile, împĕrătescĭ în pămêntŭ,*) şi aflându-mĕ pe mine în Episcopie, lipsind părintele Episcopulŭ la ape, m'aŭ silitŭ ca sĕ primescŭ chirotonia archieréscă pentru Episcopia Romanuluĭ, şi aşa cu grăbire m'aŭ trimesŭ peste Dunăre la Tŭrnovŭ, unde fără scirea preosfinţituluĭ Patriachŭ am fostŭ chirotonisitŭ Archiereŭ de treĭ părinţĭ Archiereĭ, pe numele Episcopieĭ Romanuluĭ**), apoĭ viind la Episcopie am stătutŭ prea puçină vreme, şi pe urmă am fostŭ lipsitŭ, viindŭ legiuitulŭ Episcopŭ în scaunulŭ seŭ, şi amŭ fostŭ opritŭ şi de sânta lucrare a archierieĭ, ca unŭ peste canóne chirotonisitŭ: Decĭ maĭ în urmă după ale mele rugăminţĭ ce amŭ făcutŭ către Prea înălţatulŭ Domnŭ şi cătră preosfinţitulŭ Mitropolitŭ Moldavias, a mijloci la preosfinţitulŭ Patriarch şi împreună la prea sfântulŭ soborŭ ajŭ Bisericeĭ răsărituluĭ, slobozire a lucrăriĭ archierescĭ, Biserica îndelungŭ socotindŭ aŭ iconomisitŭ şi aŭ făcutŭ pogorămêntŭ a slobozi mie acéstă voiă prin preosfinţitulŭ Mitropolitŭ, însĕ sub nume numaĭ de «Meletie Archiereŭ,»—pentru aceea dar eŭ dela sinemĭ amŭ hotărâtŭ pentru tótă viaţa mea a fi şi a mĕ socoti streinŭ de pămĕnteanĭ, fără a putea vreodată sub orĭ-ce cuvêntŭ a cere la pămêntenĭ, la vreo întâmplare de schimbărĭ, vreo episcopie a loculuĭ, şi nicĭ a cuvênta măcar.

Decĭ, spre obştésca sciinţă a acesteĭ de însumĭ făcută vecĭ-

---

*) În ţéră.

**) Meletie era Bulgarŭ de origina sea.

nică hotărîre, daŭ acestŭ inscrisŭ, intru care făgăduescŭ, că voiŭ rămânea pănă la cea maĭ de pe urmă a mea resuflare liniştitŭ şi mulţămitŭ pentru mila ce s'aŭ arĕtatŭ către mine.

1826. Noemvrie 1.

Subscrisŭ: Meletie Archiereŭ.*)

Meletie fu numitŭ apoĭ egumenŭ la Monastirea Burdujaniĭ din ţinutulŭ Botoşanilorŭ, de unde apoĭ pentru tótă viaţa 'ĭ-a remasŭ pronumele de «Burdujanulŭ». În genere elŭ era numitŭ de poporŭ: Meletie proin Romanulŭ. Acésta făcea confusiune; amestecându-se numele luĭ cu alŭ actualuluĭ Episcopŭ de Romanŭ, totŭ Meletie. Acésta, în anulŭ 1827 decise pe Mitropolitulŭ Veniaminŭ a'ĭ solicita dela patriarchiă prin Domnitoriŭ o eparchiă titulară streină, dupre carea elŭ să se numiască. Titlulŭ de eparchiă conferatŭ luĭ Meletie de patriarchulŭ fu Stavropoleosŭ, pe care elŭ l'a purtatŭ în tótă viaţa

Cu acéstă ocasiune Mitropolitulŭ Veniaminŭ a scrisŭ în condica sântă următórele:

«Luândŭ în băgare de sémă nedumerirea noroduluĭ în deosebirea luĭ proin-Romanul Kir Meletie, şi acestŭ de acum canonicescŭ Episcopŭ Kir Meletie, că póte nasce pricină de turburare între eĭ şi între cuvêntătórea turmă a Episcopieĭ aceea, am făcutŭ cunoscută înălţimeĭ séle acésta ca să scrie înălţimea sea Prea sfinţituluĭ Patriarch Kirio Kirio Agathangel, şi înălţimea sa Domnulŭ Ioan Sturza Vvod scriind, neaŭ trimis prea sfinţia sea alăturata ecdosis patriarchicească, dupe a căruia cuprindere s'aŭ trecutŭ numele pomenituluĭ maĭ

*) Din acestŭ inscrisŭ, precumŭ şi din altele, ce se păstréză în condica sântă, dela câţi-va clericĭ românĭ, ce aŭ primitŭ archieriĭ titulare sub Mitropolitulŭ Veniaminŭ, se vede causa, pentru care vechiĭ Ierarchĭ aĭ Moldoveĭ nu admiteaŭ pentru Românĭ archieria titulară:—téma de a nu se înmulţi numerulŭ pretendenţilorŭ şi aspiranţilorŭ la scaunele episcopalĭ, şi prin urmare—intrigile şi facţiunile ascunse, tindĕtóre de a grăbi vacanţele la episcopate, spre a face locŭ celorŭ ce arŭ sta gata a le ocupa; precum se urma acésta în Orientulŭ administratŭ da patriarchie.

susŭ în acéstă sfântă condică de ὑπόμνημα şi s'aŭ încredinţatŭ şi de către noĭ. La anulŭ 1827. Iunie."

Subscrisŭ: Veniamin Mitropolitulŭ Moldoveĭ, şi alţĭ duoĭ Archiereĭ.

Meletie Stavropoleosŭ a trăitŭ, ca Archiereŭ titularŭ, până pe la 1850. După mórtea Mitropolituluĭ Meletie, tâmplată la 1848, elŭ a cârmuitŭ cât-va timpŭ Mitropolia în calitate de locotenentŭ. Era unŭ omŭ originalŭ, bunŭ bisericaşŭ, şi cu o conduită landabilĕ. Prin testamentŭ a lăsatŭ câte-va miĭ de galbiniĭ spitaluluĭ, ce atuncĭ din-noŭ zidise boiariulŭ Dimitrie Paşcanulŭ, în suburbia Tătaraşŭ din Iaşĭ, éră casele în care a lăcuitŭ le-a dăruitŭ Bisericeĭ Buneĭ-Vestirĭ. Vecĭnica luĭ pomenire! Meletie pocăitŭ prin viaţa sea ne-a lăsatŭ unŭ esemplu multŭ maĭ edificătoriŭ şi maĭ onorabile, de câtŭ ne'nduplecatulŭ Gerasimŭ, a căruia inimă nu simţia căldura misericordieĭ, şi dela carele Episcopia şi ţéra n'a clironomisitŭ, de câtŭ datoriĭ grele.

Anulŭ 1827. Amŭ vĕḑutŭ în urmă că Episcopulŭ de Huşĭ Sophronie luase asupra sea o datorie a Bisericeĭ Tălparilorŭ din Iaşĭ, ce era mitochŭ alŭ episcopieĭ de Huşĭ; dar în urmă, vĕḑêndŭ că acea datorie era personalĕ a luĭ Meletie, elŭ s'a lepădatŭ de acelŭ metochŭ, şi prin jalobă către Domnŭ a cerutŭ a se lua dela Meletie sinetulŭ ce i l'a fostŭ datŭ pentru acea datorie, şi a'lŭ îndatori ca sĕ'şĭ plătéscă elŭ (Ep. Rom.) datoria sea. Meletie era finŭ până la astucitate, şi credea că va scăpa fără a plăti. Sofronie, simplu dar onestŭ, nu l'a slăbitŭ. Domnulŭ a rînduitŭ suplica luĭ Sophronie la cercetarea Mitropolituluĭ. Mitropolitulŭ a încunosciinţatŭ pre ctitoriĭ Bisericeĭ, că Episcopulŭ de Huşĭ se lépădă de a maĭ ţinea Biserica lorŭ ca metochŭ, prin urmare eĭ să se îngrijască de administrarea eĭ. Boieriĭ ctitorĭ aŭ respunsŭ, că primescŭ Biserica în séma lorŭ; dar nu se însărcinéză cu plata datorieĭ; căcĭ când aŭ dat'o Episcopieĭ biserica lorŭ nu era détóre. Mitropolitulŭ aduce acésta prin anafora la cunoscinţa Dom-

nuluĭ, carele decide, ca atâtŭ Biserica câtŭ şi baniĭ datoriţĭ să se întórne ktitorilorŭ de cătră Episcopie, carea remâne liberă de a o maĭ avea ca mitochŭ. Mitropolitulŭ păşindŭ la cercetarea socotelelorŭ Bisericeĭ dupre condică, spre refuirea Episcopieĭ şi darea Bisericeĭ în administraţia ktitorilorŭ, s'a convinsŭ, că Meletie fraudulosŭ a încărcatŭ pe Episcopulŭ de Huşĭ cu 16,520 leĭ în locŭ de 10,000 cu care datoria Biserica. În urmare Mitropolitulŭ, înainte de a chiema pe ktitorĭ şi a le trăda biserica şi socotelele eĭ, se adreséză prin scrisóre către Meletie; şi după ce'Ĭ descrie tóte acestea, îĭ pune înainte critica şi defăĭmarea ce'şĭ va trage asupră'şĭ la darea socotelelorŭ către ktitorĭ, cariĭ suntŭ boierĭ marĭ: Păşcăneşciĭ şi Balşŭ. În fine îl îndémnă cu orĭ-ce preţŭ a lămuri singurŭ socotelele Bisericeĭ, şi a descărca de orĭ ce sarcină pe Episcopulŭ de Huşi.

Reproducemŭ scrisórea Mitropolituluĭ, ca unŭ documentŭ fórte interesantŭ pentru characteristica unuĭ Episcopŭ:

»Кȣ фръцаска ꙟн Христосȣ драгосте ꙟнбръцішем ..
Прѣсфинціа та!

»Фрателе кѵр Софроніе Єпіскопȣл Хȣшȣлȣи прин жалоба кътръ прѣ ꙟнълцатȣл Домн, аȣ черȣтȣ дисфачере де Бисерика нȣмитъ а талпаларілор че се авѣ Єпископіа Хȣшȣлȣй де метох; де време че съ веде ꙟнсърчинат пентрȣ ачастъ Бесерикъ кȣ ѡ симціtоаре даторіе ші съ роагъ ꙟнълцимеи сале ка съ фіе десфъкȣт, ші де метох, ші де даторіа метохȣлȣй кȣ добънда лор. Пе каре жалобъ рънд8ннд8ѡ ла ной Мъріа са не ꙟндаторещe ка съ фачем кȣноскȣт боерилор ктитори аи Бесерічїи съ ѡ іа ꙟн пȣртарѣ де грижъ а са, ші съ ръспȣндъ Єпіскопіеи баній кȣ каре съ ꙟнсърчинасъ пентрȣ ачест сфънт лъкаш.

»Ной арътънд боерилорȣ ктиторй, черире фрателȣй, ши хотърърѣ ꙟнълцимей сале, нѣȣ ръспȣнс къ пентрȣ Бесерикъ ка нище клирономй а ктиторилор вечй чей ва ꙟнлесни Дȣмнезеȣ вор фаче, іар кȣ даторіа нȣ съ вор ꙟнсърчина, пентрȣ къ, кънд саȣ дат метох Єпископіей наȣ фост датоаре.

Ꙗша дар фъкѫнд ной анафора кътръ ꙟнълцимѣ са ші аръ-
тѫнд ръсп8нс8л боерилор ам ꙟнсемнат ши сокотинца ноа-
стръ, къ де време че аче даторіе саѹ причин8ит Епископіей дела
каса агенціей чеа афіеросітъ де ѡ самъ де боерй н8митей май
с8с8 сфинте Бисерічй, съ съ ꙟнтоаркъ дън8ирѣ к8 даторіа при-
чин8итъ динтрънса їаръш дън8иторилор ші Епископіа съ ръмъе
дескъркатъ де ачастъ сарчинъ. Ꙟс8пра кърія анафорале хотъраще
ꙟнълцимѣ са ка сфънта Епископіе съ ръмѫе десфък8тъ де
ачастъ афіеросире, л8ѫнд8 ꙟнпре8нъ а|іероситорій ші каса ші
с8ма даторіей че Епископіа аѹ ръсп8нс, спре ꙟнплинирѣ с8мей
к8мпъръреи. Д8пъ ачестеа ꙟнфъцішинд8нисе анафораѡа ꙟнтъ-
ритъ, скрисоарѣ де даніе, ші кондика Бесеричей спре а съ фаче
десфачерѣ, гъсим ꙟн кондикъ, къ, 5000 лей баний дрепцй ай н8-
митей Бисерічй, ла ан8л 1816, Март, саѹ дат спре ꙟнплинирѣ
ръмъшицій к8мпъръріи, ші 1500 лей съ гъсеск ꙟнтрачеашй кон-
дикъ л8аційдин кирія касій пе ачелаши ан, каре сома ачаста скъ-
зинд8съ дин 16520 лей прек8м аратъ даніа къ авѣ а съ май да
вънзъторюл8й, ръмън дацй де фръціа та н8май 10000 лей.
Ꙟпой фіинд къ ла сокотеала че ацй авеут амъндой фрацій Епископй
ꙟн ан8л трек8т съ аратъ ши 8н кондею, де 16520 лей ꙟн
600 де оландежй, д8пъ к8рс8л де ат8нчѣ кѫте 27 лей 20 пар.
галбен8л ас8пра аратаціи касъ. Дечй фіинд къ Епископіа Х8-
ш8л8й саѹ десфък8т де а май авѣ метох8л ачеста, ши ной
треб8е а парадоси боерилор дън8иторй саѹ ктиторилор, д8пъ
домнѣска хотъръре, кѫнд неапърат треб8е а съ ведѣ ші скри-
соарѣ чѣ с8пт искълит8ра фръціей тале де с8ма даторіей аче-
щіа че ай лъсат ла Епископіе, ші їатъ къ сар фі въдит ꙟн-
датъ ачастъ непотривитъ л8краре, къ адикъ, пентр8 10000
лей, ай трас 16520 лей ши фък8цй ꙟн галбенй, бе кирія дела
1816 ши пънъ ла 1820 къ н8 съ веде нічй ка к8м трек8тъ
ꙟн кондика Бисерічій, ши кѫтъ критикъ съ п8тѣ прічини
фръціей тале. апой ктиторій ай Бисерічій сѫнт Д8мнѣор Боерій
Пъшкънецій, дън8иторій їар сѫнт фоарте м8лцй ꙟнтре карій

ши Дѫмнѣлѫй логоф. Ѳеωдор Балшй. ши рѫмѫинд фрѫціѧ та а да сокотѣлѫ ла Дѫмнѣлор поцй ж8декa ши критика кѫтѫ ва фи, ши с8пѫраре ѫн сокотелеле че треб8е а да фрѫціѧ та кѫтрѫ Дѫмнѣлор. апой ка сѫ н8 вій ѫн 8неле ка ачестѣ, ной сфѫтѫим пре фрѫціѧ та ка орй к8 че кп вей сокоти сѫ лѫм8рещй причина ачаста. ши ѫнс8ш сѫ дискарчй пе Єпископіе д' ачастѫ сарчинѫ, де каре сѫ авем рѫсп8нс8л фрѫціей тале.

Фіинд ал фрѫціей тале ѫн Христос фрате

Веніамін Митрополіт Молдавіеі.

(Archiv. Mitropolieĭ.) 1827 Ноемвре 15

Anulŭ 1828. Episcopulŭ Meletie, a adaosŭ la odórele Bisericeĭ Episcopale o părechiă ripide de argintŭ aurite, precumŭ arată următórea inscripţiune de pe dênsele: «Pomenesce Dómne pre robulŭ teŭ Meletie Episcopŭ Romanuluĭ. 1828. Sept.» Totŭ atuncĭ aŭ maĭ făcutŭ o cădelniţă de argintŭ, şi o cruce, precum şi o cruce îmbrăcată cu argintŭ,—care deaseminea pórtă numele luĭ.

Anulŭ 1831. In acestŭ anŭ Meletie a făcutŭ clopotulŭ celŭ mare. Inscripţia de pe dênsulŭ este parte în versurĭ, parte în proză. Partea ântêiŭ arétă destinaţiunea religiósă a clopotuluĭ, adoua—arată pe autoriulŭ luĭ şi epocha cândŭ s'a făcutŭ. Étă inscripţia :

«Spre a luĭ Dumneḑeŭ slăvire,
Este mie alcătuire :
Apoĭ sunetulŭ den mine,
Tâlcuesce şi alt bine :
De aminte aducĕtoriŭ,
Tot omuluĭ muritoriŭ :
Dea veni în desteptare,
Spre a vieţeĭ îndreptare. —
A petrece cu'ngrijire,
Ş'a fi pururea 'n gătire,
De a vieţeĭ sfîrşitŭ
La totŭ omulŭ hotărîtŭ.»

«Acestŭ clopotŭ s'aŭ făcutŭ de preosfinţitulŭ Meletie Episcopŭ Romanuluĭ, în vremea ocârmuireĭ Mareluĭ împĕrat Rossieĭ, Nicolaĭ Pavlovicĭ protectorul Principatelor Moldo-Valachieĭ şi în dilele preosfinţituluĭ Mitropolitŭ Moldavieĭ kirio kirio Veniaminŭ.—la aniĭ dela Christos 1831.»

Anulŭ 1834. Curêndŭ după instalarea nouluĭ Domnŭ Michailŭ Sturza, la 22 Octombriŭ Târgoveţiĭ de Romanŭ i se jăluescŭ, că din vechime târgulŭ Romanuluĭ a fostŭ proprietariŭ pe moşia unde este situatŭ, dar din causa prădilorŭ şi a rescólelorŭ, cărora in vechime a fostŭ espusă ţéra, târgulŭ perdendu'şĭ documentele de proprietate, Episcopia treptatŭ a dobânditŭ dela Domnĭ drepturĭ de stăpênire asupra oraşuluĭ şi a locurilorŭ de chrană, în câtŭ astădĭ tóte Epĭscopia le arendéză pe la persóne particulare, ca o deplină proprietară; că aceştĭ arendaşĭ totŭ urcă dările, în câtŭ sărăcimea a ajunsŭ peritóre de fóme; că pe locurile acele, unde înainte se chrăniaŭ târgoveţiĭ, dândŭ numaĭ dejmă, astădĭ ară arendaşiĭ pe sama lorŭ, şi pe imaşŭ (islazŭ) pascŭ vitele arendaşilorŭ şi ale streinilorŭ : Cerŭ a le se da locurĭ de aratŭ, şi a da dejmă din producte, dar a nu le se pretinde banĭ.

Suplica târgoveţilorŭ se dă în cercetarea Divanuluĭ.

Anulŭ 1835. Divanulŭ, după o minuţiósă cercetare a documentelor âmbelor părţĭ, prin anaforaua dela 30 Martie aduce la cunoscinţa Domnuluĭ, că pretenţia târgoveţilorŭ este netemeĭnică; căcĭ Episcopia posede o mulţime de documente, constătătóre dreptuluĭ seŭ de proprietară asupra moşieĭ târguluĭ, şi că pe baza acelorŭ documente ea este îndreptŭ a'şĭ esploata proprietatea cum vă socoti că ĭ este maĭ profitabilŭ, în marginele vechilorŭ séle privilegiĭ, chărăzite de Domniĭ anteriorĭ. Domnulŭ Sturza, prin chrysovulŭ dela 19 Aprilie, confirmă drepturile de proprietate ale Episcopieĭ asupra moşieĭ Romanuluĭ, pe temeiurile espuse în anaforaua Divanuluĭ.

Anulŭ 1836. Unŭ Discopotirŭ cu stéŭa, pórtă data anuluĭ acestuia, şi inscripţiunea arétă pe afierositoriulŭ lorŭ la

Episcopie: «Dionisie Segerliu Nacealnicŭ Monastireĭ Valea-négră, Vrancea 1836, Decemvrie 1.»

Anulŭ 1838. Dintr'o inscripţie ce se păstréză în pridvorulŭ Bisericeĭ Precista-Mare, dela Romanŭ, se vede, că acéstă Biserică, după reedificarea eĭ, de carea amŭ amintitŭ la anulŭ 1787, fu din-noŭ distrusă, şi rezidită, în anulŭ 1826, de Archimandritulŭ Gerasim Bucovinénulŭ, carele totŭ atuncĭ a maĭ sporitŭ spitalulŭ Monastireĭ cu 10. krevaturĭ. Cutremurile urmate după aceea iarăşĭ aŭ struncinatŭ acéstă Biserică aşa de tare, câtŭ, la anulŭ 1838, Igumenulŭ de atuncĭ— Macarie Basarabianulŭ, ą trebuitŭ a dărăma partea sŭperióră şi a o rezidi, precum se află pênă astădĭ. Totŭ sub acestŭ Igumenŭ s'aŭ sporitŭ în spitalulŭ monastireĭ 20 krevaturĭ pentru bolnavĭ, şi a midlocitŭ la epitropia spitalelorŭ a se cumpera o casă maĭ comodă pentru încăperea a 40 de bolnavĭ. Inscripţia este următore:

«Acéstă sfântă Biserică, unde se prăznuesce Adormirea Precisteĭ, ântêiŭ aŭ fostŭ zidită de Dómna Ruxanda, maica luĭ Bogdanŭ Voevodŭ, la 1569. Alŭ doilea s'aŭ ziditŭ de iznóvă de Episcopulŭ Ioanikie, cu ajutoriulŭ Domnuluĭ Constantin Racoviţă Voevodŭ, la 1753, şi s'aŭ dat metochŭ sfântuluĭ Spiridonŭ din Iaşĭ. Alŭ treilea s'aŭ ziditŭ din noŭ, fiind Igumenŭ Gerasimŭ Putnénulŭ, la 1787, carele a făcutŭ şi începere spitaluluĭ. Al patrăle iarăşĭ stricându-se s'aŭ ziditŭ din-noŭ de Archimandritulŭ Gerasimŭ Bucovinénulŭ, carele a maĭ sporitŭ în spitalŭ 10 krevaturĭ, la 1826. Alŭ cincilea, fiind chrintuită de cutremurile urmate, s'aŭ stricatŭ pênă la unŭ locŭ, şi s'au ziditŭ de Igumenulŭ Macarie Basarabianulŭ cu aĭ seĭ banĭ, carele a maĭ sporitŭ şi 20 krevaturĭ în spitalŭ, mijlocindŭ şi cumpĕrarea binaleĭ pentru 40 krevaturĭ, domnindŭ Domnulŭ Michailŭ Grigorie Sturza Vvd, ér Mitropolitŭ fiindŭ preosf. Veniaminŭ Kostaki. 1838. Octom. 21.»

Anulŭ 1843. Unŭ Archimandritŭ Sinesie Crasnovŭ a chărăzitŭ Episcopieĭ dóue sfeclnice marĭ de argintŭ, care staŭ şi

astădĭ pe sântulŭ prestolŭ. Inscripţiunea arétă pe chărăzitoriŭ: «Pomenesce Dómne pe robulŭ teŭ Sinesie Crasnovŭ Archimandritŭ. 1843. Iulie 11. pruba 12.»

Anulŭ 1844. Mitropolitulŭ Veniaminŭ dimisionase la începutulŭ anuluĭ 1842, şi se retrăsese la Monastirea Slatina. Mitropolia se administrase în intervalŭ de 2 anĭ de un locotenentŭ, asistatŭ de unŭ comitetŭ, carele administra partea materiale a Mitropolieĭ. Prelungirea vacanţeĭ s'a făcutŭ, între altele şi pentru a se plăti datoriele Mitropolieĭ, remase dela Mitrop. Veniaminŭ; dar maĭ-cu-sémă spre a se putea întroduce unŭ Ministerŭ a parte pentru administrarea averilorŭ bisericescĭ, instituţiune la care Mitropolitulŭ Veniaminŭ tot-dé-una s'a opusŭ, presimţindŭ aservirea Bisericeĭ prin acésta. Dorinţa guvernuluĭ fiind realisată, prin legiuirea votată de adunare în anulŭ 1844, subscrisă şi de Meletie Episcopulŭ Romanuluĭ: fără întârdiare se păşi apoĭ la alegerea Mitropolituluĭ, carea nu fu alta, de câtŭ permutarea luĭ Meletie dela Romanŭ la scaunulŭ Mitropolieĭ. Inse acéstă înălţare a luĭ a fost scandalósă şi compromitătóre atâtŭ pentru Meletie, câtŭ şi pentru înaltulŭ seŭ postŭ. Chronica scandalósă numeră maĭ multe decimĭ de miĭ de galbinĭ, cu care elŭ arŭ fi cumpĕratŭ voturile şi aprobarea Domnéscă. Insuşĭ Meletie, ca Mitropolitŭ, nu tăgăduia, şi înălţarea sa la Mitropolie o clasa între cele maĭ marĭ *nebuniĭ* ale vieţeĭ séle.

XLIV. Veniaminŭ Rosetŭ.

La 2 Februariŭ, Adunarea, sub preşedinţa Mitropolituluĭ Meletie, a alesŭ pentru Episcopia Romanuluĭ pe Archimandritulŭ Veniaminŭ Rosetŭ, egumenulŭ Monastireĭ Doljesciĭ, de lângă Romanŭ. Adunarea aducêndŭ prin anafora la cunoscinţa Domnuluĭ alegerea făcută, o confirmă şi elŭ. Apoĭ la 5 Februariŭ se făcu ipopsifiarea, séŭ adoptarea canonică a alesuluĭ odată candidatŭ. Ipopsifiarea acésta se făcu, dupre

obiceiŭ în Biserica Mitropolieĭ, de către doĭ Archiereĭ titularĭ: Meletie Stavropoleos şi Athanasie Sevastiasŭ. In ḑiua următóre se făcu chirotonia archieréscă de către Mitropolitulŭ Meletie.

Episcopulŭ Veniaminŭ, ca membru alŭ uneĭ din familiele boerescĭ cele maĭ însemnate ale ţereĭ, căpĕtase şi óre-care cultura în casa părinţéscă; cultura bisericéscă, câtă se obicĭnuia pe atuncĭ, o căpĕtase servindŭ sub Mitropolitulŭ Veniaminŭ, în calitate de Archidiaconŭ, şi apoĭ de Archimandritŭ la Mitropolie. După ce devenise egumenŭ la Doljescĭ se recomandase bine opiniuniĭ publice prin fundarea uneĭ scóle primare în Monastire, cu cheltuéla sea, pentru copiiĭ sătenilorŭ de acolo, scólă înse carea n'a duratŭ multŭ. In puterea acestorŭ titlurĭ, Veniaminŭ devenindŭ Episcopulŭ Romanuluĭ, la începutulŭ păstorieĭ séle, a făcutŭ unŭ actŭ demnŭ de tótă lauda, pentru carele oraşulŭ Romanulŭ tot-dé-una îĭ va fi recunoscĕtoriŭ; înţelegemŭ, restabilirea moşieĭ Romanuluĭ, prin rescumpĕrare, în posesiunea oraşuluĭ, precum fusese în anticitate. Acésta s'a făcutŭ în modulŭ următoriŭ:

La 17 Augustŭ comunitatea oraşuluĭ s'a tânguitŭ Episcopuluĭ de asupririle ce suferiá din partea arendaşilorŭ moşieĭ târguluĭ, prin încărcarea şi îngreuerea dărilorŭ bezmĕnali, şi a otcupuluĭ (antreprizeĭ) rakiuluĭ. Episcopulŭ, convingênduse că orăşeniĭ suntŭ în suferinţe, le-a propusŭ, ca eĭ să împuternicéscă din parte-le nisce persóne de încredere, cu cariĭ elŭ să pótă kibzui modulŭ cum s'arŭ putea curma pe viitorŭ aceste nemulţămirĭ comune şi oraşuluĭ şi Episcopieĭ. Orăşeniĭ aŭ delegatŭ dintre dênşiĭ pe spătariulŭ Grigorie Doni, pe spătariulŭ Dimitrie Stratŭ, pe cliuceriulŭ Ovanesŭ Christe (Arménŭ), şi pe Grigorie Naumŭ. Acestia aŭ arĕtatŭ Episcopuluĭ tóte asupririle ce suferia oraşulŭ din partea întreprinḑĕtorilorŭ venituluĭ, ce este în dreptŭ a trage Episcopia dela orăşenĭ. Veniturile aceste, prin o concurenţă bazată pe lăcomia antreprenorilorŭ, şi pe latitudinea abusurilorŭ, ajunsese

atuncĭ la suma de 850 galbinĭ, plătițĭ Episcopieĭ anualŭ, osebitŭ de ceea ce aveaŭ a profita aceĭ antreprenorĭ. Spre curmarea acestorŭ abusurĭ, Episcopulŭ a consimțitŭ la propunerea delegațilorŭ: de a se rescumpĕra orașulŭ, și a deveni comuna proprietară pe loculŭ ce ocupa, și cât îĭ va maĭ fi necesariŭ, încât pe viitorŭ să nu maĭ depindă întru nimica de Episcopiă. Învoiala s'a făcutŭ cu condițiunile următóre:

1) Episcopia cedéză orășenilorŭ dreptulŭ de proprietate pe vatra târguluĭ; și osebitŭ, afară de periferia orașuluĭ, unŭ imașŭ de 330 fălcĭ.

2) Loculŭ acesta stâlpindu-se și făcêndu-se chartă, se va da în stăpânirea orașuluĭ.

3) Spre dispăgubirea Episcopieĭ de venitulŭ ce avea dela orașŭ, să se cumpere o moșie, carea se producă anualminte suma de 500 galbinĭ, ce corespunde cu adevĕratulŭ venitŭ, ce póte fără abusŭ să aibă Episcopia dela orașŭ, dupre drepturile dobândite de ea din anticitate.

4) Podulŭ de pe apa Moldova remâne și pe viitorŭ proprietate a Episcopieĭ, lăsându-se însĕ orășenilorŭ libertate á trece prin vadurĭ, și iérna pe ghiaçă.

5) Morele de pe Moldova, și salchanaua remânŭ și pe viitorŭ în posesiunea Episcopieĭ, și târgovețiĭ nu vorŭ pretinde nicĭ o plată de la Episcopie pentru ele, precum și pentru imașulŭ din pregiurulŭ lorŭ; pentru care s'aŭ și datŭ orașuluĭ 30 fălcĭ imașŭ maĭ multŭ peste 300 de fălcĭ, ce li se cuvinia.

6) Vorŭ fi scutite de orĭ-ce dare către orașŭ, și chiar de plata dispăgubireĭ la împroprietărirea orașuluĭ: Casa sfinteĭ Episcopiĭ, cu totŭ loculŭ din pregiurulŭ eĭ, și alte acareturĭ ale Episcopieĭ din interiorulŭ orașuluĭ, precum și alte 15 locurĭ, dintre care dóue sterpe, éră 13 locuite de servitoriĭ Episcopieĭ.

Învoiala acésta s'a aprobatŭ și de guvernŭ.

În Biserica Episcopieĭ este unŭ pomelnicŭ, scrisŭ în anulŭ

1844, negreşitŭ de pe altulŭ maĭ vekiŭ, carele se uzase. Elŭ cuprinde numele Episcopilorŭ şi ale ktitorilorŭ Domnĭ şi Dómne. De aceea îlŭ reproducemŭ aicĭ şi noĭ:

Pomelniculŭ fericiţilorŭ ktitorĭ.

Episcopiĭ:

Anastasie
Dositheiŭ
Macarie
Evstratie
Anastasie
Evtimie
Ephremŭ
Ieremia
Theoctistŭ
Agathonŭ
Anastasie
Mitrophan
Pavelŭ
Athanasie
Evlogie
Anastasie
Dositheiŭ
Georgie
Archiepiscopŭ Sava

Ioanŭ
Dositheĭ
Theodosie
Michailŭ
Pachomie
Archiepiseop Varlam
Lavrentie
Gedeonŭ
Sava
Georgie
Daniilŭ
Athanasie
Ioanikie
Gedeonŭ
Leonŭ
Theophilŭ
Iacovŭ
Antonie
Gerasim

Domniĭ şi Dómnele:

Stephanŭ	Evdokia	Eremia	Elisaveta
Georgie	Oltea	Simeonŭ	Maria
Stephanŭ	Elena	Stephanŭ	Ginevra
Petrea		Myron	Axinina
Stephanu	Ruxandra	Vasile	Irina
Alexandru	Maria	Stephanŭ	Tudosia
Petrea	Anastasia	Stephanŭ	Safta
Maria		Ilie	Ecat. (Cantac)

Domnii și Dómnele:

Radu	Maria	Constantinŭ	Ecaterina
Michnea	Despina	Nicolae	
Milos	Elena	Alexandru	Ana
Blaj	Despina	Dimitrie	Maria
Mircea	Sophia	Dimitrie	Ruxandra
Evstratie	Dafina	Scarlatŭ	
Duca	Anastasia	Alexandru	

In pomelniculŭ acesta Episcopiĭ, nicĭ suntŭ toţĭ, nicĭ suntŭ puşĭ în rândŭ chronologicŭ. Uniĭ, décă nu vorŭ fi streinĭ, se pare a fi puşĭ de maĭ multe orĭ. Se vede, că compunătoriulŭ acestuĭ pomelnicŭ, cetindŭ documentele, de câte orĭ găsia numele vre-unnĭ Episcopŭ ilŭ scria în lista sa, după carea apoĭ s'a formatŭ pomelniculŭ acesta. Intre Domnĭ deaseminea trebue sĕ fie trecuţĭ şi Domnĭ streinĭ, orĭ rude de ale Domnilorŭ Moldoveĭ.

Anulŭ 1845. Invoéla făcută între orăşenĭ cu Episcopia în anulŭ precedentŭ, s'a votatŭ acumŭ şi de obştésca adunare a ţereĭ. Conformŭ condiţiunilorŭ espuse maĭ susŭ, orăşeniĭ aŭ cumpăratŭ déue moşióre: una în ţinutulŭ Fălciuluĭ, anume: Cordeniĭ, pe Crasna; alta în ţinutulŭ Némţuluĭ: Coşmaniĭ, pe Orbicŭ, şi le-aŭ datŭ în stăpânirea Episcopieĭ.

Veniaminŭ, lăsă încă unŭ frumosŭ suvenirŭ în memoria Romaşcanilnrŭ, la ocasiunea incendiuluĭ ce a devastatŭ oraşulŭ Romanuluĭ în timpulŭ păstorieĭ luĭ. Pe de o parte singurŭ veni în ajutorulŭ nenorociţilorŭ cu o sumă de banĭ, pe de alta făcu unŭ apelŭ păstorescŭ la charitatea şi generositatea celorŭ avuţĭ din ţéră.

Anulŭ 1846. După dispositiunile propuse de Epitropia seminariuluĭ din Iaşĭ,—epitropiă compusă din Mitropolitulŭ, şi Vorniculŭ departamentuluĭ averilorŭ bisericescĭ (Aşa se numia pe atuncĭ Ministrulŭ de culte), şi aprobate de Domnŭ, s'a decisŭ a se înfiinţa prin tóte oraşele reşedinţialĭ câte o şcólă bisericéscă, sub numire de *şcólă catichetică*, unde să

Episcopulŭ Veniaminu Rosetŭ 1844_1851.

se pregătéscă atâtŭ eleviĭ ce vorŭ voi a urma cursulŭ theologicŭ în sem' ... ă precâtŭ şi candidaţiĭ la preoţiă, pentru sate. O as... enea scólă, în anulŭ acesta s'a înfiinţatŭ şi la Reşedir... Episcopieĭ Romanuluĭ, precum şi la oraşele reşedenţialĭ din Eparhia: Bacăŭ, Bărladŭ, Tecuciŭ, Focşanĭ, Galaţĭ. Episcopulŭ a favoratŭ acéstă instituţiune; nu 'ĭ-a plăcută însĕ regula, ce provocaŭ aceste scóle ca pe viitorŭ să nu se chirotoniséscă ... persóne, decâtŭ numaĭ aceĭ ce vorŭ fi posedândŭ atestate ... studiele schólelorŭ catichetice, şi elŭ a continuatŭ a chiroton... ca înainte şi dintre ceĭ ce nu urmase cursulŭ catichetic... : ceea ce in urmă ĭ-a cauzatŭ marĭ incoveniente, murmure şi defăĭmărĭ. Trebue să mărturisimŭ, că totŭ ...a urma şi Mitropolitulŭ Meletie în Eparchia sea, deşi singurŭ aprobase fundarea schólelor catichetice, şi promulgase regule privitóre la destinaţiunea lorŭ şi la obligativitatea cursurilorŭ lorŭ pentru candidaţiĭ de preuţie. Póte că eĭ eraŭ motivaţĭ de trebuinţile ce se iviaŭ de preuţĭ pela diferite locurĭ, şi de cererile comunelorŭ lipsite de serviţiele ...; gurele rele însĕ prescriaŭ chirotoniele candidaţilorŭ luaţĭ afară de schólă, symonieĭ, carea în adevĕrŭ, în timpurile din urmă luase proporţiunĭ scandalóse: În unele eparchiĭ se formase unŭ felŭ de emisarĭ cariĭ se espedaŭ dela cancelaria centralĕ a Eparchieĭ, spre a căuta prin Eparchie doritorĭ de preuţiă, a se tocmi cu dênşiĭ pentru preţulŭ daruluĭ ce doriaŭ a primi, şi a'ĭ recomanda cancelarieĭ, unde să depună baniĭ, ca să fie conduşĭ la chirotonie. Acéstă urîciósă symoniă atâtŭ de înjositóre pentru preuţia românéscă, s'a systematisatŭ în Mitropolie, după paretisirea Mitropolituluĭ Veniaminŭ. Ea se stavila atimpure, şi iarăşĭ se forma, când se găsia câte unŭ dibaciu director la cancelarie; nu s'a putută curma acestŭ abusŭ scandalosŭ, de câtŭ prin oprirea definitivă a chirotonieĭ altorŭ candidaţĭ, afară de ceĭ ce vorŭ fi absolvitŭ cursulŭ învĕţământuluĭ seminarialŭ.

Anulŭ 1848. În Moldova izbucni revoluţiunea contra sys-

temuluī de guvernamêntŭ alŭ luī Michaiŭ St"rza. În revoluţiunea acésta a luatŭ parte tótă inteligința ,·· între alţiī— Mitropolitulŭ Meletie, şi Episcopulŭ Veniamin alŭ Romanuluī. Acestŭ din urmă însĕ fu maī multŭ compr ·ŭ, prin o participare activă, şi o duşmănie multŭ maī pronunţată contra Domnitoruluī. După ce Sturza reuşi a suprima revoluţiunea în Iaşī şi disţeră pe ceī compromişī, nu lăsă în pace nicī pe Episcopulŭ revoluţionarŭ: îlŭ exilă la Monastirea Soveja, in munţiī Vranceī, unde îlŭ puse sub o aspră strajă.

La Episcopiă orândui unŭ archiereŭ, temeī, —pe Kesarie Synadonŭ, ca se administreze Eparchia, şi tot-o-dată ordinându'ī a cerceta însulŭ prin tótă Eparchia despre tóte chirotoniele nelegale, şi alte abusurī ce ţarŭ fi comisŭ în administraţia eparchială a luī Veniaminŭ, şi a'ī raporta despre tóte îndetailŭ. Sturza era hotărâtŭ a da pe Veniaminŭ sub judecată bisericéscă, şi a'lŭ condemna dupre canóne. Synadonŭ luă ordinulŭ domnescŭ cu tótă seriositatea, şi în adevĕrŭ parcură Eparchia, făcu cercetărī şi confruntărī, spre a discoperi cât de multe abusurī compro . . . Episcopuluī disgraţiatŭ. Dar până a se fi ajunsŭ la resultatŭ, lucrurile politice aŭ luatŭ o direcţiune opusă planurilorŭ Sturzeī.

Târgoveţiī de Romanŭ posedaŭ numaī actulŭ de învoială preliminariŭ, încheiatŭ cu Episcopulŭ Vaniaminŭ, despre condiţiunile rescumpĕrăreī moşieī târguluī. Eī realizase acele condiţiunī, luase în posesiunea lorŭ oraşulŭ cu loculŭ cedatŭ; deaseminea dăduse în primirea Episcopieī moşiórele cumpĕrate dreptŭ schimbŭ; înse nu primise încă actulŭ definitivŭ din partea Episcopieī. Deaceea eī, s'aŭ adresatŭ cu aseminea cerere la Locotenentulŭ-Archiereŭ Kesarie, carele, la 10 Decembriŭ le dede unŭ aseminea actŭ, constătătoriŭ schimbuluī făcutŭ, pe temeiulŭ căruī actŭ, Târgoveţiī să'şī pótă scóte chrysovŭ domnescŭ, pentru pacīnica stăpênire a moşieī târguluī.

Sturza provocase ocupaţiunea Moldoveī de oştī rusescī,

credendŭ că prin acésta va estermina spiritulŭ revoluţionarŭ, manifestatŭ în ţéră. Spiritele înse eraŭ fórte agitate, şi oposiţia acumŭ în locŭ de reforme, cerea destituirea Domnitoriuluĭ. In sensulŭ acesta s'aŭ trimisŭ doleanţe la curţile suzerană şi protectrice, doleanţe subscrise de Mitropolitulŭ şi de tótă inteligenţa ţereĭ. Doleanţele aŭ provocatŭ o anchetă rânduită din partea curţilorŭ. Oposiţia, cu Mitropolitul în frunte, demascară tóte abuzurile guvernamêntuluĭ.

Intre acestea se devasta de choleră, a căria jertvă fu şi Mitropolitul Meletie. Sturza, neputêndŭ a'şĭ resbuna asupra luĭ viŭ, resbunatŭ asupră'ĭ după mórte, ordinândŭ a'lŭ înmormênta fără parada cuvenită primuluĭ Archipăstoriŭ alŭ ţereĭ. Inse Meletie, carele devenise în genere dispreţuitŭ prin modulŭ scandalosŭ, cu carele se rĕdicase la Mitropolie, prin aderarea sea la oposiţiune contra Domnuluĭ deveni la toţĭ stimatŭ, afară de Domnitoriŭ, şi de partisaniĭ seĭ.

Anulŭ 1849. Curţile, suzerană şi protectrice, în urmarea relaţiunilorŭ primite dela persónele delegate în Moldova, nu găsiră altŭ modŭ de alinarea spiritelorŭ, decâtŭ în destituirea Domnitoriuluĭ Sturza şi în alegerea altuia, carele să fie ţereĭ plăcutŭ. Alegerea căḑu pe Grigorie Ghica, unulŭ dintre membriĭ principalĭ aĭ oposiţiuneĭ. Acumŭ toţĭ disţeraţiĭ şi exilaţiĭ Sturzeĭ se re'nturnară la locurile lorŭ plinĭ de bucurie şi de speranţe. Episcopulŭ de Romanŭ încă fu rentorsŭ dela Soveja la scaunulŭ seŭ. Totŭ ce lucrase contra luĭ Locotenentele Kesarie, nu avu altŭ resultatŭ, decâtŭ propria sea confusiune, duşmăniă şi ameninţare de resbunare din partea luĭ Veniaminŭ, încâtŭ elŭ a părăsitŭ Romanulŭ cu inima îngheçată de frică.

Veniaminŭ, re'nturnatŭ din exilŭ, nu găsi altă necesitate maĭ mare în eparchia sea, de câtŭ trebuinţa de a se chirotoni unŭ numĕrŭ de 118 preuţĭ noĭ. Nu cuteză înse a face acele chirotoniĭ fără o prealabilĕ autorisare dela guvernŭ, spre a nu da motivŭ din-noŭ la criticele din trecutŭ. S'a a-

dresatŭ la Domnu cu anafora espunêndŭ cugetările séle, şi cerêndŭ permisiune pentru chirotonirile menţionate dintre persóne ce nu făcuse cursulŭ de învĕţămèntŭ stabilitŭ prin legĭ; espunêndŭ şi óre-care motive. Domnulŭ recomendă anaforaua acésta sfatuluĭ cârmuitoriŭ.

Anulŭ 1850. Sfatulŭ luând in desbatere anaforaua Episcopuluĭ aŭ respinsŭ cererea luĭ ca nelegalĕ, şi aŭ decisŭ a se menţinea legiuirile şi dispoziţiunile pentru seminarŭ şi învĕţămêntulŭ bisericescŭ. Prin anafora... Apr. a adusŭ la cunoscinţa Domnuluĭ opiniunea sea ş... urile legale, pe care şi Domnulŭ le a aprobatŭ. Acesta ...nŭ eşecŭ costisitoriŭ pentru Episcopulŭ de Romanŭ.

Este o frumósă lecţiune în acea anafora, şi o nobilĕ dorinţă a sfatuluĭ de a susţinea tare şi a protegea instrucţiunea cleruluĭ. O reproducemŭ cu mare satisfacţiune:

«Preosfinţitulŭ Episcopŭ de Romanŭ prin anaforaua cu No...... din anulŭ 1849. aŭ înfăçoşatŭ Înălţimei vóstre neapărata trebuinţă ce ar fi a se chirotonisi din dascăliĭ saŭ fiiĭ de dascălĭ ce s'ar găsi maĭ cu sciinţă de carte în No. de 118 preuţĭ, fiind că pe la unele biserici din acea eparchie nu ar fi de agiuns după numărulŭ locuitorilorŭ, iar pe la altele ar fi lipsindŭ cu totul, uniĭ pentru slăbiciunĭ de bătrineţă, alţiĭ opriţĭ dela lucrările preuţieĭ pentru călcărĭ canonicescĭ, ear alţiĭ morţĭ de cholerĕ, maĭ alesŭ că de a se întîmpina o aşa lipsă cu candidaţiĭ ce ar eşi cu cerutele învăţăturĭ din o singură seminarie a ţĕriĭ, şi câteva scóle de catichisurĭ ar fi cu neputinţă.

Numerata anaphora înfăçoşindu-se sfatuluĭ cu domnéscă resoluţiă că el să eie în deaprópe privire cerirea Teophilieĭ sale Episcopuluĭ de Romanŭ, şi prin anafora să vĕ aducă la cunoscinţă socotinţa sa, sfatulŭ pentru a ave deplină cunoscinţă asupra uneĭ aşa trebuinţĭ, aŭ făcutŭ împărtăşire Depart. Averilor bisericescĭ, că avêndŭ în videre trebuinţele bisericescĭ arătate în anaforaoa ḑisă, şi cuprinderea aşeḑămên-

tuluĭ, să'ĭ înfăçoşeze cuvenitele lămurirĭ, şi acum saŭ priimit prin referatul cu No. 1358. următórele lămurirĭ:

1) Că art. 415 din organicescul regulamentŭ statornicesce cuviinciósele regule spre înaintarea clerului în învĕţăturĭ.

2) Spre a împlini practica unor aseminea legiuirĭ, pe deoparte la 12 Martie 1846, saŭ împărtăşitŭ preosfinţieĭ sale Episcopuluĭ de Roman sub No. 43 sciinţele despre disposiţiile ce s'aŭ luatŭ prin rânduirea de caticheţĭ pe la ţinuturĭ care predaŭ unŭ cursŭ de învĕţăturĭ bisericescĭ prescurtate, ear pe de alta aşeḑământulŭ seminarieĭ din anulŭ 1848 Ianuarie 23, statornicesce învĕţăturĭ pe cursŭ de şese lunĭ pentru candidaţĭ, prin care să se înlesnéscă slujbele bisericescĭ cu preuţiĭ trebuitorĭ, pênă cândŭ clerulŭ va putea dobândi persóne înzestrate cu tóte sciinţele cerute de regulamentulŭ organicŭ.

3) Că pentru a se putea stavila pe ceĭ fără sciinţele trebuitóre, şi a încuraja pe aceĭ din preuţĭ care vor face studiĭ, art. 10 din aşeḑemêntulŭ seminaricescŭ, cătră sfârşitŭ hotărasce: «toţĭ preuţiĭ şi Diaconiĭ câţĭ dela punerea în lucrare a acestuĭ aşeḑămêntŭ s'ar maĭ face fără îndeplinirea acestor formalităţĭ, se vorŭ socoti ca nechirotonisiţĭ, şi pentru totŭdé-una opriţĭ de a lucra cele preuţescĭ.»

4) Că spre punerea în lucrare aceştiĭ legiuirĭ, Epitropia seminarieĭ la 30 Ianuarie 1848 iarăşĭ aŭ împărtăşit cuviinciósele sciinţĭ preosfinţieĭ sale Episcopuluĭ de Romanŭ. Totŭ cu aseminea ţintire prin foaea sătéscă din 1846. Martie 24, Epitropia seminarieĭ aŭ făcutŭ următórea publicaţie:» ca fie ce sat să aibă de cu vreme în vedere a trimite la vre-una din scólele acestorŭ caticheţĭ, celŭ puţin câte treĭ copiĭ de ai feţelorŭ bisericescĭ de preuţĭ, diaconĭ saŭ dascălĭ, şi acésta îndată după înfiinţarea acelorŭ scolĭ, căcĭ în urmă nu vor avea dreptate a se tângui că remânŭ fără preuţĭ satele lorŭ la aseminea întêmplărĭ respunderea sufletéscă va cădea asupra lor, când s'ar întêmpla ca lipsindu-se de preut să nu

aĭbă nicĭ unŭ tênĕrŭ cu pregătirile de învĕţăturĭ cerute spre a se putea chirotonisi.

5) In urmarea acestorŭ mĕsurĭ cârmuirea aŭ putut fi asigurată că s'aŭ feritŭ în totulŭ de a lăsa bisericile în lipsă de preuţĭ, şi dovadă că aceste mĕsurĭ a cârmuireĭ aŭ fostŭ îndestulătóre este că în eparchiile Mitropolieĭ şi a Huşuluĭ nu se simte nicĭ cum lipsă de candidaţĭ înzăstraţĭ cu cunoscinţele cerute de legĭ, fiind că la aceste eparchiĭ saŭ păzitŭ cu nestrămutare regulile statornicite, înse preosfinţia sa Episcopulŭ de Romanŭ, prin adresa sub No. 313 dela luna Noembrie 1849, aŭ comunicat Departamentuluĭ, că acea eparchie ar fi lipsită de unŭ numer de 70 preuţĭ, despre care alătureză şi listă arătândŭ voinţă de aĭ chirotonisi în unŭ aşa numĕrŭ fără a fi înzestraţĭ eĭ cu cunoscinţele legiuite şi că acum aseminea cerere se face prin numerata anafora către Inălţimea vóstră.

6) Că în privirea acestor cererĭ şeful Depart. averilor bisericescĭ ca Epitrop al seminarieĭ adunând tóte aceste sciinţĭ din archiva aceĭ Episcopiĭ, şi observândŭ statisticele cleruluĭ din eparchia Romanuluĭ, aŭ descoperitŭ o mare nepotrivire între listele acele şi cerirea ce face preosfinţia sa, în câtŭ orĭ cum ar urma împregiurările, este de luatŭ aminte ântêĭ: că lipsa de candidaţĭ, înzestraţĭ cu cunoscinţele cerute de aşeḑămêntŭ, nu izvorăsce din altă pricină la eparchia Romanuluĭ, de cât numaĭ din chirotonisirile ce s'aŭ făcutŭ la acea eparchie, fără a se supune pe candidaţĭ maĭ ântêĭ învĕţăturilorŭ prescrise prin aşeḑămêntŭ, şi în urmă chirotonisindu-se nisce aseminea, apoĭ doritoriĭ de a înbrăţeşa tagma bisericéscă, află de prisos a se maĭ supune învĕţăturilor, când şi fără acele pot agiunge la scopulŭ lorŭ, spre dovadă slujescŭ eparchiele Mitropolieĭ şi a Huşuluĭ, unde prin păzirea aşeḑămêntuluĭ saŭ dobânditŭ resultatulŭ doritŭ de a se acoperi lipsa de preuţĭ cu omenĭ înzestraţĭ cu cunoscinţele prescrise, şi al doilea, că dacă potrivitŭ cerireĭ preosfinţieĭ sale,

s'ar îngădui a se păzi în acea eparchie tot acea urmare de maĭ înainte, atunce legiuirile nicĭ o dinióră nu vor putea fi lucrătóre, şi vorŭ sta numaĭ tipărite pe chârtie fără cuvenitele lor aplicaţiĭ, precum de dovadă slujesc catalógele catichiştilorŭ priimite maĭ în urmă, din care se discopere că în eparchia Romanuluĭ, candidaţiĭ ce învaţă pe la catichiştĭ se înpuçinează cu totulŭ, de la o vreme încoace. După asemi-nea înpregiurărĭ Depart. averilorŭ bisericescĭ, mijlocind a se lua cuvenitele măsurĭ pentru statornicirea aşeḑământuluĭ, în acestŭ obiectŭ, şi la Eparchia Romanuluĭ, precum este statornicitŭ şi pusŭ în lucrare şi la celelalte eparchiĭ a Mitropolieĭ şi a Huşuluĭ, în care se găsesce un prisos de candidaţĭ, propune socotinţă că spre o maĭ departe înlesnire întru aplicaţia aşeḑământuluĭ, să se îndatoréscă pe fie-care din satele principatuluĭ, ca cu cheltuiala obştieĭ să aibă câte doĭ candidaţĭ în ţinere la scólele catichiştilorŭ din ţinuturĭ spre a se putea asigura cu nestrămutare nevoile de preuţĭ, ce se vor simţi din vreme în vreme.

Sfatul dar luănd aminte *a*) că chiar pentru a avea bisericile preuţiĭ trebuincioşĭ, saŭ stabilitŭ înadins legiuire şi dispoziţie care aŭ avutŭ şi aŭ a lorŭ aplicaţie la celelalte dóue eparchiĭ, pentru a se nimeri ţelul aşăḑământuluĭ de a se înzestra bisericele sătescĭ cu preuţĭ avênd cerşuta învăţătură, şi *b*) că de pe aceste nu póte fi nicĭ o pedică de a se urma o deaprópe îngrijire pentru a se păzi şi la eparchia Romanuluĭ aceleaşĭ condiţiĭ ale aşăḑământuluĭ, socotesce ca să se aplice şi acolo aceleaşĭ legiuirĭ întocmaĭ, chirotonisindu-se la ...ma diaconéscă séŭ preuţéscă, numaĭ candidaţiĭ carĭ vor din şcolĭ cu cerşutele învăţăturĭ în cuvenita formă, înre-...rate de departamentul bisericesc, ear acolo unde vor fi ...ind candidaţĭ aĭ satuluĭ spre a se chirotonisi la preuţie, ...se îndeplinéscă lipsa cu candidaţiĭ din alte sate; aceste ...tulŭ plecatŭ aduce la cunoscinţa Înălţimeĭ Vóstre, spre ...ărăre precum Inalt veţĭ găsi de cuviinţă.»

Domnulŭ Ghica a aprobatŭ în totulŭ propunerea sfatuluĭ prin resoluţiunea următóre: «Se încuviinţază socotinţa sfatuluĭ nostru, care se va şi aduce întru înplinire.» (Man. adm. t. II p. 374—376).

Dela 15 Noembrie, găsim o anafora a Episcopuluĭ de Romanŭ către Domnitorul Grigorie Ghica, prin carea cere oprirea căsătorielorŭ mixte, între persóne orthodoxe în eterodoxe. Domnulŭ aprobă propunerea, şi ordină a se lua măsurĭ, pentru a nu se tolera pe viitorŭ asemine căsătoriĭ. Reproducemŭ anaforaua, şi resoluţia domnéscă cu oficiulŭ datŭ către sfatulŭ estraordinariŭ, în acéstă cestiune:

Anaforaua Episcopuluĭ: «Încă din vremea procatochuluĭ Înălţimeĭ Vóstre am adusŭ la sciinţa sa că uniĭ din pravoslavnicĭ aŭ îndrăznitŭ a se însoţi şi întru ascunsŭ şi făçişŭ, cu femeĭ de ritulŭ catolicescŭ, şi catoliciĭ s'aŭ căsătoritŭ cu pravoslavnicĭ, cununându-se şi uniĭ şi alţiĭ de preutulŭ catolicŭ la biserica catolică, alţiĭ şi din pămêntenii noştri şi streinĭ cununaţĭ afară din ţéra nóstră catolicesce, aŭ venitŭ în ţéră şi trăescŭ aşa cununaţĭ fără sfială, înprotiva canónelorŭ bisericescĭ şi çivile. Dar din nenorocire nicĭ o dizlegare şi nicĭ unŭ rezultatŭ nu am luatŭ: iscălitulŭ smeritulŭ rugătorŭ a Înălţimeĭ Vóstre neputândŭ trece în tăcere aceste călcărĭ a canónelorŭ bisericescĭ, socoate de a sa datorie a o aduce la sciinţa Înălţimeĭ Vóstre acésta, şi a vĕ ruga ca să binevoiţĭ a porunci înalt păzirea acestorŭ aşezămănte pe viitorime nestrămutate, ca nisce aşăzămănte şi legiuirĭ a ţĕreĭ, precum şi pentru acele ce aŭ apucatŭ a se face, aseminea căsătoriĭ, a socoti şi a hotărî precum înalt veţĭ găsi de c viinţă.»

Resoluţia domnéscă: «D-luĭ Vel-post. prin ofis va f cunoscutŭ sfatuluĭ Nostru pentru ca prin Deparmentele r pective să se eie mĕsurĭ pe viitorime pentru întocmaĭ aı caţie, atât a canónelorŭ bisericescĭ câtŭ şi a legilorŭ civ în casul de faţă.»

Ofisulŭ Domnescŭ, cătră sfatŭ: «Din îndemnulŭ anaforalei teofiliei sale episcopuluĭ de Romanŭ, cu No. 750, care spre maĭ bună lămurire a sfatuluĭ, i se alătureză aicĭ, luănd în vedere că cererea teofilieĭ sale are de scop a înlătura abaterile ce ar urma din aşăzămintele, atăt a sfintelor canóne bisericescĭ cât şi a legilorŭ civile, prin căsătoriĭ neîngăduite de aceleaşĭ aşăzăminte, şi cea de căpitenie îndatorire a cărmuireĭ, privigherea întru întocmaĭ păzire a legilorŭ.

Noĭ facemŭ cunoscutŭ sfatuluĭ ca prin depart. respective, să îndatoréscă pe locurile competente ca pe viitorime ferindu-se de orĭ-ce păşire peste îndatoririle ce le îngrădescŭ, să fie cu cea maĭ mare luare aminte, a nu autoriza saŭ a cunósce căsătoriele mixte ale pămêntenilorŭ, orĭ unde ele s'ar fi sevărşitŭ, ca unele ce după cum s'aŭ ḑis, nu săntŭ îngăduite de aşeḑămintele ţĕriĭ.» (Manual. administr, t. II p. 695.)

Sfatulŭ a comunicatŭ acestŭ ofisŭ Departamentelorŭ, alŭ Dreptăţeĭ şi celuĭ Bisericescŭ, spre urmare conformŭ cu dênsulŭ.

Anulŭ 1851. Mitropolia continua a fi vacantă. Ţéra în urmarea convenţiuneĭ de Baltalimanŭ, între curţele suzerană şi protectrice, perduse adunarea legislativă, carea avea dreptulŭ totŭ-o-dată de a alege pe Ierarchiĭ ţerelorŭ la casŭ de vacanţe a scaunelorŭ episcopalĭ, şi a celuĭ Mitropolitan.

Oamenii dela putere sciaŭ multe altele, învĕţate dela streinĭ; nu sciaŭ însĕ istoria ţereĭ lorŭ; n'aveaŭ idee de autocephalia Bisericeĭ ţereĭ lorŭ. Aceştĭ patrioţĭ, cariĭ făceaŭ atâta paradă de sentimentele lorŭ patriotice progresiste şi conservatóre, în revoluţia ce precese Domnieĭ actuale, acum nu se pricepŭ, cum să strămute unŭ Episcopŭ la Mitropolie, şi în loculŭ luĭ să alégă altulŭ! Eĭ cerŭ dislegare la înalta Pórtă, la succesorulŭ luĭ Mahometŭ, şi povăţuire cumŭ sa'şĭ alégă archipăstoriĭ lorŭ, archipăstoriĭ uneĭ Bisericĭ orthodoxe. Sultanulŭ, înţelegêndu-se cu puterea protectrice, le respunde prin Vizirŭ, trimiţêndu'ĭ la vechile datine istorice ale ţĕreĭ. Turciĭ dară

eparhioţiĭ, D-luĭ Presidentulŭ adunăriĭ ne va aduce la cunoscinţă prin anafora resultatulŭ voturilorŭ, care întărindu-se de către noĭ, adunarea fără a se împrăştie, va păşi îndată către alegerea unuĭ Episcopŭ în loculŭ ce va remănea vacantŭ, după aceeaşĭ rînduială ce s'aŭ păzitŭ şi la alegerea de Mitropolitŭ.

Înpărtăşind acésta divanuluĭ spre regulă, nu de prisosŭ socotimŭ a chiema a sa luare aminte asupra gravităţiĭ obiectuluĭ de mare cuviinţă ce atărnă dela a luĭ conlucrare, îl îndemnăm dară ca să se povăţuiască de duchulŭ liniştei şi a buneĭ rănduelĭ, şi să se pătrundă de simţirĭ patriotice şi de crestinescĭ cugetărĭ, în alegirea celorŭ maĭ vrednicĭ după a lorŭ însuşirĭ de a fi puşĭ în capulŭ clirosuluĭ ţĕriĭ, spre nimerita povăţuire a turmeĭ duchovnicescĭ şi spre cinstirea sfinteĭ nóstre bisericĭ.»

Programa procedereĭ la alegerea Mitropolituluĭ şi a Episcopuluĭ.

1) În ḑioa hotărâtă pentru alegere, mădulările adunăriĭ vor merge maĭ întăiŭ la Biserica cea mare a Sf. Neculaĭ, la 9 césurĭ diminéţa, spre a asista la slujba sfinteĭ Bisericĭ.

2) Totŭ în acea ḑi la 10 césurĭ diminéţa se va dischide seanţa, Presidentulŭ adunăriĭ va pofti îndată pe doĭ din boeriĭ ceĭ maĭ de frunte, aflătorĭ faţă ca să ţie loculŭ de secretarĭ vremelnicĭ, fără însĕ jignirea drituluĭ de a votarisi după care apoĭ unulŭ din secretarĭ va face chiemare pe nume, iar celŭ al doile va înscrie numele fie-căruia mădulariŭ de faţă în unŭ izvod supt care Presidentulŭ şi Secretariĭ vor adiveri cu iscăliturile lorŭ numĕrulŭ mădulărilorŭ.

3) Sevĕrşindu-se chiemarea pe nume se va păşi către alegerea a doĭ secretarĭ definitivĭ, pentru care presidentulŭ va pofti pe fie care din mădularĭ, după rănduеala vechimeĭ rangurilorŭ a înscrie numele şi rangulŭ a două feţe din a-

dunare pe unŭ biletŭ, ce i se va da, şi al depune însuşĭ în urna ce va fi pe masa presudsfieĭ.

4) După ce în acestŭ chipŭ tóte mădulările vor fi datŭ votulŭ lorŭ, unulŭ din secretariĭ vremelnicĭ, va scóte din urmă unŭ biletŭ şi'l va ceti cu glasŭ mare, şi pe înţelesŭ, iar cel aldoile secretariŭ ăl va înscrie în unŭ izvod urmânduse cu asemine rânduealǎ până la deseverşita tragire a tuturorŭ biletelorŭ şi acele dóue mădulărĭ care vorŭ fi câştigatŭ mulţimea glasurilorŭ, se vorŭ însemna în calita de secretarĭ, iară resultatulŭ lucrărei se va adeveri supt acestŭ de pe urmă izvod prin iscălitura presidentuluĭ şi a secretarilorŭ vremelnicĭ.

5) Alcătuindu-se în aşa chipŭ secretariatulŭ, se va păşi către alegirea preosfinţituluĭ Mitropolitŭ, şi spre acésta presidentulŭ va înpărţi, iarăşĭ câte un bilet tuturor boerilor aflătorĭ façă, iară primitoriul biletuluĭ va înscrie numele unuea din doĭ Episcopĭ, pe care el ar voi se alégă de Mitropolit, şi după ce se vor aduna în urnă, tóte biletурile înscrise, unul din secretariĭ definitivĭ va trage din urnă un bilet şi va ceti numele înscris în acela cu glas mare şi pe înţeles, iar al doile secretariŭ avêndŭ înaintea sa o foae înpărţită în doue rosturĭ cu numele fie-căruea din doĭ Episcopĭ va înscrie supt acel nume numerul voturilorŭ date în priinţa sa.

6) Biletурile vorŭ fi tóte de unŭ format precum şi strângerea lor tot într'un feliŭ.

7) Prilejindu-se a se afla vreunŭ bilet lăsat înadinsŭ nescris saŭ care nicĭ cum s'ar putea înţelege ce nume este scris, orĭ ar avea asupra sa scris că nu vra nicĭ pe unul nicĭ pe altul din Episcopĭ, saŭ în sfârşit ar cuprinde un altŭ nume afară de acel a doĭ candidaţĭ, un asemine bilet să se socotéscă ca când nu ar fi fostŭ.

8) După săvêrşirea tragireĭ biletурilorŭ din urnă pentru faça ce ar fi unit majoritatea glasurilor să se aducă prin anafora la cunoscinţa Domnuluĭ spre întărire.

9) La întâmplare când numerulŭ glasurilor ar fi deopotrivă pentru amêndoĭ candidaţiĭ atuncea numaĭ se va întrebuinţa balotaţie spre a se lămuri glasurile covârşitóre şi o aşa alegire după regulile de maĭ sus, să se facă negreşitŭ în una şi singura seanţă a adunăriĭ alegătóre fără zăstimpŭ.

10) După acestaşĭ mod să se urmeze şi alegirea de Episcopŭ, cu osebire numaĭ că fiind maĭ mulţĭ candidaţĭ se va face unŭ tabloŭ cu rosturĭ potrivit numĕruluĭ lorŭ, scriindu-se la începutul fie-căruea rost, numele unuia din candidaţĭ, iar în acele rosturĭ şi supt acele nume se vor înscrie voturile privitóre pe fie care, înţelegându-se că pentru acel ce ar întruni maĭ multe glasurĭ, şi peste giumătate a mădulărilor de façă, urméză a se face anafora către Domnŭ spre întărire, iar când din întâmplare nicĭ unul din candidaţiĭ Episcopĭ, n'ar întruni absoluta majoritate, la asemine întâmplare, aceĭ doĭ cariĭ aŭ întrunitŭ maĭ multe glasurĭ se vorŭ balotarisi după regula statornicită.

11) Inalta întărire asupra anaforalilorŭ Adunăriĭ atingătóre de isprava alegereĭ se va face cunoscută Adunăriĭ.

12) Intărindu-se alesul Mitropolitŭ, se va chiema adoa ḑi la domnésca curte prin Vornicul Averilor Bisericescĭ, cel va înbrăca după obiceiurile ţăriĭ cu mantia, iar M. S. dându'ĭ păstorésca cârjă îĭ va săruta mâna. (Manual. Admin. t. II. p. 433—436).

Episcopulŭ Romanuluĭ Veniaminŭ, martirŭ alŭ mişcăreĭ patriotice sub Sturza, amicu favoritŭ alŭ Domnuluĭ Grigorie Ghica, dupre origină înruditŭ şi amicŭ cu toţĭ boeriĭ alegĕtorĭ, celŭ maĭ avansatŭ în inteligenţă dintre membriĭ cleruluĭ superiorŭ, şi discepolŭ favoritŭ alŭ Mitropolituluĭ Veniaminŭ, carele lăsase în ţéră frumóse suvenirĭ păstorale: elŭ era maĭ multŭ de câtŭ sigurŭ, că alegerea la Mitropolia vacantă va fi în favórea sea. Siguranţa sea era aşa de mare, în cât elŭ cu puţinŭ timpŭ înaintea alegerilorŭ îşĭ transportase parte din bagajŭ la Iaşĭ şi începuse a face disposiţiunĭ

la Mitropolie. Toţĭ eraŭ deaseminea sigurĭ că el este fiitoriulŭ Mitropolitŭ. Fostulŭ Locotenentŭ de Romanŭ Kesarie fu cuprinsŭ de grózā, şi se bolnăvi de mórte, prevĕḑendu'şĭ sórta ameninţătóre, de a cădea în mânele stăpênuluĭ ofensatŭ! Norocullŭ, peste aşteptare, ilŭ scăpă.

Intre aceste lucrurile luară o turnură neasteptată. Nefavorabila opiniune ce a datŭ despre sine ómenilorŭ progresistĭ prin oposiţiune la cultura cleruluĭ, şi stăruinţa de a reveni la moda vechiă a chirotonielorŭ, atât de suspecte şi scandalóse, micşurase multŭ stima ce'şĭ căpetase Veniaminŭ. Pe de altă parte elŭ era persecutatŭ de o putere ocultă. Lucrurile se conduse cu atâta secretŭ, câtŭ pênă în spre ḑiua alegerilorŭ nu se scia nimicŭ despre cele arangiate pentru destinaţiĭ candidaţĭ. Ca prin farmecŭ voturile pentru Mitropolitŭ se dederă în favórea paciniculuĭ şi tăcutuluĭ Sophroniŭ alŭ Huşilorŭ, carele în timpul mişcărilorŭ patriotice stătuse retrasŭ la Eepiscopia sea. Veniaminŭ era omŭ ambiţiosŭ. Neceeşita l'a costatŭ aşa de multŭ, în câtŭ 'l atăcă sănĕtatea. Re'nturnându-se la Episcopia abandonată, deveni greŭ bolnavŭ, şi în acelaşŭ anŭ muri, şi fu înmormêntatŭ la Episcopiă. Elŭ îşĭ regulase averea, înainte de mórte, dândŭ rudelorŭ ceea ce avea. Ministerulŭ de Culte înse ş'a făcutŭ obiceiulŭ: a grăbitŭ a apuca şi elŭ ce mai remăsese. In lipsa de banĭ, s'aŭ mulţămitŭ a pune în vênḑare objectele găsite în casa Episcopuluĭ: cărţĭ, haine, schimburĭ, vestminte sacerdotalĭ, etc.

Cu acestŭ Episcopŭ se încheiă şirulŭ Episcopatuluĭ anticŭ la Episcopia de Romanŭ, şi se începe altă ordine de lucrurĭ.

Vornicia averilorŭ bisericescĭ se prefăcuse în Departamentŭ bisericescŭ, şi apoĭ în Ministerŭ de Culte. Nu iubia oposiţiunea ce din când în când întîmpina din partea vreunuĭ Episcopŭ, cu dreptŭ séŭ fără dreptŭ. Şi cu deosebire Veniaminŭ fusese omulŭ oposiţiuniĭ. Ministerulŭ decĭ plănui treptatŭ a prelungi vacanţele ce se vorŭ face la Episcopate, ca

să pótă lucra singurŭ în tótă libertatea, la organizarea fiitóre a Bisericeĭ şi a cleruluĭ. Planulŭ acesta decĭ se puse în aplicaţiune începêndŭ delà Episcopia de Romanŭ, carea maĭ ântêiŭ remase vacantă. Se introduse pentru administrarea spirituale a Eparchieĭ persóne provisorie, luate dupe plăcerea Ministruluĭ dintre Archiereiĭ titularĭ, şi numiţĭ *Locotenenţĭ de Episcopŭ.*

Locotenenţa episcopalĕ.

Ministerulŭ, în înţelegere cu Mitropolitulŭ Sophronie, numi Locotenentŭ la Episcopia de Romanŭ pe unŭ Archiereŭ titulariŭ, anume Iustinŭ, chirotonitŭ de reposatulŭ Mitropolitŭ Meletie, cu titlu de *Edesis.* Alegerea persóneĭ a fostŭ motivată numaĭ de ideea, că elŭ arŭ fi fostŭ persecutatŭ de Domnulŭ Sturza pentru ataşamentulŭ seŭ către Meletie în conflictulŭ politicŭ precedentŭ.

Prin legea votată de Adunare la 23 Februariŭ, ţinuturile Tutova şi Covurluiulŭ, ce pênă atuncĭ făceaŭ parte din Eparchia Romanuluĭ, s'aŭ alipitŭ la Eparchia Huşilorŭ. Legea se esprimă aşa:

«Spre a înpărţi deopotrivă povóra între amêndoĭ Episcopiĭ Eparchioţĭ şi spre a se face o netăgăduită înlesnire poporenilorŭ, se alăturéză către eparchia Episcópieĭ de Huşĭ, care astăḑĭ se alcătuesce din Ţinuturile Fálciiuluĭ şi Vasluiuluĭ,—şi Ţinuturile Tutova şi Covurluiu.» (Man. Adm. t. II. p. 436).

Anulŭ 1852. Ministru de Culte era bĕtrânulŭ Grigorie Cuza. Elŭ representa în persóna sa unŭ contrastŭ deşenţatŭ: obiceiurile bătrâne însoţite cu ideele estreme ale junimeĭ contimpurane. A cheltuitŭ 2,000 galbinĭ spre derâmarea caselorŭ vechĭ episcopale, din care una în dóue etagiurĭ şi alta cea făcută de Episcopulŭ Gerasimŭ, carea cu o mică reparaţie putea încă esista multe ḑecimĭ de anĭ. Motivulŭ dechiaratŭ era de a se face case maĭ bune pentru fiitoriulŭ Epi-

scopŭ, şi în adevĕrŭ, s'a şi adunatŭ o cătime de materialŭ. Dar nu s'a făcutŭ nimică pênă astădĭ. Episcopia a perdutŭ încăperile dinainte, materialulŭ adunatŭ s'a stricatŭ; şi s'a adeveritŭ bănuéla ce era, că Cuza a distrusŭ casele Episcopalĭ, numaĭ ca să pótă avea unŭ pretestŭ de a prelungi vacanţa Episcopieĭ

Anulŭ 1854. O mică icónă a Cuvióseĭ Paraskeveĭ, înbrăcată cu argintŭ pórtă inscripţiunea: «Iustinŭ Episcopŭ Roman. 1854.» Acesta este singurulŭ suvenirŭ remasŭ la Episcopiă din timpulŭ administrăreĭ luĭ Iustinŭ.

Anulŭ 1856. Iustinŭ în fine cădu în o totalĕ demenţiă; fu transportatŭ şi aşedatŭ la Monastirea Némţuluĭ, pentru liniştire, unde curêndŭ şi muri. Elŭ din natura sea era fórte uşorŭ, afemeétŭ şi luxosŭ pênă la cochetăriă. După elŭ aŭ remasŭ o mulţime de argintăriĭ, haine preciόse, maĭ alesŭ blane scumpe, care s'aŭ luatŭ de rude şi s'aŭ vêndutŭ pe la deosebite p[illegible]e. A maĭ remasŭ încă o besectea plină de feliurite stecluţe cu de totŭ feliulŭ de drese pentru obrazŭ, şi instrumente de toaletă, cu care acestŭ omŭ, pusŭ la înalta păstoriă a Bisericeĭ, se ocupa şi îşĭ perdea timpulŭ. Nenorocită este posiţiunea păstoriuluĭ carele ne avendŭ consciinţă de datoria şi angajamentele séle morale, şi neputêndŭ în ele găsi mulţămire pentru spiritulŭ şi pentru inima sea, o caută afară de sfera sea, pênă şi în deşertăciunile cele maĭ ridicule!

Unŭ jurnalŭ seriosŭ din Iaşĭ, publicândŭ nuvela demenţieĭ şi a transportăriĭ luĭ Iustinŭ la Némţŭ, adause sarcasmulŭ: «rugăciunile sântuluĭ Vasilie celŭ Mare să'ĭ fie într'ajutoriŭ»!

In loculŭ luĭ Iustinŭ s'a numitŭ la locotenenţa Episcopieĭ de Romanŭ altŭ Archiereŭ titulariŭ, chirotonitŭ de Mitropolitulŭ Sophroniŭ dintre monachiĭ Monastireĭ Némţuluĭ, anume: Nectarie Sotiriupoleosŭ, din familia Hermeziu. Dotatŭ dela natură cu unŭ spiritŭ mărginitŭ, lipsitŭ de tótă cultura intelectuale, elŭ moştenise dela Monastirea Némţuluĭ ataşamentulŭ cătră practica cultuluĭ religiosŭ, şi óre-care disposiţiune

cătră buna iconomiă casnică. Maĭ-cu-samă acestŭ trasŭ din urmă a prinsŭ bine Episcopieĭ, carea de multŭ suferia, între altele şi din lipsa unuĭ bunŭ gospodariŭ: totulŭ se stricase şi se ruinase. Nectarie făcu maĭ ântêiŭ vestmêntăria, carea pórtă acéstă inscripţiune: Acéstă vestmêntăriă s'aŭ făcutŭ de pré sânţia sea Nectarie Hermeziu Episcopŭ, în vreme când aŭ ocupatŭ postulŭ de locotenentŭ la acestŭ scaunŭ alŭ Romanuluĭ, anulŭ 1856.»

Anulŭ 1858. Ministrul de Culte Dimitrie Cantacuzinŭ a arĕtatŭ în genere multă bine-voinţă cătră Biserică şi scólă. După miḑlocirea Locotenentuluĭ Nectarie, Ministrul a regulatŭ a se acoperi Biserica Episcopieĭ cu table de tenechea; a înzestrat'o cu vestmintele trebuitóre, archierescĭ şi preuţescĭ.

Din propria sea iniţiativă, Ministrulŭ a înfiinţatŭ pentru prima óră seminariulŭ din Romanŭ, carele, conformŭ legiuireĭ votate de Divanŭ, trebuia a se înfiinţa încă de la anul 1851. Dar se negrijase atât de Ministri, câtŭ şi de autoritatea Eparchiale bisericéscă. La energica decisiune a Ministruluĭ tóte pretestatele greutăţĭ fură înlăturate: Se găsiră banĭ pentru a se forma unŭ budgetŭ, se închiriară încăperĭ, se găsiră şi decretară profesorĭ, şi cu începerea anuluĭ scolariŭ totulŭ era gata pentru internarea a 70 de elevĭ, numĕrŭ prevĕḑutŭ prin legiuirea pentru seminariĭ. Seminariulŭ acesta de atuncĭ funcţionéză neîntreruptŭ.

Spre onórea acestuĭ Ministru trebue a adaoge, că totŭ în acestŭ anŭ a restabilitŭ din ruine Monastirea Mavromolulŭ din Galaţĭ, carea era lăsată în părăsire şi aprópe de a se ruina cu totulŭ, deşi Ministeriulŭ primia veniturile anuale dela moşiele eĭ*).

*) D-lŭ Hăjdeŭ, în critica sea la opera nóstră «Chronica Huşilorŭ,» nu găsesce utilă spunerea nóstră de sub anulŭ 1863, unde arĕtămŭ că unŭ Ministru de Culte, D. Nicolaiŭ Racoviţă, a reparatŭ Episcopia, a acoperitŭ Biserica şi o a dotatŭ cu maĭ multe objecte necesarie cultuluĭ, precum: sfeĉnice de alamă la icónele împĕrătescĭ, vestminte, etc. Se esprimă sarcasticŭ, că «amŭ fi

Anulŭ 1864. Nectarie Sotiriopoleosŭ a continuatŭ Locotenenţa pênă la an. 1864, în care intervalŭ, a făcutŭ cu cheltuéla sea maĭ multe objecte, spre înfrumuseţarea Bisericeĭ Episcopieĭ. In suvenirea icóneĭ făcĕtóre de minunĭ dela Monastirea Némţuluĭ, a comandatŭ şi elŭ în Rusia, la Kievŭ o icónă mare—Maica Domnuluĭ, înbrăcată cu argintŭ şi aurită pre carea a aşeḑat'o în o strană de ferŭ dinaintea têmpleĭ, dinastânga, întocma precum este pusă icóna dela Némtŭ; dinaintea eĭ a pusŭ unŭ sfecĭnicŭ mare noŭ. A cumpĕratŭ încă policandrulŭ alŭ doilea; o candelă mare şi altele şese maĭ micĭ tóte de argintŭ. Cu tóte aceste conservatismulŭ irraţionabilŭ, pênă şi în cele politice, îlŭ făcuse în genere dispreţuitŭ, şi în fine căḑu în o perfectă stupiditate, deveni idiotŭ, şi în anulŭ 1864 fu înlocuitŭ cu altă persónă. Elŭ se retrase la Monastirea Némţuluĭ, unde peste puţinŭ timpŭ muri.

---

fostŭ maĭ esactŭ décă specificamŭ şi natura vestmintelorŭ (D-luĭ le numesce: *haine*) datorite D-luĭ Racoviţă». Maĭ adaoge apoĭ, că «celŭ puţinŭ o treime din Chronica nóstră este ocupată cu detaile de acéstă categorie.»

Orĭ ce bine-facere purcéssă din motive moralĭ, orĭ ce sacrificiŭ depusŭ la altariulŭ religiuneĭ, fie mare, fie micŭ, este stimabile şi laudabile. Pênă şi ceĭ *doĭ banĭ aĭ vĕduveĭ* aŭ fostŭ preţuiţĭ de Mântuitoriulŭ, şi aŭ fostŭ dechiaraţĭ de mare valóre, ca simbolŭ alŭ mareĭ credinţe. Totŭ Mântuitoriulŭ ne a spusŭ că şi unŭ păcharŭ de apă datŭ unuĭ însetatŭ în numele seŭ, nu va remânea neremuneratŭ. Décă D-lŭ Hăjdeŭ arŭ sci starea de miseriă în carea aŭ ajunsŭ stabilimentele nóstre religióse, décă ar fi trăitŭ între aceste ruinĭ, care tóte strigă în consciinţa omuluĭ ce'şĭ iubesce ţéra şi preţuesce suvenirile istorice ale strămoşilorŭ seĭ: D-luĭ atuncĭ n'arŭ dechiara de bagatelă fapta bărbatuluĭ ce tinde a susţinea şi a restabili monumentele pietăţeĭ strămoşescĭ, n'ar crede că aseminea faptă nu merită a fi înregistrată în Chronicele acelorŭ stabilimente.

Noĭ înse, ceĭ cu durerea în inimă pentru indeferenţa contimpurană cătră monumentele religiuneĭ strămoşilorŭ şi anóstră, nu judecămŭ aşa. Bine-cuventămŭ, şi păstrămŭ cu respectŭ memoria bărbaţilorŭ ce contribuescŭ în orĭ ce modŭ la conservarea şi înbunătăţirea acestorŭ sânte monumente, sânte în tóte privirile pentru inima Românuluĭ cultŭ. Fapta D-luĭ Racoviţă devine încă maĭ lăudabilĕ, când ne aducemŭ aminte, că de atuncĭ, în curgere deja de 11 anĭ nu s'a găsitŭ nicĭ unŭ Ministru, carele să admită cea maĭ mică reparaţiune la acea Episcopie, deşi în acestŭ intervalŭ o parte de încăperĭ aŭ arsŭ şi intemperiele, cărora aŭ fostŭ espuse maĭ mulţĭ anĭ, le aŭ desfiinţatŭ cu totulŭ.

Alŭ treile Locotenentŭ fu Archiereulŭ *Athanasie Troadosŭ* Elŭ administrà Episcopia ca locotenentŭ, pênă la 11 Maiŭ, anulŭ 1865, cândŭ fu întăritŭ definitivŭ în Epsicopatŭ.

XLV. Athanasie III.

Anulŭ 1865. In anulŭ acesta votându-se de corpurile legiuitóre legea pentru orânduirea Mitropoliţilorŭ şi a Episcopilorŭ, la 11 Maiŭ Athanasie fu decretatŭ Episcopŭ definitivŭ pentru Episcopia Argeşuluĭ, éră pentru Episcopia Romanuluĭ Genadie, fostŭ locotenentŭ la Episcopia Buzeuluĭ. Dar curêndŭ, după o nóuă combinare în sferele guvernamentalĭ, Genadie fu decretatŭ pentru Argeşŭ, éră la Romanŭ remase definitivŭ* Athanasie, şi administrà Eparchia acésta peste treĭ anĭ.

După căderea fostuluĭ Domnŭ Cuza, în ţéră aŭ urmatŭ marĭ prefacerĭ. Multe din legiuirile date de guvernămêntulŭ anteriorŭ fură reprobate şi modificate. Legiuirea pentru modulŭ orânduireĭ Mitropoliţilorŭ şi Episcopilorŭ fu criticată şi combătută cu mare urgiă, şi în lăuntru şi afară. Urele personale, şi discordiele politice îngreueră posiţiunea Episcopilorŭ.

Abia în anulŭ trecutŭ sub Ministerulŭ D-luĭ Telŭ s'a făcutŭ o bună reparaţiune la Episcopia de Huşĭ. Dar Episcopia de Romanŭ continuă a remânea în starea cea maĭ regretabilă. Acolo, afară de Biserică, n'aŭ maĭ remasŭ încăperĭ locuibile. Când óre se va îndura de ea vre unŭ Ministru, carele să voéscă a reconstrui ceea ce a distrusŭ unŭ altŭ Ministru! Bisericele în genere, între altele, suntŭ deposite de monumente, amintitóre de persónele ce aŭ esistatŭ cândva şi aŭ lăsatŭ după sine óre-care urme câtŭ de micĭ, celŭ puçinŭ de devotamentulŭ lorŭ religiosŭ. Unŭ clopotŭ, unŭ sfeşnicŭ, o carte, o icónă, unŭ vestmêntŭ, o pétră, o cădelniţă, o candelă, unŭ discŭ, unŭ potirŭ, unŭ vasŭ, etc tóte spunŭ ceva, tóte pórtă unŭ suvenirŭ, rechiamă o amintire respectuósă, daŭ materie, celŭ puţinŭ de o meditaţiune religiósă pentru omulŭ cultŭ şi cu inimă sentimentalĕ. Chrestiniĭ totŭ-dé-una s'aŭ sirguitŭ a face şi a da câte ceva la Biserică, pentru ca să fie înscrişĭ în pomelniculŭ eĭ, pentru ca *pomenirea*: memoria lorŭ, să vieţuéscă câtŭ de multŭ după mórtea lorŭ, şi rugăciunile Bisericeĭ pentru dênşiĭ să nu se curme nicĭ după mórtea lorŭ; căcĭ eĭ aŭ avutŭ şi aŭ consciinţa că viaţa continuă şi după mórte, prin urmare—şi bucuria şi plăcerea ce aducŭ cu sine faptele bune sevĕrşite în viaţa pămêntéscă.

Lupta era înverşunată, nimică nu se cruţa. Episcopii aveaŭ în partea lorŭ legalitatea şi voinţa naţională, esprimată în tótă regula constituţionalĕ. Le trebuia curagiŭ şi răbdare. Pe de altă parte partidele politice, sfăşiându-se între sine, nu voiaŭ să scie nimică altă de câtŭ a'şĭ trage partizanĭ câtŭ de mulţĭ; voiaŭ să aibă în Episcopĭ şi în clerŭ agenţĭ aĭ sĕĭ politicĭ, uĭtândŭ, că clerulŭ are altă misiune în societate. Episcopulŭ de Romanŭ, în acéstă mare învălmăşală a spiritelorŭ, credu maĭ de folosŭ pentru sine 'a se retrage în viaţa privată, şi aşa la 6 Noembriŭ, 1868 demisionà.

Iarăşĭ Locoteneniĭ.

Annlŭ 1868. La Episcopia de Romanŭ, Guvernulŭ, în înţelegere cu Mitropolitulŭ Moldavieĭ, numi Locotenentŭ pe Archiereulŭ *Isaia Dioclias Vicolŭ*, carele administrà acea eparchie în acéstă calitate pênă la începutulŭ anuluĭ 1873, cândŭ fu alesŭ definitivŭ dupre legea votată în anulŭ precedentŭ de corpurile legiuitóre.

APPENDICE

LA CHRONICA EPISCOPIEI DE ROMANU

Ocupându-ne cu chronica episcopieĭ de Romanŭ şi adunândŭ datele privitóre la ea prin documentele deosebitelorŭ case bisericescĭ din Moldova, amŭ găsitŭ maĭ multe date şi documente atingĕtóre de episcopiele de Huşĭ şi Rădăuţĭ. Le espunemŭ aicĭ, spre complectarea noţiunilorŭ din Chronica Huşilorŭ, respective la aceste dóue Episcopie.

I. Respective la Episcopia Huşilorŭ.

Anulŭ 1617. Episcopulŭ Mitrophanŭ I a cumpĕratŭ de la unŭ Antonescu satulŭ Brătuleţĭ cu 250 «ugorskich cervoni zlatich.» Baniĭ s'aŭ plătitŭ în Divanŭ înaintea luĭ Radu-Vodă. Totŭ atuncĭ Mitrophanŭ a declaratŭ în Divanŭ, că a cumpĕratŭ acelŭ satŭ pentru Monastirea Seculŭ, unde este metania sea (свой постригъ). In cuprinderea acésta, Domnulŭ dă luĭ Mitrophanŭ unŭ chrysovŭ slavonŭ, cu dată 7125. Fevr. 15.

(Docum. M. Varaticŭ. moşia Brătuleţilorŭ).

Anulŭ 1627. Mitrophanŭ II-le a cumpĕratŭ dela Evfrosina stareţa dinpreună cu cele-lalte călugăriţe de la Monastirea Topoliţa, unŭ locŭ de móră pe moşia Monastireĭ, ce era dănuită de Barnovsky-Vodă,—cu preţŭ de 100 talerĭ «banĭ gata.» Actulŭ de cumpĕrătură pórtă data 7136, Dekemv. 30. Din alte chârtiĭ de judecată se vede, că stareţa Eufrosina era soră Episcopuluĭ Mitrophanŭ.

(Doc. M. Varat. moş. Topoliţa şi Brătuleţiĭ).

Anulŭ 1637. Din Documentulŭ, ce vomŭ reproduce maĭ josŭ, se vede, că la acestŭ anŭ trăia unŭ «Calistru biv Episcop Huşĭskiĭ.» In calitatea sea de «fostŭ Episcop» chărăzesce Monastireĭ Némţuluĭ o vie a sa, situată în podgoria Hîrleuluĭ, în rândulŭ vielorŭ domnescĭ. In Documentŭ se menţionézá de feciorii seĭ, de unde se vede, că elŭ fusese preutŭ de mirŭ, şi apoĭ devenise Episcopŭ. Cândŭ a făcutŭ dania elŭ avea unŭ feciorŭ protopopŭ, carele a şi scrisŭ actulŭ de Danie. Pe timpulŭ acesta era Episcopŭ de Huşĭ Georgie. Admiţîndŭ că Calistru a episcopitŭ acolo înainte de Georgie, trebue sâ afirmămŭ, că episcopatulŭ luĭ a fostŭ de o scurtă durată, între aniĭ 1633—1635. Pentru care nicĭ se face vre-o amintire de elŭ în actele Episcopieĭ, nicĭ numele luĭ nu s'a păstratŭ în Diptícha Episcopalĕ. Pe acestŭ Calistru trebue sĕ-lŭ numimŭ *ântéiŭ*, spre deosebire de Calistru *alŭ doile*, carele a episcopitŭ pe la aniĭ 1683—1686.

(Documentulŭ ce'l reproducem are data 7145 April. 15):

Калистрȣ бив Єпископ Хȣшски. Скрїȣ ши мѫртȣрисескȣ кȣ чест адевѫрат ȥапис ал нострȣ, де ниме снлнт нїче асȣприт, че де а мѣ бȣнѫ вое, ам дат, шам дѫрȣит, а ма дирѧптѫ ѡчинѫ, ши мошїе. ѡ вїе. в. фѫлчи де вїе че асте ла Хѫрлѫȣ, ꙟн рѫндȣл вїилор челор домнещи, каре вїе ꙟми асте кȣмпѫрѫтȣрѫ дела Симиѡн Чюрарю синѫ Пѫнтилеи. в фѫлчи де вїе кȣ касѫ кȣ лок де присакѫ, кȣ помѫт. ачаста ам дѫрȣит Сфинтеи Мѫнѫстири Нѧмцȣлȣи ȣнде сѫ ꙟнкинѫ сфѫнта Икѡанѫ а сфинтеи Пречисте ка сѫ ле фїе мѡшїе ꙟн вѣчи сфинтеи мѫнѫстири, ши кѫлȣгѫрашилор дѣколѡ. Пентрȣ сȣфлетȣл Пѫринцилорȣ нощри ши ал нострȣ· ша фїилор нощри. пентрачеста лȣкрȣ, ниме сѫ нȣ кȣтаȥе дин симинцїа ноастрѫ. ѡрї дин фичиорїи мїеи ѡри фїеш чине дин симинцїа ноастрѫ а стрика ачаста а ма дирѧптѫ милȣире ши данїе. Іарѫ кареле ва стрика ачастѫ а ноастрѫ данїе. Ѹиȣл ка ачела сѫ фїе не ертат де Домнȣл Дȣмнеȥѫȣ, ши де сфѫнта Пречистѫ ꙟн вачи. ши ȥаписѫле челе веке де кȣмпѫрѫтȣрѫ ꙟнкѫ лѣм дат. пре мѫна

Єгѹменѹлѹи ша тѡт съборѹл. ши ачаста токмалъ ши даанїє саѹ фъкѹт денаинте а мѹлци Игѹмени, анѹме хиротен Шолдан Єгѹменѹл де воронец. ша лѹи Кисарїѡи Игѹменѹл де Ягапїє. ша лѹи Ифрим Єгѹменѹл де Сzкѹл. ша лѹи Върлаан Игѹменѹл де скит. ша лѹи Сърафим дела бесарика алба ша лѹи Ифрим Пѣвецѹл.*) ша мѹлци ѡамени бѹни. ши еѹ Протопопа Ѹрсѹл ди пе Поартъ**) Синъ Калистрѹ бив Єпископъ Хѹшскыи че скрїє маи сѹс. ам скрис записѹл. ши пентрѹ крединца ачещи сnци пъринци аѹ пѹсѹ печецил шаѹ искълит ка съ съ щїє. влет: зрме. ап: еї

Калістрѹ бів Єпископ Хѹшискін.

(Docum. M. Némţuluĭ. No. opis. 3606).

Anulŭ 1660. Episcopulŭ Iorestŭ, care puţin timpŭ episcopise la Huşĭ, se permutase de acolo la Rădăuţĭ în anulŭ 1657. Darŭ şi la Rădăuţĭ a episcopitŭ puţinŭ; căcĭ în anulŭ 1660 îlŭ găsimŭ subscrisŭ ca marturŭ, în calitate de «fostŭ Episcopŭ alŭ Rădăuţilorŭ», într'unŭ zapisŭ de cumpĕrarea uneĭ reḑeşiĭ de către Mitropolitulŭ Sava.

(Docum. M. Némţuluĭ No. opis. 1830).

†*Anulŭ 1752.* Inokentie Episcopulŭ Huşilorŭ era originariŭ din satulŭ rezeşescŭ Bachna, ţinutulŭ Némţuluĭ, unde, pe la anulŭ 1761 trăia şi unŭ frate alŭ luĭ,—Diaconulŭ Tóderŭ. Inokentie se trăgea din spiţa luĭ Gelasie, unulŭ din primiĭ reḑeşĭ aĭ aceluĭ satŭ. Spre dovadă reproducemŭ aicĭ o parte din mărturia hotarnică a luĭ Vasilie Buhăesculŭ din anulŭ 7270, Noembr. 28, subscrisă de Ioanikie Episcopulŭ Romanuluĭ, şi de alţĭ marturĭ ce aŭ fostŭ façă la hotărnicie:

«Vasile Buhăescul biv vel pacharnicŭ adiverezŭ cu acéstă mărturie hotarnică, din poronca luminatuluĭ, pre înălţatŭ Domnulŭ nostru Măria sa Grigorie Ioan Vvd. am mersŭ la satulŭ Bahna, ce iaste între Urzicĭ şi între Ruptură la ţă-

*) Psaltulŭ.

**) Espresiunea: *de pe pórtă*, arétă, că protopopulŭ acesta era preutŭ la Biserica domnéscă, de pe pórta curţeĭ Domnescĭ.

nutulŭ Niamţuluĭ, de amŭ alesŭ şi amŭ hotărîtŭ părţile re-ḑeşilorŭ ce s'aŭ aflatŭ într'acelŭ satŭ. Şi fiind de façă toţĭ reḑeşiĭ, anume *Diaconulŭ Toader fratele svinţii sale Episcopuluĭ de Huşĭ kir Inokentie*, şi Climentŭ Egumen de Runcu, şi Tănasă Bută, şi Toader Skiferncţŭ şi Ion Pădure Diaconŭ, şi alt Ion Negură Diaconŭ, şi alţĭ fraţĭ aĭ lorŭ, strănepoţĭ bĕtrânuluĭ Pavăl.

Am făcutŭ cercetare, şi mărturisindŭ toţĭ reḑeşiĭ că satulŭ Bachna aŭ îmblatŭ pe treĭ bĕtrânĭ anume *Gelasie (din care se trage svinţia sa Episcopulŭ de Huşĭ kir Inokentie şi cu fratele seŭ Teodor Diaconu)*, şi Neghiţŭ, a căruia parte se află în stăpânire Mănăstiriĭ Runcu, şi Pavăl (din care să trage Nekita Bută, şi Toader Skiferneţŭ, şi Toader Negură, şi alţĭ fraţĭ aĭ lorŭ de maĭ sus numiţĭ.» etc. 7270 Noembv. 28.

Subscrişĭ: Ioanikie Episcop Romanuluĭ. Vasile Buchăescul biv vel păchar. hotarnicu. Ionikie Egumen Precisteĭ mam têmplat. — Toader Diacon reḑeşŭ. Irodiacon Pădure, Irodiacon Negură. Nekita Buţă. Ştefanŭ Bută.

(Arch. Mitrop. Cond. Mon. Runcu. p. 60.)

Anulŭ 1771. Inokentie Ep. Huşilorŭ chărăzesce Monastireĭ Némţuluĭ o proprietate a sea—a patra parte din moşia Hlăpesciĭ cu balta Horopcénulŭ, în ţinutul Lăpuşneĭ, pe apa Prutuluĭ.

Dania acésta o face pentru pomenirea sea, şi pentru ca satulŭ acela să fie deplinŭ în posesiunea monastireĭ, carea până acum poseda din elŭ numaĭ treĭ părţĭ. Reproducemŭ însuşĭ actulŭ de danie:

Іиωкентїи к8 мила л8и Д8мнезе8 Єпископ Х8ш8л8и.

Адеверим к8 ачастъ скрисоаре а ноастръ ла сфънта мънъс-тире Нѣамц8л 8нде съ чинстеще ши съ пръзн8еще храм8л Жнълцăрѣ Домн8л8и ностр8 Іс: Хс: прек8м съ се щіе къ авжнд сфънта мънъстире Нѣмц8л треи пърци дин мошіа Хлъпещіи че сънт Жн ціи8т8л Лъп8шніи пе апа Пр8т8л8и, Іар ѡ парте

аѹ фост алѣсѫ алтѡр рѫзѫши парте дин џѡс. Каре парте ѡ ам кѹмпѫратѡ ной пе дрепци баніи ноџри дела ачей рѫзѫши дѹпѫ кѹм адеверескѫ записеле лѡр де вѫнзаре. Ам сокотит динтрѹ ал ностру бѹн кѹџет ши динтрѹ а ноастрѫ бѹнѫ врѣре, ши ам дат даніе ачастѫ а патра парте дин мошіа Хлѫпеціїн парте дин џѡс каре сѫ хотѫраџе пе дин џѡс кѹ козмеџіи, Мошіа мѫнѫстиріи Секѹлѹи ши кѹ балтѫ де пеџе ҭн капѹл мошіи деспре Прѹт че сѫ нѹмеџе балта Хоропчанѹлѹи. ши кѹ ачаста а патра парте саѹ ҭнкеат тот сатѹл Хлѫпеџіїй а мѫнѫстиріїй Нѣамцѹлѹи, кѫчи ачест сат Хлѫпеціїй дин вѣк тот ҭн д: пѫрци аѹ ҭнблат. Дѹпѫ кѹм нѣм адеверит дин скрисориле Мѫнѫстиріи, ші а рѫзѫшилор. Ши де акѹ ҭнаинте сѫ стѫпѫнаскѫ мѫнѫстире тот сатѹл кѹ паче. Пѫнѫ кѫнд ва вре сфѫнтѹл Дѹмнезеѹ сѫ сте ачест Дѹмнезееску лѫкаш. Іар скрисориле вѣки ши ноаѡ че ам лѹат дела рѫзѫшй нѹ саѹ тѫмплат лѫнгѫ ной ка сѫ ле дѫм ла Мѫнѫстире, фіинд мистѹите кѹ скрисориле Єпископіи ноастре Хѹшѹлѹи. Ши пѫнѫ а ҭнбла ла скрисѡри де са ҭнтѫмпла сфѫршаніе віеціи ноастре даторй сѫ фіе Єгѹменѹл ши кѹ пѫринціи кѫлѹгѫри сѫ чарѫ тоате ачеле скрисѡри кѫте вор скріе пе Мошіа хлѫпеџіїй дела Єпископіе, ши пе чине ва алѣџе Дѹмнезеѹ а фи Єпископ ҭн ѹрма ноастрѫ похтим сѫ нѹ пѹе причинѫ а нѹ да ачеле скрисори. Кѫчи ной кѫт аѹ фост пин пѹтинцѫ ам ҭндестѹлат кѹ алте мошій пе Єпископіе, Іар ачастѫ парте ам датѡ пентрѹ поменире ноастрѫ, фіинд кѫ май аве мѫнѫстире ҭнтрачастѫ сат трей пѫрци. Ши нічи ҭнкѫпе Єпископіе сѫ кѹмпере нефіинд рѫзѫш ҭнтрачел сат. Іар џіиндѹне Дѹмнезеѹ кѹ сѫнѫтате ши кѹ віацѫ ной вом ҭмплини ачастѫ даторіе де вом да тоате скрисориле ла Мѫнѫстире ѹнде ам пофтит ши пе пѫринци ка сѫ скріе ши нѹмеле ноастре ла поменникѹл сфинтеи мѫнѫстирй, іар чине сар испити а стрика ачастѫ даніе а ноастрѫ сѫ аибѫ пѫрѫшѹ ла страшникѹл џѹдецѹ пе пре кѹрата ши пре сфѫнта ши пѹрѹрѣ фечоара Маріе, ши пентрѹ май маре ҭнкрединцаре ам ҭнтѫрит ши кѹ а ноас-

тръ искълитѹръ искълинд ши алте wбраzъ де чинсте че саѹ ѧнтъмплат ла ачастъ данїе. валт: ҂зсо. Март: д.

Інокентїе Єпіскwп Хѹшѹлѹи.
Антwнии Єгѹмени Агапіе.
Сwфронїе Іеромонах Єгѹмен.

(Docum. M. Némţ. No. opis. 4232).

II. Respetive la Episcopia Rădăuţilorŭ.

Anulŭ 1643. In Monastirea Seculuĭ se păstréză liturgia slavonă a Mitropolituluĭ Varlaamŭ, ce pórtă data : anulŭ 7151, Maiŭ 25. La finele eĭ este următórea însemnare: »написаса сїа литѹргїа ржкож мишг грѣшнаг раба божїа ивана въ Єпископїи Радwвскои при Єпископѣ кѵр Анастасїе wт Молдавиц.“ (Scrisus'a acéstă liturgie cu mâna multŭ pĕcătosuluĭ robuluĭ luĭ Dumneḑeŭ Ioan. In Episcopia de Rădăuţĭ, sub Episcopulŭ Domnulŭ Anastasie dela Moldoviţa). De unde se constată, că Episcopulŭ Anastasie, carele în urmă a fostŭ Episcopŭ de Romanŭ, (1651—1657) era de metanie dela Monastirea Moldoviţa.

Anulŭ 1646. În Evangelia slavonă de la Agapia, carea este scrisă în Episcopia de Rădăuţĭ, şi are data 7154 (1646) Iul 8. se spune, că atuncĭ era acolo Episcopŭ Theophanŭ »происходникъ wт ста монастырѧ Пѹтна“ (originariŭ, adică de metanie, din sta Monastire Putna).

Anulŭ 1660. Veḑĭ în urmă la Episcopia Huşilorŭ, sub acestŭ anŭ, pag. 227.

Anulŭ 1667. Episcopulŭ Rădăuţilorŭ Seraphimŭ, cu ocasiunea fómeteĭ cumpĕră o vie la Băĭcénĭ, de la Tóderŭ Cheresculŭ din Hăsnăşénĭ, în preţŭ de 2 galbinĭ, în domnia luĭ Iliaşĭ Alexandru. Étă zapisulŭ de cumpĕrătură :

Адекъ еѹ Тоадер Херескѹл дин хжснжшани кѹ фжмѣа мѣ ши кѹ тоци фичоріи мен скрием ши мжртѹрисим. Кѹ честь zапис ал ностро кѹм нои де бѹнж воіа ноастрж де ниме не силици ши де ниме не асѹпріци чи нои де бѹнж воіа ноастрж

ам вжндꙋт кжнд фоамета ѡ віе варѣ аꙋ фостъ а ноастрж дирѣптж ѡчинж ши мошіе ла бжичкіани ꙟн фацж пре лънгж віиле агапиіанилор пжринтелꙋи Серафим Єпископꙋлꙋи де Раджꙋци дирептъ в. галбени ши съ каде а ции ши а мжртꙋриси кж кꙋ дирептꙋл кънд о ам вжндꙋт ера цѣлинж пꙋстіитж пжрацинж ши кꙋ лꙋкрꙋл ши кꙋ гардꙋриле пжнж а о скоате пъринтеле дин пꙋстие кꙋ тотꙋл іаꙋ цинꙋт—к: де галбени пентрꙋ ачѣіа де акмꙋ ка съ фіе свинціи сале дирѣптж ѡчинж ши мошіе де ниме не клътитж ши не ржшꙋитж динтрꙋ тоци динтрꙋ нои ши динтрꙋ тоци непоціи м'еи ка съ нꙋ маи аибж ниме а маи ꙟнтоарче саꙋ а маи скорни пжрж ꙟн вѣчи ши де фацъ ꙟнтрачаста токмалъ аꙋ фост прерꙋтꙋл Мирон ши фратисъꙋ диіаконꙋл дин Бжнчіани ши вътжманꙋл де аколо ши тоци бжтрънии ши тинери дин Бжичѣни ши Костантин ѡт Дꙋбрꙋлеции ши Накꙋл ѡт Дꙋбрꙋлеции ши мꙋлци ѡамени бꙋни ши бътржни мециіаши де пин прецꙋр ши кꙋ дирептꙋл а винде о ам вънд8т кънд фоаметіа, іар ꙁаписꙋл лам фъкꙋт ꙟн ꙁилеле мъріи сале бꙋнꙋлꙋи ши благочтивꙋлꙋи ши де Дꙋмнеꙁъꙋ алес Іѡн Илиіаш воєво домн а тоатъ цара Молдовеи ши лам дат ꙟнтрꙋ мъна свинціи сале ши пентрꙋ ка съ фіе де маре крединцъ нои неам пꙋс ши децетеле—ши саꙋ тъмплат де фацъ ши Тоадер дин Држгошіани, Попа Мирон ѡт бжнчѣни, Диіакон Костантин ѡт Добрꙋлеции, Тоадер Херескꙋл, Тоадер дин Држгошіани, Накꙋл отам, Тоадер Ꙋнгꙋріанꙋ.

Ꙋ Іас. влѣт ꙁрое. месца апр· кд. ден.

Anulŭ 1669. Într'unŭ Ceasoslovŭ mare slavonŭ, manuscrisŭ, ce se păstréză în Monastirea Agapia, se găsesce la finele synaxariuluĭ următórea inscripţiune, din carea se vede, că elŭ este făcutŭ şi datŭ Monastireĭ acesteia de Seraphimŭ Episcopulŭ de Rădăuţĭ, în anulŭ 1669. To˘-o-dată de acolo se constată că acestŭ Episcopŭ era de metanie dela Monastirea Agapia:

»Повелѣніем и дааніем и оусрьдіем и благым происволеніем Прѣѡсвещеннаго ѡтца нашего, кѵр Серафимъ Єпископъ радѡв–

скыи, происходник ѡт его хранимаго храма сѫбѡр архангела Михаила и Гаврїила. царскаа обытѣлъ,*) сътвори сїй часословецъ. да бѫдет емоу вѣчнаа памат и родителїе его въ свтѣи црькви, неп оръушено николиже на вѣкы аминъ: въ дни Іѡ Доука воевода господаръ земли Молдавскоe. Влѣт хроз месца юн ки." Adică: Cu porunca şi cu darea şi cu oserdia şi cu buna voinţă a pré sânţitului părintelui nostru, Domnulŭ Serafimŭ Episcopulŭ de Rădăuţĭ, originarŭ dela păzitulŭ de Dumneḑeŭ templu alŭ soborului Archangelului Michailŭ şi Gavrilŭ,—Monastire împĕrătéscă, se făcu acestŭ Césoslovŭ, ca să fie luĭ viacĭnică pomenire şi părinţilorŭ luĭ, întru sânta Biserică, nestricată nicĭ-odinióră în viacĭ, aminŭ. În ḑilele luĭ Io Duca Voevodŭ, Domnulŭ ţereĭ Moldoveĭ; în anulŭ 7177 luna Iun 28.

Anulŭ 1676. Seraphimŭ Ep. Rădăuţilorŭ cumpĕră dela Târgoveţiĭ de la Némţŭ unŭ vadŭ de móră, cu dreptulŭ de a face acolo şi povarnă de bere. Episcopulŭ a datŭ pe acelŭ locŭ Târgoveţilorŭ 10 *leĭ bătuţĭ* şi o ialoviţă, avêndŭ târgulŭ mare nevoie de banĭ, spre a se plăt' de o angará ce căḑuse asupră-ĭ. Zapisulŭ de vênḑare pórtă data 7184 (1676) Maiŭ 29:

Адекъ ной търговеци дин търгъ дин Нѣмцъ ши бътрънии ши тинери кꙋ тоцъи Шолтꙋзꙋл Василїе ши Фѣлтен ши Дꙋмитрꙋ ши Ханос**) ши Тоадер а попеи ши Дꙋмитрашко Кꙋрълларюл ши Гаврил флоареши ши Дꙋмитрашко Котрꙋцъ ши Симїѡн бъюшꙋл и Брати Тоадер. ши Маковеи. ши Василие а Мартинѡаеи. ши Ілие Сасꙋл. ши кꙋ тоци ши бътрънй ши тинерй. мъртꙋрїсїм кꙋ ачест запис ал ностру кꙋм ам вънидꙋт пъринтелꙋи Серафим Епископꙋл де Ръдъꙋци. ꙋн вад де моаръ ꙟн ꙋлица ан-

*) Monastirea Ag...eĭ se numesce: „царскаа", se vede pentru că fusese ajutată şi protegiată de vreunŭ Ḑariŭ de la Mosqua. Prin documentele monastirilorŭ nóstre se întîmpină urme de acestŭ feliŭ de agiutoriurĭ venite dela Mosqua.

**) Din alte documente se scie că Hanos era vĕtavŭ de puşcarĭ (tunarĭ) la cetatea Némţuluĭ.

дрѹцъи ши похарне съш факъ. іар де рънд8л вамъи дин похарне чине ва мъчина ѫн моаръ ши ва фаче бѣре ѫн похарне ѡ вамъ съ съ іа. іар пърintеле нѣѹ дат ноаѡ ї леи бътѹци. ши ѡ іаловицъ пре ачест лок. къ аѹ фост невое маре пре търгъ ши пентрѹ невоіа търг8л8и лам вънд8т ши іам дат ачеи бани тоци ѫн невоіа търг8л8и пентрѹ тоци търговеціи. ка сън фіе пъринтел8и дрѣптъ мошїе ѫн вѣчи некльтитъ ши к8мпъратѹръ. дела нои ши Савін ши Бордишор. ши пентрѹ кредінца нѣм п8с печате търг8л8и ши дѣџетеле ноастре съ съ щїе.

Влѣт ҁрпд. мѣсц Маи ка

Фѣлтен, Д8митр8, Ханос Доадер, Д8митрашко, Гаврііл Тоадер, Д8митрашко, Симеѡн, Маковеи, Бордишол, Васілие, Ілїе, Савин.

Печетеа търг8л8и

(Docum. M. Némțu.)

Anulŭ 1682. Serafimŭ Ep. Rădăuților, cu Misailŭ egumenulŭ de Agapia, se învoescŭ cu marele Visternicŭ Tóderŭ Iordakie, pentru nisce morĭ de la Icușenĭ, pe Jijia, proprietate a Monastireĭ Agapia.

(Docum. Agap.)

Anulŭ 1685. Serafimŭ era paretisitŭ. Acésta se constată din următórea mărturie hotarnică ce'ĭ daŭ târgovețiĭ asupra loculuĭ ce posedá elŭ în târgulŭ Némțuluĭ, chărăzitŭ luĭ de Duca Vodă. Étă acea mărturie:

Адекъ еѹ Іѡн Бордеи Шолт8ҁ дин търгъ дин Нѣамц8. ши Василие а съміи ѡт там. ши Д8митрашко Котр8цъ ѡт там. ши Д8митрашко чаѹ фост шолт8ҁ. ѡт там. ши Ілїе. Кроиторн. ѡт там. ши пре8ціи де търгъ ѡт там. ан8ме. попа. Тоадери дела бесерикъ де с8с. ши попа Тоадери дела Бесерикъ де џос. ѡт там. ши Іѡан сън попа. Гиѡргии, ѡт там. ши Николаи син цигъиоа ѡт там. ши Л8п8л. жидов ѡт там. ши тоци. търговеціи к8 тънъри к8 бътръни. скріем. ши мъртѹрисъм. к8 ачест адевърат ҁапис ал ностр8. пе к8м аѹ венит стратѹл пъркълаб8л. к8 чинстит карте мъріи сали. Д8къи Водъ. съ ҁотъръм. 8н лок де моаръ. ши к8н лок де похарне. ши к8н лок де

ѡ касъ. че саȣ милостивит ши лаȣ милȣит кȣ ачел лок че маи сȣс скрие мъріе са. Дȣка вод. пе апа Нꙗмцȣлȣи. съш факъ. моаръ. ши похарне ши ѡ касъ сфінціи сале. бив Єпископȣ Съ-рафім. дечи нои вѫзѫнд карте мъріи сали лȣи вод. ам ашит. кȣ тоції. ши ам алес. ши ам стълпит дин апа Нꙗмцȣлȣи пе дѣсȣпра бордеіȣлȣи. прѣ кърарѣ. прѣ лънгъ. помет ӂн сȣс. пън ӂн гърла. моріи ден ɥос де вилницъ ка съ фіе сфінціи сали дрепт ѡчинъ. ши моші ӂн вечи де вечи. пентрȣ къчи е да-ніе дела мъріе са Дȣка водъ че маи сȣс скріе. ши прѣ еста ꙁапис ка съ аибъ свинціе са. а фачи ши исписок домнеск. ꙗр кареле. сар скȣла дин търговеціи кȣ во карте домніаскъ съ скор-ніаскъ· пъръ ка съ нȣ съ крѣꙁъ. ши съ петракъ ши рȣшине дінаінте дівaнȣлȣи. ши ла частъ хотъртȣръ. саȣ прилежит ши боеріи анȣме: Николаи сън Хокъшеск постелник. ши Дȣмитраш сън Продан бив комис· ши Щефан, сън пръжъск· постелник. ши Каꙁамир, Нигȣціторн. ши алци ѡамени мȣлци. тинери ши бътрѫни. ши кѫнд ам хотърѫт ачест лок че маи сȣс скріем. нꙗȣ дат свінціе са пъринтеле. чінчи леи бити ӂн мѫнеле ноа-стре а търговеціилор. ка съ не фіе де келтȣꙗлъ. ши нои пентрȣ дін крѣденца ам пȣс печетеа търгȣлȣи. ши нои кȣ тоцін кѫци нꙗм прилежит лачастъ хотъртȣръ тоціи ам искълит ка съ фіе де крединцъ съ съ ɥріе. ȣ Нꙗмцȣ влѣт ꙁрчд. Декем. к.

Иѡн Шолтȣꙁ. Дȣмитраш· Котрȣць Василе съмъ, Дȣмитраш бив шолтȣꙁ, Василии Ніколаи цігъиаш, Лȣка Пȣхаче, О іскълитȣръ жидовѣскъ.

печетеа търгȣлȣи

Anulŭ 1691. Constantin Duca Vodă confirmă posesiunea luĭ Seraphimŭ fostuluĭ Episcopŭ de Rădăuţĭ, pe loculŭ pentru carele căpĕtase dela târgoveţĭ mărturie hotarnică. Cartea domnéscă se esprimă astŭ-feliŭ :

Нои Констандин воевода бож· милост господарю ꙁемли Молдавскои. Адекъ аȣ венит ӂнаинте домніи мали ши ӂнаинта алор ноштри, молдовенѣщи боери а мари ши а мичи. Свинцъꙗ са пъринтели ши рȣгъторіȣл ностȣ Серафім бів Єпископ ра-дъȣци. ші неаȣ аръта свенціа са ѡ мъртȣріе ӂнкрединцатъ дела

тоци търговецiи де търгꙋ де Нѩмцꙋ· кꙋ печѣте търгꙋлꙋи. ши кꙋ искълитꙋри де боерн скрiинд ши мъртꙋрисинд, прекꙋм саꙋ милостивит рѫпосатꙋл Дꙋка воевод. ши ѩꙋ дат данiе свинцiи сали пърнителꙋи ꙋн вад де моаръ. пре апа Нѩмцꙋлꙋи ꙟн локꙋл търгꙋлꙋи. ши ѡ похарнъ. ши ѡ касъ.—каре лок де моаръ ши де пехарнѫ ши де касъ· леꙋ ши хотърѫт дин апа Нѩмцꙋлꙋи пе десꙋпра бордеюлꙋи, пре къраре, пре лънгъ помате. ꙟн сꙋс пън ꙟн гърла Морiи. дин џос де виланiцъ. ши аꙋ ши стълпит. ши леꙋ дат пърнителе ши келтꙋiала хотърѫтꙋлꙋи чинчи леи бътꙋци, пентрꙋ ачеѧ ши домнiа ме дакъ ам възꙋт адевърат ѫ ши крединцат мъртꙋрiе дела атъци ѡмени, боери ши де данiе ши де милꙋнре дела рѫпосатꙋл Дꙋка вода, ши дела домнiа мѧ ѩм дат ши ѩм ꙟнтърит ка съ фiе дреѩптъ ѡчiни ши мошие свинцiи сали некълтитъ ши нерꙋшентъ ши алтꙋ нме съ нꙋ съ амастече пeсте карте домнiи мели. тое пiшем сам гпинъ велѣл:

ꙋ Iаси влѣт ѯрча ген: а

ПЕЧЕТЕА ДОМНѢСКЪ

Anulŭ 1694. Intr'unŭ octoichŭ slavonŭ manuscrisŭ, . aflătoriŭ în Monastirea Agapieĭ, şi carele cuprinde numaĭ 4 glasurĭ (5—8), se află la finele glasuluĭ 6-le, următórea inscripţie, în carea se amintesce de doĭ Episcopĭ aĭ Rădăuţilorŭ: Nicanorŭ şi Geórgie.—Punemŭ aicĭ traducţia şi apoĭ textulŭ slavonŭ alŭ inscripţiuneĭ.

«Cu voirea Tatăluĭ şi cu conlucrarea Fiiuluĭ şi cu perfecţiunea sântuluĭ Duchŭ, acéstă carte numită: «Angerest»*), o a cumpĕratŭ Monachulŭ Ioanikie dela Agapia, şi a datu-o în Biserica unde este templulŭ Archangeluluĭ Michailŭ, unde s'a tunsŭ, şi a datŭ drépta sa avere 45 galbinĭ, şi să fie în Biserică ne'ncetatŭ, şi nime să nu aibă a o lua, séŭ a o duce în altŭ locŭ, séŭ a o vinde vreo-dată; nicĭ-cumŭ şi nicĭ

*] Numirea de »Angerest" ангерест, pentru prima óră o găsescŭ dată cărţiĭ cunoscute sub numirea de „Octoichŭ."

cândŭ să nu fie lucrulŭ acesta. Décă cineva va cuteză a face așa cum maĭ sus amŭ ḑisŭ, éră elŭ să fie neiertatŭ de Dumneḑeŭ și de toțĭ sânțiĭ și de mine păcătosulŭ, și să aibă a se judeca cu necredincioșiĭ în ḑiua judecățiĭ aminŭ. Sub Episcopulŭ Nicanorŭ. Sub Episcopulŭ Georgie. S'a scrisŭ în anulŭ 7200 în curgerea celuĭ alŭ doile (adică la 7202)

„Изволенїем ѿтца и поспѣшенїем сна и съвръшенїем стаго дꙋха сїа книга наречена ангерест, коꙋпил монах Іѡаникїе ѿт аганеа и даде а въ црков идеж ест храм архангела Михаила, и...ж и пострижес и даде праеое свое нмѣнїе ме. злат и да бѫдет въ цркѡв непрѣстанно. и да никтож смѣет възѫтї а, или носитї а въ ино мѣсто, или продатї а нѣгдекогда, никакож ни колиж да не бѫдет дѣло сеи. аще кто дрързнет тако творити ꙗкоже выше рѣхом, ѡнъ да бѫдет непрощен ѿт бга и въсѣх стых и ѿт мене грѣшнаго. и да имат сѫдитнс съ невѣрними въ днъ сѫдиіи амии: при Епискпѣ Никанѡр (apoĭ adaosŭ maĭ departe de altă mănă :) при Епискпѣ Георги."

Maĭ josŭ este o altă însemnare posterióră, în carea se arată că cartea s'a legatŭ a doua óră de Ieromanachulŭ Daniilŭ dela Agapia. Acea însemnare este în versurĭ slavone :

„Аще оꙋбо Іѡаникїе ѡхтаикъ съи коꙋпи.
Въ врѣмаже сеи ермонах Данїилъ направи.
Раздрана ѡбрѣтши и ѡбетшалѫ.
А съ ини книги ветхи положенѫ·
Абие даде а свазати
Множаеж и съ връхꙋ оꙋкрасити.
И въ црькви тъчиѫ на неи читати и пѣти
Единож да не бѫдет съ неа оꙋ келиах оꙋчити.

Ермонах данїил ѿт Агапїа
Ѕѣло ѡ сем мола.

Daniilŭ spune, că a găsitŭ acéstă carte dislegată și aruncată între alte cărțĭ vechĭ. Dar o a legatŭ și împodobitŭ ; o a datŭ spre întrebuințare în biserică. Se rógă ca să nu o ia prin kiliĭ, spre a învĕța de pe ea a citi și a cânta în deo-

sebĭ; ci numaĭ în biserică se cetéscă şi se cânte pe ea. — Acésta pentru ca să nu se useze curêndŭ; căcĭ cărţile eraŭ scumpe.

Anulŭ 1706. La 7 Ianuariŭ, Gedeon Ep. Rădăuţilorŭ, cu Anastasie Archimandritulŭ şi egumenulŭ Monastireĭ Agapieĭ, împreună cu totŭ soborulŭ monastirescŭ, schimbă moşia Vicoleniĭ dela ţinutulŭ Fălciuluĭ, ce era dăruită monastireĭ de Aron-Vodă.,—cu loculŭ numitŭ Osoiulu, ce făcuse parte din terenulŭ numitŭ Braniştea-Domnéscă dela Iaşĭ, şi carele acum era proprietate a boiariuluĭ Constantinŭ Costaki logof. Schimbulŭ acesta apoĭ îlŭ întăresce prin chrysovŭ Domnulŭ Antiochŭ Cantemirŭ. (Docum. M. Agapieĭ).